

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Милица Н. Васић

**КАТЕГОРИЗАЦИЈА ПОРНОГРАФСКИХ
ВИДЕО ИСЕЧАКА НА ИНТЕРНЕТУ:
КОГНИТИВНО АНТРОПОЛОШКИ
ПРИСТУП**

докторска дисертација

Београд, 2013.

UNIVERSITY OF BELGRADE

FACULTY OF PHILOSOPHY

Milica N. Vasic

**CATEGORIZATION OF PORNOGRAPHIC
VIDEO CLIPS ON THE INTERNET:
A COGNITIVE ANTHROPOLOGICAL
APPROACH**

PhD Dissertation

Belgrade, 2013

Резиме:

Антрополошко проучавање Интернет порнографије може да се односи на културну комуникацију између твораца садржаја и аутора порнографских сајтова, као и између аутора сајтова и корисника, при чему је, у случају овог рада, потоња битнија, пошто подразумева надкултурно деловање на Интернету и обухвата кориснике Интернет порнографије као посебну популацију. Циљ овог истраживања је да се кроз категоризације порнографских исечака на Интернету одреде когнитивне шеме и културни модели који објашњавају принципе таквог класификовања и носе информацију о културној мисли, која стоји иза тумачења Интернет порнографије приликом организовања тог дела виртуелне стварности од стране аутора порнографских сајтова и корисника. Као методолошка средства, примењена су етнотаксономска анализа и Дандрадеов фолк модел ума. Категорије на сајтовима нису хијерархијски организоване, тако да су међусобне релације проналажене. Резултати показују да категорије саме по себи не носе довољно значење, већ помоћу блиских категорија учествују у опису концепата, а сами концепти своје значење често одређују у поређењу са осталим концептима. Корисници, такође, врше поделу овог простора, користећи сличне веће сегменте, док су категорије преференције унутар сегмента коме је тренутно посвећена пажња. Једно од уочених понашања корисника које утиче на њихово одређење према категоријама је представа о односу *реално-спектакуларно*. Већину исечака корисници посматрају као одглумљену фикцију за коју учесници имају интерес да је спроводе, што са једне стране, имплицира већу компетенцију популације корисника, а са друге је повезано са потребом да се представа о личној сексуалности дефинише, оправда и нађе у друштвено прихватљивим оквирима, уз тврдњу: „ниједна животиња није повређена приликом снимања филма“, што донекле одговара контексту изван порнографије у коме је легитимно било које понашање на Интернету, зато што је све виртуелно, те се као вредносни параметри јављају естетска компонента и физичка неугроженост, а све има своју цену. Интернет порнографија представља конзистентан наставак историје порнографије, зато што понашање приликом њеног коришћења, такође, представља бочни ефекат културног окружења групе која је користи.

Кључне речи: порнографија, Интернет, категорије, когнитивна антропологија, таксономија, модел ума, историја порнографије, историја Интернета, надкултурна комуникација, корисници порнографије

Научна област: Антропологија

Ужа научна област: Когнитивна антропологија

УДК број: 343.542.1:004.738.5]:39
316.472.42:004.738.5

Abstract:

Anthropological study of the Internet pornography can refer to the cultural communication between the creators of the contents and authors of pornographic sites, as well as between the authors of sites and users, the latter being more relevant to this work as it assumes supracultural activities on the Internet and comprises the pornography users as a distinct population. The aim of this study is to determine, through the categorization of porn clips in the Internet, cognitive schemes and cultural models which explain the principles of such classification and provide the information on the cultural thought that lies behind the interpretation of the Internet pornography during the organization of that particular part of virtual reality by the pornographic sites' authors and their users. Following methodological means have been applied: ethno-taxonomic analysis and D'Andrade's folk model of the mind. Categories which appear on web sites are not organized in hierarchies, which means their interrelations had to be inferred. Results showed that categories do not carry sufficient meaning by themselves. Rather, related categories are used to describe concepts, and those concepts frequently derive their meaning from their relation with other concepts. Users also perform the partition of this space by using similar larger segments, whereas the categories themselves are merely preferences within the segment which is currently in focus. One of the observed user behaviours which affects their approach to categorization is their perception of the realistic-spectacular relationship. The users perceive most clips as a staged fiction whose actors take part in it for reasons of self-interest. On one hand, this implies a higher competence of users population; on the other, this relates to the need to define, justify and place the perception of one's own sexuality within the framework of what is socially acceptable supporting it with the assertion that "no animal was harmed during the making of this movie", which to a certain extent corresponds to the context outside the pornography in which any behaviour on the Internet is believed to be legitimate just because it is virtual, making the evaluation parameters appear to come down to the esthetic element and the physical safety, while everything has its price. The Internet pornography represents a consistent continuation of the history of pornography because the behaviour exhibited during its use also represents a side effect of a cultural environment of the group using it.

Keywords: pornography, the Internet, categories, cognitive anthropology, taxonomy, model of the mind, the history of pornography, the history of the Internet, supracultural communication, pornography users

Scientific discipline: Anthropology

Subfield: Cognitive anthropology

UDC number: 343.542.1:004.738.5]:39
316.472.42:004.738.5

Желела бих да се пре свега захвалим својим родитељима, Недељку и Надежди Васић, на помоћи и подршци коју су ми пружали током целокупног школовања. Додатно хвала Јованки Илић, покојној баки, на мудрости у пресудним тренуцима.

Изразила бих велико поштовање и захвалност свом ментору професору др Бојану Жикићу чији су савети, подршка и научно дело били непроцењиви.

Посебно бих се захвалила и професору др Ивану Ковачевићу који ми је предложио идеју за тему овог рада, као и професорима др Милошу Миленковићу, др Душану Старчевићу, др Драгани Антонијевић и др Слободану Наумовићу који су након одбране предлога тезе указали на битне чињенице које су помогле у наставку истраживања.

Захвална сам Прим. др. Марку Драговићу, специјалисти неуропсихијатрије и судске психијатрије на свим стручним саветима и литератури којима ми је појаснио знања из своје области.

Хвала катедри за етнологију и антропологију на колегијалности и ефикасности.

Хвала Марку и Дарку Вучуровићу на личној подршци и техничкој помоћи.

САДРЖАЈ

I УВОД.....	1
II ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА	6
II 1. ИСТОРИЈСКИ ПРЕГЛЕД РАЗВОЈА ИНТЕРНЕТА И ПОРНОГРАФИЈЕ.....	6
II 1. а ИСТОРИЈА ИНТЕРНЕТА.....	6
II 1. а.1. Увод.....	6
II 1. а.2. Почети Интернета.....	7
II 1. а.3. Интернет седамдесетих година двадесетог века.....	9
II 1. а.4. Интернет осамдесетих година двадесетог века.....	10
II 1. а.5. Савремени Интернет.....	12
II 1. а.6. Иновације које су популаризовале Интернет.....	15
II 1. б ИСТОРИЈА ПОРНОГРАФИЈЕ.....	19
II 1. б.1. Појам „порнографија”, његово значење и употреба.....	21
II 1. б.2. Литерарна порнографија.....	25
II 1. б.3. Визуелна порнографија.....	31
II 1. б.4. Мултимедијална порнографија.....	37
II 2. ПОРНОГРАФИЈА У ИНТЕРНЕТ ОКРУЖЕЊУ. АНТРОПОЛОШКА ПЕРСПЕКТИВА.....	47
III ТЕОРИЈСКО МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР.....	62
III 1. КОГНИТИВНА АНТРОПОЛОГИЈА.....	62
III 1. а. Когнитивне науке.....	62
III 1. б. Когнитивна антропологија.....	64

III 2. ИСТОРИЈАТ КАТЕГОРИЗАЦИЈА.....	87
III 2. а. Биљни и животињски свет.....	88
III 2. б. Еволуција друштва.....	92
III 2. в. Типови људског карактера.....	94
III 2. г. Типови људи.....	96
III 2. д. Опште класификације у друштвеним наукама.....	100
III 3. ТАКСОНОМИЈЕ И ЕТНОТАКСОНОМИЈЕ.....	110
IV ЕТНОГРАФИЈА У ВИРТУЕЛНОМ СВЕТУ.....	127
V АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА.....	150
V 1. ЕТНОТАКСОНОМСКА АНАЛИЗА ПОРНОГРАФСКИХ САДРЖАЈА.....	150
V 1. а. Анализа уочених таксономија.....	153
V 1.а.1. Уочена таксономија формирана на основу листе категорија приказаних на сајту.....	153
V 1.а.1.1. Правила формирања.....	153
V 1.а.1.2. Неколико примера који се налазе међу категоријама.....	154
V 1.а.2. Уочена таксономија формирана на основу „сличних“ категорија.....	158
V 1.а.2.1. Метод одређивања хијерархије.....	158
V 1.а.2.2. Нивои и класе уочене таксономије.....	159
V 1.а.2.2.1. Раса, боја коже и нација („какв/одакле“) (форма живора).....	160
V 1. а.2.2.2. Тема, заплет и концепт („о чему“) (форма живота).....	164
V 1.а.2.2.2.1. „Кориснички полно наглашена“ група.....	168
V 1.а.2.2.2.2. „Квантитативна“ полно наглашена група.....	169
V 1.а.2.2.2.3. „Пријатно-изазивачка“ група.....	169
V 1.а.2.2.2.4. „Фетиш“ група.....	170
V 1.а.2.2.2.5. „Фантазија“ група.....	170
V 1.а.2.2.2.6. „Улога“.....	170
V 1.а.2.2.2.7. „Насилна“ група.....	171

V 1.a.2.2.3. Број учесника - „колико“ (форма живота).....	173
V 1.a.2.2.4. Место радње и амбијент - „где“ (форма живота).....	176
V 1.a.2.2.5. Врста снимања - „како видим“ (форма живота).....	180
V 1.a.2.2.6. Помагала и костими - „чиме“ (форма живота).....	182
V 1.a.2.2.7. Врста сексуалног односа - „како“ (форма живота).....	185
V 1.a.2.2.7.1. „Чинови“.....	188
V 1.a.2.2.7.2. „Предигре или континуирани пропратни ефекти“.....	190
V 1.a.2.2.7.3. „Анална“ и „секс“ група.....	190
V 1.a.2.2.7.4. „Задовољавања“ и „орални секс“.....	193
V 1.a.2.2.8. Део тела - „шта“- (форма живота).....	194
V 1.a.2.2.9. Главни учесник („ко“) (форма живота).....	195
V 1.a.2.2.10. Телесне излучевине („уз шта“) (форма живота).....	198
V 1.a.2.2.11. Сексуална оријентација („с ким“) (форма живота).....	199
V 1.a.2.2.11.1. Остале парафилије (не налазе се под тим именом и најчешће ни под тим концептом).....	201
V 1.б Истраживачка логичка корекција.....	203
V 1.б.1. Шема категорија „насиља“.....	204
V 1.б.2. Шема категорија „сексуалних техника“.....	214
V 1.б.3. Шема категорија „сексуалних фантазија“.....	223
V 1.в. Завршна разматрања овом поглављу.....	231
V 2. ПРИМЕНА МОДЕЛА УМА КАО ИНТЕРПРЕТАТИВНОГ СРЕДСТВА ЗА КУЛТУРНЕ УСЛОВЉЕНОСТИ ПРИНЦИПА ОДРЕЂИВАЊЕ КЛАСИФИКАЦИЈЕ.....	233
V 2.а. Премет, метод, циљ.....	233
V 2.б. Корисници порнографије као популација и примена културног модела ума на њихову претрагу исечака.....	243
V 2.б.1. Понашање корисника порнографије.....	245
V 2.б.2. Примена културног модела ума корисника на претрагу исечака.....	251

V 2.в Когнитивни образац.....	256
VI ЗАКЉУЧАК.....	264
VII ЛИТЕРАТУРА.....	269
Прилог 1: Списак „тагова“ на сајту http://www.empflix.com/tag_list.php/	280
Прилог 2: Списак „тагова“ на сајту http://www.xvideos.com/tags/	285
Прилог 3: Списак коришћених порнографских сајтова	303
Биографија.....	306
Изјава о ауторству.....	308
Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада верзије.....	309
Изјава о коришћењу.....	310

I УВОД

Промене које се дешавају у савременом свету, а које су везане за технолошке иновације и њихово имплементирање у свакодневни живот су обележиле другу половину двадесетог и почетак двадесет првог века. За друштвене науке и студије културе је најзначајнији огроман прогрес на пољу технологија везаних за телекомуникације. Радио, телевизија и слични изуми су дали моћан подстицај глобализацији, али се међу начинима за комуникацију на даљину, Интернету посвећује највише пажње.

Интернет је овако значајно место заслужио из више разлога: не само да представља револуционаран начин двосмерне (и вишесмерне) комуникације на даљину, већ је и по својој природи повезан са информатичким технологијама, које су у веома кратком року напредовале. Интернет није само технолошка алатка модерног света. Он је постао и културни феномен који има утицај на скоро све аспекте људског деловања и на животе стотина милиона људи. Ако се анализирају бројке корисника Интернета, може се видети да је број корисника у периоду између 2000. и 2012. године порастао за више од 560%¹. Прецизан број корисника је тешко срачунати, али се процењује на више од две ипо милијарде.

Са развојем Интернета повећава се количина и доступност информација, док анонимност мреже пружа корисницима слободу да без бојазни приступају и садржајима који су друштвено табуисани. Према статистикама из 2009. године, 12%² свих веб сајтова је порнографског садржаја. Претрага порнографије на дневном нивоу чини 25% свих претрага, што порнографске садржаје чини појединачно најбројнијим на Интернету и самим тим изучавање Интернет порнографије као друштвеног феномена има антрополошки значај.

Креатори сајтова порнографске садржаје често деле у категорије и жанрове, који нису јединствени за све сајтове, већ варирају од сајта до сајта. Са друге стране, већина порнографских сајтова омогућава опцију коментарисања конкретног видео записа као и „таговање“, односно означавање записа називом преко кога се потом може приступити записима који су истоветно „означени“, па

---

¹<http://www.internetworldstats.com/stats.htm> (приступљено 4.5.2013.)

²Статистички подаци су преузети са странице <http://internet-filter-review.toptenreviews.com/internet-pornography-statistics.html> из рецензије у којој су наведени резултати акредитованих агенција и медијских кућа: ABC, Associated Press, AsiaMedia, AVN, BBC, CATW, U.S. Census, Central Intelligence Agency, China Daily, итд. (приступљено 4.5.2013.)

сами корисници коментарима и означавањем појединачних садржаја могу да праве сопствене категорије, чиме врше деловање које је културно условљено дотадашњим искуством и поимањем саме порнографије. У овом контексту, од значаја је питање категоризације порнографских садржаја на Интернету.

Предмет истраживања ове докторске тезе су порнографски исечци (клипови), Интернет стране (сајтови) које садрже те исечке, подаци везани за њихов контекст и категорије порнографских садржаја на Интернету.

Због чега је важно разумети начин на који корисници Интернета категоризују овакве садржаје? Способност одабира одређених елемената из физичке реалности уместо других и њихово хијерархијско груписање у концептуалне целине је природна и културно условљена особина која људима омогућава да разумеју и предвиде појаве у свету око нас (Medin and Aguilar et al, 1999:104-105) У когнитивно-антрополошком смислу, начин на који категоризујемо ентитете детерминисан је културом којој припадамо и одражава оно што је у нас „утиснуто“ - вредности, знања и веровања. Стога, начин на који људи категоризују порнографске садржаје представља културну манифестацију и открива ставове и убеђења чланова неке заједнице о људској сексуалности. Као методолошка средства биће примењене етнотаксономије и културни модела ума.

Имајући све ово у виду, циљ ове докторске дисертације је откривање правила и логике конструисања знања чија се концептуализација читава у моделима који су последица категоризације порнографских исечака на Интернету, односно културно условљено и научено знање које је условило такву логику стварања.

Порнографија заузима значајан део предмета комуникације на Интернету. Како људи представљају и категоришу сексуалност кроз порнографске исечке је посредно и доказ о начину на који мисле о томе, а значај ове тезе огледа се управо у примењивању познатих метода из когнитивне антропологије за проналажење и објашњавање узрока и принципа који кроје то мишљење, што, такође, представља и пионирски корак на пољу когнитивне антропологије, када је у питању културна условљеност класификационих принципа у Интернет порнографији.

У досадашњим истраживањима порнографије и у предлозима закона о цензури, честа су питања да ли порнографија изазива адикцију, да ли поспешује криминал, да ли води до неравноправности полова (Corsianos, 2007:863-885) (Shibata, 2008:4-7), на који начин је цензурисати (Waltman, 2010:228-231) итд.

Паралелно са тим, у медијима се појављује и задржава стереотип о Интернет порнографији као средству отуђивања и развоју девијантних склоности, а у појединим радовима је полазна тачка убеђење да порнографија мења сексуалност и перцепцију реалности, негативно утиче на брак, породицу и личну срећу (Fagan, 2011:1-17). Сам утицај Интернет порнографије се поистовећује са негативним утицајем Интернета на продуктивност, активност и ментално здравље као што је нпр. такозвана „Интернет зависност“ (Young, 2004:402-415), или оспорен Римов закључак да је 83,5% фотографија са Интернета порнографског карактера, а да су креатори Интернета естаблишмент са јасно договореном стратегијом манипулације (Rimm,1995:1867) (Hoffman et al, 1995). Вести у медијима указују на свеprisутност гледања порнографије (по неким вестима и у Ватикану гледају порнографске садржајеса Интернета³). Са друге стране, нека од најновијих истраживања указују на корисност порнографије, као и практиковање одређених сексуалних активности (нпр. истраживање да су испитаници који практикују БДСМ – садо-мазо показивали мање неуротични, растерећенији, отворенији и екстравертнији (Wismeijer et al, 2013).

Почетак тезе односиће се на предмет истраживања, односно прво ће бити изложен историјски развој Интернета, од његових почетака, као научног и војног пројекта, до ствари опште примене, при чему је је за његову овако широку примену одговоран и потенцијал за комерцијализацију, који се испољио деведесетих година прошлог века. Затим ће бити посвећена пажња историјском развоју порнографије.

Порнографија је динамична појава коју од античких почетака детерминишу друштвена пракса, веровања и норме карактеристичне за одређену заједницу у датом историјском тренутку, биле то еротске фреске нађене у Помпеји (Moulton, 2000: 6) или представе *камасутре* на источњачким храмовима (Williams, 1989:9) или Бокачови радови који се везују за почетке модерне порнографије (Eisner et al, 2009:817). Мултон порнографију дефинише као културну продукцију активности људске сексуалности, презентоване у релативно експлицитном облику, која за неке од посматрача може бити увредљива и вредна моралне осуде. Овај аутор својој дефиницији порнографије додаје реч забава, која у овом случају представља скуп њених лексичких варијатета који указују на

---

³<http://torrentfreak.com/priests-watch-dvd-screeners-while-pirates-download-filth-in-the-vatican-130407/> (приступљено 9.4.2013.)

интимне и личне импресије конзумента (Moulton, 2000: 5). У деветнаестом веку говорило се и о законској регулативи и цензури ове области људског стваралаштва, али без обзира на цензуру и саму оспораваност, и ранији истраживачи су придавали значај порнографији као својеврсном културном когнитивном апарату који припаднике дате културе оријентише у погледу промене навика и ставова, као и стицању знања из области сексуалне хигијене и сексуалног образовања (Hyde, 1965:9). У поглављу о историји порнографије биће дати и примери исказивања порнографије кроз историју порнографских елемената у оквиру литерарних, визуелних и мултимедијалних садржаја.

На крају одељка који се односи на предмет истраживања биће посвећена пажња порнографији у Интернет окружењу, тј. њене специфичности у односу на остале медијуме, као и на претежно антрополошка тумачења порнографије.

Прво поглавље одељка који се односи на теоријско-методолошки оквир односиће се на когнитивну антропологију, са освртом на корене исте, затим родбинску терминологију, етнотаксономије, прототипове и слагање боја, шеме, културне моделе, као и нека новија истраживања, формирања и испитивања културних модела.

Затим следи преглед историјата категоризација, значај научних класификација, историјат класификације живих бића, предеволуционе и еволуционе таксономије. Потом осврт на различите теорије о класификацији друштава, људских карактера, као и (понекад расистичке) класификације самих људи. Потом ће бити посвећена пажња категоризацији у друштвеним наукама, почевши од Аристотеловких категорија, Кантових, Диркемовских итд, са Шмаусовим тумачењем и конотирањем било које класификације.

У поглављу о таксономијама и етнотаксономијама биће објашњена разлика између научних и народних класификација, на основу тога какве врсте таксономија постоје, са објашњавањем логике формирања библишких и небибличких етнотаксономија у радовима Берлина Брента, Атрана и других.

Следећи део тезе односиће се на поглавље о етнографији у виртуелном свету. С обзиром на то да се користи Интернет као виртуелни терен, редефинисаће се појмови терена и прикупљања етнографске грађе, а приказаће се основни елементи неколико стандардних порнографских сајтова, са освртом на то шта је за порнографске сајтове специфично у односу сајтове опште намене који, такође, „поседују“ видео записе.

На крају ће се анализирати и интерпретирати прикупљен материјал и добијени резултати. У поглављу о етнотаксономијама ће на основу садржаја и „блиских“ категорија код исечака који првенствено одговарају одређеним категоријама бити формирана етнотаксономија прикупљених категорија. Након формирања етнотаксономије, из анализе релација између категорија и претпостављене културне позадине која важи за одређене категорије, биће утврђивана логика категоризовања.

У поглављу које се тиче културног модела ума, биће формиран културни модел ума понашања корисника, тумаченог на основу именована „тагова”, коментара на сајтовима, као и механизма који утичу на формирање класификација, а добијени резултати из поглавља о етнотаксономској анализи ће се такође испитати преко модела ума, како би се потврдили и коришћењем другачијег метода.

II ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

II 1. ИСТОРИЈСКИ ПРЕГЛЕД РАЗВОЈА ИНТЕРНЕТА И ПОРНОГРАФИЈЕ

II 1.a ИСТОРИЈА ИНТЕРНЕТА

II 1.a. 1. Увод

Бројна антрополошка проучавања Интернета треба за свој основ да имају важније чињенице које дефинишу Интернет од технолошке. Та проучавања се не баве самом технологијом Интернета али у тумачење феномена које истражују би требало да укључују и факте који произилазе из саме информационе технологије на којој је Интернет заснован. Интернет је глобални информационо-комуникациони систем, који чине мреже које слободно размењују информације. То је комуникациона технологија коју користе милијарде људи широм света и без које би живот какав данас познајемо био немогућ. Само име је скраћеница техничког термина *међумрежа (internetwork)*, мада га не треба поистовећивати са *мрежом над мрежама* (енгл. World Wide Web) о чијим ће разликама бити помена касније. Због своје сложености и раширености Интернет може да се посматра кроз бар три аспекта који осликавају његова лица. Технолошки аспект је отпочео разним истраживањима везаним за пребацивање пакета информација и АРПАНЕТ-ом (енгл. Advanced Research Projects Agency Network) и уско је везан за развитак рачунарске технологије, коју прати кроз све генерације рачунара. Неизоставно уз технолошки аспект стоје и аспекти управљања глобалном и комплексном инфраструктуром и оперативности. Затим, ту је и социјални аспект који би се бавио широким друштвом “интернаута”⁴, који утичу на развитак, усавршавање и популарисање технологија. То је друштво које одликују године искуства на мрежи, уз темељно знање коришћења претраживача и критеријума за претраживање, затим редовно учествовање на форумима и у дискусионим групама, као и основно знање Интернет програмирања због чега су незаменљив део брзе и ефикасне експанзије мреже. За њих се везује термин *Сајберсвет* и *Сајбереалност* који се односе на нефизичку средину коју чине умрежени рачунари, а коју одликује имитирање физичке средине. Не треба занемарити ни

---

⁴ Интернаут је израз који се у Интернет жаргону користи за техничким знањем поткованог корисника Интернета. Синоними: Сајбернаут и Нетизен.

комерцијални аспект у виду Интернет маркетинга који се базира на рекламирању производа и услуга коришћењем Интернета као медија. Нижи трошкови ширења информација и глобална публика су његове главне предности. Њему је циљ да обухвати се податке у дигиталном облику потенцијалних купаца и да њима манипулише у циљу прављења стратегије за боље пословање (Васић, 2010:80-81).

II 1.a. 2. Почети Интернета

Идеја Интернета развила се још у педесетим годинама двадесетог века. Током хладног рата, у индиректном сукобу између два блока, Западног и Источног, Сједињене Државе је стратешки забринуло совјетско освајање свемира и лансирање Спутњика у свемир 1957. године. Као реакцију на лансирање Спутњика, Сједињене Државе, покренуле су неколико пројеката који су имали за циљ да их заштите од потенцијалне претње СССР-а и умање њихове стратешке предности. Један од пројеката који је тада био покренут јесте и АРПА (Advanced Research Project Agency)⁵. АРПА данас позната као ДАРПА (DefenseAdvanced Research Project Agency)⁶, била је агенција којој је постављен циљ да креира технологије које ће војсци Сједињених Држава омогућити да поново поведу у трци у наоружању, као и да повећају безбедност саме земље (Naughton, 2000.).

ДАРПА је представљена крајем педесетих година двадесетог века, а прве идеје о вебу, односно о мрежи повезаних рачунара се јавила 1961. године. Џ. К. Р. Ликлајдер⁷ је 1961. године похранио неколико белешки у оно што је називао „Галактичком мрежом“⁸, која је требала је да омогући електронски приступ, како подацима, тако и програмима из велике мреже рачунара. Кључ замисли је био да сви рачунари ове мреже буду на неки начин међусобно повезани⁹.

---

⁵⁵ <http://www.darpa.mil/About/History/History.aspx> (приступљено 15.5.2013.)

⁶ Поред развоја Интернета, АРПА/ДАРПА је дала велики допринос и развоју ГПС-а. Она је истраживачка агенција Министарства одбране САД-а, која је независна од осталих агенција истог министарства и која са око 240 запослених има буџет од преко две милијарде америчких долара. АРПА/ДАРПА је након лансирања Спутњика била концентрисана на програме у области истраживања свемира, но временом ће се усредсредити на истраживања у области информатике и ту ће постићи највеће успехе. (<http://www.wired.com/dangerroom/2012/02/darpa-budget-death-ray/>, приступљено 15.5.2013.)

⁷ Ликлајдер је амерички информатичар и психолог и данас се са правом сматра једном од неколицине особа која је највише допринела развоју информатике у двадесетом веку.

⁸ Термин је насто кад је Ликлајдер своје колеге назвао “члановима и припадницима интергалактичке рачунарске мреже”.

⁹ <http://www.internet-society.org/internet/what-internet/history-internet/brief-history-internet> (приступљено 15.5.2013)

У суштини, војска је желела да добије најефикасније начине за стварање децентрализоване комуникационе мреже, како би била у могућности да покрене сваки огранак војске за време и након нуклеарног напада. Чак и сами реализатори мреже признају да је као резултат добијена велика и нескладна али отпорна мрежа која је у стању да поднесе губитак великог дела мрежне инфраструктуре¹⁰. Оригинална студија наручена је код Пола Берана, члана РАНД корпорације.¹¹ (Banks, 2008.). Када је РАНД корпорација завршила свој коначни извештај у студији, Пол Беран, вођа пројекта, предложио је, као један од начина постизања децентрализације и осталих циљева које је поставила војска, покретање технологије коју је дефинисао као „packet switching in a network“¹².

Изузев Ликлајдера и Берана постоји још неколико битних истраживача који су допринели развоју раног Интернета. Име које би свакако требало поменути јесте име Ленарда Клинка¹³, који је са својом теоријом пакетног преноса (*packet switching theory*, PST) на МИТ-у, дао значајан допринос овој идеји. Идеја пакетног преноса сводила се на то да се порука која се шаље дели у пакете. Сваки пакет носи адресу одредишта. Сви пакети путују независно кроз мрежу што доводи до ефикасније, брже и безбедније размене, јер је слање преко више канала практично онемогућило пресретање порука.

Идеја о комуникацији између две удаљене мреже је такође била битна. Један такав експеримент спроведен је 1965. године, када је рачунар који се користио у Масачусетсу¹⁴ повезан са рачунаром који се налазио у Калифорнији¹⁵. Експеримент је конкретно доказао да је могуће повезати два рачунара, један са другим, односно да је између њих могућа размена података. Но, иако је експеримент био успешан, било је сасвим јасно и у том тренутку, да постојећа телефонска кола која су се користила нису најпогоднија и да ће технологија пакетног преноса морати да унапреди постојећу технологију. (Banks, 2008.)

---

¹⁰<http://www.darpa.mil/About/History/History.aspx> (приступљено 15.5.2013.)

¹¹RAND Corporation (Research and Development, односно истраживање и развој) је глобална приватна непрофитна организација која је иницијално била формирана како би вршила истраживања и стручне анализе намењене Оружаним снагама Сједињених Америчких Држава.

¹²<http://www.rand.org/about/history/baran.list.html> (приступљено 10.5.2013.)

¹³Клинрок (Њујорк, 1934.) је један од оснивача АРПАНЕТ-а, и сматра се оцем интрнета.

¹⁴Овај рачунар је један од кључних рачунара на МИТ-у шездесетих година прошлог века и познат је по својој улози у развоју вештачке интелигенције и интеракције између човека и рачунара.

¹⁵Ово је био ИБМ-ов рачунар израђен за потребе ваздушних снага Сједињених Америчких Држава 1960.године. Био је израђен само један примерак и тежио је 250 тона.

Успостављање мреже АРПАНЕТ почело је 1966. Развој је финансирала ДАРПА. Као четири чвора АРПАНЕТ-а изабрани су рачунари четири одвојена универзитета у Сједињеним Државама: рачунари у калифорнијском Универзитету у Лос Анђелесу (УКЛА), рачунар у Станфордском истраживачком институту (СРИ)¹⁶, затим калифорнијски Универзитет у Санта Барбери (УЦСБ) и Универзитет у Јути на којима се радило на развоју апликација које су везане за визуелизацију на мрежи (приказ математичких функција, и тродимензионих графика) (Васић, 2010:81).

II 1.a. 3. Интернет седамдесетих година двадесетог века

Кључна новина, која се догодила током седамдесетих година развоја Интернета, била је популарна апликација - електронска пошта, чији је творац Рој Томлинсон 1972. Такође се доста експериментисало са АРПАНЕТ-ом током седамдесетих година двадесетог века. Још додатних рачунара је било прикључено на АРПАНЕТ. Док су додатни рачунари умрежавани, брзина је остала иста – 50 kbps. Развијани су и други протоколи. Почетни протокол који је био креиран звао се НЦП или *Network Control Protocol*. Данас, кад укључите рачунар и повежете га са Интернетом, бивате повезани са више милиона људи. Недостатак АРПАНЕТ-овог НЦП (*Network Control Protocol*) протокла је била у томе што је могао да ради само са одређеним типом рачунара и што није подразумевао адресирање између више различитих мрежа (АРПАНЕТ је био једина мрежа). Тако су се пионири развоја Интернета окренули развијању нових протокола. Винт Церф и Боб Кан су 1973. развили ТЦП/ИП (енгл. *TCP/IP*) протокол који је заменио НЦП¹⁷.

Од посебне важности за експанзију *ТЦП/ИП* су четири карактеристике:

- Свака мрежа постоји засебно за себе и нису неопходне промене како би се прикључила на Интернет.
- Не постоји глобална контрола оперативности на Интернету.
- Комуникација се обавља по принципу највеће ефикасности.

---

¹⁶ Истраживачи из СРИ бавили су се питањима из области вештачке интелигенције, пре свега кроз развој система НЛС (енгл. *Natural Language System*) који је био прототип хипертекстуалног система који је основа данашње Мреже (WWW). Овде је и организован први мрежни информациони центар (енгл. *Newtwork Information Center*) који је био задужен за обављање функција као што су одржавање табела имена хостова (рачунар повезан на мрежу) и мапирање адреса Интернет страница (Васић, 2010:81).

¹⁷ <http://www.internetsociety.org/internet/what-internet/history-internet/brief-history-internet> (приступљено 15.6.2013)

- За повезивање мрежа се користе рутери (Ђуричић, 2011.).

Док су се ране седамдесете године показале као формативне за Интернет, касне седамдесете прошириле су Интернет и изван граница Сједињених Држава. АРПАНЕТ се први пут проширио без коришћења фиксне линије, коришћењем сателитских радио таласа за пренос података. Ова прва сателитска веза, звала се САТНЕТ и повезала је Европу на мрежу рачунара. АРПАНЕТ, који је започет као пројекат војске, већ одавно је превазишао домете једног војног пројекта. Тако су сателити који су коришћени у пројекту САТНЕТ били у власништву конзорцијума неколико земаља, а не само Оружаних снага Сједињених Држава¹⁸

Док су АРПАНЕТ и САТНЕТ проширили домет Интернета, повезивање рачунара на мрежу и даље је било проблематично. Рад на бољој организацији у овом пољу, довео је до стварања *етернет* (енгл. *Ethernet*)¹⁹ кабла који се и данас користи. *Етернет* је у суштини омогућио да се на једноставан и економичан начин пошаљу подаци са једног рачунара на други. Ово је омогућило лакше повезивање на локалну мрежу, али и повећало брзину којом су рачунари међусобно комуницирали. Поред *етернета*, за период седамдесетих је важна још једна иновација. То је био УУЦП (Unix to Unix copy) којег је креирао Стив Беловин. То је протокол који је развијен за рачунаре који раде на *Јуникс* (Unix) платформи. Током седамдесетих година двадесетог века, оперативни системи налик Windows и Mac нису постојали. Постојало је више различитих платформи, а Јуникс је био једна од њих. *Јуникс* (енгл. *Unix*) је користио УУЦП, да би лакше и једноставније слао и примао податке. УУЦП се развио током година у оно што је данас познато као *јузнет* (енгл. Usenet). То је и даље позната мрежа коју користе милиони људи како би размењивали податке, вести и електронску пошту путем Интернета.

II 1.a. 4. Интернет осамдесетих година двадесетог века

Почетком осамдесетих су и неке друге мреже осим АРПАНЕТ-а бележиле раст. Такође су и сам АРПАНЕТ, иницијално војни пројекат, почеле да користе разне научно-истраживачке установе. Једна од установа која је користила

¹⁸ <http://www.investintech.com/content/historyinternet/> (приступљено 15.6.2013)

¹⁹ То је до данас најчешће коришћена технологија за локалне мреже (LAN). Развијен је у ксероксовим (Хероx) лабораторијама седамдесетих година, а према неким подацима, само до 1994. године у свету је било инсталирано преко 40 милиона етернет (Ethernet) чворова у свету.

АРПАНЕТ била је и Национална фондација за науку. Они су нешто касније развили и сопствену мрежу ЦСНЕТ (Computer Science Network). Циљ ове мреже био је да афирмише умрежавање одељења за рачунарске науке на академским и истраживачким институцијама које нису могле бити повезане на АРПАНЕТ. Крајем 1984. године омогућено је повезивање ове две мреже. (Ryan, 2010.).

Почетком осамдесетих година дошло је и до наглог ширења ЛАН-ова (енгл. *Local Area Network*), употребе *личних рачунара* (енгл. PC) и радних станица²⁰ и тада почиње такозвана PC Ера – Ера личних рачунара. Ову еру одликује прво појављивање и рапидни раст Интернета као и адресирање рачунара. Појава великог броја независних наменских локалних мрежа прво у САД, а затим и широм света за потребе рачунарских истраживања на универзитетима и у индустрији, за ограничену популацију научника, без намере да буду међу собом компатибилне, допринеле су развоју отворене архитектуре Интернета. Средином осамдесетих година XX века целокупна високо-школска популација, без обзира на дисциплину којом се бави, широм света добија дозволу да приступи (Васић, 2010:81).

Створен је и ДНС (Domain Name System) (Ryan, 2010.). Већ поменуто адресирање се односи на то да сваки рачунар на Интернету мора имати јединствену адресу. Та адреса састоји се од четири броја која се раздвајају тачкама. Први од ових бројева дефинише државу, или регион унутар државе док последњи одређује рачунар који прима поруку (Васић, 2010:81). ДНС је омогућио да корисник уместо да памти адресу неког сајта као низ бројева, куца име у Интернет претраживач, те је побољшао услове у којима су појединци комуницирали једни са другима, или са другим серверима на Интернету. Ово је касније омогућило популаризацију и комерцијализацију Интернета.

1985. је одлучено да се АРПАНЕТ подели на два дела - један део АРПАНЕТ-а, наставио је да се користи у војне сврхе и звао се МИЛНЕТ, а други део је је наставио да се зове АРПАНЕТ и више није садржао војну компоненту, иако је Министарство одбране наставило да га финансијски подржава. (Naughton, 2010.). Поред раздвајања АРПАНЕТ-а на два дела, још једна важна ствар се десила 1985. године. Наиме, ЦСНЕТ унајмио је МЦИ корпорацију да ради на унапређењу мреже. Брзина која је у најранијим данима износила 50 kbps, до 1985.

---

²⁰ Радна станица је микрорачунар дизајниран у техничке или научне сврхе.

године порасла је на свега 56 kbps, али се указивала прилика да се са новим иновацијама у технологијама брзина повећа за чак 25 пута. Нове линије које су тада спроведене звале су се T-1 линије и оне су омогућавале брзину од 1.5 Mbps. Но, да би се ове линије користиле, било је потребно увођење нове хардверске технологије. Архитектура глобалне мреже је захтевала једну велику и темељну реформу. Тако је Национална фондација за науку, одлучила да финансира развој пројекта магистралне мреже рачунара, као срж глобалне комуникационе мреже. Та реформа се заснивала на повезивању шест, у том тренутку најмоћнијих универзитетских рачунара у јединствену мрежу која би била повезана са АРПАНЕТ-ом. ИБМ је за ову мрежу створио напредније рутере које су назвали Мерит. Нова унапређена мрежа ће започети са радом 1986. године. Звала се НСФНЕТ (National Science Foundation Network)²¹ и постала је једна од главних саобраћајних магистрала Интернета, при чему се капацитет стално увећавао. Но, битно је напоменути да стара мрежа ЦСНЕТ, која је имала брзину од свега 56 kbps, није стављена ван функције, те да је наставила да функционише полунезависно²².

АРПАНЕТ је тако изгубио лидерску позицију од НСФНЕТ-а. Гурање у други план АРПАНЕТ-а, довело је до његовог гашења већ крајем 1989. године. (Banks, 2008.) Случајно или не, исте године је срушен и Берлински зид, симбол Хладног рата који је био својеврсни узрок настанка АРПАНЕТ-а. Колико су ови догађаји важни, најбоље говори податак да 1987. постојало десет хиљада умрежених рачунара, а 1989. преко сто хиљада. Поред тога, појединци и организације, могли су да комуницирају много брже, јер се већ крајем те декаде, појавила и нова, бржа T-3 линија која је, када је коначно пуштена у промет 1991. године, дозвољавала корисницима пренос података од 45 Mbps.

II 1.a. 5. Савремени Интернет

Интернет је свој потенцијал открио тек крајем осамдесетих година, готово двадесет година након свог настанка. Ипак, прогрес који је доживео током деведесетих није нико могао да предвиди. У тих десет година, Интернет се од

---

²¹У преводу „мрежа националне фондације за науку”. Ова мрежа је била програм координисаних развојних пројеката које је финансирала Национална фондација за науку која је од 1985. године почела да промовише напредне образовне и истраживачке мреже у САД-у.

²² <http://www.historyofthings.com/history-of-the-internet> (приступљено 15.6.2013.)

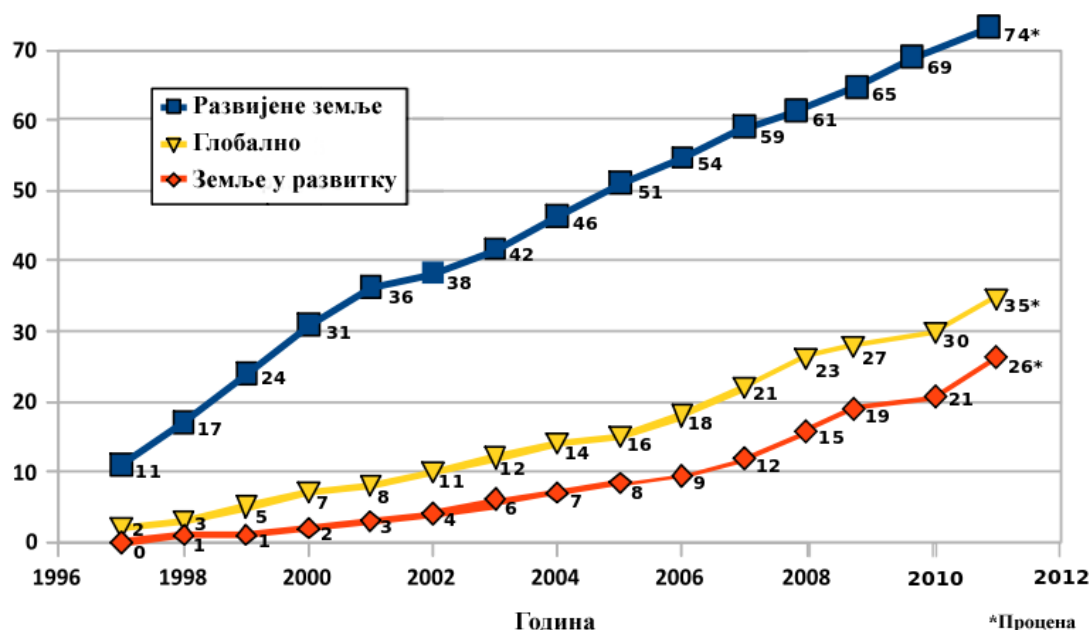
мреже која се користила углавном у научним и истраживачким круговима, проширио у готово сва домаћинства. Како се развијао, тако је захтевао и квалитетније компоненте, а пре свега моћније рачунаре и употребљивије софтвере, односно захтевао такав технолошки развој који ће омогућити његову приступачност широкој популацији. Током деведесетих, било је мноштво иновација које су учиниле Интернет функционалнијим и приступачним широкој популацији. Како му је расла популарност, отварале су се и нове сфере интересовања и примене. Мисли се пре свега на његову социјалну и комерцијалну страну, а то је привукло новац који је био неопходан за даљи развој Интернета. Са новом Т-3 линијом, тежи и спорији ЦСНЕТ више није био потребан и коначно је престао са функционисањем 1991. године (Banks, 2008.).

Слика 1: Број рачунара повезаних на глобалну мрежу
(Internet Systems Consortium, <https://www.isc.org/services/survey/>,
приступљено 1.4.2013.)

На слици се види да се почетком деведесетих број Интернет корисника био је око три стотине хиљада. Крајем те деценије мерио се стотинама милиона, а данас та бројка прелази милијарду корисника. За свега четрдесетак година, број од десет умрежених рачунара је порастао на неколико милијарди. Он је заувек трансформисао наш свет и битно је утицао и утиче на готово све аспекте нашег живота (научно, технолошки, социјално, културно).

Број корисника интернета на сто становника

Слика 2: Број корисника Интернета на сто становника – у развијеним и земљама у развоју.

(International Telecommunications Union,

http://www.itu.int/ITU-D/ict/statistics/material/excel/2011/Internet_users_01-11.xls,
приступљено 1.4.2013.)

У периоду од гашења АРПАНЕТ-а до 1995. године, федерална влада САД-а покривала је део трошкова заједничке инфраструктуре, какве су на пример, прекоокеанске везе. Истовремено, Национална фондација за науку је охрабривала своје регионалне, односно академске, мреже, да траже комерцијалне, односно неакадемске кориснике како би прошириле своје капацитете, а тиме и посредно смањиле цене коришћења Интернета. Са друге стране, за НСФНЕТ је установљена таква политика да је коришћење ове мреже било дозвољено само за истраживање и развој, тј. на НСФНЕТ се нису могле прикључивати комерцијалне мреже. То је индиректно довело до развоја приватних „backbone” мрежа.²³

Готово експоненцијални развој оваквих приватних мрежа, у потпуности је одговарао Националној фондацији за науку. Приватне компаније су изградиле своје „backbone” мреже, које су ради сарадње са академским институцијама повезиване на НСФНЕТ, прихватајући уз то услове и стандард које је Национална

²³ „Backbone” је у буквалном преводу кичма.

фондација за науку постављала. Национална фондација за науку је 1988. године укинула ограничења која је поставила. Паралелно са овим укидањем, појавиле су се специјализоване фирме које су почеле да заинтересованим корисницима нуде услугу повезивања на Интернет, чиме је започела финална фаза у развоје глобалне мреже, која траје и данас. (Ryan, 2010)

Даваоце ових Интернет услуга називамо „Интернет провајдерима” (Internet service providers) односно „Интернет посредницима“. Година 1994. представљала је годину почетка транзиције академских центара са НСФНЕТ-а ка мрежама Интернет провајдера, а то је довело до гашења НСФНЕТ-а 1995. године. Мреже су се развијале и изван Сједињених Америчких Држава. У Великој Британији функционисала је мрежа ЈАНЕТ, која је имала за циљ повезивање академске заједнице. У Немачкој је била активна ДФН мрежа, а у Француској Минител. У самој Европи од великог је значаја за развој Интернета била ЕАРН (European Academic and Research Network) мрежа која је, такође, следила концепт повезивања малог броја великих мрежа, а године 1990. укључивала је 35 земаља, односно преко 950 рачунара и преко 600 институција широм Европе. ЕАРН мрежи је тадашња Југославија приступила 1989. године (Ђуричић, 2011.)²⁴.

II 1.a. 6. Иновације које су популаризовале Интернет

Корисници Интернета се данас не пријављују на АРПАНЕТ, или сличне мреже како би приступили Интернету. Они обично отварају Интернет прегледач (browser) и укуцавају за почетак скраћеницу *www*. која долази од речи World Wide Web, а *Мрежа над мрежама* (енгл. World Wide Web) је једна од најзначајнијих новина у релативно краткој историји Интернета. *WWW* је информациони сервис на Интернету који се појавио 1993. године и који је врло брзо преузео функције многих других сервиса Интернета и постао најпопуларнији од свих. Мрежа је систем који омогућава да странице које садрже текст, слике, звук, анимацију и видео запис буду објављене и прочитане од стране рачунара који је повезан на Интернет. Замишљена је као свет без граница у коме би се свим информацијама из било ког извора могло приступити на конзистентан и приступачан начин и не треба га поистивећивати са Интернетом, јер је Интернет шири појам од Мреже и

---

²⁴Интернет се у Србији, односно Савезној Републици Југославији појавио фебруара 1996. године. Тада је национална академска мрежа преко БеоТелНет-а спојена на Интернет, а исте године су са радом почели и приватни комерцијални Интернет провајдери. (Ђуричић, 2011.)

обухвата мреже које нису део "Мреже над мрежама"²⁵. WWW је заправо настао још 1989. године када су га осмислили Тим Бернерс Ли и Роберт Кале који су радили на истраживањима у ЦЕРН-у (Европској организацији за нуклеарна истраживања). Но, ипак званично је представљен тек 1991. године кад је и покренут²⁶.

Мрежа над мрежама (енгл. World wide web) је пуштена у јавност 1993. године. Ера последње деценије 20. века се назива Ера Web 1.0 јер је карактеришу прве верзије, што претраживача Мозаик²⁷, што и саме мреже. У то доба се развијају и прве апликације на иначе статичним страницама и како је Дел Бруто указао, њихов улазак на Интернет па и у сферу приватности је довео до револуције живота корисника. ИРЦ (енгл. Internet Relay chat), форум и блог су зачетници ове промене. ИРЦ је био намењен вишеструким корисницима са многобројним каналима за разговор у реалном времену (без физичког или визуелног контакта), на бази текстуалних порука. Форум датира још од 1995. године, и садржи живу дискусију на унапред постављену тему, а блог је први пут написан 1994. године од стране Џастина Хола и имао је форму новинског чланка, или извода из нечијег личног дневника (Васић, 2010:82).

Покретање читача Мозаик унело је револуцију у приступу информацијама и подацима на Интернету и то је дефинитивно помогло да Интернет прерасте у ово што видимо данас. Пројекат је растао и убрзо је променио име у Нетскејп (Netscape). Ово је свакако био најраспрострањенији Интернет читач током деведесетих година двадесетог века (Весић, 2010.). Ипак, крајем деведесетих година, Мајкрософтов софтвер – „Интернет експлорер“ је преузео примат, али данас губи утакмицу од читача Фајерфокса (Firefox), Гугловог Хрома (Chrome), Опере и др.

Иако су читачи омогућавали да лако и једноставно видите странице на светској мрежи, друге компоненте за навигацију су постале неопходне. Пре свега количина информација на Интернету је нагло порасла, па се тиме јавила потреба за лакшим претраживањем информација и њиховим преузимањем. Ову потребу су омогућиле прве машине за претрагу (search engine), а прва од њих је била Јаху

---

²⁵ <http://www.wisegeek.com/are-the-internet-and-the-world-wide-web-the-same-thing.htm> (приступљено 20.6.2013.)

²⁶ <http://home.web.cern.ch/about/birth-web> (приступљено 20.6.2013.)

²⁷ Мозаик (Mosaic) је био једноставни читач који је покренула НЦСА (National Center for Supercomputing Applications)

(Yahoo). Посматрано из перспективе раних деведесетих, Интернет је био мање или више, само једно огромно складиште информација. Тада није постојао једноставан начин да милиони корисника приступајући мрежи лако пронађу жељене информације. Yahoo (Јаху) су креирала двојица студената, а један од њих је био Цери Јанг. Он је јануара 1994. године креирао својеврсну претечу Јахуа „Церијев водич кроз World Wide Web“, а сам Јаху је покренуо марта 1995. године. Јаху је креиран као својеврсни директоријум сајтова, иако се данас сматра да је настао као класични претраживач. Данас је Јаху Интернет портал који нуди мноштво услуга оријентисаних на веб, као што су електронска пошта, вести и сл. На месту „Јаху-а“, неколико година касније појавио се Google (Гугл). Гугл је такође започео функционисање на универзитету. Започео је као истраживачки пројекат који је требало да омогући лакше и једноставније функционисање Интернета. Током раних и средњих деведестих, Интернет претраживачи су функционисали тако што су користили мета тагове и податке са страница да укључе и рангирају веб странице. Нажалост, овај систем није омогућавао кориснику да прегледа релевантне резултате, па се јавила потреба за развијањем новог начина претраге. Гугл је развио оно што је и данас познато као „ранг стране“ (енгл. „Page rank“). То је алгоритам који заснива значај веб странице на пондерисаној суми ранжираних страница које су повезане са одговарајућим страницама и садржајима. Што је веб страница више повезана са темом, то је више релевантна, па ће високо бити рангирана за тај специфични упит²⁸.

Нови миленијум доноси и нову Интернет еру – Еру Web 2.0 која се заснива на омогућавању корисницима да сами креирају садржај Интернета. Карактеришу је велика повезаност, активност и све већа компатибилност корисника међу собом. Развој рачунарске технологије је омогућио Интернет програмерима да поставе само костур странице и да препусте корисницима да га испуне садржајем. Интернет се развио у платформу која помоћу низа разноврсних механизма и технологија корисницима олакшава комуникацију и тако омогућава задовољење њихових интереса и потреба. Логика којом се повезују контакти једног корисника са контактима другог корисника стално се усавршава, а самим тим повећава се и могућност да ће нас контактирати особа која дели идентичне интересе из одређене области, или пак да ми сами пронађемо контакт који нам може

---

²⁸ <http://www.historyofthings.com/history-of-the-internet> (приступљено 2.6.2013.)

користити у одређеној ситуацији. У овој фази је посебно доминантан модел Интернет апликација усмерених на издаваштво са динамичним и флексибилним сервисима који су осетљивији на корисничке акције (Васић, 2010:82-83).

Посебно је одјекнула појава појма „Семантичке мреже“ (енгл. Semantic Web) који означава групу метода и технологија које омогућавају машини да схвати значење информације којом располаже. Ендру Кин сматра семантичку мрежу неизводљивом апстракцијом и сматра да Web 3.0 Ера никада неће наступити, док Маној Шарма тврди да ће нова ера донети потпуно интегрисан свет. За сада, једно је сигурно, ера Web 3.0 остаје у домену научне фантастике, раме уз раме са Сајберсветом, што не спречава Тима Бернерса Лија, творца „Мреже над мрежама“, да најави и Web 4.0 као јединствен спој оперативног система и мреже (Васић, 2010:84).

II 1.6 ИСТОРИЈА ПОРНОГРАФИЈЕ

Може се рећи да је порнографија данас доступнија, него што је икад била. Пут њеног развоја од литерарног до визуелног, од еротског до опсценог, вероватно је почео у тренутку када је човек први пут репродуковао слику нагог људског тела. Жеља за поновним доживљавањем телесног задовољства, у недостатку партнера, упућује хомо сапиенса на властито биће. Став аутора је да постојање еротских и порнографских садржаја указује на то да пројекција сопствене сексуалности на спољашње визуелне и аудиовизуелне садржаје чини саставни део људског сексуалног идентитета.

Еротско-порнографски садржаји су присутни у различитим историјским периодима у различитим културама света, тако да се не може рећи да су еротика и порнографија нешто што је *differentia specifica* западних култура. Од старих јужноамеричких цивилизација, преко Далеког Истока и Европе до данашњих Сједињених Америчких Држава, прикази људске сексуалности вековима опстају и фасцинирају. Интеркултурна раширеност и временски континуитет представа сексуалног чина и нагог тела, као манифестације својеврсне естетике сексуалног, указују на то да су данашњи порнографски садржаји само један облик инхерентне људске тежње ка екстериоризацији властите сексуалности, која представља само један аспект сложеног сексуалног бића човека. Она је само обликована временом и културом у којој се испољава, представља универзалну тежњу човека ка већој доступности чулног. На пример, еротска скулптура цивилизације Моће, поред тога што често има вишеструку употребу, показује сасвим другачије испољавање сексуалности и сексуално понашање од јапанске еротске графике. Али, оно што им је заједничко јесте испољавање људске сексуалности и њено претварање у доступан визуелни медиј који се може употребљавати по жељи.

Порнографски материјал данашњице показује сасвим другачије виђење људске сексуалности у поређењу са еротским разгледницама у Великој Британији с краја деветнаестог века. Ипак, све четири визуелне инкарнације људске сексуалности имају заједничку карактеристику, а то је испољавање и трансфер културних идеја о сексуалном на медиј, било да је у питању уметност (скулптура цивилизације Моће), или садржај америчке порнографије из седамдесетих година двадесетог века. Порнографија је средство којим култура испољава своје идеје о сексуалности путем приказивања сексуалних пракси. Дубље значење које

човечанство даје порнографији као медијуму сексуалности се може уочити у сагледавању сличности и разлика у сексуалној пракси, које порнографија документује. Тако се порнографија може посматрати у контексту културног филтера који на себи својствен начин приказује сексуално, при чему је она својеврстан документ.

Под појмом порнографија се најчешће подразумева медиј који у себи садржи визуелни елемент. Најчешће се подразумева да се ради, или о филму, или о фотографији. Ипак, промене кроз које је порнографија прошла говоре да се порнографијом не могу сматрати искључиво фотографија и филм. Постоји изобиље порнографске литературе, која својим експлицитним садржајем ствара јасну слику сексуалног чина у машти читаоца. У случају порнографске литературе конзумент сам ствара визуелни садржај на основу текста, тако да он више није само пасивни пријемник чулних надражаја, те се и коришћење појма конзумент доводи у питање. Читалац порнографске литературе активно учествује у њеној реализацији, док је у случају порнографског филма и фотографије посматрач је само рецептор стимулуса. Ова специфичност порнографске литературе је ставља на засебно место у групи порнографских садржаја.

Детаљан преглед порнографије кроз време и различите културе превазилази оквире овог рада. Истраживање и документација приказа сексуалних пракси сваке познате културе, као и њихово научно проучавање, представља преобиман и сувише амбициозан подухват. Уколико је приказ сексуалног чина у некој култури табуисан на било који начин, поставља се питање да ли је истраживач уопште у могућности да дође до релевантних и поузданих података о предмету свог проучавања. Уколико се припадници неке културе осећају угрожено због истраживања њихове сексуалности, па самим тим и садржаја који ту сексуалност документују, посао истраживача постаје немогућ. Упутније је направити општи преглед већ забележених еротско-порнографских садржаја у различитим културама и дотаћи се онога што им је заједничко, или по чему се разликују. Важно је уочити и карактеристике порнографије унутар различитих друштава и у различитим историјским периодима.

II 1.6. 1. Појам „порнографија”, његово значење и употреба

Само порекло речи „порнографија” нас упућује на прве изворе о одређеним сексуалним праксама. Реч „порнографија” је сложеница грчких речи „порно” и „графија”. Реч „порно” служи да означи проститутку, док реч „графија” означава писање (Shibata, 2008: 3). Дакле, ради се о писаном опису проститутки и њиховог занимања. Овакво, *sensu stricto* схватање порнографије ограничава истраживача на проучавање литерарних описа живота проститутки, што не задовољава данашње значење појма.

Друго схватање овог појма подразумева „записе и представе експлицитне сексуалне активности, како би се сексуално узбудио други” (Younger 2004: 157). Ова дефиниција порнографије је свеобухватнија и може се применити на данашње поимање порнографије. Сам термин је први пут употребљен како би описао чисто визуелни садржај без литерарног елемента (Younger, 2005: 157), те за потребе овог рада употреба термина „порнографија” у значењу литерарних, визуелних и мултимедијалних садржаја који приказују експлицитни сексуални садржај са намером да сексуално узбуди, није проблематична.

Термин „порнографија” је ушао у вокабулар енглеског језика тек 1850. године. Јавио се као израз за књижевна и уметничка дела која имају експлицитан сексуални садржај (Colette Colligan, 2002: 33). До тада је уобичајени атрибут за описивање таквих дела био „еротски” или „забрањен”. Термин „порнографија” је ушао у ширу међународну употребу почетком осамдесетих година 19. века (Colette Colligan, 2002: 33).

Разлика између значења термина „порнографија” и „еротика” је проблематично питање. Као *differentia specofica* се може поставити степен експлицитности приказаног сексуалног садржаја. Проблем који се јавља приликом оваквог успостављања разлике између два поменута термина је културом условљена релативност саме перцепције експлицитности и сексуализације одређених делова тела. Оно што је за западноевропску културу сексуализовани део људског тела није за неку другу културу (Sigel, 2005: 2). Пример који добро показује културну релативност на нивоу експлицитности сексуалног је слика „Јутарња тоалета” из 1893. године јапанског уметника Курода Сеикија. У питању је женски акт који је у Француској добио похвале. Иста слика је изложена у Јапану где је окарактерисана као порнографија – до тада женски акт

у Јапану није био јавно приказан (Mason, 2004: 374). За припадника западне културе са краја 19. века женски акт не представља порнографију, већ уобичајени жанр уметничког израза. Као могући разлог се може сматрати одсуство приказа самог сексуалног чина. Да је модел са Куродине слике представљен током мастурбације, сексуална активност би несумњиво постојала, а само дело би се уклопило у данас сасвим уобичајен и популаран порнографски поджанр соло мастурбације.

Термин „порнографија“ се данас користи за означавање „представе сексуалног понашања у књигама, на сликама, статуама, филму и другим медијима, који за циљ има изазивање сексуалног узбуђења“²⁹. Једна од потешкоћа која се јавља при дефинисању порнографије је чињеница да је граница између порнографије и еротике крајње субјективна и да „одражава променљиве стандарде заједнице“.³⁰ Еротика има блажи карактер. Сексуално у еротским материјалима је често само назначено, а уколико је приказан сексуални чин, тај приказ није експлицитан. То значи да се у еротски приказаном сексуалном чину не могу јасно видети полни органи. У контексту порнографије, под „еротским“ се често заправо подразумева „порнографско“, али се употребом првог наведеног термина избегава стигма коју би са собом могао носити други. У случају чисто еротске, односно „меке“ порнографије постоји јасна разлика, а она је одсуство приказивања локуса сексуалне активности – полних органа. Проблем експлицитног приказа сексуалног односа у еротској кинематографији се најчешће решава пажљивим кадрирањем.

Посебан случај представља јапанска порнографија. Полни органи у јапанској порнографији су у највећем броју случајева цензурисани (постоје и нецензурисане верзије јапанских порно филмова). Важно је уочити да се посматрање нагог тела или сексуалног чина „уживо“ не може сматрати порнографијом, јер се не ради о представљању путем медија. Тако су из корпуса порнографије искључени стриптиз и сличне активности.

За потребе овог рада порнографски садржајиће се класификовати у три групе. Ради лакшег прегледа, медијум је узет као критеријум поделе, те ће бити приказан преглед сваког од њих у различитим временским периодима у неким културама.

---

²⁹http://www.britannica.com/EBchecked/topic/470645/pornography_ (приступљено 29.4.2013.)

³⁰*Ibd.*

Детаљан интеркултурно-интерпериодални преглед захтева искључив фокус на историји сексуалних садржаја, стога је нужно определили за одређене културе и временске периоде, како би се дао општи приказ, а да том приликом се не упадне у замку преопширности и претеране површности.

Прву групу порнографског материјала чини писана порнографија. У ову групу спадају све представе сексуалног чина изражене путем писаног медија. Памфлети, стрипови, романи и слична литература спадају у ову групу. Међу најпознатије представнике литерарне порнографије без сумње спада и опус маркиза од Сада, као и и „Једанаест хиљада буздована“ Гијома Аполинера.

Другу групу чини визуелна порнографија. У њу спадају све визуелне представе сексуалног чина – графике, цртежи, фотографије, било који визуелни медиј, који бележи сексуални чин.

Трећу групу чини мултимедијална порнографија. У ову групу спадају порнографски филмови, видео игре, визуелни романи и други порнографски садржаји који обухватају више од једног медија (најчешће је у питању комбинација звучног и визуелног, или визуелног и текстуалног). У оквиру ове групе, посебну врсту порнографије представља порнографија која захтева учешће посматрача тј. корисника у реализацији порнографског садржаја. Најрепрезентативнији жанр ове врсте је свакако порнографска видео игра, због недвосмисленог учешћа које корисник има у реализацији садржаја. Специфичност, чак се може рећи главни елемент, порнографске игре је у томе што се без учешћа корисника порнографски садржај не реализује у потпуности, или се не реализује уопште, зависно од тога о којој игри се ради.

У извесном степену се јавља непостојање јасних граница између ове три групе. Порнографски стрип прелази границе чисто визуелног јер у њему постоје и текстуални садржаји који доприносе реализацији сексуалног. У случају порнографског стрипа, текстуални елемент јесте важан, али није неизоставан, будући да сам визуелни приказ сексуалног чина представља порнографски израз. Међутим, текстуални садржај даје дубљи контекст визуелном, тако да се у случају стрипа ради о својеврсној синтези текстуалног и визуелног приказивања сексуалног акта. Јапански порнографски визуелни роман је тешко сврстати, јер се ослања на текст. Визуелни садржај је ретко анимиран, а урађен је у форми стрипског цртежа. Порнографске видео игре је исто тако тешко класификовати, будући да је њихов главни елемент заправо активно учешће играча. Оне јесу

мултимедијалне, али конзумент у овом случају није само посматрач, већ су у реализацију садржаја укључене и друге активности. Писана порнографија, такође, захтева активно учешће конзумента, али се овде реализација садржаја одвија у посматрачевој свести, за разлику од порнографских видео игара које често захтевају неку врсту избора посматрача унутар виртуелне стварности у коју га игра смешта.

Важно је истаћи колико је лако упасти у замку неопрезне оцене неког садржаја као порнографског, без обзира да ли је реч о литерарном, визуелном или мултимедијалном садржају. Примера ради, еротска грнчарија перуанске културе Моће. Еротске керамичке посуде се у Перуу појављују током првог миленијума пре нове ере, у периоду од 500. до 800. године пре нове ере (Hoyle, 1968: 65). На овим посудама су приказани бројни сексуални чинови, као што су фелацио, кунилингус, анални секс и разне сексуалне позицијеове ере (Hoyle, 1986: 72). Обрађене су и теме сексуалних односа између животиња (бестијалност није приказана, што говори да у друштву Моћика ова пракса није постојала као општеприхваћена и раширена, упркос извештајима мисионара и колонизатора који говоре супротно), као и морализаторске теме које приказују пропадање тела и духа услед сексуалне необузданости (Hoyle, 1968: 79). Сексуалност садржаја који приказује керамика културе Моће је очигледна. Међутим, постоји више разлога зашто се на њу не може гледати као на медијум за изражавање порнографског садржаја. Један од њих је и практична употреба предмета са сексуалним представама. Посуде су очигледно предвиђене за одређену намену – чување и испијање течности, на шта указују грллић посуде и посебни отвори који су направљени како би ваздух могао да улази у посуду уместо воде коју пије корисник. Други разлог је чињеница да су ове керамичке посуде биле сахрањиване са мртвима и да су представљале неку врсту „посмртних поклона” (Hoyle, 1968: 42). Посебно су занимљиве морализаторске посуде на којима су приказане телесне казне које прате сексуално претеривање, због своје дидактичке компоненте. На основу наведеног, може се извести закључак да примарна намена керамичке посуде културе Моће није изазивање сексуалног узбуђења онога ко посматра посуду. На примеру грнчарије Моћика се може уочити да сексуално може послужити као тема уметничког израза који приказује сексуално као уобичајену појаву, без намере да се посматрач сексуално стимулише. Ово

представља кључну разлику између грнчарије културе Моће и савремене порнографије.

II 1.6. 2. Литерарна порнографија

Литерарна баштина широм света садржи бројне приказе сексуалног понашања, уобичајених и неуобичајених, општеприхваћених у многим културама и крајње насилних и, за поједине културе или појединце, неприхватљивих. Биће приказана само нека књижевна дела која се могу окарактерисати као порнографска. У литератури је граница између порнографског и еротског у неким случајевима нејасна. Она постаје још тежа за одређивање, уколико се у обзир узме и културом одређено виђење сексуалности и експлицитности приказа сексуалног. Оно што западна култура може сматрати еротиком, дакле приказом благе, или само наговештене сексуалности, у другим културама може бити перципирано као опсцено. С друге стране, културе су динамичне и пролазе кроз промене на разним нивоима. Неко сексуално експлицитно књижевно дело је можда у неком историјском тренутку било сасвим прихватљиво, док би данас било жигосано као најекстремнија порнографија, и обрнуто. Тако је сасвим упитно какав став имају данашња друштва арапских народа по питању старе еротске, односно порнографске књижевности.

Филолози 9. века су сачували бројна сведочанства о предисламском арапском друштву. Тачност ових сведочанстава је тешко утврдити, због одсуства прецизних писаних извора и ширења ислама, које је дало повода за негативно перципирање и описивање преисламске прошлости Арапа. Ова предања садрже описе преисламске проституције у арапском свету и спискове познатих блудника и хомосексуалаца. Арапско друштво се променило појавом ислама, и од тада су односи између полова стриктно формализовани, дефинисани су могући облици брака, одређена су законита и незаконита понашања у браку, а хомосексуално понашање је проказано.

За разлику од самог сексуалног понашања, писање и говор о сексуалном се ретко помиње у хадисима и Курану. После смрти пророка Мухамеда долази до драстичне трансформације арапског друштва. Када се говори о књижевности, те трансформације се огледају у појави нових литерарних жанрова. Тако се јавља поезија са тематиком злостављања, која као грађу за сижејно обликовање узима

сексуалне нападе на жене у војничким походима. У исто време, љубавна поезија се издваја као посебан жанр (Brulotte et al, 2006: 44).

Екстремније иновације у литерарној порнографији арапског света долазе из пера багдаског песника Абу Нуваса (умро око 815. године). Једна од највећих новина коју Абу Нувас уводи у арапску књижевност је установљење хомоеротске поезије као легитимног литерарног жанра. Његове песме се могу поделити на хетеросексуалне, хомосексуалне и либертинске. Абу Нувас је начинио и заокрет по питању експлицитности поезије, и до тада уобичајени наговештај љубави претвара у експлицитни и сексуализовани приказ, а једна од његових омиљених тема је завођење хришћанског дечака у некаквој крчми или манастиру (Brulotte et al, 2006: 45).

У случају Далеког Истока, занимљив је сексуализовани опус кинеских писаца. Већ поменути проблем разликовања еротског и порнографског и, понекад врло танка, граница између ова два појма нису нова питања. Ово показује случај првог кинеског романа са кохезивним наративом под насловом „Ђин Пинг Меи“, који је први пут штампан 1618. године. Ово дело је значајно и због тога што у исто време представља и прво оригинално дело кинеског књижевног стваралаштва које је написано од стране само једног аутора (Brulotte et al, 2006: 698). У роману „Ђин Пинг Меи“ су обрађене теме освете и љубоморе, а грађа је узета махом из кинеских медицинских и сексуалних текстова са почетка 17. века. Роман садржи делове претходних књижевних дела кинеске фикције, посебно делове који описују тело, као и садржај сексуалних уџбеника. „Ђин Пинг Меи“ је осуђиван као порнографија, због описа сексуалних чинова које садржи. Једино што је послужило за одбрану овог дела је лирски језик којим су сексуални прикази написани (Brulotte et al, 2006: 699). Још једна одбрана овог дела је била прерана смрт себичних и ласцивних ликова, чиме се наглашава њихово одступање од конфучијанских идеја. На примеру романа „Ђин Пинг Меи“ видимо да начин на који се сексуални садржај саопштава може послужити као критеријум за разликовање еротике и порнографије. Упркос томе, овај роман према некима и данас важи за дело књижевне порнографије.

Као што смо видели, граница између еротике и порнографије се може померати. Међутим, постоје сексуализовани литерарни садржаји који су, због нескривене експлицитности и приказаног сексуалног понашања, несумњиво порнографске природе. Оваквих дела има у изобиљу у енглеском литерарном

делу. Међутим, у овом случају се не ради о засебном жанру порнографије, већ о порнографском садржају унутар литерарног садржаја (Toulalan, 2007:278) који припада другом жанру са другом темом као доминантном. Зато у случају порнографије у Енглеској у 16. и 17. веку термин „порнографија” употребљава се у значењу литерарних дела различитих жанрова и обима у којима су присутни сексуално експлицитни садржаји. Често се сматра да се порнографија у Енглеској јавља после рестаурације монархије и повратка Чарлса II на енглески престо. Ипак, порнографски садржаји су били присутни и пре 1660. године. „Вешта курва”, штампана 1658. године, рађена по узору на дијалог „Животи курви” из дела „Разговори” Пјетра Аретина (Toulalan, 2007:37). Џон Тејлор је писао кратке текстове који, такође, спадају у литературу о проституткама. Неколико оваквих текстова је недвосмислено посвећено женама као средство за сексуално образовање. У порнографској књижевности су дела која се баве сексуалним представљана као штиво намењено женама, и то пре свега због свог едукативног карактера. Ова литература је препоручивана женама на исти начин као и литература за чување чедности, побожности и скромности. Заправо, тврдња да се ради о образовном штиву када је у питању порнографска литература је најлакши начин да се аутор ограда од осуде за неморалност, пошто је крајња сврха ове сексуалне едукације боље обављање дужности супруге (Toulalan, 2007:55-56). Такође, аутор оваквом тврдњом ставља сексуално у контекст женског образовања и повезује учење жене са сексуалним знањем. Без обзира на оправдање аутора и потенцијалну друштвену осуду, порнографија је могла неометано доћи до женских руку под маском сексуалног образовања. Порнографија седамнаестог века је тако могла доћи у посед различитих појединаца, било да су у питању мушкарци или жене, писмени или неписмени. Узрок томе је велика разноликост текстова, њихова доступност и слободнији канали дистрибуције (Toulalan, 2007:66). У овим књижевним порнографским представама у фокусу се налази хетеросексуални однос са мушком ејакулацијом и истовременим оргазмом оба партнера. Посебно је наглашен спој мушких и женских гениталија као локус сексуалног задовољства.

Еротски и порнографски литерарни садржаји 17. века су садржали илустрације. Илустрације су се могле наћи у самом тексту, или као фронтиспис. За разлику од текста, илустрације су ретко биле експлицитне. Међутим, оне садрже метафоре и симболе путем којих се шаље сексуална порука (Toulalan,

2007: 233). Саме илустрације су се развијале у више различитих стилова на више различитих места, а на стил израде су утицали локални уметници. До краја 15. века је техника гравирања бакарних плоча за штампање илустрација доведена до високог квалитета, али је штампа помоћу дрвених плоча и даље остала омиљено средство, јер је омогућавала истовремено штампање текста и слика по нижој цени. Од краја 16. века се прелази на све чешћу употребу бакарних гравура због прецизности самих илустрација. Ово је подигло цену штампања ликовних елемената у публикацијама, па су илустрације углавном свођене на фронтиспис, или мали број илустрација које нису интегрисане у сам текст, већ су биле издвојене. Сам квалитет и тема илустрација су зависили од тога да ли се радило о обичном памфлету или делу већег обима (Toulalan, 2007: 234-235).

Савремена историја западне литерарне порнографије почиње током 18. века са развојем штампарске технологије. У овом периоду је масовнија репродукција визелног и текстуалног материјала постала могућа. У Енглеској током 18. века долази до формирања канала тајне размене порнографског материјала мањег опсега. Током 1748. и 1749. године је из штампе изашла чувена „Фени Хил” (Fanny Hill), из пера Џона Клиленда. Ова књига у два тома описује авантуре девојке са села која постаје проститутка. Клилендово дело наводи на закључак да се изворно значење термина „порнографија” као описа живота проститутки односи и на порнографске садржаје у 18. веку.

До 1880. године је порнографија у Великој Британији претежно била литерарног типа и није била широко доступна. У понуди су била дела различитог обима, од правих књижевних дела до врло једноставних памфлета. Оно што је ограничавало доступност литерарне порнографије у Великој Британији била је висока цена. Због тога је порнографија била недоступна радничкој класи (Sigel, 2000:860). Додатни проблем је представљала писменост потенцијалног читаоца. Британска порнографска литература из овог периода обилује фразама на латинском и старогрчком језику, као и митолошким алузијама, што ју је чинило непријемчивом за необразоване слојеве друштва. На крају, начин дистрибуције порнографије је био уређен према одређеној друштвеној класи, тако да радници, чак и када би могли да приуште и најјефтини порнографски памфлет, нису имали начин да до њега дођу (Sigel, 2000:860). Дакле, неписменост и недостатак образовања су додатно удаљили порнографију од руку припадника радничке класе и жена. Такође, доступност порнографије је била и расно детерминисана.

Намеће се закључак да је порнографија у Великој Британији у овом периоду била врста луксузне робе, а њено поседовање привилегија.

Једна од тема која се појавила у енглеској порнографској литератури осамдесетих година 19. века је сексуализовано робовласништво (Colligan, 2005:73). Вилијам Лазенби је у већ постојећи порнографски жанр флагелације увео елемент ропства и расе, како би освежио тај жанр. У периоду од 1879. до 1881. године је издавао и уређивао часопис „Бисер” (The Pearl), а понекад је и објављивао своје приче у њему. Овај часопис је један од најпознатијих примера викторијанске порнографске литературе. У магазину су објављиване сексуално експлицитне приче у наставцима, песме, анегдоте и хромофотографије, са честим мотивом флагелације. Једна од прича у наставцима садржи и наратив о сексуалним ексцесима и флагелацији на робовласничкој плантажи у Санта Крузу. Прва прича у поменутом часопису која уводи тему ропства је објављена између 1880. и 1881. године. Та прича, под насловом „Прича моје баке” (My Grandmother’s Tale) експлицитно приказује разне сексуалне активности, од лезбијских и међукласних сексуалних односа, војерства, аналног секса до групног секса и инцеста са оцем. У овој причи је посвећена пажња и робовласничком насиљу (Colligan, 2005: 73-74).

Када је у питању британска порнографија са темом инцеста, до великих промена је дошло током позног 19. века. У претходном периоду је оваква врста порнографије служила за стварање скандала (Sigel, 2005:104). Литерарна порнографија инцеста у Енглеској није писана по узору на Де Садово дело. Ова, за Енглеску нова врста порнографије, сместила је инцест у домен сексуалних задовољстава средње класе, што представља промену у односу на ранију праксу стављања инцеста у контекст скандала. У случају енглеског инцеста у порнографији, долази до замене аристократије са средњом класом. Занимљиво је да је инцест у једној породици средње класе остао тема и у модерној порнографији, међу којима је најпознатији представник филм „Табу” (Taboo), са познатом америчком глумицом Кеј Паркер у главној улози³¹.

Насилни порнографски садржаји који изазивају општу констернацију и згражавање, ипак нису само ствар енглеских писаца. Једно од свакако најпознатијих дела француске књижевне порнографије је Садова „Филозофија у

---

³¹ <http://www.imdb.com/name/nm0662403/filmoyear> (приступљено 30.4.2013.)

будоару” (пуно име: Донатијен Алфонс Франсоа, Маркиз од Сада). Дело је написано у форми драмског дијалога. Иако у самом делу постоје елементи друштвено-политичке филозофије, овде ће се узимати у обзир само порнографски елементи, који су несумњиво присутни. Анализа филозофских идеја које излаже Де Сад, нису предмет овог рада.

Током драме су приказани разни сексуални чинови, од уобичајених до оних који се сматрају перверзним и изузетно насилним, као што су инцест и силовање. Требало би напоменути да је термин „садизам”, који означава појаву сексуалног узбуђења приликом доношења бола или понижавања³², изведен из маркизовог имена. О самој окрутности и изазивању бола Де Сад говори кроз уста једног од својих главних ликова, Долмансеа:

Задовољства проистекла из окрутности су трећа по реду која смо обећали да испитамо. Ова врста уживања је данас веома позната међу мушкарцима, а ево разлога којима се они служе да их оправдају. Хоћемо да се узбудимо, кажу, то је циљ сваког мушкарца који се одаје сладострашћу, и то да нас узбуди најјача средства... Треба се, дакле, определити за бол, чије дејство не може преварити и чија су струјања јача (Де Сад 1980: 65-66).

Током драме Де Сад даје приказе разних сексуалних пракси, од уобичајених до инцеста, садизма и силовања. Драстичан пример екстремних сексуалних пракси приказаних у „Филозофији у будоару” представља последњи дијалог, у коме је описана сцена групног силовања и шибања. Врхунац насиља приказаног на крају драме је, када један од ликова који учествује у групном силовању жртву намерно зарази сифилисом (Де Сад, 1980: 162-165). Цела драма обилује приказима сексуалног и гротескног.

Без обзира на друштвено-политичку димензију Садовога дела, експлицитни прикази детаљно описаног сексуалног чина недвосмислено показују порнографски карактер дела. Порнографија је овде употребљена као средство и не представља сама себи циљ, а саме сексуалне праксе представљају грађу за примену књижевног поступка и саопштавање одређене поруке. Садово дело „Сто двадесет дана Содоме” садржи још драстичније представе сексуалних екстрема, укључујући педофилију, копрофагију, мучење, па чак и убиство.

---

³²<http://www.behavenet.com/sexual-sadism#301> (приступљено 30.4.2013.)

Крајем осамнаестог века и епохе Садовог либертинажа долази до колапса монархије и цркве током Француске револуције, услед чега порнографија силази у подземље. Репресивне мере које је увео Робеспјер су означиле почетак дугог раздобља потискивања сексуалног.

Усвајање наполеонских норми и, доцније, повратак монархије подстакли су општи пад у производњи порнографске литературе. Тако Аполинерово дело више подсећа на благу пародију Де Садовог, него на обнову либертинске порнографије.

Велики део француске порнографске литературе двадесетог века обнавља структуре либертинских писаца. Модерни писци су великим делом инспирисани новооткривеним текстовима осамнаестог века, доспевши до њих након више од једног века цензуре. Такође, многи модерни француски писци еротског романа у фабулама чувају дуготрајну конвенцију увођења младих јунакиња својих прича и романа у сексуална искуства од стране старијих и сексуално искуснијих мушкараца и жена.

II 1.6. 3. Визуелна порнографија

Визуелни медији су изузетно подесни за представљање људске сексуалности, јер до детаља могу покрити и најскривеније елементе сексуалног и пружити егзактно виђење сексуалног понашања, без бојазни да ће неки детаљ бити пропуштен. Ликовни израз се лако прилагођава сексуалним темама, што се може уочити при проучавању сексуализованих визуелних приакза у различитим културама и у различитим временским периодима.

Једна од најстаријих визуелних представа сексуалног је египатски еротски папирус из Торина. На њему је приказано дванест сцена. Мушке фигуре на папирусу имају пренаглашене гениталије, док су женске фигуре приказане у складу са естетским принципима древног Египта. Мушке фигуре представљају јединствени лик. На папирусу се такође налазе и прикази животиња које обављају људске активности. Ово је вероватно сатиричан приказ људског понашања и није у вези са сексуалним садржајем папируса. Сцене са људским фигурама садрже и

коментаре, који изражавају уживање актера током сексуалног чина³³. Тачна намена еротског папируса из Торина још увек није сасвим прецизно одређена.

У Старом Риму је ситуација много јаснија. Међу прве визуелне порнографске садржаје спадају и римске преносиве табле са сексуално експлицитним приказима, које су се могле користити по потреби (Younger, 2005: 157). Овидије тврди да је Октавијан Август поседовао овакве табле, а постоје тврдње да је порнографске табле поседовао и Тиберије (Younger, 2005: 23, 192). Табле (tabellae) су заправо преносиве слике израђене на повезаним, дрвеним плочама. Постоје сачувани примерци, а овековечене су и у римској уметности (Younger, 2005:192).

Присутна је извесна сличност између античких порнографских приказа и савремених порнографских садржаја, јер се у оба случаја води рачуна о презентацији публици – да се цео приказ обраћа посматрачу или посматрачима, што наговештава употреба сценографије и свесно постављен положај тела приказаних актера, да би сексуални чин био перципиран. Тако се положај руке на боку данашњег порно глумца и поза мушкарца на порнографским зидним сликама античког Рима мало разликују – и један и други положај су намерни, како би посматрач добро видео сексуални чин (Younger, 2005: 158).

Визуелно на Далеком Истоку је чест предмет научног проучавања. Оно се односи и на специфично јапанске сексуалне представе. За проучавање представа сексуалног у Јапану је неопходно посветити пажњу и нечему што би се могло сматрати претходницом порнографског манга стрипа, анимираних филмова и еротско-порнографских видео игара. Ради се о жанру јапанског сликарства и графике. Сам жанр се зове „шунга“, што значи „слике пролећа“ (Grosbois, 1969:8).

Асоцијација пролећа, годишњег доба када се природа буди, на еротско и сексуално у термину „шунга“ је јасна, али се у случају Јапана заправо ради о наговештају лепоте и животне енергије (Grosbois, 1969:8). Шунга као жанр обилује приказима експлицитних сексуалних односа и у доба њеног настанка је сматрана порнографијом за приватну употребу. Поред хетеросексуалних приказа присутни су и групни, хомосексуални, па чак и митолошке теме. Када је у питању хомосексуалност, у шунги она није табуисана и носи сасвим другачије значење од

---

³³<http://www.nature.com/ijir/journal/v16/n5/full/3901195a.html> (приступљено 30.4.2013.)

хомосексуалности у модерној западној порнографији. Анални секс је посматран као један од могућих видова сексуалног задовољства, за разлику од ранијег европског становишта који га назива „италијанским пороком”(Grosbois, 1969: 48).

Бројне слике представљају односе између монаха, а постоје и оне са ратничком темом. „Посебно пријатељство” између ратника, који су се гнушали жена, говори да присуство хомосексуалних тема у шунги није било ништа страно јапанском друштву 16. и 17. века. Занимљиво је одсуство приказа искључиво лезбејских односа на познатијим графикама, изузев неколико приказа оргија (Grosbois, 1969: 54). Представе преувеличаних сексуалних органа су типичне за шунгу. На шунга графикама су најчешће приказани обични људи – трговци, сељаци, обичне градске жене и рибари. Мањи број графика приказује ратнике, странце, кабуки глумце и куртизане. Током 18. века су се десили бројни покушаји да се шунга забрани, што није уродило плодом. Тек доласком порнографске фотографије са запада, шунга губи на значају и престаје да буде живи порнографски жанр. Шунга је важна за проучавање јапанске визуелне порнографије због тога што је послужила као инспирација за модерну визуелну порнографију у Јапану, пре свега стрипску. Она представља неку врсту континуитета у јапанској порнографији.

Прва асоцијација на помен речи „хентаи” је свакако јапански анимирани порно филм. У контексту порнографије, он означава посебан жанр у оквиру јапанског стрипа (манга) и јапанских анимираних филмова. Сама реч има значење „перверзњак”, и означава особу чије сексуално понашање одступа од прихваћених норми. У Јапану „хентаи“ није посебна категорија порнографског материјала, већ приказ сексуалног чина који се сматра неуобичајним и перверзним, али и екстремним. Тако се под хентаијем у Јапану подразумева представљање хомосексуалног односа и хетеросексуалног односа у коме постоји елемент перверзије и екстрема. У складу са овим, анимирани филм који приказује сексуални однос пунолетне девојке и пунолетног младића без икаквог елемента сексуалног фетиша се не може сматрати хентаијем, за разлику од садомазохистичке сцене са истим актерима. Уколико би приказ био сцена хетеросексуалног силовања или сексуалног односа између људског и митолошког или ванземаљског бића, он би несумњиво спадао у хентаи. „Хентаи“ заправо представља подгрупу много шире категорије порнографског стрипа и анимираног филма, који се у Јапану означава као „еро” (McLelland, 2005).

У ширем контексту јапанске порнографије, „хентаи“ представља перверзну сексуалност. Она је у жижу интересовања у Јапану дошла током двадесетих година двадесетог века. Термин који приказује занимање за перверзно и представе перверзне сексуалности је „еро гуро нансенсу“. У Јапану од 1926. до 1989. године долази до развоја знатног броја публикација на тему перверзне сексуалности. Само у периоду од 1920. до 1930. године је настало чак десет публикација које су се бавиле овом тематиком. Неки од ових часописа су „Hentai shiryō“ (1926), „Kama shasutora“ (1927), „Kisho“ (1928), „Gurotesuku“ (1928) (McLelland, 2005:4). У овим часописима су се често водиле расправе о перверзној сексуалности. Једна од тема је било и љубавно самоубиство. Самоубиство због партнера се сматрало хентаијем, у смислу перверзије, чак и када је партнер супротног пола (McLelland, 2005:5).

Услед припрема за рат, током тридесетих година 20. века у Јапану долази до пораста цензуре ових часописа, а већина њих је престала да излази због реквизиције папира од стране државе. Непосредно после рата се развија „касатори“, који је представљао неку врсту „ниске“ културе. Сама реч означава неквалитетно, алкохолно пиће које обара после три чашице, а часописи који припадају култури „касатори“ су се често затварали после само три издања (McLelland, 2005).

Пошто је рат био завршен, јапанска штампа је могла да се упусти у истраживање декадентнијих тема. Јавна сексуалност постаје уочљива и прихватљива на, у Јапану, до сада невиђен начин. Нискобуџетни касатори часописи су допринели ширењу и популаризацији нових модуса хетеросексуалног понашања. Почетком педесетих година 20. века у Јапану се јавио нови поджанр који се фокусирао на перверзије, и он је обухватао и мушку и женску хомосексуалност, као и различите облике фетишизма, укључујући и љубавно самоубиство и за Јапан карактеристичан „сепуку“. Крајем шездесетих година 20. века у Јапану долази до новог процвата порнографског материјала који приказује и праксе које се сматрају хентаијем.

Необични и, врло често насилни, сексуални односи представљају лајтмотив који прожима јапанско порнографско дело. Један од посебно занимљивих поджанрова јапанске порнографије, како у компјутерским играма и визуелним новелама, тако и у стрипу, јесте *yaoi* (чест назив је и „BL“, скраћено од „boy love“, енгл. „момачка љубав“). Сам термин означава еротске приказе

хомосексуалних односа, а представља акроним израза „*yama nashi, ochi nashi, imi nashi*”, што значи „нема врхунца, нема смисла, нема значења” (Pesimo, 2004: 140). Међутим, специфичност овог поджанра лежи у чињеници да је главна публика оваквих визуелних садржаја женска популација. Специфично је и то што су аутори стрипова *yaoi* поджанра углавном жене. Сам *yaoi* је настао раних седамдесетих година 20. века из јапанског женског стрипа. Популарност овог поджанра се заснива на обилним приказима сексуалног, и то чак до те мере да је фабула готово непостојећа. Још неке од карактеристика *yaoi* стрипова су: згодни, млади мушки ликови, круте родне улоге приказане у сексуалним позама, силовање или нека друга врста сексуалног односа са сумњивим пристанком, недостатак идентификације и ознаке хомосексуалног идентитета³⁴.

Као што се може видети, јапанска порнографија садржи широк спектар порнографског садржаја. Ипак, за јапанску порнографију су специфичне представе сексуалног односа између жене и октопода. Овај поджанр спаја елементе хорора и научне фантастике са елементима традиционалне порнографије. Главна инспирација за порнографију са овом тематиком је „Сан рибареве жене“, графика из 1814. године, дело јапанског уметника Кацушике Хокусаија. Графика приказује сексуални однос жене и два октопода. Ова тема је честа и у савременој јапанској порнографији. У западној култури се чак и у контексту уметности сматра порнографском, што се може приметити у случају једне уметничке изложбе у Аустралији³⁵.

Током осамдесетих година 19. века, у Енглеској долази до појаве нових порнографских садржаја који су били радничкој класи доступнији од литерарне порнографије. Појава порнографских разгледница је омогућила конзумацију порнографије без познавања до тада уобичајених митолошких референци и познавања латинског, француског или старогрчког језика (Sigel, 2000: 860). Осим слике, на разгледницама се налазио и текстуални садржај. Разгледнице су биле јефтине, а пошто су биле и средство за комуникацију, њихова употреба је могла бити вишеструка. Оне су постале општеприхваћено средство за комуникацију 1886. године, и од тада су почеле да се све чешће користе и на међународном нивоу.

---

³⁴ <http://division-maiden.livejournal.com/33330.html> (приступљено 30.4.2013.)

³⁵ <http://www.guardian.co.uk/world/2003/oct/22/arts.australia> (приступљено 2.5.2013.)

Визуелне теме на порнографским разгледницама су варирале од гротескног, сексуализованих представа хране, сцена завођења, лепих жена до грчких статуа. Те теме су се често ослањале на постојећу литерарну и визуелну порнографску грађу. Ова поновна употреба материјала и идеја је представљала својеврсну реформулацију у овој форми „масовне комуникације” (Sigel, 2000: 861). Порнографске разгледнице су у својој суштини биле врста инкарнација друштвених идеја викторијанског и едвардијанског доба (Sigel, 2000: 861). Неке од порнографских разгледница су као новину у сексуалне приказе увеле сексуализоване расне представе домородаца у британским колонијама, као и представе других етничких група. Жене су представљане као пасивни сексуални објекти.

Већина ових разгледница се могла слати поштом. Постојале су и неке чије је слање било противзаконито. Легалне разгледнице су испуњавале одређене стандарде, те њихова употреба није била санкционисана. На њима су представе женских гениталија, брадавица на грудима и стидних длака биле на неки начин прикривене. Оне су давале само наговештај онога што је на илегалним разгледницама експлицитно приказивано. Мушке фигуре су ретко приказиване. Разликовале су се представе припадника енглеског друштва од „колонијалних” и „страних” представа, посебно када представљени ликови припадају другој раси. Уколико је на разгледници представљен домородац, а посебно домородац друге расе, приказивање мушких ликова је било дозвољено. На оваквим разгледницама су приказивани домороци са подручја Азије, Карипских острва, Индије и Јужне Америке. Велики број представа је био са темама из Јапана. Домороци су приказивани у „природном станишту”, што је подразумевало пејзаже, колибе и сцене из харема.

Представе Алжирки се нису заснивале на потпуној нагости. Уместо потпуно наге представе, алжирске жене су фотографисане са велом, полунаге или потпуно наге, али покривене главе. Разлог за овакво приказивање јесте чињеница да су алжирске жене своје свакодневне активности обављале потпуно покривене. Елементи егзотике на представама Алжирки су најчешће биле наргиле (Sigel, 2000: 862).

Занимљив пример визуелне порнографије са литерарним елементима јесте „шталаг“ порнографија. Термин „шталаг” (нем. Stalag) потиче од немачког израза „Stammlager”, који означава нацистички концентрациони логор. Шталаг као жанр

настаје почетком шездесетих година 20. века у Израелу. Први пут се појављује у порнографским стриповима са темом сексуалне експлоатације у нацистичким логорима. Шталаг порнографија садржи наративе о сексуалном злостављању над савезничким војницима од стране нацистичких официрки. Низ злостављања би се често завршавао осветом заробљеника, и то у виду силовања и убиства. Шталаг стрипови су садржали изузетно насилне порнографске приказе. Они су уједно били и једина врста порнографије могла наћи у Израелу током шездесетих година двадесетог века³⁶.

Имајући у виду порнографске памфлете, часописе и разгледнице Велике Британије, савремене порнографске часописе можемо сматрати фузијом визуелних и литерарних порнографских садржаја, као и својеврсном кулминацијом већ постојећих литерарних облика порнографије.

Ове публикације се најчешће употребљавају као визуелни стимуланс при мастурбацији. По експлицитности садржаја се могу поделити на „меке” и „тврде”, дакле, на исти начин као и порнографски филм. Развој порно часописа се пре свега везује за часописе „Плејбој” (Playboy) и „Хастлер” (Hustler).

„Плејбој” се не може сматрати порнографским часописом, јер не садржи експлицитне приказе сексуалног чина, за разлику од „Хастлера”, који је због свог садржаја често био мета критика у америчком друштву. Часопис „Пентхаус” (Penthouse) је од почетка издавања 1965. године из „меког” еволуирао у „тврди” током деведесетих година 20. века, вероватно због продора „тврде” порнографије на тржишту. Наведени часописи се сматрају неком врстом модела по коме се обликују данашњи порнографски часописи, изузев „Плејбоја”, који садржи приказе нагог женског тела, али не и експлицитно приказану сексуалну активност. Садржаји порнографских часописа обухватају велики број тема, од хетеросексуалних односа до фетишизма. „Пентхаус”, такође, поседује и телевизијски канал³⁷, на коме се приказују експлицитни сексуални садржаји.

II 1.6. 4. Мултимедијална порнографија

Посебан облик сексуализоване забаве у античком добу су били сексуално експлицитни театарски комади извођени у античком добу, било да је у питању

³⁶http://www.nytimes.com/2007/09/06/world/middleeast/06stalags.html?_r=0. (приступљено 3.5.2013.)

³⁷<http://www.penthousetv.com/content.php> (приступљено 3.5.2013.)

драматизација или поезија (Younger, 2005: 157). Иако се у театру нису одвијали прави сексуални акти, комади су садржали велики број сексуално експлицитних шала, костима и симулација сексуалног понашања. Сексуализовани театар се тешко може сврстати у порнографију, будући да се ради о непосредном искуству, а не рецепцији садржаја путем медија. Ипак, ово је занимљив феномен јер постоји сексуализовани садржај представљен на сцени уз присуство глумца, а садржај је усмерен према публици која не учествује, тако да се може рећи да је сексуално експлицитно позориште нешто најближе „softcore”, одн. меканом порнографском филму античког доба. Анимирани порнографски филм представља посебну врсту порнографског материјала. Почети анимиране порнографије сежу до почетка 20. века, а данас су један од уобичајених приказа сексуалног.

Историја савремене филмске порнографије је често непоуздана и фрагментарна. У истој мери је чине поуздани подаци, полуистине и урбане легенде. Ово отежава потпуну ретроспективу развоја порнографског филма током двадесетог века. Најпоузданији су подаци о савременој порнографији. Ипак, сматрамо да је неопходно направити преглед развоја порнографског филма од његове експанзије шездесетих година, преко „златног доба” седамдесетих и осамдесетих, до савремене Интернет порнографије 21. века. Током шездесетих година 20. века на тржиште су се пробиле нискобуџетни меки порнографски филмови са темом сексуалне експлоатације. Ови филмови су у великој мери били инспирисани приказима нагих жена у часопису „Плејбој”. Око 1967. године филм сексуалне експлоатације је достигао свој врхунац. Отприлике у исто време у Сан Франциску се у мејнстрим порнографију пробијају кратки филмови који су приказивали потпуну женску голотињу са посебним нагласком на гениталијама.

У периоду од 1969. до 1970. године се појављују и инструкциони филмови за „брачну употребу”, који су под плаштом образовног садржаја експлицитно приказивали различите сексуалне положаје. Филм „Мона, девица нимфа” (Mona: The Virgin Nymph) појавио се 1970. године. Овај филм представља први „тврди” порнографски наратив. Потом је 1972. године следио филм „Дубоко грло” (Deep Throat), чија је радња делимично инспирисана радњом „Моне”. Оба филма су експлицитна, а на њима се може приметити постепено повећавање експлицитности сексуалних приказа и трансформација претходних порнографских филмова у комплетне наративе. Крајњи резултат постепеног

повећавања експлицитности порнографског филма је наративни приказ несимулираног сексуалног чина (Schaefer, 2004: 371).

Током осамдесетих година 20. века долази до експанзије такозваних „кућних” порнографских филмова (Shibata, 2008: 5). Прелазак порнографије са филмског платна на видео касете и, самим тим, прелазак порнографије из посебних биоскопа у домове је омогућио смањење трошкова продукције и, у исто време, формирање поджанрова, такозваних „ниша”, у оквиру порнографске кинематографије. Потражња порнографских филмова на ДВД медијуму је посебно велика у земљама где је приказивање порнографије путем телевизијских програма забрањено, те експанзија ДВД порнографије и даље траје. У Јужној Африци је отворено преко 300 продавница са порнографским материјалом, а доступан је и широм афричког континента.

Ова интерконтинентална експанзија порнографије на ДВД медијуму је омогућила и развој пиратерије. У јужној Кини је у јуну 2000. године заплењено 5 200 000 милиона пиратских ДВД дискова са порнографским филмовима. Црна берза порнографског материјала постоји и на Блиском Истоку (Milter et al, 2005:174), а због верског конзервативизма ју је тешко пратити. Посебан облик пиратерије представљају кратки делови филма постављених на различитим странама на Интернету.

Што се тиче Европе, Мађарска је извозила своје порнографске филмове већ 1910. године, да би се десетак година касније у посао дистрибуције укључиле и Аустрија и Француска, а ван Европе и Сједињене Америчке Државе и Аргентина. У том периоду Мађарска губи примат у производњи и дистрибуцији порнографских филмова. У скорије време Мађарска је повратила свој статус „центра порнографског света” (Milter et al, 2005: 173). Произвођачи порнографије широм Европе су, убеђени да је Мађарска постала центар европске порнографије, преселили читав арсенал за снимање у Будимпешту. Ово је довело и до развоја локалних филмских кућа у Будимпешти. Тренутно скоро четвртина укупне масе порнографског материјала Европе долази из Будимпеште или њене околине, а већина европских порно дива су Мађарице. Мађарска порнографија представља пример преобликовања филмске порнографије у Европи и тиме је постала својеврстан бренд на светском тржишту порнографије, створивши сопствену иконографију аналног секса и обликовања порнографских садржаја.

Развој порнографског филма у САД-у, као што смо већ навели, почиње са филмом „Мона”. Први следећи велики хит је био „Дубоко грло”, са Линдом Лавлејс у главној улози. Овај контроверзни филм је дошао у центар пажње због начина на који је обрадио тему оралног секса. Начин на који је „Дубоко грло” ставио фокус на приказе оралног секса га је учинио контроверзним. Ипак, ово није зауставило развој америчког порно филма. „Ђаво у госпођици Џонс” се појавио 1973. године и доживео укупно шест наставака, у периоду од 1982. до 1999. године. Велики хит на тржишту је био и филм „Деби обрађује Далас” са Бамби Вудс у главној улози.

Са развојем технологије видео рекордера крајем седамдесетих и почетком осамдесетих година 20. века долази до нове експанзије америчког порно филма. У исто време се појављују и нове мушке и женске звезде порно филма, попут Рона Церемија, Кристи Кењон, Трејси Лордс, Џона Холмса, Џинцер Лин, Ђине Фајн, Нине Хартли и бројних других. Из овог периода потиче и један од класика америчке филмске порнографије. Филм „Незасита” из 1980. године са Мерилин Чемберс у главној улози представља типичан порнографски хит филм са почетка осамдесетих година 20. века.

У овом периоду долази и до коначног правног сагледавања порнографије као легалне појаве у САД-у. Такође, током осамдесетих година 20. века се оснивају и први велики студији, као што су: „Хомграун видео“ (Homegrown Video), „Вивид“ (Vivid), „Ивл Ејнџел“ (Evil Angel) и други. Компанија „Вивид ентертејнмент“ (Vivid Entertainment) је из Холивуда, по коме се глумци и глумице везују ексклузивним уговором, имају гарантоване плате и посебне агенте за наступе у јавности и ангажмане (Milter et al, 2005: 185).

Крајем осамдесетих и почетком деведесетих година 20. века стилске новине у порнографску кинематографију уводи режисер Ендрју Блејк. Блејков приступ порнографији је уметнички, а његове филмове карактеришу уметничка техника и стилизација.

Тренд експанзије порнографских филмова у САД је трајао и почетком деведесетих година 20. века, иако не истим интензитетом. Појава видео касета и, касније дискова као порнографских медијума је означила крај доба високобуџетних порнографских филмова. Разлог томе је било смањење трошкова приказивања, а бржа и лакша дистрибуција је довела до велике понуде на тржишту, те и мањег профита. Потребно је истаћи да данашњи порнографски

филмови нису нискобуџетни, али је са развојем технологије видео рекордера и снимања филмова дошло до смањења неопходног буџета. Како би оствариле што већи профит, америчке продукцијске куће су створиле нову понуду у виду порно филмова са одређеним фетишима као темом, а као медијум су послужиле видео касете. Као нови жанр се појављују и компилације сцена из већ снимљених филмова. Компилације сцена се не могу сматрати посебним жанром, јер се њихов садржај врло често уклапа у неку од већ постојећих „ниша”, односно већ постојећи поджанр или фетиш. Ипак, компилације су значајне за проучавање Интернет порнографије због тога што се фокусирају на прецизно одређен садржај и веома су раширене на Интернету.

Све већа раширеност „тврдих” порнографских садржаја је довела у питање исплативости „меке” порнографије. Услед продора „тврде” порнографије многе компаније чији је фокус била „мека” порнографија се опредељују да у своју понуду уврсте и експлицитне садржаје. „Плејбој“ је 2001. године купио три експлицитна сателитска ТВ програма и тиме се приључио емитерима експлицитне „тврде” порнографије (Milter et al, 2005: 174). Ово не значи да је „мека” порнографија ствар прошлости, већ да су понуђачи искључиво „меке” порнографије принуђени да прошире своје поље пословања и на „тврду” порнографију, како не би заостајали за конкуренцијом у понуди.

Занимљив је случај Француске. Почетком седамдесетих година 20. века, појава америчких порно филмова је у великој мери учинила француску порнографију превазиђеном управо у тренутку када се она преоријентисала са „меких” на „тврде” садржаје. Недостатак иницијативе у свету француске порнографије током осамдесетих година 20. века је готово довео до нестанка француског порно филма. У наредних десет година је у Француској радило двадесетак продуцената порно филмова, али је услед лошег плана дистрибуције, упркос повећаној производњи, француска порнографија и даље у стагнацији. Закасна реакција француских порнографа на продор „тврде” порнографије из САД-а је произвела последице које се и данас осећају у свету француске порнографије.

Неоспорно је да америчка порно индустрија и даље држи примат, када је у питању продукција и покривеност тржишта. Разне порнографске конвенције служе као ефикасно маркетиншко оруђе. Једна од највећих порнографских конвенција у САД-у је тродневна „ЕХХХОТИСА“ конвенција, први пут одржана

2006. године. Ова конвенција се одржава неколико пута у току године и траје три дана. На порнографским конвенцијама љубитељи порнографије се, поред набавке порнографских садржаја, могу сликати са познатим глумицама и глумцима, поставити питања глумцима у оквиру организованих сесија за публику и добити аутограм. Европски сајмови еротике (иако се заправо ради о сајмовима порнографије, користи се термин „еротика“) представљају пандан америчким конвенцијама. Упркос својој популарности, овакве манифестације нису увек прихваћене. Тако је у америчком граду Едисон 2008. године одржавање једне конвенције било критиковано од стране градоначелника, а постојала је и могућност да се конвенција не одржи услед притисака³⁸.

Упркос раширености порнографског материјала и великих профита филмских компанија, мишљења о данашњем стању у америчкој индустрији порно филмова се разликују. Главни разлог за забринутост продуцената порнографских филмова су пиратизовани садржаји и бесплатни садржаји на Интернету. Порнографска индустрија је претрпела ударце и од светске економске кризе, питање обавезне употребе кондома је и даље предмет расправа, случајеви заразе ХИВ-ом се повремено појављују упркос предострожностима, а тржиште је презасићено. Према неким тврдњама, профит порно индустрије је опао за чак 30% до 50%³⁹. Ипак, амерички порнографски филм није мртав. Велики број жанрова и тема, од класичних хетеросексуалних, преко хомосексуалних, садомазохизма, разних фетиша, до „меких“ садржаја и порнографије из „првог лица“ (POV, односно „point-of-view“ порнографија) и даље задовољава потребе публике. Награде за најбољи порно филм (AVN Award) у више категорија се и даље додељују, и то на посебно организованим манифестацијама. Иако је „златно доба“ америчког порнографског филма прошло, део гламура који окружује животе порно звезда, конвенције и порно културу уопште је и данас присутан.

Једна од нових појава у порнографској кинематографији је употреба 3Д технологија. После успеха филма „Аватар“, у порнографској индустрији се јавило интересовање за покушајем примене 3Д технологије за потребе порнографског филма. Августа 2010. године група продуцената из Хонг Конга је објавила да ће

---

³⁸http://www.mycentraljersey.com/article/20080909/NEWS/80909029/UPDATE-Despite-criticism-from-mayor-porn-convention-moves-to-Edison-after-Secaucus-opposition.?nclick_check=1. (приступљено 5.5.2013.)

³⁹<http://www.forbes.com/sites/susannahbreslin/2012/07/11/how-porn-went-from-boom-to-bust/>. (приступљено 5.5.2013)

снимити „први 3Д порнографски филм на свету“⁴⁰. Радња филма је инспирисана „Простирком за телесну молитву“, делом класичне кинеске књижевности из 17. века. У исто време, италијански режисер порно филмова Тинто Брас је најавио да ће урадити римејк свог филма „Калигула“ из 1979. године у 3Д технологији. Амерички часопис „Хастлер“ (Hustler) је такође показао интересовање за 3Д технологију, овога пута на порнографској пародији филма „Аватар“.

Порнографске видео игре представљају посебну врсту мултимедијалне порнографије. Оно што карактерише видео игре са порнографским садржајима је учешће конзумента/играча у реализацији порнографског елемента. Степен учешћа варира, од једноставних инструкција за промену садржаја до комплетног играчког искуства. Порнографска видео игра је било која врста видео игре која садржи порнографију као један од главних елемената игре. Јапански термин за порнографску видео игру је *eroge* (скраћено од „erotic game“). Могу бити направљене од стране појединаца или компаније. Већина порнографских видео игара садржи уобичајене порнографске представе, као што су хетеросексуални и хомосексуални односи, мастурбација, разни фетиши или анални секс. Међутим, један број садржи и контроверзни материјал, као што су сцене силовања, мучења и инцеста. Овакве игре су често забрањиване због свог садржаја. Развијеност комуникације и размене порнографских материјала путем Интернета омогућава несметану циркулацију неприхватљивих игара, као што је игра „RapeLay“. У Јапану је на снази цензура приказа полних органа, али не постоји цензура тема и садржаја, тако да власти у Јапану немају моћ да одреде које теме се смеју обрађивати у видео играма и анимираним филмовима. „RapeLay“ је један од примера како видео игра може изазвати прави скандал на више континената, будући да се игра може пронаћи на Интернету, па чак и бесплатно⁴¹.

Употреба различитих медијума за приказивање порнографских садржаја, интеркултурне разлике, контекст друштвених промена и развоја технологије чине порнографију сложеним предметом проучавања. Тешко је рећи да ли је свеобухватна сума порнографије уопште могућа. Такав подухват захтева детаљан приказ великог броја порнографских материјала у различитим временским периодима и различитим културама, као и истраживање могућег постојања

⁴⁰<http://www.asiansexgazette.com/asg/china/china07news20.htm> (приступљено 5.5.2013.)

⁴¹<http://edition.cnn.com/2010/WORLD/asiapcf/03/30/japan.video.game.rape/index.html> (приступљено 6.5.2013.)

интеркултурних сличности порнографског, при томе узимајући у обзир разлике у природи медијума који приказује порнографско, и уважавајући специфичности перцепције сексуалности сваке од проучаваних култура. Уочавање структуре порнографског представља посебно питање, које захтева детаљније проучавање порнографије. У овом потпоглављу је дат општи приказ порнографских садржаја у различитим културама и временским периодима. Извлачење општих закључака о људској сексуалности на основу сексуалног понашања приказаног путем порнографског материјала захтева посебну обазривост приликом утврђивања порнографског унутар неког садржаја. Било да се ради о порнографским таблицама Старог Рима, јапанској шунги 17. века, енглеским порнографским памфлетима 19. века, или порнографским филмовима 20. века, може се уочити континуитет у постојању порнографских садржаја у сва три поменути медијума – литерарним, визуелним и мултимедијалним. Док су литерарни и визуелни порнографски садржаји доживели експанзију током историје широм света, мултимедијална порнографија је свој врхунац достигла у Сједињеним Америчким Државама, и то посебно током седамдесетих и осамдесетих година 20. века. Врхунац мултимедијалне порнографије свакако представља приказивање сексуалног путем филмске 3Д технологије и настанак порнографских игара са великим степеном интерактивности. Тиме се посматрач све више „увлачи“ у стварност коју пројектује порнографски садржај, како би чулни утисци били што уверљивији и, самим тим, изазвано стање узбуђености било што интензивније. Психолошко проучавање могуће хиперреалности коју стварају 3Д и интерактивни порнографски садржаји би могло одговорити на питање да ли високотехнолошка порнографија оставља интензивнији утисак на посматрача од реалног сексуалног искуства. У контексту ширења порнографије путем Интернета, није тешко замислити све већу експанзију 3Д порнографије. Интернет порнографија се може посматрати као врхунац саме порнографије, будући да је њена интеркултурна дистрибутивност, захваљујући Интернет технологијама достигла до сада невиђене размере. Тако порнографски садржаји, настали под утицајем једне културе, долазе у поље перцепције друге културе, која их прихвата или одбацује. Такође, интеркултурна размена порнографије може утицати на само поимање еротског и порнографског од стране неке културе, што може довести до промене у перцепцији неке појаве. Ово се може уочити у развоју порнографије у Јапану, која се из обучених ликова на графикама шунге трансформисала у интернационално

познату порнографију, препознатљиву по специфичним експлицитним порнографским жанровима, упркос цензури. Такође, промена перцепције порнографског у јапанском друштву почиње са доласком акта из западњачког сликарства, што је само један од аспеката промене јапанске културе услед контакта са западом, почев од сликарства 19. века до утицаја америчке културе у двадесетом веку.

На основу прегледа сексуалних садржаја широм света и кроз историју се може закључити да је схватање сексуализованог садржаја као порнографског одређено културом. Не постоје докази да су сексуално експлицитни прикази у античкој Грчкој били схватани као порнографија. Грчарија Моћика користи сексуално као тему за уметничко представљање, док је Садова „Филозофија у будоару“ препуна експлицитних сцена сексуалних односа које самим обимом потискују филозофску компоненту дела у други план.

Однос друштва према сексуалном се може мењати и један је од пресудних фактора при дефинисању порнографије, те се може рећи да је порнографију могуће дефинисати само у контексту одређеног времена и културе. „Дубоко грло“ је у Великој Британији доживело своју прву биоскопску пројекцију тек 2005. године, чак 33 године после америчке премијере, иако су га многи видели путем пиратизованих видео касета⁴². Овај случај показује да су и у савременим друштвима присутни различити погледи на порнографско, а ти погледи су у вези са друштвеном прихватљивошћу порнографских садржаја одређене врсте и ставовима о сексуалном понашању.

Улазак порнографије у сајбер простор означава ново доба порнографије. Циркулација порнографског материјала путем Интернета је све лакша, услед све бржег протока података и све већег броја Интернет страна на којима се могу наћи целовити порно филмови, од класика из осамдесетих година 20. века, па до најновијих филмова у 3Д технологији. Данашњем кориснику Интернета је довољно да у неки од претраживача унесе кључне речи да би му тренутно постало доступно обиље садржаја. Овако велика доступност порнографије у савременом добу је сасвим различита од ограничених канала дистрибуције у Енглеској током 19. века. Појава Интернета је неповратно изменила саму порнографију. Током

---

⁴²<http://www.guardian.co.uk/uk/2005/jun/11/film.filmnews> (приступљено 6.5.2013.)

деведесетих година 20. века долази до развоја технологије Интернета и, самим тим, до развоја дистрибуције порнографског материјала путем Интернета.

II 2. ПОРНОГРАФИЈА У ИНТЕРНЕТ ОКРУЖЕЊУ. АНТРОПОЛОШКА ПЕРСПЕКТИВА

Поставља се питање како информатичка ера, која не јењава, а чија је главна карактеристика брзина информације, интерреагује са терминима као што су сексуалност и порнографија? У овој тези историја порнографије је подељена према медијуму који је носилац порнографског садржаја. Управо Интернет порнографија има неколико карактеристика које су и биле услов за интересовање за ову тематику. Наиме, с обзиром на бурну историју порнографских садржаја, на различите реакције различитих култура на појмове људског тела, сексуалности или, пак опсцености, до настанка Интернета су се искристалисале легалност, распрострањеност и упознатост људи са оваквим садржајима, а притом и Интернет као весник глобализацијских тенденција има релативно мало културних наслага које су спречавале или кочиле развој порнографије на Интернету. С обзиром на то да је Интернет суперсистем који се користи на сличан начин независно од корисника или културног обрасца у коме он живи (Chen et al. 2008:1), посматраћемо унутрашњу логику коју он генерише на примеру порнографије.

Када је Интернет постао плодно тло за порнографију? На ово питање није једноставно дати одговор, али се чини да је појефтињење рачунара, које је омогућило да просечан корисник има приступ овој, раније изузетно скупој технологији, упарено са откривањем потенцијала Интернета за размену информација, омогућило глобално испољавање сексуалности кроз порнографију. На исти начин на који су технолошке иновације, као што су фотоапарати или камере (некада исто изузетно скупе технологије) омогућили напредак у комуникацији и преносу садржаја (па и порнографских), исто је урадила и информатичка револуција. Однос порнографије и технологије је увек био однос симбиозе и мутуализма (Pornography The Secret History Of Civilization 6, 1999). Домен „sex.com“ је први пут на Интернету регистрован 1994. године. То је био комерцијални сајт, који је због непостојања модерних претраживача сматран за један од домена који може извршити револуцију у свету ране Интернет економије. Гери Кремен, Интернет предузимач, није користио или развијао домен који је регистровао, али му је он ипак доносио између 50 и 500 хиљада долара месечно

само од огласног простора који се налазио на овом сајту⁴³. Већ податак о овоме што се десило на самом зачетку комерцијалног Интернета, говори о потенцијалу који је Интернет омогућио порнографским садржајима.

Интернет и *Usenet*, који је већ помињани у одељку о историјском развоју Интернета, веома рано постају платформе за разне облике литерарне и текстуалне порнографије. *Usenet*, у облику у ком је постојао од раних осамдесетих година двадесетог века, са својом децентрализованом структуром и савршеном анонимношћу је био идеална платформа за ову форму порнографије. Са напретком технологије долази до могућности дељења и слика односно фотографија. Већ тада настају студије које примећују важност структуралне анализе материјала везаног за порнографију на Интернету. Једна од тих студија је већ 1994. године објашњавала да чак 40.8% материјала постављено на најпосећенијим *Usenet* страницама има насилну компоненту⁴⁴. Ова чињеница ће дати повода за дебате о потреби за изучавањем порнографије у научном контексту, дебати која је довела до пролиферације истраживања на тему порнографије у друштвеном миљеу феминизма и постмодерне.

Како расте број корисника и могућности Интернета, увећава се и број сајтова посвећених порнографији. У првој години новог миленијума процењивано је да између 20-30% корисника Интернета је имало „он лајн” сексуалну активност (Cooper et al, 2003). Порнографија у капиталистичком културном обрасцу нема одлике субверзивног или антсистемског деловања, већ она постаје роба. Овакво виђење порнографије је релативно скора појава, а између осталог је омогућено и перципираном неутралношћу Интернета.

Интернет порнографија је занимљива због неколико аспеката који су њена *differentia specifica* у односу на друге медије. Као прво, Интернет порнографија даје приступ огромном избору преференција које може имати свакодневни корисник. Могућност појединца да преко Интернета контактира људе сличних интересовања је једна од карактеристика такозване „сајбер-културе” (или кибер-културе) која обележава све аспекте коришћења Интернета. Сајбер култура⁴⁵ представља поље мултидисциплинарних интересовања. У свету постоје студије сајбер културе (cyber culture studies) као засебна научна грана. Многи аутори се

---

⁴³<http://www.guardian.co.uk/technology/2003/jun/26/newmedia.media1> (приступљено 7.6.2013.)

⁴⁴<http://www.sociology.org/content/vol003.001/boeringer.html> (приступљено 8.6.2013.)

⁴⁵Синоними за овај термин, поред кибер-културе, су: виртуелна култура, дигитална култура, култура мреже и сл.

слажу да је приликом проучавања сајбер културе потребно узети у обзир релативност поделе на виртуелно и реално (Благојевић, 2011:17-27). О сајберкултури се мора рећи да је за антропологе, социологе и психологе важна, зато што представља образац комуникације без преседана у историји човечанства.

Овде би требало направити отклон од других друштвених појава који могу доћи до изражаја на Интернету, па ћемо се осврнути искључиво на испољавање сексуалности. Ако уважимо податке о уделу Интернет порнографије у укупној величини Интернета, схватићемо да је понуда порнографског садржаја у информатичкој ери заиста већа него у целокупној историји човечанства. Појединац може изразити своје сексуалне преференције и, с обзиром на количину садржаја, пронаћи или произвести сексуални садржај који веома детаљно сликава поменути преференцију.

Истраживање сексуалности пре Интернета је имало неколико веома значајних препрека: институционализована табуизација одређених сексуалних тема и дисперзираност људи који су имали атипичне сексуалне преференције. Интернет нуди једну потпуно другачију верзију интимности (Ross, 2005: 342). Интернет као комуникацијско средство омогућава да се људи са великих удаљености групишу и формирају заједнице различитих величина и степена хијерархизације. На тај начин се могу испољавати сексуане фантазије или парафилије⁴⁶, које би у другим културним моделима били кажњени стигматизовањем, изопштавањем, па чак и насиљем. У сајбер простору је могуће остварити контакт са људима сличних сексуалних преференција на пољу где се сусрећу „стварно“ и „виртуелно“, што опет омогућава испуњавање сексуалних прохтева и формирање сексуалних идентитета. Стварни су сами корисници са својим жељама и понашањима, али простор и садржаји на Интернету су виртуелни, а комуникација је посредована Интернетом као медијумом, при чему постоји много мања бојазан по физички интегритет корисника.

На Интернету се, дакле, могу остварити сексуалне слободе и самоодређење сексуалних идентитета који би ван Интернета, или без њега, били немогући. Овде се може поставити питање колико је сексуални идентитет културно или

---

⁴⁶ Парафилија је реч састављена од старогрчког *παρά* што значи „поред“ и *φιλία* што значи пријатељ или љубав, а означава појаву јаког сексуалног узбуђења које изазивају атипични објекти или ситуације (више на: <http://behavenet.com/paraphilias> и <http://dsm.psychiatryonline.org/book.aspx?bookid=22> (приступљено 8.6.2013.))

историјски условљен, и у којој мери може бити редефинисан информацијама или стимулусима који се могу наћи и на Интернету, с обзиром на бујицу информација којој је изложен савремени човек.

Као другу значајну карактеристику Интернет порнографије морамо навести доступност. Интернет порнографију може конзумирати свако ко има рачунар (у последње време и „паметни телефон” или таблет) и приступ Интернету. Умножавање бесплатних порнографских садржаја која се дистрибуира путем Интернета је ствар логике, ако се урачуна цена протока информација на Интернету, која се смањује са технолошким развојем.

Производња порнографских садржаја има и културну али и економску димензију. С обзиром да креирање и постављање сајта представља мали трошак, те да он, ако има квалитет који привлачи посетиоце, може генерисати профит од Интернет-рекламирања, долазимо до настанка велике количине сајтова који производе, копирају или дистрибуирају порнографске садржаје. Питање на које ће се покушати одговорити у следећем одељку, гласи: зашто и да ли постоји реална потреба за толиком количином порнографских садржаја? Сама карактеристика информатичке епохе (фантастичне количине информација) омогућена је технолошким напретком, сталном тенденцијом која је предвиђена још 1965. године, а концизно је представљена као Муров закон⁴⁷, али и успоном средње класе, која због свог образовања постаје најбројнији корисник Интернета⁴⁸.

Трећа чињеница која је помогла бујање Интернет порнографије је анонимност која је прати. Осећај анонимности, када се дода доступности Интернет порнографије, карактеристика је Интернет порнографије, која је различита од других, класичних форма и приказивања еротско-порнографских садржаја. У овој тачки се поставља антрополошко питање везано за људску комуникацију. У којој мери анонимност производи специфичан дух Интернет порнографије, и да ли се репродукује и на друге видове понашања на Интернету? Ово представља потенцијалан правац који, нажалост, није обухваћен овим истраживањем, али сматрам да ћу резултатима свог истраживања дати подстицај проналажењу и антрополошког одговора на ово питање.

---

⁴⁷Као што је напоменуто у потпоглављу о историји Интернета, Гордон Мур 1965 је поставио предикцију да се број транзистора, који може да се постави на квадратни инч силиконског чипа, дуплира сваке године. Данас се Муров закон односи на дуплирање броја транзистора на сваких 18 месеци <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/705881/Moores-law> (приступљено 26.8.2013).

⁴⁸<http://www.economist.com/node/15557443> (приступљено 8.6.2013.)

Пре освртања на последице анонимности, требало би споменути занимљив случај који се јавља у дескрипцији Интернет порнографије, због могућности за вишесмерну комуникацију коју овај медиј нуди. Као што је у одељку који се бавио историјом саме порнографије речено, појаве као што су стриптиз или проституција су искључени из скупа испољавања порнофских садржаја, зато што захтевају директну комуникацију две индивидуе, као и физички контакт. Насупрот тога, да ли екстернализовање сексуалних потреба, испосредовано Интернетом или другим обликом комуникације, може да се подведе под порнографију? Одговор већине истраживача је да може и да би га требало укључити у ову класификацију. Претеча овог вида порнографије је телефонска порнографија или „телефонски секс”, која је исто била омогућена (у овом случају и ограничена) двосмерном комуникацијом.

Визуелно представљање у порнографији је увек имало примат над другим формама које су ограничене на само једно чуло (нпр. слух), а она је, опет, била инфериорна у односу на мултимедијалну порнографију (Ogas et al, 2011: 58). Оги Огас и Саи Гадам, аутори вероватно највећег истраживања у домену Интернет порнографије, који су га преточили у књигу *Милијарду безобразних мисли*⁴⁹ свакако сматрају да је тако, с обзиром да износе податак да је модеран порнографски сајт са највећим протоком корисника на свету *livejasmin.com*, који месечно посети око 32 милиона људи, што чини око 2.5% светских Интернет корисника. Овај сајт пружа услуге тзв. *webcamming-a*, што представља систем у коме корисници са једне стране плаћају да би комуницирали са особом која је са друге стране веб камере. Са њом могу да се дописују у реалном времену и да јој упућују инструкције. Огас, који је информатичким техникама анализирао резултате и доносио закључке, каже да је занимљиво што сајт који не нуди „тврдокорну”⁵⁰ порнографију, већ напротив, само обнављање жена или мушкараца, уз могућност да се изразе преференце и оствари комуникација са њима, има убедљиво највише корисника на Интернету⁵¹. У сваком случају, интерактивна природа рачунара, насупрот статичној природи слике, филма или

---

⁴⁹ слободан превод

⁵⁰ *Хардкор (Hardcore)* или тврдокорна порнографија је порнографија са експлицитним сексуалним чином, пенетрације, оралног, аналног секса и сл.

⁵¹ <http://www.forbes.com/sites/julieruvolo/2011/09/07/how-much-of-the-internet-is-actually-for-porn/> (приступљено 10.6.2013.)

текста, чини се да је компонента која појачава осећај стимулације приликом конзумирања порнографских садржаја⁵².

Овде ваља напоменути да је научна методологија коју су користили Огас и Гадам често јавно оспоравана и да је била предмет контроверзи⁵³. С обзиром да изузетно широке студије не могу ограничити спољашње факторе, и да су у опасности да, покушавајући да створе суперсистем избегну многе финесе, поготово у друштвеним наукама, ово и не би требало до се сматра чудним. Они су истраживали податке са инернета информатичким методама, које су им омогућавале стварање и упоређивање огромних база података са корисницима. Резултати нису задовољили културни аспект сексуалности, тако да се њихов рад са правом доводи у питање. Ипак, овај покушај информатичког приступа, који је у много чему био револуционаран, представља будућност анализе друштвених феномена у сајбер простору, због схватања да се морају користити савремене информатичке технологије, како би истраживачи уопште били у стању да доносе закључке из велике количине информација која је доступна на Интернету. Изучавање претрага на Интернету (не само сексуалних садржаја) може пружити помоћ при објашњавању многих друштвених трендова.

Што се порнографије тиче, на Интернет сајту *pornmd*⁵⁴, Интернет претраживачу специјализованом за порнографију, објављене су листе од топ 10 најпретраживанијих термина по државама. С обзиром да у новом хиперглобализованом и Интернетом премреженом свету енглески језик има доминантан положај, енглески је језик преко кога се најчешће и траже порнографски садржаји. Ово је имало одраза и на науку: већина студија (коришћених у овој дисертацији) које изучавају Интернет порнографију са антрополошког, комуникацијског нивоа су принуђене да се концентришу на државе које су англофоне, или које имају висок проценат становништва које се служи енглеским језиком (углавном развијене земље Западне Европе). *Pornhub* је такође приказао статистичке податке само за државе САД, што је прецизније него код *pornmd*, а на сајту могу да се виде за сваку америчку државу прве три

---

⁵²<http://www.sociology.org/content/vol003.001/boeringer.html> (приступљено 10.6.2013.)

⁵³Погледати оцене на: <http://www.psychologytoday.com/blog/sexualitytoday/201105/sexual-science-meets-billion-wicked-thoughts> , http://obsidianwings.blogs.com/obsidian_wings/2011/05/a-billion-made-up-conclusions.html (приступљено 10.6.2013.)

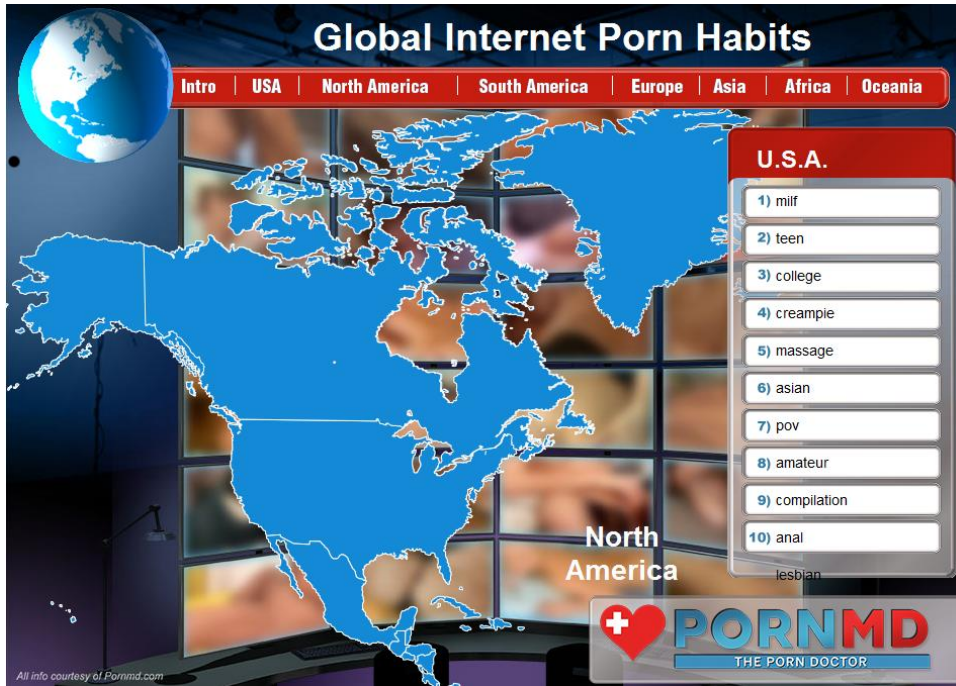
⁵⁴<http://www.pornmd.com> (приступљено 10.6.2013.)

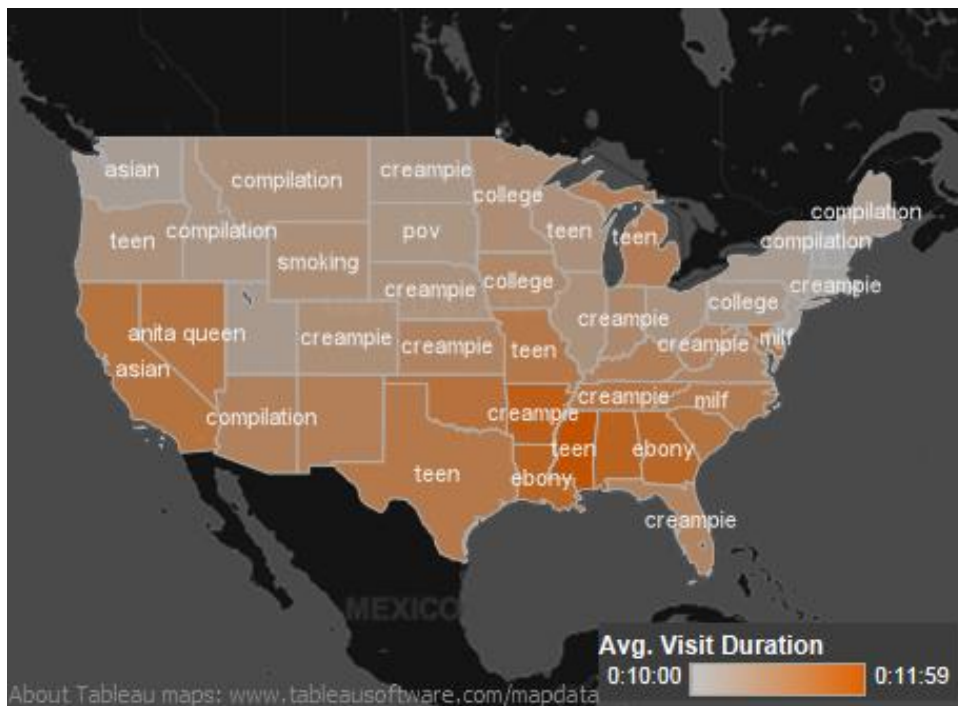
категорије, као и просечно време боравка корисника на сајту, које је око једанаест минута⁵⁵. На сликама су приказани резултати најчешће претраживаних категорија у Америци, на сајтовима *pornmd* и *pornhub*. Нажалост, за *pornhub* је за сад само урађена статистика за САД, а на *pornmd*-у постоје примери за већину држава, али не и за Бугарску и Албанију државе бивше СФРЈ. Види се да су категорије *милф*, *тинејџерке*, *колеџ* и *кримпај* (ејакулација у вагину или анус) приутне у оба случаја, али да би ови подаци могли да се користе као релевантни, потребно је да постоје иста мерења више цише сајтова како би постојала контрола тачности резултата, а питање и да ли ће аутори сајта да наведу тачно време боравка ако би оно било превелико. Што се самих категорија тиче, питање је да ли постоји рекламни удео како би се оставило утисак на кориснике да дискутују о статистикама и наводном сексуалном идентитету житља држава. Но свакако у случају *pornmd*-а, за већину држава су најпопуларније категорије те државе у стрејт или геј конотацији, или нпр. *мама и син* у случају Румуније. И на *pornhub*-овој мапи америке може да се направи релација сликом порекла житеља. Тако и случају категорија у САД ситуација одговара етничкој расподели приказаној на слици 5, тако да присуство Американца мексичког и енглеског порекла кореспондира са преферирањем *компилација*, Афроамериканци са *црнцима*, мешовита популација са *тинејџерима*, а Американци немачког и италијанског порекла са *кримпајем*.

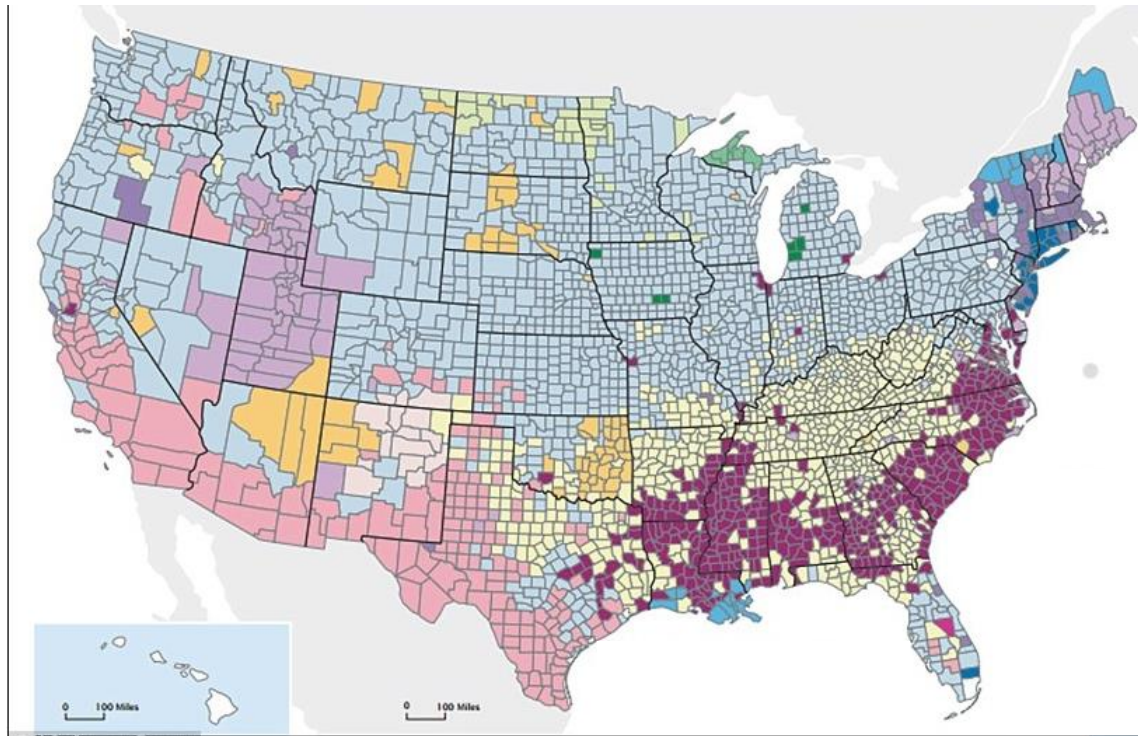
⁵⁵ http://public.tableausoftware.com/shared/HR9SZ66TW?:display_count=yes (приступљено 2.9.2013.)

Слика 3: Приказ најчешће претраживаних категорија у Америци, на сајту *pornmd* (<http://www.pornmd.com/sex-search>, приступљено 2.9.2013.)

Слика 4: Приказ најчешће претраживаних категорија у Америци, на сајту *pornhub* (http://public.tableausoftware.com/shared/HR9SZ66TW?:display_count=yes, приступљено 2.9.2013.)

Слика 5: Приказ пописа порекла становништва у САД из 2000. Жутом бојом су обележени Американци, љубичастом Американци енглеског порекла, розе су Американци мексичког порекла, тамно плавом Американци италијанског порекла, а светло плавом немачког порекла (<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2408591/American-ethnicity-map-shows-melting-pot-ethnicities-make-USA-today.html>, приступљено 4.9.2013.).

Што се помињане анонимности на Интернету тиче, мора се рећи да је она много више перципирана него реална. Наравно, Интернет сајтови често воде своју евиденцију ИП адреса, постоје начини да се прати ко је какву акцију преузео у сајбер простору, тако да се анонимност односи на друге кориснике са којима може, али не мора, постојати интеракција.

Док је у време класичних медија било неопходно купити материјални носач порноског садржаја, у каквом год да је облику био, Интернет порнографију могу гледати стотине хиљада корисника који уопште не морају да ступају у међусобни однос. Са друге стране, корисници имају потпуну слободу да се придружују групама за дискусију и да посредовани псеудонимима или конструисаним и преузетим Интернет идентитетима коментаришу или размењују порнографске садржаје. О деловању појединаца на форумима или приликом

обележавања („таговања”) порнографскиц видео снимака биће више речи у следећим поглављима.

Осим порнографских садржаја на Интернету, изражена је и брзина њихове дифузије. Примери фотографија, или снимака који доспеју на Интернет и онда се буду истовремено преузети од стране броја корисника, тако да, у случају да су питању нелегални садржаји (нпр. педофилија), искључивањем првобитног извора или сервера се не може зауставити процес ширења онога што се већ на Интернету налази (што проистиче из технологије Интернета која је базирана на децентрализацији система), а што представља релативно честе случајеве. Ако су такви материјали инкриминишући, или крше законе о интелектуалној својини, могу створити проблеме који могу бити и друштвени и приватни. Проблеми који су везани за ово су тема за законодавце, али и коментаторе друштвене стварности.

Прво и основно питање је: да ли је уопште могуће цензурисати Интернет, а са друге стране, да ли је то упутно? Позиви за регулацију или цензуру долазе са многих страна: феминистичког покрета (који опет није јединствен у свом ставу према порнографији), преко религиозних и моралих удружења до психолога који су своје истраживање усмерили ка откривању везе између порнографије и насиља или других облика асоцијалног понашања. Закони који доносе неке облике праћења садржаја на Интернету донети су у већини земаља света (Litan, 2001: 22). Поставља се питање когнитивног развоја деце и адолесцената који су изложени порнографији. Симон Луј Лажинус, који је спроводио истраживање ефеката порнографије за Универзитет у Монреалу, није могао да на научни начин спроведе своје истраживање о ефектима порнографије, због једноставне чињенице састављања контролне групе мушкараца старијих од двадесет година који никада нису гледали порнографске филмове на Интернету⁵⁶. Студија Јошен Петера и Пати Валкенбург са Универзитета у Амстердаму изучава две карактеристике адолесцената: сексуалне, ауто-сексуалне несигурности и ставове према сексуалном експериментисању и испитује да ли су ове карактеристике потенцијални корелати са изложеношћу сексуално експлицитним материјалима на Интернету код адолесцената. Из анализе по узорку од 2.343 холандских адолесцената узраста од 13 до 20 година, аутори су индуковали да чешће излагање сексуално експлицитном материјалу (наравно, најчешће на Интернету) јесте

---

⁵⁶<http://www.nouvelles.umontreal.ca/udem-news/news/20091201-are-the-effects-of-pornography-negligible.html> (приступљено 4.5.2013.)

повезано са већом несигурношћу у перцепцији свог тела, социјалне интеракције и више позитивних ставова према сексуалном експериментисању (већи промискуитет, нпр.) (Peter et al, 2008:579-601).

Осамдесетих година прошлог века отворило се питање релације између конзумације порнографије и насиља, нарочито над женама. Феминистички аутори попут Андреје Дворкин и Катарине Мек Кинон упозоравали су да са све већом доступношћу Интернета расте степен насиља над женама кроз порнографију. Аутори наглашавају да се порнографија генерално одликује родном асиметричношћу, јер је углавном произведена од стране мушкараца за мушку публику, па и када је у питању хомосексуална порнографија, јер се хомосексуалан мушкарац примарно посматра као женски објекат (Hardy, 2009:5).

Постоје и супротна мишљења од ових, која не полазе од вредносних становишта да ли је неко сексуално понашање прихватљиво или не, а тврде да гледају начине да се људска цивилизација прилагоди информатичкој ери. Пример је студија која указује да су конзумирање порнографије (па и насилне) је обрнуто сразмерно са бројем насилних сексуалних злочина. (D`Amato, 2006:91). Са друге стране, не би требало заборавити да је сексуално насиље (силовање и сл.) понајмање ствар сексуалног задовољства (Недељковић, 2011: 129-133)⁵⁷. Истраживање на 1023 потрошача порнографије у Аустралији, постављајући питање кроз систем анкете: да ли они сматрају да је порнографија имала било какав утицај на њихове ставове према сексуалности, уз оцену тог ефекта, показује да: 58,8% испитаника мисли да је порнографија имала веома позитиван или позитиван ефекат на њихове ставове према сексуалности, 34,6% сматра да није имала ефекта и 6,8% је сматрало да је порнографија имала негативан или веома негативан утицај. Главни, навођени, позитивни ефекти, по учесталости пријављивања, били су: мања потиснутост приликом сексуалних односа, разбијање предрасуда у сексу, повећавање толеранција према другачијим сексуалностима; пружање задовољства потрошачима; сексуално образовање; одржавање сексуалног интересовања за партнера у дуготрајним везама; пажљивији однос потрошача према сексуалним жељама партнера; помоћ приликом проналажења идентитета или заједнице, и поспешивање разговара са својим партнерима о сексу (McKee, 2007: 87-104).

---

⁵⁷<http://www.psychologytoday.com/blog/inside-the-criminal-mind/201106/sex-crimes-are-not-about-sex> (приступљено 7.6.2013.)

До недавно, порнографија је за научнике била практично „езотерична тема” (Heartney, 1991: 16-17). Разлог за ово је био једноставан: порнографски садржаји су били у сфери приватног. Интернет је са својом специфичном комбинацијом особина створио потпуно другачију сексуалну револуцију, учинивши порнографију свима доступном робом. Ово је створило експлозију садржаја, те сада изучавање порнографије или сексуалности на Интернету, има субстантиван научни значај. Иако је очигледно да је порнографија изгубила стигму коју је имала у ранијем периоду, ако посматрамо европско културно подручје, и даље је она „универзално презрена” (Arcand, 1993:58).

Интернет порнографија као културна појава је наставак културе из седамдесетих година двадесетог века, када се порнографија пробила као један од производа који се нуди на тржишту забаве. Парадоксално, иако порнографије, углавном захваљујући капацитетима Интернета, никада није ни квантитативно ни квалитативно било више, иако је јефтино коришћење комуникационе технологије и немогуће ефикасно практиковање закона о ауторским правима, профити у производњи и дистрибуцији професионалне порнографије константно опадају⁵⁸.

Због саме природе Интернета, због своје величине и динамичности, веома је тешко одредити број порнографских сајтова или њихове капацитете (у квантитативном смислу) на Интернету. Сви покушаји анализе се морају ограничити на једну или скуп култура, с обзиром на богатство сленга и културних карактеристика који улазе у обзир због природе теме, која је повезана са сексуалношћу. Вртоглави развој технологије, константно убрзавање комуникација, процеси нераскидиво повезани са глобализацијом, на друштвене научнике имају ефекат да своје оцене и анализе о понашању људима на Интернету и морају се држати у процесу сталне корекције. Ставови и подаци се константно ревидирају, тако да није чудно што смо износили и супротстављене ставове стручњака, који дају позитивне или негативне оцене неке друштвене појаве.

Што се тиче антрополошке перспективе, иако смо се овлаш дотакли те теме у претходна два поглавља, поставља се питање зашто је у прошлости било тако мало интересовања за изучавање било ког аспекта порнографије? Указали смо на то да је порнографија на Интернету била окидач и за увећање културног

---

⁵⁸http://www.familysafemedia.com/pornography_statistics.html (приступљено 11.6.2013.)

значаја и за интересовање академске заједнице за ефекте порнографије. У сваком случају, у тренутку када је порнографија пробила баријере ћутње око себе, испоставило се да је, као и сваки глобални, надкултурни феномен, вишеслојна и вишезначна.

За значај порнографије није задужена само симболичка, психолошка или биолошка компонента, већ амалгам свих фактора који могу сачињавати једну друштвену појаву. Проблем је што, ако покушамо извршити анализу ових компоненти одвојено, каснија синтеза делова у хипотезу или логичку целину можда неће кореспондирати стварности коју покушава да објасни.

У оквиру одговора на прво питање морамо анализирати порнографију у комуникационом кључу, одвојеном од партикуларне, појединачне културе. Познато је да је информатичка револуција смањила утицај националних култура, такође је утврђено да се Интернет (због својих чисто материјалних карактеристика – технологија и стандардизација производње), посредован рачунаром или другим телекомуникационим уређајем, оруђе које се користи на сличан, или истоветан начин независно од културе. Још један од фактора који је споменут је превалентност енглеског језика, глобалног језика технологије на Интернету. Ови фактори стапају Интернет или порно културу у глобалну, надкултурну целину.

Опет морамо направити отклон да потреба за сексом или сексуалношћу (и то једном врло специфичном и предодређеном сексуалношћу) није пука биолошка или психолошка потреба. У систему где сексуалност има вредност, почињу да се вреднују појединци који имају највише успеха у њему. Предетерминисане социјалне норме обично имају веома различите улоге додељене мушкарцима и женама. Порнографски материјали, као и било који други материјали нису средства просте, једносмерне и једнозначне комуникације (Shah, 2005:31). Порнографија, иако дифузна и издиференцирана (како би задовољила сваки укус и попунила сваку нишу) има неке улоге које су подељене и који су биле предмет анализе, претежно феминисткиња. Порнографски садржај је истовремено и естетски објекат и социо-политичка реликвија и систем визуелног представљања (Schroeder, 2005: 5). Визуелна фаворизација непосредног телесног ужитка смањује значај традиционалне политике интимности. Полазећи од становишта да љубавни односи и емотивна партнерства не би требало да буду део друштвених аранжмана, него последица личног избора утемељеног на равнотежи привлачности, пожуде,

поверења, компатибилности и слично, закључујемо да Интернет порнографија убрзава процес десупстанцијализације интимности започет у режиму „традиционалних“ информационих технологија (Филиповић, 2010:369).

Феминисткиње се интересују за представљање женског тела у порнографским садржајима, као и импликације таквих приказа на родне односе. У овом случају, с обзиром да су главни потрошачи порнографије мушкарци, а да је хетеросексуално представљање сексуалног чина најчешће, веома често долази до фетишизације женског тела. Стејси Горман, Елизабет Монк-Тарнер и Џенифер Фиш су направиле компаративну анализу садржаја са 45 порнографских сајта и дошле су до закључка да се у већини видео снимака у узорку приказује више женске него мушке голотиње, као да се и знатно чешће мушкарци представљају у сексуално доминантним позама. Распрострањености насиља у овом узорку видео и присуство разних аката (вербалног понижавања, ејакулације на лице, итд.) су такође садржински анализирани и искоришћени за успостављање превалентне теме. Ова студија доприноси литератури о полу и порнографији испитујући питања деградације и односа моћи у контексту који се рапидно шири индустрију Интернет порнографије (Gorman et al, 2010:131-145).

Поставља се питање у којој мери су жене у стању да утичу на промену у порнографским трендовима (Corsianos, 2007:863-885). Са друге стране, чињеница је да све више жена почиње да конзумира порнографију осликава дискурс у коме се приближавамо балансу између мушких и женских корисника, којима савремена порнографска индустрија онда мора да се прилагоди, из пуких економских разлога (Williams, 1989). Одређени, па чак и феминистички аутори, у анализи се све чешће ослањају и на социо-економску компоненту порно индустрије у својим анализама, тако да не инсистирају на једнакој родној представљености као услову за истинску једнакост (Chung et al, 2008: 312-325).

Након рушења многих табуа, а паралелно са помагањем сексуалних револуција којима су претходила прва два таласа феминизма, стварају се услови за настанак потрошачке културе какву данас познајемо, а којој је једна од одлика хиперсензуалност и гесло „секс се продаје“. Самим тим постоји економски интерес очувања тренутног поретка. Овоме, такође, доприноси и то да, ако су филм и ВХС учинили порно индустрију веома профитабилном, Интернет ју је учинио „неуништивом“. Против бојкота или цензурисања порнографије увек ће постојати аргумент да се то, или коси са правом на слободно изражавање, или

аргумент да на Интернету ништа од података не може у потпуности бити сузбијено, те је самим тим свака иницијатива излишна. Но, увек остаје простор за додатно разумевање овог феномена, како због едукације, тако и због превенције штетних деловања.

Интернет порнографија може да представља културни систем са одређеним правилима и начином комуницирања, од којих категорисање представља једну од манифестација те комуникације, а видећемо да се тумачење порнографских садржаја у контексту категорисања се не слаже увек са настојањима аутора самих исечака, тако да између произвођача видео записа и корисника постоји слој сајтова који преноси мало измењену поруку. Самим тим је од значаја разумевање логике стварања и удруживања тих категорија. Сами порнографски сајтови представљају огромне базе података сировог материјала, које се стално увећавају и прате неке неписане конвенције начина на који су устројени (из економских разлога једноставније навигације корисника, сајтови донекле налазе један другом), али би порнографске садржаје свакако требало библиотечки каталогизирати као релевантну грађу, зарад једноставнијег праћења и разумевања.

III ТЕОРИЈСКО МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР

III 1. КОГНИТИВНА АНТРОПОЛОГИЈА

III 1.a Когнитивне науке

Когниција представља процес учења, размишљања и стицања знања (Webster). Предмет је проучавања различитих когнитивних наука: филозофије, психологије, антропологије, лингвистике, неуронауке (neuro science) и вештачке интелигенције. „Когнитивна антропологија је студија о релацијама између људског друштва и људске мисли“ (D’Andrade, 1995:1) и проучава како људи из различитих друштвених група размишљају о објектима и догађајима који их окружују.

Средишња хипотеза сваке когнитивне науке је да мишљење може да се разуме у терминима репрезентационих структура у уму и рачунарских процеса којима њима оперишемо. Већи део рада у експерименталним доменама когнитивних наука се концентрише око идеје да се су менталне представе нашег ума аналогне структурама рачунарских података, а да су рачунске процедуре нашег ума сличне алгоритмима рачунара, док сам ум перципира само менталне представе објеката, а не саме објекте. (Жикић, 2008:119)

Одређена знања се могу илустровати правилима, као што су *ако-онда* исказ или формална логика, тако да се неки процеси размишљања могу представити преко система правила. Људи користе системе правила, како би решили одређене проблеме, или како би измислили нова правила, што опет ствара понашање. Рачунарски модели, базирани на правилима, могу послужити за побољшање неког система учења, или за развијање „интелигентних“ машинских система.

У формирању менталних представа, важан део представљају концепти. Уместо стриктних дефиниција концепата, узима се поглед по коме концепт има неке типичне карактеристике, а концептна апликација представља апроксимативно поклапање између концепта и његовог пандана у реалном свету. Правила (процедуре) придружена концептима заједно стварају понашање. (Thagard, 2012)

Аналогије представљају битан сегмент у размишљању. Постоје рачунарски модели који симулирају како људи праве мапу аналогија и како их примењују у одређеним ситуацијама. (Thagard, 2012).

Психолошки и неуролошки експерименти су показали да постоји блиска спона између размишљања, менталних слика и перцепције. Људи користе визуелне слике за памћење неких ситуација. Конструкција и манипулисање слика ствара одређено понашање. Понекад је сликовна репрезентација много кориснија од вербалних описа. Рачунарске процедуре које симулирају визуелне репрезентације омогућавају проналажења, зумирања, ротације и различите трансформације слика (Thagard, 2012)

Конекционизам је идеја да се мозак математички представи помоћу једноставних чворова (неурона), који су међусобно повезани и који преношењем сигнала једних на друге стварају функције, представљајући способност ума да паралелно процесира информације, како би се истренирао да ради нешто без директног симболичког размишљања (нпр. да вози бицикл). Неуралне мреже представљају рачунарску имплементацију конекционистичких мрежа (Thagard, 2012).

Теоретска неуронаука настоји да направи математичке и рачунарске теорије структура и процеса, како би мозак могао да функционише, а за разлику од конекционизма настоји да направи модел који је више базиран на биолошком функционисању мозга, симулирањем рада синапси и неурона из различитих регија мозга. Из перспективе неуронаука, менталне репрезентације су обрасци настали неуралном активношћу (Thagard, 2012).

III 1. 6. Когнитивна антропологија

Когнитивна антропологија, усредсређена на односе између људске културе и људске мисли, не посматра културу као материјални феномен, као што је раније чинила антропологија, већ је посматра као когнитивни систем знања, веровања и вредности који постоји у умовима чланова неког друштва, при чему се култура схвата као ментално средство које чланови друштва користе. Когнитивну антропологију занимају начини на који људи разумеју и организују материјале објекте, догађаје и искуства, како осмишљавају стварност према сопственим когнитивним категоријама, а не према категоријама антрополога који их проучавају, поуздано представљајући логичке системе мишљења практиковане у одређеној култури, засноване на идејама људског ума. Когнитивна антропологија не тврди да је у стању да предвиди људско понашање, већ описује шта се сматра културно очекиваним у датим контекстима. Она описује правила понашања, али не и понашање само по себи (Жикић, 2008:118-122).

Корени ове подобласти антропологије налазе се у Боасовом културном релативизму – свака култура би требало да се тумачи за себе, а не из наше перспективе, узимајући у обзир да је имала специфичан развој. Редклиф Браун, Малиновски и Боас су се залагали за функционализам, односно да етнографија не разматра историју неког народа, већ тренутно стање веровања и обичаја. Франц Боас је код Ескимана истраживао њихову перцепцију леда и воде и закључио је да људи из различитих култура другачије концептуализују свет који их окружује, а касније се посветио разумевању релација између ума и окружења (Shore, 1996:19). У својим делима „Психолошки проблеми у антропологији“ и „Ум примитивног човека“ Боас објашњава како припадници примитивних култура перципирају свет и колика је повезаност између наследних особина и културног развоја, а противи се ставовима о повезаности расе и инелигенције, тврдећи да: „директна релација између станишта и менталних карактеристика припадника не постији“, а да је по културном детерминизму сам човек табула раза са понашањем условљеним културом у којој се развијао. Боасова антропологија је промовисала студије идеја, веровања, вредности и космологија. Претходницом когнитивне антропологије се сматра рад Руте Бенедикт и њене ученице Маргарет Мид. Узимајући у обзир ове студије, као и Бастијанов концепт физичке једнакости свих људи, долази се до закључка да се когнитивна антропологија бави културно условљеним понашањем

различитих група, док се физиологија самог ума постајатра као заједнички конструкт.

На настанак когнитивне антропологије утицале су и антрополошка лингвистика и когнитивна психологија, са којима је блиско повезана. Значајни лингвисти су: Кребер, Соушур, Чомски, Блумфилд итд. Боасов ученик, Едвард Сапир, и његов ученик и колега Бенџамин Ворф су тврдили да језици обликују размишљање и поглед на свет. Из ове премисе, у лингвистици је настало стнаовиште названо „Сапир-Ворфова хипотеза“ (Кау et al, 1984:66). Ворф је истраживао језик Хопи Индијанаца који не садржи изразе за време као димензију, која се равномерно континуално мења и у чијој се функцији све посматра од прошлости, преко садашњости до будућности, тако да је Ворф сматрао да Хопи Индијанац који зна само властити језик не може имати исто поимање простора и времена као говорници индоевропских језика, што имплицира: „да наше поимање простора и времена није ни интуитивно ни универзално“ (Жикић, 2008:123).

Модеран приступ у етнонауци почиње педесетих година двадесетог века са радовима Гудинафа (1956), Лонсбурија (1956), Конклина (1955), Фрејка (1961), Ленгберга и Робертса (1956), Френча (1956), Мецгера и Вилијамса (1963) и Воласа и Еткинса (1960) (Colby et al, 1981). Когнитивна револуција није била изражена у антропологији, као у психологији и лингвистици, зато што је антропологија била мање бихевиористичка, те су се бихевиористичке теорије мање оповргавале у антропологији. Независно од бихевиоризма, антропологија је постајала више когнитивна наука, истражујући идеје, веровања, вредности и космологије (D'Andrade, 1995:12).

Први когнитивни антрополози су покушали да повећају валидност етнографија тако што су користили технике интервјуа и аналитичке процесе у којима би користили категорије и размишљања самих урођеника, уместо културног система самог аналитичара. (Colby, 1996:211). Флојд Лонсбури и Ворд Гудинаф су 1956. године одвојено издали радове о семантичкој анализи родбинских односа. Лонсбури је истраживао америчке Индијанце, а Гудинаф Труке са Пацифика. Ова два рада су имала велики утицај на каснији развој когнитивне антропологије. Обојица су покушали да разложе језичке семантичке структуре на елементарне јединице – семе, аналогно фонемима као елементарним јединицама говора, покушавајући да одреде струкутуру значења иза речи које испитаници користе у језичком дефинисању родбинских релација. Гудинаф је за

испитивање термина примењивао компоненталну анализу (Goodenough, 1956). У одређеним речима се проналазе димензије, тј. компоненте које имају значење, а које се потом хијерархијски организују. Гудинаф је, као и већина когнитивних антрополога, тврдио да култура није матерјалан феномен, и да се не састоји од људи, предмета, понашања и емоција, већ да је продукт знања и начина како је то знање организовано. Етнографија по Гудинафу би требало да представи теорију концептуалних модела које људи користе, пре него да описује њихово понашање, представљајући тако граматику правила како да неко размишља као урођеник. Адекватност етнографије би требало тестирати на исти начин као што је Туринг замишљао да би требало тестирати вештачку интелигенцију, што имплицира да је етнографија задовољавајућа уколико некоме омогућава да размишља као урођеник (Booster, 2005:95).

Уместо једноставног етнографовог описа шта је све истраживач приметио, истраживања су се померила ка проналажењу структура у људским концепцијама света, приказујући „културу као знање“. У овој фази су коришћене методе које су већ постојале у психологији, лингвистици и другим наукама, као што су компонентална (анализа или фонемски системи; модели из биологије које су Конклин и Фрејк користили за анализирање таксономских релација у етноботаници). У том периоду је предмет истраживања у већини случајева био анализирање речи (етносемантика) (D'Andrade, 1995:41, 245).

Волас и Еткинс су 1960. године навели да се примењивање компоненталне анализе на родбинску терминологију састоји од пет корака и то прикупљања целог скупа термина – дефинисања термина помоћу типова родбинске релације; идентификовања једне или више карактеристичних димензија чије су вредности или компоненте применљиве на те термине; дефинисања термина помоћу тих карактеристика; навођења семантичке структуре целог скупа родбинских термина. Почели су са терминима у енглеском језику, а у својој дискусији су навели да је потребно пронаћи систем који је најближи „психолошкој реалности“ људи из посматране културе. Формирали су систем који посматра релацију у односу на субјекат, тј. его (табела 1). Прва компонента је генерација која представља удаљеност од субјекта, где је отац удаљен једну генерацију, син минус једну генерацију, а брат представља нула генерацију (табела 1, *б* параметар). Друга компонента је пол који може бити мушки и женски (рођак, енгл. *Cousin* је недефинисан) (табела 1, *а* параметар), а трећа компонента

се односи на врсту релације која може бити линеана (нпр. отац) (табела 1, ц1), колонеална (нпр. ујак), (табела 1, ц2), или аблинеална (рођак) (табела 1, ц3); при чему ујак и нећак захватају по две генерације, а рођак може бити било које релације (Wallace et al, 1960:59-63).

Табела 1: Компонетална анализа основних америчких и енглеских родбинских термина у раду Воласа и Еткинса (Wallace et al, 1960:6)

	ц ₁		ц ₂		ц ₃	
	а ₁	а ₂	а ₁	а ₂	а ₁	а ₂
б ₁	деда	баба	стриц	стрина	рођак	
			Ујак	ујна		
б ₂	отац	мајка	тетак	тетка		
б ₃	[его]		брат	сестра		
б ₄	син	ћерка	братанац	братаница		
б ₅	унук	унука	сестрић	сестричина		

Ромни и Дандраде су 1964. год. направили наизглед сличан систем у коме постоје директна и колатерална релација, пол и генерација. Генерација више није једна апсолутна вредност удаљености у односу на субјекат, већ се састоји од удаљености и знака плус и минус у зависности да ли је у питању родитељство или потомак, а постоје две различите врсте релација уместо три. Тако баба и унука, мајка и ћерка имају сличне атрибуте, само раздаљину од једне и две генерације. Поред тога, Ромни и Дандраде су увели нотационе операторе. „м“ за мушкарца, „а“ за било који пол, „ф“ за жену, „+“ за родитељство, „-“ за потомка и број за удаљеност генерације, „=“ за брак. Тако је нпр. од мајчиног брата син обележен са „+ф0м-м“ (једна генерација су родитељ који је жена, њен брат мушкарац, његов потомак који је мушкарац) (Romney et al, 1964:146-150). Предност такве нотације је у томе што се било каква релација може описати једним изразом. Због

испитивања психолошке валидности представљеног модела и колико је у том смислу ближи од модела Воласа и Еткинса, испитано је 116 средњошколаца – задатак је био да направе тријажу који елемент најмање припада у односу на друга два и тако за све могуће триплете. Открили су да су термини који су код Воласа и Еткинса били реципрочни по генерацији, нпр. деда и унук, заправо су међусобно ближи, него нпр. деда и отац– баш као што су и предвидели у свом моделу. Међутим, уколико се пажња помери са релација на саме индивидуе, када се релација отац или деда примени на то ко је конкретном субјекту отац или деда, тј. ако би требало да се уради тријажа који термин најмање одговара код израза мој деда, мој отац и мој син, мој син би био елиминисан и добило би се решење које више одговара компоненталној анализи Воласа и Еткинса. Стање да је неко неком деда или отац је међусобно сличније од стања када је неко син. Без обзира на то, за когнитивну антропологију је битније што су Ромни и Дандраде користили психолошке, статистичке и алгебарске методе у односу на до тада присутне лингвистичке методе. Након њиховог рада, истраживачи су почињали да примењују расуђивања по сличности, анкете и друге методе. Веома је битно и то што су се Ромни и Дандраде одвојили од стриктног културног релативизма који су имали рани когнитивни антрополози и што су вршили међукултурна поређења, постаљајући основу за међукултурна поређења у категоризацијама (Booster, 2005:102-105).

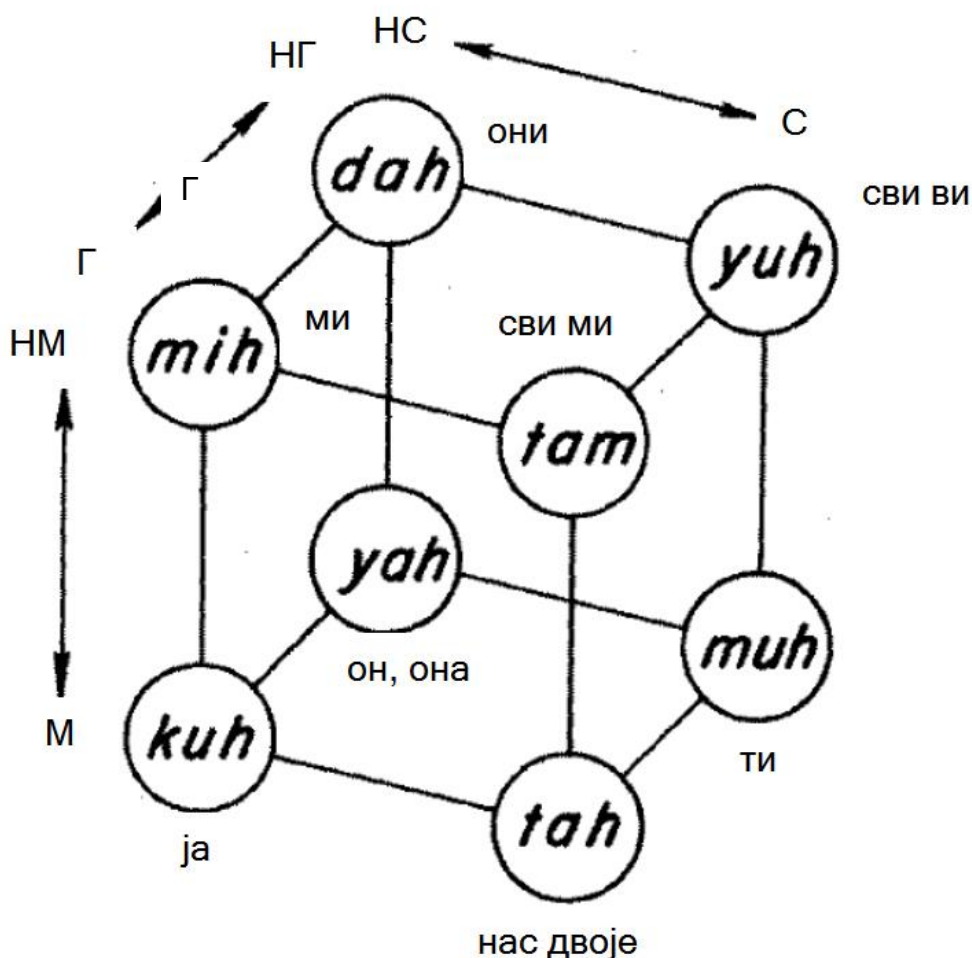
Табела 2: Компонентална анализа основних америчких и енглеских родбинских термина у раду Ромнија и Дандраде. Плус минус бројеви значе генерацију, а скраћенице су: *отац (Fa)*, *син (So)*, *мајка (Mo)*, *ћерка (Da)*, *деда (GrFa)*, *унук (GrSo)*, *баба (GrMo)*, *унука (GrDa)*, *ујак/стриц (Un)*, *нећак (Ne)*, *ујна/тетка (Au)*, *нећака (Ni)*, *рођак (Co)*. Испрекиданим линијама су раздвојени семантички ближи изрази, а пуним даљи (Romney et al, 1964:146-150)

	Директна		Колатерална		
	мушко	женско	мушко	женско	
+2	GrFa	GrMo			
	-----		Un	Au	+
-2	GrSo	GrDa			
+1	Fa	Mo			
	-----		Ne	Ni	-
-1	So	Da			
0	Br	Si		Co	0

Харолд Конклин је 1962. године проучавао Хануно, хортикултурални народ са Филипина и показао да се компоненталом анализом њихових личних заменица долази до три бинарне димензије: присутности-неприсутности онога ко говори (Г-НГ), присутности-неприсутности онога ко слуша (С-НС) и минималног-неминималног чланства (М-НМ) (Слика 6). Овакве три димензије формирају коцку у чијим се теменима налази осам заменица: ја (Г, НС, М), ми (Г, НС, НМ), нас двојица (Г, С, М), сви ми (Г, С, НМ), он/она (НГ, НС, М), они (НГ, НС, НМ), ти (НГ, С, М), сви ви (НГ, С, НМ) (Конклин, 1962:134-135).

Нажалост, оваква симетричност је ретка. Изван примене компоненталне анализе на поједине делове језика, ретко који делови су организовани као парадигме. Родбинска терминологија је тако организована (а и она не увек, и не једноставно), најчешће зато што постоји мноштво различитих термина, и самим тим је могуће формирати комбинације потребне да би се приказале као парадигма, при чему се потребан број рачуна у односу на број бинарних димензија. Тако у случају Конклина имамо три бинарне димензије и потребно је два на трећи,

односно осам термина како би формирали парадигму. У случају четири бинарне димензије потребно је шеснаест термина итд. (Booster, 2005:96-101)

Слика 6: Парадигматска структура Хануно личних заменица (Conklin, 1962:135)

Волас је поред проучавања у духу лингвистичких анализа, родбинске терминологије проучавао и у односу на ограниченост краткотрајног памћења код људи. Робертс, Браун, Лениберг, Стифле и др. су, такође, истраживали утицај ограничености краткотрајног памћења, али у домену именовања боја. О ограничености краткотрајног памћења је писао Милер у „Магичном броју седам“ и Брунер у „Студији размишљања“. Човек истовремено памти око шест битова информација, биле оне цифре или слова (Miller, 1956.). Волас је независно од Милеровог рада дошао до сличног закључка. Израчунао је да је највећи број за шест бинарних димензија, односно број 64, максималан број категорија у званичном опхођењу, наводећи: број фонема у језицима, педесет две карте у деку, шездесет четири шаховска поља, дванаест комбинација у пару коцкица, мање од

шездесет четири војна чина, мање од шездесет четири играча за различите спортске тимове итд, и закључио, узимајући у обзир да се поменути феномен појављује у различитим друштвима, да је у питању ограничење психобиолошке природе. „Скраћивање“ (енгл. *chunking*), последица проблема ограничености радне меморије, представља надомешћивање истог, тако што се нека информација подели на мање сегменте, па се број 49642445 лакше памти, ако се подели на два четвороцифрена броја 4964 и 2445. Тако се нпр. основни комерцијални догађај састоји из термина „продати“ и „купити“. Прво, једна особа је продавац. Друго, једна особа је купац. Треће, мора постојати неки објекат који се продаје. Четврто, својина над објектом се мења од продавца до купца. Пето, новац се користи као средство размене. Шесто, својина над новцем се мења од купца до продавца. Сваки од ових шест делова је веома сложен конструкт, али за разумевање куповине потребно је само површно коришћење ових шест делова, што представља примену скраћивања. Без обзира на сложеност појмова, у језику и уму се скраћивањем користе речи које ће се семантички односити на те појмове и приликом даљег коришћења тих појмова се користи њивохо опште значење, што омогућава да сложени догађаји буду обухваћени краткотрајним памћењем, и самим тим се могу примењивати (D’Andrade, 1995:42-48, 245).

Когнитивни антрополози су трагали за методама помоћу којих могу боље разумети на које начине припадници различитих култура организују знање. Упоредо са развојем поменутих модела, постојала су и истраживања у домену етнобиологије. Конклин је 1954. године проучавао како припадници Хануно културе објашњавају разлике између 1800 специфичних термина за биљне врсте, при чему таксономска релација „*x је врста у*“ представља један од главних начина како људи организују знање, када су у питању класификација и разврставање биљака и животиња и зато је у том случају таксономска анализа много битнија од до сада поменутих анализа карактеристика (енгл. *feature analysis*) (D’Andrade, 1995:92). Класификациони системи представљају комплексне културне моделе, који су структуисани хијерархијски. Тако се различити ентитети – објекти, чиновни и догађаји групишу заједно у концептуалне категорије у којима се посматрају као еквивалентни. У зависности од културног механизма догађаја који би требало представити, конкретни објекти и чиновни везују се за апстрактне концепте самих категорија, што представља човекову способност да бира контекстуално битне представе из спољњег простора.

Семантички односи између таквих хијерархија одређују когнитивне системе тј. информације о знању, веровањима и убеђењима које се могу научити из поменутих структура. Таксономске хијерархије (таксономије) су класификације структуриране на основу односа релације „садржине“, тј. припадања и укључивања између самих категорија – нпр. храст је поткатегорија дрвета, док је бели храст поткатегорија храста. Поред таксономија, постоје и нетаксономске класификације које су, такође, структуриране хијерархијски, као што су партономске и функционалне класификације. Партономске класификације су организоване на основу релације „део неке целине“ – нпр. мајка, син и ћерка су делови категорије породица, а точкови су делови аутомобила. Функционалне класификације су груписане по заједничкој *функцији обављања*, тј. организоване су на основу релације „служи за“ – нпр. мач, нож и пиштољ су груписани по функцији оружје (Жикић, 2008:129).

Брунер, Гудинаф, и Остин у „Студији размишљања” наводе два начина формирања категорија услед ограничености краткотрајног памћења, у првом случају редукцијом атрибута – значајан број атрибута и функција неког објекта се смањи на пет или шест битних, а остали се игноришу, а код другог начина карактеристике се „скрате“, тако да формирају један заједнички атрибут (нпр. птица има крила, перје, ноге, кљун, а остали атрибути се не наводе, зато што су предвидиви и наслеђују се из категорије која претходи птици).

Таксономије су привлачиле највећу пажњу когнитивних антрополога, зато што се сматрају народним знањем о одређеној теми, тачније речено, истраживачи на њих гледају као на скуп логичких правила локалне културе, добијених искуственим путем, а коришћених у практичне сврхе свакодневног живота (Жикић, 2008:129). Народне таксономије, или етнотаксономије су начини груписања својствени одређеној локалној култури. Берлин, Бридлав и Равен су проучавали одступање између научних и народних класификација биљака. Уочили су да су припадници локалне културе груписали барем по две различите врсте биљака, мислећи да је посреди иста врста. На узорку од 200 локалних биљних врста таквих случајева је било у 41% случајева. Поклапање назива врста са њиховим научним називом је било у 34%, док су у 25% случајева правили разлику између истоветних врста. Закључили су да припадници локалних култура додељују више назива културно значајнијим биљкама и животињама и да врше класификацију на себи својствен начин, који донекле кореспондира са врстама

биљака, али се ипак разликује од научне класификације (Berlin et al, 1966:273).

Научна класификација живих бића подразумева хијерархију засновану на груписању по сличним генетским особинама, те имамо нивое: *живо биће, врста, род, породица, класа, ред, царство*. Код народних класификација се успостављају категоријалне везе између појмова на основу искуственог познавања појава из домена свакодневног живота и њиховог културног значаја, користећи при том релацију „врста нечега“.

Код народних класификација имамо до пет нивоа класификације. Главни разлог за овакав начин класификације лежи у томе што људи приликом размишљања врше редукцију на пет или шест описних атрибута неког појма. Народне класификације почињу од *нултог нивоа зачетника класификације*, нпр. животиње или биљке. Први *ниво форме живота* обично одговара роду. Категорије првог нивоа поседују очигледне међусобне разлике и начешће припадају јединственом облику живота на том поднебљу, као што су: сисари, птице, инсекти, трава итд. Уколико на том поднебљу постоји само једна врста, као нпр. пас, она ће бити увршћена у овај ниво. Други *ниво генеричке врсте* је најбројнији и односи се на појмове које углавном научимо као деца – нпр. храст, кактус, банана, тигар, лав, итд. Овај ниво је веома битан за етнотаксономије зато што представља „природно” народно знање о биљкама, животињама и појавама од интереса. Категорије на овом нивоу су најбројније, имају највише атрибута и међусобно се разликују. Други ниво, ипак не кореспондира са нивоима научне класификације, али међу њима постоји сличност. *Трећи специфични ниво* варира од културе до културе и везан је за генеричке врсте које су из неког разлога битне – нпр. различити типови крушака, храстова, кукуруза, расе паса, итд. Име најчешће задржава имена *генеричке врсте*, али му се додаје и специфична карактеристика - нпр. кукуруз кокичар, кукуруз шећерац итд. (Boster, 2005:110). Најдетаљнији ниво етнотаксономије су *варијатети*, нпр. пудлица и краљевска пудла, али су ретки и веома културно условљени. Понекад између нултог и првог постоји *међуниво* који се најчешће не описује једним термином већ колокацијом – нпр. птице певачице, зимзелено дрвеће итд. Уколико нису уочљиве, тада те категорије називамо скривеним. На пример, мачка, лав и тигар су поткатегорије *међунивоа* мачака. (D’Andrade, 1995:93-100). Међуниво игра битну улогу зато што није очигледан и може се имплицитно сазнати из већ формиране етнотаксономије. Поменута ограничења у краткотрајном памћењу се односе и на етнотаксономије,

ограничујући број нивоа таксономије на ретко кад више од пет, при чему се у ретким случајевима шестог нивоа мало ствари налази на том нивоу (D'Andrade, 1995:43). Са становишта когнитивне антропологије, етнотаксономије су битне зато што говоре како припадници одређене културе организију информације без научног образовања, као и о информисаности о датој области знања (Boster, 2005:113), што није карактеристично само за традиционалне предтехнолошке, такозване народне културе, већ важи и за савремена друштва.

Конклин је 1955. год. наставио своја истраживања са Хануноа, изучавајући њихова именована боја, а Брент Берлин и Пол Кеј су 1969. године извршили међукултурну студију о терминологији боја у двадесет језика, користећи као стимулативни материјал 320 чипова различитих боја. Открили су да број боја које су испитаници знали варира од две до једанаест и још битније – да се термини за основне боје увек наводе по истом редоследу. У језицима у којима постоје само два израза за боје, то су увек црна и бела, светло и тамно итд. У језицима у којима се појављује и трећа боја то је црвена, четврта боја је зелена или жута, а у онима у којима постоји пет боја, то су зелена и жута, шеста боја је плава, седма браон, осма и девета, десета и једанаеста које се појављују на последњем седмом нивоу технолошког развоја културе су: љубичаста, розе, наранџаста, сива. Овакав редослед је назван „еволуциона секвенца“ (Berlin et al, 1969) и њихово истраживање је подстакло „универзалисте“⁵⁹ на закључак да је овакав редослед природно, уместо културно условљен, при чему број различитих боја које ће бити именоване зависи од технолошког развоја – у технолошки развијенијим друштвима постоји више различитих назива.

Народ Дани са Нове Гвинеје има само два израза за боје: светло и тамно. Елеанор Рош је хтела да покаже да ће они, без обзира на то што немају лексему за црвену боју у свом речнику, да одабирају баш одређену нијансу неке боје коју одабирају, као и они испитаници који имају ту боју у свом речнику – односно да постоје нијансе које људима физиолошки више одговарају, па их самим тим и чешће одабирају (Rosch, 1972). Поред тога, Рош је испитивала да ли се неки специфични објекти јављају као когнитивне представе приликом навођења елементата таксономија алата, намештаја, птица итд; при чему је требало да

---

⁵⁹Универзалисти сматрају да су, због исте биолошке основе иконцепти размишљања људи исти, без обзира на културу којој припадају.

испитаници одговоре која се нпр. птица колико поклапа са њиховом представом „птичинства“, закључивши да и у случају категоризације постоје привилеговани облици, као што су се нпр. птице певачице се више поклапају са менталном представом птице, него пингвини. Такве привилеговане објекте је назвала прототиповима, аргументујући тиме теорију да постоје одређене боје, објекти и уопште представе околине које кореспондирају са базичним, подразумеваним представама тих објеката, који се не памте као листа карактеристика (нпр. кљун, крила, перје), него као целина – прототипски примерак у односу на који се увек врши поређење степена припадности неког објекта категорији којој припада прототип, чинећи наш поглед на свет вођеним управо таквом, биолошки одређеном техником структурираног сажимања бројних карактеристика објекта у једну целину, а која је најприменљивија на генерички ниво етнотаксономије, који обилује дужим листама карактеристика неког објекта (Rosch, 1975:192-197).

Џејмс Бостер је 1988. године испитао зашто су неки објекти прототипови, а други нису, закључивши да птице које су ближе прототипу потичу из веће породице птица, па су и њихове карактеристике присутне код већег броја птица, због чега ће приликом замишљања представника птица бити активирано највише карактеристика које одговарају управо врсти која се највише прожима. Исти принцип се аналогно примењује и у случају других типова објеката (D'Andrade, 1995:119). По мишљењу Рошове: „Људска категоризација не би требало да се посматра као арбитрарни продукт историјске случајности, већ више као резултат психолошких принципа категоризације“, наводећи два основна принципа категоризације: први да је задатак категоризационих система људске когниције да пружи максимално информација са минималним когнитивним напором и други: да се свет посматра као структурирана информација пре него скуп арбитрарних или непредвидивих атрибута. (Rosch, 1978:1-2)

Теорија прототипова, по којој прототип представља најбитнијег, односно средишњег припадника неке категорије и подразумевану инстанцу одређене категорије, или шире посматрано, одређеног догађаја, једно је од полазишта у теорији шема. Због тога је пре преласка на шеме и моделе битно да се направе одређена разграничења, у циљу појашњења, како циљева когнитивне антропологије, тако и ставова који ће бити заступљени у овом раду.

„Оно што теорија прототипова не узима у обзир јесте контекст. Без обзира на то како посматрали значење, односно семантичка својства нечега, ствари

„имају смисла“, тј. добијају значење само у одговарајућем семантичком додиру са другим стварима. Уосталом, сами основни називи за боје представљени су контекстуално, пошто иницијална категоризација у језицима почетних степена, одговара основном значењском супротстављању појмова, у смислу *позитивног* наспрам *негативног*. Контекстуална информација јесте део нашег знања о категоријама и члановима категорија, а теорија прототипова није у стању да то узме у обзир. Тачније, та теорија не функционише у том случају, пошто детерминативна моћ контекста у погледу нашег сазнања сугерише да разлика између културног и урођеног има велики значај у нашој оријентацији у свакодневном животу, тј. у заједници живота, коју описујемо као друштво или култура, односно да се не можемо поуздати у еволутивне предодређености онда, када тумачимо културне категорије. Контекстуалност информације се, на одређени начин, протеже и изван тога – знамо то рецимо у категорији 'птице', оне које су певачице, обично јесу мале, а то не представља искључиво последицу човековог избора у обележавању, већ корелацију између категорисања ученог (културна одлика) и објективних својстава ученог (природна одлика)“. „Шта би био прототип категорије 'моји пријатељи'?“ (Жикић, 2008:135)

Међу неким когнитивним научницима постоји уврежено мишљење да је човек еволутивно увежбан да уочава, разликује и категоризује биљке и животиње, у складу са тим каква му категоризација ствара најмањи когнитивни напор – то су, или унапред дефинисане врсте, или категорије, које се налазе у његовом уму, такозвано патуљасто дрвеће (Randall). Имплементација овог механизма – најмањег когнитивног напора, односно начина на који неко разликује и категоризује – није урођена, већ културно условљена. Чак се и Јунгови архетипови, који су дефинисани као део колективног несвесног и урођени универзални прототипови идеја, приликом свесног опажања не манифестују као такви, већ као као комплекси или архетипске представе, које опет попримају културно одређено обличје. Платоновии праоблици у „материјалном свету“ попримају обличје сенке или лоше копије, која је опет другачија од непознатљивог оригинала, и, такође, културно одређена, док појава подразумеване слике неке категорије животиња или предмета теорије прототипа може се посматрати и у односу на то шта је у човековом локалитету најбројније, што опет представља део културног „миљеа“ (чак и ако се ради о врсти птица).

Уколико се пође од претпоставке да култура није потпуно биолошки предодређена, изучавањем културе, или било чега што користи моделе за описивање одређених мисаоних деловања, бави се више различитих наука и научних дисциплина: филозофија, антропологија или рачунарски алгоритми у вештачкој интелигенцији. Међутим, ако би наше биолошке датости искључиво одређивале културу и понашање, онда би све културно евоцирано било само

последница и зависна функција од „суште“ истине и тада би једино резултат онога што би се научило мапирањем нашег нервног система дао одговоре на сва питања когнитивних наука, које би у том случају требало да се усредсреде само на то поље. Наравно, когнитивна антропологија не игнорише човекове биолошке датости, него посматра њихову употребу у одређеном културном контексту. Зато ће се у даљем излагању појам прототип односити на подразумевану когнитивну представу културне норме, односно оно што би представљало највероватнију манифестацију мисли или деловања у договореном културном контексту.

Рад на таксономијама је померио фокус когнитивне антропологије од изучавања листа карактеристика ка баратању објектима, од којих је сваки сачињен од неких карактеристичних вредности. Седамдесетих година двадесетог века постало је извесно да људска когниција барата сложенијим структурама које су назване шеме (D'Andrade, 1995:120-122). Идеја о шемама потиче још од Канта који је у „Критици чистог ума“ дефинисао шеме као процесе у уму који обликују представе *apriori* концепата, правећи нарцт, скеч, дијаграм који није „попуњен“ или ограничен искуственим сензацијама. Без обзира на Кантову дефиницију, у когнитивним наукама, Бартлет се сматра првим који је почео да користи термин шема. Поред тога, Бартлет је тврдио да су сећања конструктивна, односно да се не памте сви надражаји, већ да су шеме задужене да произведу „генералну импресију о целини“ и да конструишу или реконструишу потребне детаље (Bartlett, 1932:197, Casson, 1983:430). Дејвид Румелхарт описује шеме као „градитељске блокове когниције“ (Rumelhart, 1980). Шематизација је техника којом ограничене могућности људског нервног система добијају функционалну репрезентацију реалности са сврхом могућности стварања смисла или ефикасних акција (McGraw, 2007:14).

Шема је најшире коришћен метод за анализирање структура знања. Оне су концептуалне апстракције које посредују између стимулуса, примљеног од стране чула организма, и самих репрезентација. У виду апстракције, служе као основа за људско процесуирање информација, односно саму перцепцију и разумевање, категоризовање и планирање, препознавање и присећање, као и за решавање проблема и доношење одлука. (Casson, 1983:430). Шемама се структурирано представља наше знање о одређеним ситуацијама, објектима, догађајима и акцијама. Лингвистички облици и когнитивне шеме активирају једни друге –

лингвистички облици се шематски памте, а шеме изражавамо лингвистичким облицима, чинећи спрегу језика и мисли (Жикић. 2008:128).

Осамдесетих година су се развијале теорије о различитим типовима шема. Касон је описао шеме као „без сумње веома моћне, али и веома уопштене“ (Casson, 1983:455). Дефинисао је објектне шеме, оријентационе и шеме догађаја. Објектне шеме представљају различите класификационе системе, таксономије, етнотаксонимије, функционалне класификације итд. Атрибути објектних шема се односе на карактеристике самих објеката – нпр. боја, облик, текстура, величина итд. као и на функцију – нпр. на основу намене (за седење, облачење итд), при чему све поткатогије наслеђују атрибуте. Оријентационе шеме се називају и „когнитивне мапе“ – представљају различито знање о „спацијалној оријентацији“ и спацијалним релацијама између објеката и њихове релативне позиције у физичком свету. Најчешће се односе на планове земљишта, грађевина, градова итд. Шеме догађаја се односе на различите акције и догађаје – нпр. понашање у ресторану, наручивање хране, куповина, давање итд. Касон је навео и наративне и метафоричке шеме.

Лакоф је дефинисао сликовне шеме (енгл. *image schemas*) и предлагачке шеме (енгл. *propositional schemas*), као два начина за преношење знања. Предлагачке шеме спецификују концепте и релације које могу да се нађу између њих и своде се на објашњења између предлагача и слушаоца, док знање не буде пренесено. Сливковне шеме су шеме које формирају апстракцију перцепције. Оне, осим визуелног представљања, садрже и додатне информације – нпр. шема трајекторија у случају бацања лоптице у бејзболу, или шема дугих танких објеката у случају свеће. Сливковне шеме обухватају знање о физичким феноменима као што су облик и кретање. Пример сликовне шеме је течност у чаши, при чему течност има сваја својства, а чаша представља шему „контејнера“, која се састоји из поделе на оно што се налази унутра, оно што се налази споља, и саму границу (Lakoff, 1987:457). Сливковне шеме се користе и за објашњења рада термодинамичких процеса или електрицитета, користећи аналогije из физички видљивог света. Лакоф наводи метафоре као јако битне, не само за сликовне шеме, него и за целокупно когнитивно моделовање (Quinn et al, 1987:24-30).

Дандраде је поделио шеме на три хијерархијска нивоа. На највишем нивоу се налазе шеме циљева и главних мотива - љубав, осећај сугурности, страхови. Такве шеме функционишу независно. На средњем нивоу се налазе шеме као што

су: брак, посао, деца, хобији итд. Иако делује да су ове шеме највиши приоритети, ипак су делом саздани и зависни од шема мотива - брак је ипак условљен љубављу и сигурношћу. На најнижем нивоу се налазе свакодневне активности – писање, одлазак у продавницу, куповина поклона итд. Овакве шеме су зависне од виших нивоа. (D'Andrade, 1995:232)

Начин функционисања шема Чарлс Филмор је објаснио на примеру читања – док особа чита текст, у мислима се прво ствара шематски костур, парцијално спецификованог света, у коме су многи делови празни и недефинисани; затим се током наставка читања тај свет попуњава специфичним детаљима који, или попуњавају празан простор, или испуњавају, односно оповргавају иницијална очекивања. (Fillmore, 1975) Шеме не прецизирају који ће објекти учествовати у њиховој реализацији, већ су отворене и флексибилне; представљају се као концепт који се попуњава неким вредностима, зависно од контекста – нпр. шема лова или шема писања не прецизирају какви објекти учествују у њиховој реализацији. Иако је иницијално штуро формирана, шема није исто што и прототип. Шема је организовани нацрт објеката и релација, који се попуњава у зависности од контекста, а прототип представља подразумеване вредности којима би индивидуа остварила шему; односно подразумевану инстанцу шеме у одређеном културном контексту (Langacker, 1987).

Једноставне шеме се могу уметнути у комплексне шеме, тј. шеме се могу хијерархијски организовати. Шема писања се састоји од мноштва подшема – површине која се попуњава, језика који се користи, ентитета који покушава да комуницира, при чему постоје и подшеме за оловку, папир, ауторе итд. Предност шема представља могућност релације између објеката из различитих домена. Поред тога, шеме се не морају у потпуности извршавати. Постоје изрази који доводе до делимичног извршавања неке шеме или потпуног искључења исте – израз „неписмен“ потпуно искључује шеме читања и писања. (D'Andrade, 1995:124)

У свакодневном говору или писању се често користе и референце на шеме које нису експлицитно наведене – да би се разумео смисао излагања потребно је разумевање тих подразумеваних шема. Са друге стране, као и у случају таксономија, испитаници су приликом различитих тестирања често говорили да нису размишљали о одређеним догађајима или знањима све док их неко није питао, него су та знања „аутоматски“ примењивали.

Сваки од споменутих елемената шеме представља променљиву која се може повезати са одређеном вредношћу, односно особом, објектом или другим догађајем, а концепти променљивих су одабрани тако да ограничавају тј. сужавају избор оних вредности које се могу повезати са њима. Подразумеване вредности, односно прототипови, могли би се односити на две особе које размењују робу за физички новац, али могу постојати различите врсте купаца, продаваца, новца итд. Као што је већ споменуто, свака од ових променљивих представља сложен конструкт који би могао да представља и шему за себе, која опет може бити сачињена од различитих подшема. За разумевање куповине потребно је само њихово површно коришћење, што представља примену скраћивања. Чак и када се површно користе, неопходно је некакво знање о шемама; било да се посматрају као концепти, било да се користе као одабране, специфичне вредности. То знање се подразумева и није експлицитно наведено у шеми трговине. Осим аспекта шема које знамо, а не наводимо их експлицитно, код различитих шема постоје и аспекти које можда и не знамо као дефиниције, нити размишљамо о њима, али их свакако примењујемо, што отвара питање на који начин су шеме организоване.

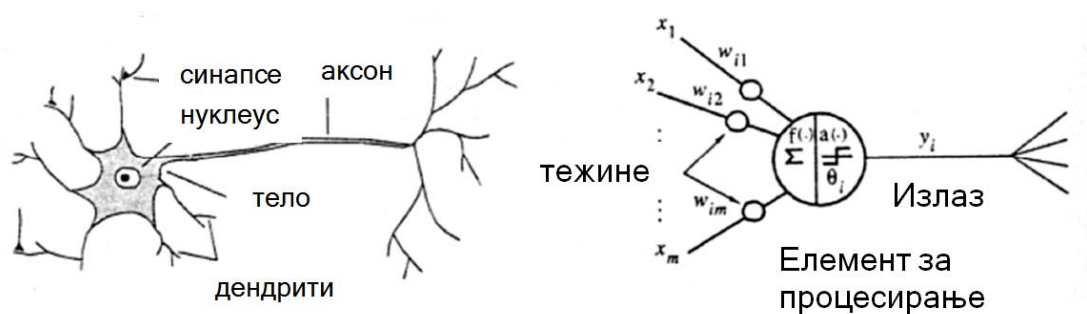
Што се тиче обимности шеме, она би требало да буде довољно кратка – да буде обухваћена краткотрајним памћењем, што значи да би требало да буде сачињена од малог броја објеката. Број објеката које особа може запамтити у једном моменту је ограничен, али и ти објекти, такође, могу бити комплексне шеме (D'Andrade, 1987:112), из чега произилази да шеме могу бити хијерархијски организоване.

За брзо и аутоматско примењивање неких шема, потребно је потражити аналогију са рачунарским моделовањем одређених вештина – нпр. процену квалитета земљишта, по Блоховом истраживању, Малагаси, фармер са Мадагаскара, уместо да подробно процењује правила на основу многих информација о вегетацији, земљишту итд, урадио то за неколико секунди, на основу искуства (D'Andrade, 1995:143).

Код вештачке интелигенције постоји подела на процедурално и декларативно знање. Пример процедуралног знања је вожња бицикла, а декларативног познавање историје (D'Andrade, 1987:114). Рачунарски је веома тешко реализовати процедурално знање, уколико се користи стандардни серијски симболички процесорски модел, док се сложенија знања, базирана на правилима (нпр. шах) могу реализовати. Други начин моделовања су вештачке неуралне или

конекционистичке мреже. Вештачка неурална мрежа садржи следеће особине (Lin et al, 1996:207):

1. Математички модел инспирисан биолошким нервним системом.
2. Састоји се од великог броја врло повезаних елемената за процесирање.
3. Знање је садржано у везама (појачањима, „тежинама“) између чворова.
4. Елемент за процесирање динамички одговара на улазни стимуланс, при чему је његов одзив комплетно завистан од локалне информације, садржане у његовом окружењу.
5. Неурална мрежа, на основу обучавајућег скупа, одређивањем или подешавањем „тежина“ веза, има способност да учи, памти и генерализује.
6. Уједињено понашање свих делова мреже представља рачунарску снагу, али ниједан засебан неурон, не носи специфичну информацију (дистрибуирано својство).

Слика 7. Кореспонденција између биолошког неурона и вештачког неурона ((Lin et al, 1996:206).

- а) Шематски дијаграм биолошког неурона,
- б) Шематски дијаграм Мекалоковог и Питсовог неурона из 1943. године

На слици 7 су приказани неурон и елемент за процесирање вештачке неуралне мреже. Поменута својства вештачких неуралних мрежа – поседовање распоређених процесних елемената; обучавање за одређен начин обрађивања сигнала и отпорност на губитке елемената – подстакла су Румелхарта, Нормана Бордјеа и друге конекционисте да на сличан начин представе и „немуште“ шеме. Уместо као слике у уму, представљају се као елементи, који помоћу високе повезаности са минималним бројем улазних сигнала, препознају научене обрасце. Поред тога, може се и сама теорија шема променити, тако да шеме не буду фиксне, него да се флексибилно мењају у зависности од потребе, па и да се

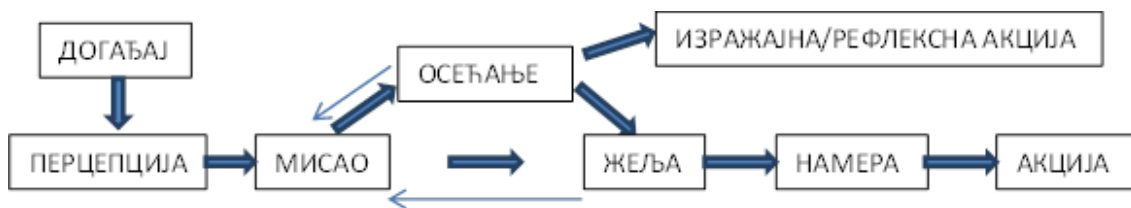
посматрају на потпуно конекционистички начин. Квин и Штраус тврде да учење шема није попут читавања сета инструкција у рачунар; да конекционизам нуди други начин виђења знања као нечега што се постепено гради, креирајући асоцијативне везе између оних аспеката који се више понављају, или су заступљенији у нашем искуству, а самим тим и у у културној комуникацији. За разлику од њих, Дандраде тврди да искључив конекционистички поглед негира Сапир-Ворфову хипотезу да језик обликује мисао као и метафоричну представу културе као слоја између човека и природе. С обзиром на то да су по њиховим становиштима речи само показивачи искуствених образаца, који активирају већи број веза, које се односе баш на шему која кореспондира са употребом таквих речи. По Дандрадеовом мишљењу требало би да постоје оба приступа, при чему би конекционистички приступ требало да се односи на оне делове културе који нису сачињени од правила, односно да служи као приступ који, из поимања културе уклања ригидност и посматрање културе као система који се састоји из скупа правила.

Мандлер је поделио памћење на аутоматско и неаутоматско. Под аутоматским памћењем подразумева једноставна знања до којих се долази обучавањем, односно многоструким понављањем, која се касније паралелно, једноставно, „механички“ и брзо примењују, али се споро мењају, што би одговарало конекционизму, док неаутоматско одговара декларативном знању које се са споријим одзивом примењује, али се брзо усваја и за које је потребна усредсређеност, што би одговарало усвајању знања на основу правила. (Quinn, 2011:38-39, D’Andrade, 1995:136-149).

Коначно, особина шема, да се приликом њиховог коришћења неки аспекти експлицитно не објашњавају, произилази из премисе да појединац или група познају те елементе. Когнитивна шема коју дели цела социјална група назива се културни модел, а у оптицају је и назив културна шема. Квин сматра да су: „Културни модели претпостављени, аксиоматски узети модели, схватања света која су широко распрострањена међу члановима неког друштва. Они имају значајну улогу у разумевању света и понашању“ (Quinn et al, 1987:4). Ако се, спомињани комерцијални догађај посматра као културни модел, онда се подразумевају и познавања варијација као што су појмови позајмљивање, изнајмљивање стварање профита итд (D’Andrade, 1987:112). Модели се разликују од шема по томе што се не морају ограничавати могућностима и капацитетима

краткотрајног памћења, већ могу бити и комплекснији. Когнитивни модел се представља шемама, а шеме аспектима когнитивног догађаја. Постоје различити културни модели: модели породице, пола, школовања (Mukhopadhyay, 2004:459), навигациони модели, модели беса, модели венчања и сл, и најзначајнији - културни модел ума или „фолк модел“ (Quinnetal, 1987).

Културни модел ума Дандраде је назвао „фолк моделом“, по аналогији са фолк таксономијама и класификацијама, како би се разликовао од модела ума из осталих наука. Овај модел репрезентује све догађаје у свести људи, укључујући физичко, материјално, што се манифестује у поступцима које чине. Идеја модела је разумевање културно условљених размишљања и акција човека, у зависности од спољашњег дешавања. Културни модел ума се састоји од класа између којих постоје релације, а те класе су: *перцепција*, односно представа спољњег света; *мисао* и *осећања* који побуђују *жељу*, из које се ствара *намера*, а која резултује *акцијом*, односно деловањем на спољњи свет. Приликом догађаја потребно је разврстати његове елементе по поменутиим класама. На слици 8 је графички приказан ток активности фолк модела. Дебелим стрелицама је означена уобичајена, очекивана путања. Понекад, у случајевима повишених емотивних активности, или физичких сметњи долази до изражајне акције, као што су смех или плач, или до рефлексне акције као што је кијање. У ређим случајевима долази утицаја жеља и осећања на процес размишљања, што је обележено тањим стрелицама (D'Andrade, 1995:160-164). Фолк модел подразумева свесна и ментално здрава размишљања и не обухвата стања као што су хипноза или халуцинације, када мисли утичу на перцепцију, или у случају депресије, када су осећања лоша, без обзира на мисли (D'Andrade, 1987:114). Разлика између фолк и научног модела је у томе што фолк модел не проучава мотивацију и несвесна стања (D'Andrade, 1987:139). Централни део фолк модела су размишљања, при чему су њиме представљене и емотивне активности појединца. За разлику од шема, фолк модели су различити у различитим културама и представљају кључну ставку за разумевање људског културног понашања, а не само тумачења знања о одређеном културном и мисаоном догађају.

Слика 8: Фолк модел ума (D'Andrade, 1995:162)

Дведесетих година на Универзитету у Џорџији отворен је одсек за еколошку антропологију и когнитивну антропологију, као једну од специјализација. Тадашњи докторанти су користили различите методе за конструисање културних модела. Анализа „кључних речи“ је била једна од иновативних метода. У овој методи „кључне речи“ су коришћене као имена, претраживачи и одређивачи културних модела, и представљене су као нешто што чланови групе користе за упућивање на пакете, тј. скраћене комадиће знања и тачке ослоња у конструисању дискурса, али и као нешто што сажима садржај и информације и именује културне моделе. (Blount, 2011:22).

Ови приступи, базирани на анализи дискурса, разликују се од анализе консензуса у којој се „лицитира“ које и колико су дељене речи са листи као термини у неком контексту. Вилијам Дрезлер, његове колеге и студенти са Универзитета у Алабами су развили начин коришћења културних модела у медицинској антропологији – анализом консензуса посматрају колико се поклапа модел индивидуе са дељеним културним моделом (Dressler et al, 2005:331). Као резултат се добија „културна консонанца“, термин који је Дрезлер дефинисао, који показује колико се културни модел индивидуе поклапа са моделом друштва. Овај термин је Дрезлеру служило за истраживање корелације између „културне консонанце“ и стреса у случају познавања болести, односно за приказивање односа културе индивидуе и здравља, што је представљало и нови етнографски метод. (Dressler et al, 2005:331)

Џон Гејтвуд је 2008. године развио сет правила које је назвао „когнитивна етнографија“ и који, користећи технике културног консензуса, служи у разним анкетама за сакупљања знања о томе колико су културни модели валидни у стварности. Сличне истраживачке методе се могу видети и у делима Бернарда (2006) и Роса (2004). Развијени су и нови, рачунарски базирани приступи за анализирање родбинских релација – нпр. софтверска имплементација представљена у радовима Фишера и Рида (Read et al, 2013). Постоје и

интердисциплинарна истраживања на пољу психологије и вештачке интелигенције, као и трендови у истраживањима начина на које деца уче културно знање и како то утиче на њихов когнитивни развој (Blount, 2008:112).

Однос когниције и религије је, такође, изучаван. Иако су многи радови објављени, осамдесетих година се, због развоја шема, тврдило да су се когнитивна антропологија и когнитивна лингвистика разишле (D'Andrade, 1995:247), а да су таксономије изгубиле на значају. Та поља истраживања су у скорашње време настављена кроз етнобиологију и лингвистику (Blount, 2011:22-23).

Постоји и друга страна медаље когнитивне антропологије. Са једне стране, сматра се да когнитивна антропологија у последњим годинама ближе сарађује другим дисциплинама, него самим гранама антропологије, што је чини ближом психологији, когнитивној лингвистици и вештачкој интелигенцији (Brown, 2006:97). Са друге стране, постоје дебате на тему да ли би когнитивна антропологија уопште требало да буде део когнитивних наука и уколико би требало, која је њена улога. Белер, Бедлер и Медин су то питање поставили 2012. године (Beller et al, 2012:342), и ранијих година постојале су сличне иницијативе. Рос и Медин су когнитивну антропологију извали сирочетом унутар когнитивних наука и навели да из перспективе когнитивне психологије, са којом би наводно требало да буде у спрези, културна антропологија укључује егзотичне људе, нејасне методе, мало стварних података, слабо учествујући у дебатама когнитивних наука. Додатно отежава ствар то што се, за разлику од осталих когнитивних наука, когнитивна антропологија често не фокусира на културну мисао, него на то како функционише ум појединца или на људске универзалије. Поред тога наводе и да је повратак или опстанак у когнитивним наукама осигуран у чињеницама да је све више слагања унутар когнитивних наука, да је за разумевање како људи мисле потребно и разумевање о онога о чему све људи мисле тј. какву културу стварају - за шта је антропологија и више него компетентна, с обзиром на бројна теренска истраживања различитих култура и стварних ситуација, за разлику од праксе у осталим когнитивним наукама, у којима се мали број испитаника рачунарски тестира за неколико минута, или се користе апстрактни модели без увида у то шта се заиста дешава (Ross et al, 2011:1-4). Берет, Стич, Леренс се слажу да когнитивне науке могу одредити когницију, парцијално, свака у својим доменима, али да је за разумевање која когниција је универзална потребно међукултурно поређење и уопште културно поређење ван

лабораторије и универзитетских кампуса, спроведено широм планете, за шта је неопходна антропологија (Barrett et al, 2012:380), наводећи да не постоји питање у антропологији које на неки начин не укључује когницију. Као аргумент за удаљавање антропологије од когнитивних наука наводе мали одзив кадрова и незапослестност, што је условљено, са једне стране, тешкоћама вршења испитивања, које често укључује одлажење на терен и трошење велике количине времена, а са друге стране, малог простора у престижним часописима когнитивних наука и малих средстава које се одвајају за антропологију, далеко мањих од средстава која се нпр. издвајају за истраживања у неурологији. (Barrett et al, 2012:385)

Ако се сматра да се когнитивна антропологија „одродила“ од саме антропологије, а притом и од когнитивних наука и ако су методе које се користе углавном неприхваћене или некоришћене изван њеног домена, онда би уместо покушаја да опстане, или да буде прихваћена и поштована, требало размотрити могућност повезивања са неком практичном облашћу која зависи од чувања знања, али се не бави начином на који је знање у човековом уму и култури организовано – таква област је нпр. библиотекарство. Овим би дугогодишња истраживања људске когниције у таксономијама, категоризацијама и језичким терминологија помогла библиотечкој категоризацији и калсификацији, а шеме и модели би били од користи библиотечким системима чувања података и претраге, који би могли да имају и семантичку природу.

III 2. ИСТОРИЈАТ КАТЕГОРИЗАЦИЈА

Научне класификације представљају систематично груписање организама, објеката или појмова у категорије. Извршене су на основу еволуционих или структуралних релација које постоје између њих. С обзиром на то да, када се једном одреде класификациони критеријуми, постаје јасније који су подаци од интереса од увек присутног мноштва, чиме се стварају и нове релације између објеката, а старе чине јаснијим, из чега произилази да је сврха класификација олакшано баратање концептима.

Уместо некадашњег секвенцијалног ређања појмова са навођењем скупова карактеристика које поседују, класификацијом се ствара структура. Овим се постиже нпр. лакше проучавање тигрова и лавова, ако уочимо да су међусобно суштински слични, а да се суштински разликују од носорога и жирафа, при чему би то што описујемо речју „суштински“ у датом контексту требало да буде смисао класификовања, што није јединствено, већ зависи од сваке науке понаособ. За разлику од природних наука у којима је често класификација сама себи циљ, у друштвеним наукама су битни контекст и културна позадина саме класификације, па тако и у овој тези класификација порнографских категорија служи као аналитичко и интерпретативно средство објашњавања – начин на који функционише одређена културна мисао. Поред тога, дата је и историјска перспектива развоја категоризација, да би се стекао увид како су се категорије развијале, односно како су људи у зависности од културног развоја и дешавања дефинисали класификационе принципе категорисања биљака, животиња, друштва, човека итд. Било да је у служби објашњавања како свет фундаментално функционише, или у вези са практичном сврхом, или пак нешто треће, разврставање појмова увек је имало и културну позадину, а сврха ових примера је да се:

- направи увод у историју формирања класификационих принципа;
- створи аналогија са истраживањем у овој тези, када је у питању појмовно означавање догађаја и односа из људског света.

III 2.a. Биљни и животињски свет

На Еберовом египатском папирусу⁶⁰ из око 1500. године пре нове ере су систематски набројани медицинско биље и болести (где спадају и повреде). Класификација је била извршена на основу животне средине биљака (Joachim et al, 1930:10-38). Културна димензија овакве класификације јесте у приказу значаја документовања оних биљака које су практично потребне, са документовањем лечења на које се се биљка односи, што потврђује спрегу између медицине и ритуала и код првобитних великих друштава. Овај папирус потврђује истраживања оног дела природе који може да донесе практично потребне компоненте.

Теофрастос, ученик Аристотела, у трећем веку пре нове ере направио је прву класификацију базирану на сличностима и разликама између биљака. Ова класификација је садржала приказане скице делова биљака и разлике између биљних органа и ткива. Његова таксономија 500 биљака је садржала главне групе: дрво, жбун, жбунић, биље, које су потом биле подељене по разликама између броја и положаја ткива и органа; цветање / нецветање итд (Gundersen, 1918:213-214). Оваква класификација представља почетак анализа и подела на основу сличности и разлика дефинисаних карактеристика неког стварног објекта, а одабраних карактеристика на основу директе обсервације.

Педаниус Диоскоридес је средином првог века нове ере извршио класификацију 500 до 600 биљака, набрајајући их по њиховој употреби у медицини и „његова истраживања су била неопозиви ауторитет следећих шеснаест векова“ (Gundersen, 1918:214). Извршио и генерализацију по: корењу, лишћу, цветовима итд, али је главна категоризација била по карактеристикама физиолошких ефеката које производе напици од тих биљака, што на први поглед представља класификацију на основу практичне употребе; а заправо је транзитивна релација између одређене врсте и одређеног културног деловања, макар оно било и медицинске природе. Током средњег века су биљне класификације углавном биле присутне у арапским текстовима о медицини и

---

⁶⁰ Еберов папирус је, уз Смитов папирус и још неколико других, један од најстаријих сачуваних медицинских докумената. Њега је 1873/4. из Луксора наручио Георг Ебер и данас се чува у Библиотеци Универзитета у Лајпцигу. Писан је око 1500. године пре нове ере, али се мисли да је преписан текст из 34. века пре нове ере. (Joachim et al, 1930:xiv-xv)

ритуалнима (Gundersen, 1918:214). Ахмед ибн Давуд Динавари, који се сматра и оснивачем арапске ботанике, је у деветом веку направио класификацију биљака и описао животни циклус биљке, а његова „Књига о биљкама“ садржи и поглавља о астрономији, метеорологији, итд (Wan Hazmy et al, 2003:20).

Бок (Трагус) је 1539, поређао биљке по њиховим међусобним релацијама и сличности (истоветности) форме (Gundersen, 1918:216). Његов систем представља прелаз између средњовековне ботанике и модерног научног погледа сортирања по међусобним релацијама и истоветности.

Адреа Цезалпино је 1583. предложио класификацију биљака подељену на петнаест виших родова уместо само на дрвеће, жбуње, жбуниће и биље, или по алфабетском поретку. Нажалост, задржао је стари систем где биљке немају пол⁶¹.

Џон Реј је између седамнаестог и осамнаестог века класификовао биљке на основу сличности и разлика закључених на основу опсервације. У именовању биљака које је било традиционално се није могла видети и таксономска позиција саме врсте, али је први користио врсту као фундаменталну јединицу класификације. Џон Реј је уједно и први који је дао биолишку дефиницију *врсте* као нечега што може да има потомство само унутар своје врсте.

Пјер Магнол је 1689. поделио биљке у 76 породица. Он је први који је користио концепт породице (Gundersen, 1918:217).

Рејев опонент, Август Квиринус Ривинус је 1690. извршио класификацију биљака помоћу категорије која се односила на ред, слично Цезалпиновом вишем роду. Он је први поделио биљке на биље и дрвеће. Сам Ривинус је био заговорник биномне номенклатуре, те његовој категоризацији имена свих врста истог рода требало би да почну истом речју (Gundersen, 1918:217).

Јозеф Питон де Турнефорд је извршио класификацију помоћу секције, рода и врсте. Он је први користио конзистентна и униформно сачињена имена врста, користећи генеричко име и описно име од много речи, што је постао стандард све до Линеовог времена (Gundersen, 1918:217).

Рудолф Јакоб Камерер први увео поделу биљака према полу⁶².

Карл Лине се сматра оцем модерне таксономије. Лине је извршио класификацију биљака и животиња. Такође је увео номенклатуру по којој назив

---

⁶¹ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/103735/Andrea-Cesalpino> (приступљено 30.5.2013.)

⁶² <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/90882/Rudolph-Jacob-Camerarius> (приступљено 31.5.2013.)

неке врсте садржи латински назив (који је сачињен из имена рода као првог имена и врсте као другог имена) уз регуларно име. Његова таксономија приказана у „Systema Naturae“ 1735. год. и каснијим радовима садржи три краљевства (животиње, биљке и минерално краљевство) која су подељена у *класе* (1758. Mamalia, Aves, Pisces, Insecta, Vermes) и даље подељене на *редове*, *породице*, *родове*, и *врсте* итд⁶³. Таква класификација чини поделу по нивоу, што представља основ за научне биолошке класификације и номенклатуре. Сврха овакве категоризације је да се жива бића хијерархијски организују, односно да се успоставе релације између различитих врста којима ће се представљати у међусобном сродству, њиховим сличностима, али и разликама, за шта је, опет, потребно одређивање таквих критеријума којима ће се прво одређивати оне карактеристике које се после могу здруживати и поредити, што природним и друштвеним наукама пружа пре свега мисаони апарат, односно организовање података на основу неких критеријума којима се потом лакше барата.

Мајкл Адансон је формирао класификацију бића на основу конфигурација органа и његов систем је био више базиран на природи него Линеов. Нажалост, Адансон није користио биномну номенклатуру⁶⁴.

Антоин Лорен Жусо и његов ујак Бернард су 1789. године, комбинујући Линеову номенклатуру и Адансонове критеријуме класификације, формирали систем од 15 класа и 100 породица које су називали редовима – 76 од његових 100 породица су и данас у употреби у биолошкој номенклатури. Они се сматрају оснивачима природних класификација (Gundersen, 1918:216)⁶⁵.

Рад Аугустина Пирамуса де Кандола у првој половини 19. века се, такође, базирао на природним карактеристикама Адансона, а користио је и Линеову номенклатуру. Имао је велик утицај на развој ботанике, али је сам Де Кандол значајан и по томе што је измислио термин „таксономија“ који је од тада коришћен у наукама⁶⁶.

---

⁶³ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/342526/Carolus-Linnaeus>

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/417353/nomenclature> (приступљено 1.6.2013.)

⁶⁴ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/5251/Michel-Adanson> (приступљено 1.6.2013.)

⁶⁵ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/308691/Antoine-Laurent-de-Jussieu> (приступљено 1.6.2013.)

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/308693/Bernard-de-Jussieu> (приступљено 1.6.2013.)

⁶⁶ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/92469/Augustin-Pyrame-de-Candolle> (приступљено 1.6.2013.)

Еволуциона таксономија настаје као резултат утицаја теорије еволуције и Линеове таксономије. Идеја је да се Линеова таксономија преведе у класификацију, на основу заједничког претка. *Трансформизам* постоји још од краја 18. века у „Трансмутацији врста у Зономији“ Ерасимуса Дарвина (деда Чарлса Дарвина) 1796. и *Филозофији Зоологије*, Жан-Баптиста Ламарка који је тврдио да се врсте „трансформишу“ ка сложенијим, или Алфреда Расела Воласа који је, независно од Чарлса Дарвина, дошао до сличних закључака као сам Дарвин⁶⁷. Чарлс Дарвин се, ипак, сматра оснивачем или сажимачем теорије да су све врсте организоване у *дендрограм* на основу заједничких предака, а да се с временом карактеристике усложњавају у процесу еволуције, чији је главни покретачки механизам принцип *природне селекције* у коме најадаптираније јединке одређене врсте преживљавају и носе наследне особине потомцима (што је различито од Ламаркове теорије) (Sloan, 2010). Упоредо са теоријом еволуције (и пре исте), у деветнаестом веку се развија покрет еволуциониста који заступају идеју о постојању еволуције друштва, али настају и еугеника и социјални дарвинизам.

---

⁶⁷ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/634738/Alfred-Russel-Wallace> (приступљено 2.6.2013.)

III 2.6. Еволуција друштва

Еволуционисти су тврдили да се друштво развија од примитивног до модерног, од варваризма до цивилизације, од хаоса до реда, где је свако еволутивно новије друштво, боље од претходних. Сврха оваквих класификација је у томе што се одређени принципи из природних наука примењују на друштвене, односно што, можда, неке класификације које су настајале са идејом да су као такве саме по себи довољне, сада бивају коришћене као средство у служби тога да се одређене идеје уоквире и разврстају и, што је још битније, да се објасне, било да се односе на функционисање друштва, или нешто друго.

Херберт Спенсер је развио концептуализацију о еволуцији као резултат процеса развијања света, организама, људског ума и људске културе. Измислио је фразу „преживљавање најприлагодљивијих“, како је протумачио Дарвинову теорију еволуције, али је то проширио на социјалне науке, и инсистирао на непоистовећивању концепата „најприлагодљивији“ и „најбољи“. Спенсер се залагао за утилитаризам и није зачетник социјалног дарвинизма, како га понекад тумаче (Weinstein, 2012).

Огист Конт је описао развој друштва кроз три стадијума (Meek Lange, 2011):

- теолошког – у коме се све природне појаве приписују натприродним бићима;
- метафизичког – у коме се пропагирају универзална права као нешто изван било које личне власти, при чему долази и до довођења у питање саме религије;
- научног стадијума – у коме наука даје одговоре на сва питања.

Лујс Морган је у својој теорији о социјалној еволуцији сматрао да су технолошки и социјални прогрес у спрези, а да кроз породичне односе и релације власништва може да се анализира динамика развоја друштва. Раздвојио је хронологију развоја било ког друштва на: дивљаштво (ниже, средње, више); варварство (ниже, средње, више) и цивилизацију. У дивљаштву су технолошки изуми били ватра, лук и стрела и грнчарија, у варварству, гајење домаћих животиња, агрикултура и обрада метала, а у цивилизацији развој писма и писање. Напредак се заснива на техничким и технолошким достигнућима – материјални вид културе. Морган претпоставља да те промене ступњева прати неки

проналазак који омогућава тај скок, а материјални развој прати специфичан начин живота, организовања и вере. Морган се сматра оснивачем студија родбинских релација, како оних описаних у поглављу о когнитивној антропологији, тако и оних у антропологији уопште. Његов рад на социјалној структури је постхумно утицао на Маркса и Енгелса, нарочито на Енгелсов дијалектички материјализам⁶⁸. Мамфорд 1937. тврди да је антички град, такође, цивилизација, тако да је урбана култура услов за настанак цивилизација (Mumford, 1996:92-96). Лесли Вајт, неоеволуциониста, сматра да је енергија основни критеријум развоја друштва, способност људи да користе разне видове енергије⁶⁹. По мишљењу Фернана Бродела, цивилизација је просторно-временски оквир. Један културни простор у коме препознајемо скуп истих или сличних карактеристика. Временски, зато што траје кроз више векова или миленијума. Цивилизација је надређена култури, никада не умире, а способна је и да се трансформише.

Емил Диркем је у „Подели рада у друштву“ дефинисао социјалну еволуцију, полазећи од механицистичких стадијума – у њима су људи самодовољни, при чему је мала интеграција, ка органицистичким – у којима се појединци и институције интегришу у друштво слично деловима великог организма, што доводи до даљег прогреса.

---

⁶⁸ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/392246/Lewis-Henry-Morgan> (приступљено 3.6.2013.)

⁶⁹ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/642054/Leslie-A-White> (приступљено 3.6.2013.)

III 2.v. Типови људског карактера

Основна класификација типова људског карактера такође је присутна у људској историји. Хипократ је у четвртном веку пре нове ере извршио поделу људских понашања на основу четири течности за које је вервао да су доминантне у организму, а у корелацији са четири Емпедоклеова елемента. Тако постоји крв (sanguis) – што одговара ваздуху (топло, влажно), жуч (χολη, kholé) – што одговара ватри (топло, суво), црна жуч (μελας, melas + χολη, kholé) - што одговара земљи (хладно, суво) или слуз (φλέγμα, flegma) – што одговара води (хладно, влажно)⁷⁰. Гален је, потом у другом веку нове ере, извршио поделу на четири темперамента, у зависности од доминантне течности, на сангвиника (брз одзив, слабо побуђен, друштвен), колерика (брз одзив, снажно побуђен, жучан), меланхолика (спор одзив, снажно побуђен, замишљен) и флегматика (спор одзив, слабо побуђен, равнодушан). Варијације четири типа су у психологији користили и Павлов, Фром, Шуц, Мерил, Еткинс и други, а постојала је и подела типова карактера на: иноватора, вођу, визуализатора и подржавача, или на неки другачији начин. Смисао ове дуговечне класификације се разликује у зависности од контекста употребе. Тако постоји потреба да се разумеју и објасне појаве из света и да се појмовно окарактерише човекова суштина, потреба да се формира оквир који би се користио за објашњавање разлика толиког броја различитих људи, али и да се човек као биће приближи и уврсти у образац управо тако дефинисаног функционисања света или његовог симболичког представљања. Но, исто тако, постоји и употреба по којој се ово користи, или за објашњавање предодређене друштвене хијерархије, или као лексикон особина чије тумачење варира у зависности од културних норми, па је колерик тумачен као енергични вођа, али и као плаховит и раздражљив (ређе), док је флегматик тумачен као лењивац, а али и као промишљен и стабилан.

Алфред Адлер је поделио типове личности помоћу *осе активности* (повезано са енергијом) и *осе социјалне заинтересованости* на: *владајући* или *доминантни* тип (висока активност, мала социјална заинтересованост), *узимајући* тип (мала активност, велика социјална заинтересованост), *повучен* тип (мала активност, мала социјална заинтересованост) и *социјално користан* тип (велика активност, велика социјална заинтересованост).

⁷⁰ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/452993/personality> (приступљено 3.6.2013.)

Карл Густав Јунг је у „Психолошким типовима“ поделио личност на три осе. Прва оса садржи *интровертно* или *екстравертно* понашање, друга оса одређује *мисаони* и *осећајни* тип, а трећа *чулни* и *интуитивни* тип. Човек може да буде интровертан или екстравертан, а друга и трећа оса одређују један од четири примарна типа личности, при чему је оно што се налази на другом крају осе најмање изражена особина, а преостала оса одређује секундарне особине. На основу те поделе постоји осам главних типова личности (Јунг, 1984). Ова подела се налази и код Мајерс и Бригс, па се негде зове и Мајерс-Бригс тип индикатор (Boyle, 1995:71).

Овакве класификације личности су настале како, да би се помогло у иницијалном приступу лечења у аналитичкој психологији, професионалној оријентацији итд, тако и да би се направила спона са Јунговом теријом архетипова по којој је људска мисао базирана на тим темељима, а утицај колективног несвесног присутан у свим цивилизацијама – од оних најдревнијих до данашњих – стога, дванаест типова личности кореспондира са дванаест зодијачких знакова и сличним поделама за које је Јунг сматрао да постоје у свим човековим симболичким представама мисаоних и емотивних процеса.

III 2.g. Типови људи

Потреба за разумевањем човекове бити, било на психолошком, друштвеном или биолошком нивоу, као и посматрање човека као дела света, довела је и до различитих класификација самих људи – како у односу на остале животне врсте, тако и једних људи у односу на друге. У античко доба су поделе биле углавном на „нас и варваре“, а култура, клима, државно и племенско порекло су одређивали тип и темперамент људи. Средњовековне класификације су биле у складу са библијским поделама вере и првих племена. Тек у новом веку, са европским империјализмом и колонизацијом других континената, посвећује се већа пажња и развијају идеје о разликама између физичких и културних карактеристика људи.

Франкос Берниер је 1684. године дао једну од првих смислених класификација типова људи, поделивши свет на четири дела, које насељавају четири типа људи: *европејци*, *далекоисточни*, *црнци* и *лапонци*. Тврдио је да човек који много путује види разлику између облика лица људи који насељавају различита подневља, али да су ове четири групе толико дистинктивне да представљају основне типове. За Индијце нпр. тврди да им је облик лица сличан европском, да је вероватно изложеност сунцу утицало на тамнију боју коже, а да је наводно мало другачији облик лица недовољан да се класификују као засебан тип. То важи и за „Американце“, док „црнци“ остају тамне коже чак и ако се роде на другом месту, тако да је то вероватно повезано за њихову крв и семе која је исте боје као и код белаца, за разлику од косе која личи на крзно ловачких паса. Лапонце карактерише као здепасте медведолике људе којима је риблије уље укусније од било ког пића, а источњаке као људе беле коже, овалних очију и равних лица. Притом наводи да, као и случају белца, и код осталих типова постоје варијетети у висини, лицима и боји. И за женску лепоту тврди да такође варира унутар једог типа, али у сваком типу постоје и веома лепе жене: тврди да га поједине лепе Египћанке наводе на размишљање о аутентичности прича о Клеопатри, да постоје прелепе Африканке које немају дебеле усне и широк нос, и да је виђао жене које би засениле и Венеру: „орловског носа, коралних малих усана, зуба налик слоновачи, крупних јасних очију, итд.“, а за скупе робиње које је видео голе тврди да не може ништа лепше на свету да се види. На крају наводи да рођени Турци и рођени Персијанци нису ружни, али да су много лешше грчке

лепотице које живе у Турској, као и огроман прилив лепих робова чија куповина није дозвољена странцима (Bernier, 2001:247-250).

Код оваквих класификација је карактеристично да се, приликом описивања „поделе“ људи, творци класификације „осталим“ типовима понекад упућују и животињске карактеристике. То у контексту окружења у ком су настале те класификације, али и из перспективе предмета ове тезе, може да се тумачи и као не препоручљивост спаривања којим би се променио културни идентитет и начин живота групе којој творац класификације мисли да припада (Жикић, 2010а), а сам творац класификације више не би могао да има комфоран статус некога ко само гледа (понеад чак ни то, ако само тумачи сакупљене приче⁷¹), а не учествује у потпуности у активностима „странаца“, када је у питању перспектива у односу на „странце“, или пак некога ко доноси езотерична знања из удањених крајева, када је у питању перспектива у односу на групу са којом се идентификује. Други случај се односи на исти терен, само случају тумачења лепоте, односно када је спаривање пожељно, макар само и у скуповном смислу. Тада је битан параметар лепотни идеал групе којој посматрач припада, што је у контексту самог Берниеровог навођења, али и у културном контексту просветитељства у Европи, идеал античке лепоте – „универзалне савршене форме“⁷². Разлике су дозвољене само ако доприносе егзотичности или посебности, а не представи о суштинској разлици, а у овом примеру конституција и боја коже творцу класификације нису биле значајне у смислу дистинкције, па су „допуштене у опису“. Када класификација није сама по себи циљ, већ када носи неку поруку, онда је потребно сагледати и контекст.

Лине је у свом класификационом систему сврстао човека међу примате, при чему је првобитно том таксону дао име *Antropomorpha* („човеку налик“), али је због критика у следећој едицији „Systema Naturae“ променио назив у *primates*, који опет припадају сисарима (*Mammalia*), а самог човека је назвао *Homo sapiens* који је, по његовом мишљењу, део животињског царства. Људе је поделио на четири типа, који стереотипно кореспондирају са четири античка типа темперамента: *Americanus* – црвенокошци тврдоглавог и раздражљивог карактера, *Africanus* – црне коже, релаксирани, *Asiaticus* – жуте коже, попустљиве

⁷¹ http://www.understandingrace.org/history/science/early_class.html (приступљено 5.6.2013.)

⁷² <http://science.jrank.org/pages/10961/Race-Racism-in-Europe-Making-Race-Racism-Modern.html> (приступљено, 26.8.2013.)

пажње и *Europeanus* – беле коже, префињеног карактера, инвентивног ума, активни. Пети тип су монструозни, абнормални људи и митолошка, хуманоидна створења као што су: сатир, троглодит, итд⁷³.

Јохан Фридрих Блумбах је 1779. год. поделио људе на пет раса: каваска, монголоидна, малајска, негроидска и америчка⁷⁴. Сматрао је да су класификациони параметри као што су: боја коже, кранијални профил итд, последица географије, исхране и обичаја. Описом шездесет различитих лобања и истраживањима зависности типа људи и облика лобање, Блумбах је постао зачетник научне области краниометрије. Блумбах није имао расистичке ставове, иако је антропометрија, због истицања супериорности једне расе у односу на друге, касније била злоупотребљена (Augstein, 1999).

Френсис Галтон је користио антропометрију и трагао за начинима њене употребе у криминалистици – како у виду личног печата за распознавање, тако и за израчунавања зависности облика и величина лобања различитих типова људи од њихове интелигенције и других карактеристика. Галтон се користио социјалном статистиком и Дарвиновом теоријом еволуције и природне селекције како би објаснио да друштво улази у дееволуцију и тежњу ка средњој медиокритетској вредности зато што штити слабе, криминалце, бескућнике и друге. По његовом мишљењу они су ниже социјалне и генетске вредности, а друштво им ствара простор да се размножавају. Такође тврди да су гениј и таленат наследни и да се селективним укрштањима може побољшати квалитет људске врсте. На основу овога, дефинисао је *еугенику* (данас непризнату) науку и покрет у коме се тумаче и предлажу методе побољшања људске врсте, залажући се за селективно укрштање „квалитетних“ и неукрштање „неквалитетних“, и предлажући, по каснијим ставовима радикалнијих присталица, еутаназију, стерилизацију и расну хигијену⁷⁵.

Семјуел Џорџ Мортон је један од зачетника „америчке школе“ етнографије и у своје време је био веома уважен, због наводно објективног експерименталног приступа проблематици. Негира библијски (и касније Дарвинов) *моногенизам* и уместо тога заговара *полигенизам* – теорију да расе немају заједничко порекло, већ да су настале у исто време на различитим местима са специфичним

---

⁷³ http://www.understandingrace.org/history/science/early_class.html (приступљено 5.6.2013.)

⁷⁴ http://www.understandingrace.org/history/science/early_class.html (приступљено 5.6.2013.)

⁷⁵ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/195069/eugenics> (приступљено 5.6.2013.)

карактеристикама и сврхом да се локализовано размножавају и да, као такве, немају једнаке способности и квалитете. Користио је податке краниометрије (по одређеним мишљењима селективне) да покаже разлике у величини мозга и интелектуалним способностима различитих раса и у „Crania Americana“ дели типове људи на (Gould, 1978):

- Европљане – нежне коже, косе различите боје, велике и овалне лобање и највећих интелектуалних досега.
- Азијце – ингениозни, склони имитацији и култивизацији, променљивих акција и емоција, наликују мајмунској раси чија пажња пречесто мења фокус.
- Урођене Американце – спори у стицању знања, инфантилни без апстрактног размишљања, ратоборни, себични, прљавих навика и исхране.
- Африканце – опуштени и најнижих интелектуалних способности, најнижи степен човечанства, јаким способности имитације и са великим талентом за музику.

Полигенизам се појављује и код Волтера у осамнаестом који је сматрао да не могу сви људи да имају заједничко порекло с обзиром на то да је човек створен по Божјем лику – „а то не може важити за црнце, који су настали од мајмуна“, док је Кувиер је тврдио да су остале расе осуђене на вечну инфериорност и да постоји релација између лепоте лица и савршености духа (Foutz, 1999). Хекел, такође полигениста, поделио је људска бића на десет класа, по којима је сматрао да су црнци савитљивих прстију на ногама и ближи мајмунима него људима (Haller, 1970).

Џејмс Кролс Причард се противи Муртоновим ставовима и исказује уверења о јединственом пореклу човека, указујући да је ментална природа истоветна за све расе (Augstein, 1999). Рад Блумбаха, Причарда и др. је утицао на развој физичке и биолошке антропологије. Као што је већ напоменуто, Франц Боас је такође сматрао да је природа свих људи иста и да би требало минимизирати ставове о битности расе, а истакнути ставове о битности културе и друштва.

III 2.d. Опште класификације у друштвеним наукама

Поводом категорија у друштвеним наукама, Шмаус је сматрао да појам категорије у друштвеним наукама обухвата седам различитих врста: лескичких, таксономских, граматичких, аристотеловских, кантовских и психолошких, које је назвао диркемовским категоријама. Као прво, постоје лексичке категорије којима се означавају једноставне врсте ствари, особина и радњи, као што су: биљке, боје и кривична дела. Оне се разликују од таксономских категорија, које се примењују у биологији, и које укључују појмове као што су: царство, коло, класа, ред, породица, род и врста. Појмови класификације у оквиру сваке од ових категорија – нпр. биљно и животињско царство – пре ће се исказивати изразом „таксон“ него „категирија“ (Schmaus, 2007).

Код Аристотела, међу стварима постоје бића (*ta onta*), а бића могу да се поделе у десет категорија:

1. есенција, супстанца:

Прва од ових категорија, супстанца или есенција (нпр. човек, пас) код Аристотела има привилегован положај.

Аристотел разликује шта се каже „о субјекту“ и шта је „у субјекту“.

Ствари из осталих категорија су зависне од супстанци. Називају се несупстанце и свака несупстанца је „у неком субјекту“. „У субјекту“ су предикати који га не описују као целину, већ неке његове особине (али не као део истог), или релације које му припадају, које не могу постојати независно, без самог субјекта, и које се наслеђују, односно њихово постојање зависи од супстанце субјекта на које се односе.

Ствари које не могу бити ни предикати, нити могу да се садрже „у субјекту“ називају се „индивидуалне супстанце“. Оне не могу бити предикат, пошто су индивидуалне, а не могу бити ни субјекат, зато што су супстанце (нпр. Пера не може бити Мика).

„О субјекту“, то су предикати, који описују субјекат у целости (шта је то). То је генерализујућа релација, која је, такође, и транзитивна. Те релације важе и за несупстанце из осталих категорија. Ако је специфична особа човек, а човек је животиња, онда је специфичан човек, такође, животиња.

Аристотел користи термине универзалне и партикуларне супстанце. Универзалне категорије се односе на појмове који се могу везати за све, и више и

ниже универалне категорије. Организоване су хијерархијски у смислу стандардног класификационог стабла, где су на врху општи појмови, који се гранају на све специфичније – ако би нпр. на крајевима биле врсте, онда би се испод њих налазиле специфичне јединке, примери тих супстанци, односно партикуларне супстанце, односно индивидуалне супстанце. (Cohen, 2012)

Аристотел индивидуалне супстанце назива и примарним супстанцама, док су врсте тих индивидуа секундарне супстанце. Примарне супстанце имају приоритет, зато што једино оне могу постојати, а без њих не би ни друге категорије и ствари постојале.

Остале категорије су:

2. квантитет: четвороножац
3. квалитет: бело, хладно, љуто
4. однос, релација: пола, веће, мање
5. време: где, на тавану, у граду
6. место: када
7. поза, стање: стајање, седење
8. поседовање: има ципеле, има кошуљу
9. вршење радње (активност) – резултат промене неког другог објекта: поливати
10. трпљење радње (пасивност) – промена настала на објекту од стране неког другог објекта: бити поливен

Ове категорије се разликују, како од лексичких, тако и од таксономских.

По Аристотелу, појмови биљака и животиња нису категорије, већ врсте супстанција или, како их он назива, секундарне супстанције, насупрот „примарним“ или индивидуалним супстанцијама, док би таксономска категорија „царство“ била један вид извесних врста супстанције“. (Schmaus, 2007)

Стоичке категорије: супстанца, квалитет диспозиција и релативна диспозиција.

По Канту, категорије су чисти концепти који се у когницији дешавају *a priori*. Додуше, ограничене су на феномене, а не на ствари по себи. Иако Кант тврди да не можемо открити ствари по себи, ипак можемо да откријемо категорије, које управљају људским разумевањем и које чине основу мисли и стварања феномена, тј. ствари какве их поимамо. У „Критици чистог ума“ Кант долази до листе категорија, тако што прво наводи могуће судове. Ако можемо да

идентификујемо све могуће форме објективних емпиричких судова, можемо да их узмемо као основу за откривање најгенералнијих, које су управо биле укључене у стварање тих судова и самим тим за било какву когницију објеката. (Thomasson, 2013)

Приликом откривања категорија Кант полази од Аристотеловске логике, наводећи четири концепта помоћу којих неко може да их класификује, којигод да су – помоћу квалитета, квантитета, односа или модалитета. За сваки од ових судова постоје и алтернативне класификације, по три поткатегорије, тако да се за сваки од четири одговора може добити још по три пододговора, при чему се добија укупно дванаест додатних категорија, односно судова (Johansson, 1989:3).

Квантитет

поткатегорије:

- јединица
- множина
- целокупност

Квалитет

поткатегорије:

- реалитет
- негација
- лимитација

Однос

поткатегорије:

- супстанцију (инхеренција и субзистенција)
- узрок (и последица)
- заједница (узајамно деловање активног и пасивног)

Модалитет

поткатегорије:

- могуће (насупротив немогућем)
- биће (насупротив небићу)
- нужност (насупротив случајности)

За разлику од Аристотела, Кант користи категорије да би нашао принципе људског размишљања и за посматрање могућих форми људских судова, а не као

студију о самом свету и реалности. Кант свој приступ категоријама назива и *категоријални концептуализам* (Thomasson, 2013).

„Како је Кант објаснио у свом делу „Пролегомена“, ове категорије нису део емпиријске психологије, већ пре припадају когнитивној критици, коју би требало применити као припрему за бављење психологијом. Међутим, током протекла два века филозофи су увели варијације Кантовог појма категорије, при чему су многи од њих сматрали да овај концепт има психолошко значење. Ноција психолошки неопходних услова искуства тако представља пето значење појма категорија, што треба разликовати од Кантових логички нужних услова искуства. Сходно томе, могло би се очекивати да постоји извесна повезаност између Кантових и граматичких категорија. Граматичке категорије као што су субјекат, предикат, број, падеж или време, преклапају се са Кантовим категоријама, али нису идентичне. На пример: изгледа да не постоји граматичка категорија која одговара Кантовој категорији лимитације. Поред тога, род је граматичка категорија, бар у неким језицима, али не постоји као Кантова категорија. Из тог разлога се граматичке категорије дефинишу као „шеста врста категорија“. (Schmaus, 2007)

И на крају, по Шмаусу постоји и седми тип – поред лескичких, таксономских, граматичких, аристотеловских, кантовских и психолошких постоје и „диркемовске категорије“. Оне имају много заједничког са аристотеловским, кантовским и граматичким категоријама, али нису истоветне са њима. То су фундаментални појмови који олакшавају нормално функционисање људског друштва. Према Диркему ове категорије су:

- простор
- време
- каузалитет
- супстанција
- род
- квантитет
- индивидуалитет личности

Диркемовске категорије су сличне концепту аристотеловских категорија по томе што су и оне највиши појмови (*highest predicables*). На изванредан начин се могу преклапати са кантовским категоријама – нпр. именице којима се означавају врсте

објеката и многи транзитивни глаголи изражавају каузалне односе. Међутим, немају све граматичке категорије друштвене функције. Нека друштва могу врло добро да опстају без граматичке категорије рода. Питање за емпиријско истраживање од стране антрополога и за социологију знања је: које категорије помажу функционисању друштва. (Schmaus, 2007)

Најранији ставови у вези са социолошким карактером ових категорија могу се наћи у Диркемовом и Мосовом заједничком рукопису „О неким облицима класификације код примитивних народа“ (1903). Они, не само да су тврдили да су људска друштва, која су проучавана у њиховој студији, сврставала људска бића и субјекте у природи под исте тотеме, већ су исто тако сматрали да су и идеје о класификацији према роду и врсти, односно концепти који нам дозвољавају да сврстамо неку групу под већу групу, првобитно били конципирани да користе као модел људске друштвене групације. Према Диркему: „Ни призори из природе ни механизам менталних асоцијација не би могли да подстакну рађање такве идеје. Хијерархија је искључиво друштвена категорија“. (Schmaus, 2007)

Он је мислио да чак и најпримитивнији системи класификације унапред претпостављају способност уочавања сличности међу појединим стварима које се могу перцепирати.

У свом делу „Елементарни облици религијског живота“ Диркем каже да у корену наших расуђивања лежи извешан број есенцијалних појмова који доминирају нашим целокупним интелектуалним животом – појмови времена, простора, рода, броја, узрока, супстанције, персоналитета итд. Они су попут неког чврстог рама који уоквирује мисао; делује као да она не може да изађе из таквих оквира, а да при томе не уништи саму себе, јер изгледа да ми не можемо да размишљамо о стварима које нису смештене у неко време или неки простор, а које се не могу бројчано означити итд. Други појмови су неизвесни и променљиви; ми сматрамо да човек, друштво, епоха можда и немају представу о њима, док су они први скоро неодвојиви од нормалног функционисања људског ума. (Schmaus, 2007)

Разлика између индивидуалног и културолошког презентовања неке категорије може помоћи за разјашњење питања односа између културолошке (социолошке) антропологије и социологије знања на једној страни, и психологије и когнитивних наука на другој. Ми бисмо, опет, могли да закључимо да се друштвене науке баве културолошким презентовањима категорија, док су

когнитивне науке заинтересоване за њихово индивидуално, ментално презентовање. Из тог разлога однос између културолошких и индивидуалних менталних презентовања постаје предмет истраживања у коме друштвене и когнитивне науке учествују удруженим напором. (Schmaus, 2007)

Аристотел је користио језик као путоказ ка онтолошким категоријама, а Кант је користио концепте за откривање категорија објеката могуће когниције. Хусерл уводи разлику између *категорија значења* и *категорија објеката*. Категоријама значења се описују различита значења која се могу односити на исти објекат, универзална имена (значење им је концепт), док категорије објеката се могу односити на речи које саме по себи немају значење, али се њима реферише неки обекат – нпр. лична имена. Хусерл, такође, разликује највише формалне есенције (које назива „катеогријама“) од највиших материјалних есенција (које назива „регионима“) (Thomasson, 2013).

Средином двадесетог века, истраживања онтолошких категорија су више фокусирана на расправе око разлика система категорија, него на развијање самих система категорија, што се касније променило. Ингвар Јохансон је 1989. године поставио систем категорија који осликава реалне ентитете о свету, слично Аристотелу. За разлику од Аристотела, Јохансон се не ослања на језик, него на метод који је назвао „сукцесивне апстракције“ – на пример, до категорије квалитета се стиже сукцесивним померањем апстракције од неке нијансе црвене до црвене – преко боје, до на крају квалитета (аналогно и за остале категорије као што су долазак до супстанце преко пса, животиње до супстанце) или померања, што личи на Хусерлову феноменолошку редукцију.

Његова листа категорија (Johansson, 1989:20):

Простор-време

Стање дешавања (eng. State of affairs)

Квалитет

- супстанца
- особина, својина

Екстернална релација

Рестриктивна релација (енгл. Grounded relation)

Инерција

Спонтаност

Тенденција

Интенција

- релана
- презентујућа
- репрезентујућа

Фиктивна

Такође, Јохансон укључује и категорију егзистенцијалне зависности, попут релације егзистенцијалне зависности или означавања идентитета или броја. То се односи на све остале категорије. „Помоћу ових категорија се могу анализирати и дефинисати, друге мање фундаменталне категорије као што су: онтолошки ниво, акција, функција, образац, чист гешталт, ефикасна каузалност, машина, организам, субјекат и угњевдена интенција. Овим може бити омогућено разумевање шта заиста значи наше интуитивно разликовање између природе, човека и друштва“ (Johansson, 1989:21)

Родерик Чисхолм је 1996. године презентовао свој рад као „ултимативне категорије реалности“:

Ентитет

Контигентно

1. Стања

- догађаји

2. Индивидуе

- границе
- супстанце

Потребно (неконтигентно)

1. Стања

2. Нестања

- атрибути
- супстанце

Он је сматрао да би онтологија требало да се састоји од три ентитета: индивидуе, стања и атрибута (или особина). Индивидуе могу бити супстанце или границе (тачке, праве и равни). Супстанце су обични материјални објекти. Стања дефинише преко атрибута – нпр. ако ти читаш, супстанца си ти сам,

неконтингентна ствар је особина читања, контингентно стање си ти који читаш. У овом примеру Чисхолм прави разлику између контингентних и неконтингентних (или потребних) ентитета. И стања и супстанце могу бити или контингентне или потребне. (Chisholm, 1996:146)

И Реинхард Гросман је 1983. године покушао да модернизује Аристотелове ствари укључене у склоп ових категорија, зато што је то изван опсега онтологије. Његових осам категорија су (Grossmann, 1983:10-12, Thomasson, 2013):

1. индивидуе
2. особине
3. релације
4. класе
5. структуре
6. квантификатори
7. факти
8. негација

Џошуа Хофман и Гери Розенкранц су у свом систему категорија поделили ентитет на апстрактно и конкретно, при чему се обе категорије, такође, гранају (Hoffman et al, 1994, Thomasson, 2013):

Ентитет

Апстрактно

- особина
- релација
- предлог

Конкретно

- догађај
- време
- место
- супстанца
  - материјални објекат
  - дух

Граница

Колекција

Недостатак (енгл. privation)

Форма (енгл. trope)

Лов се слаже да постоје четири фундаменталне категорије: објекти (специфичан примерак пса), модови (нпр. четвороножност код пса), врста (пас) и атрибути. То чини трећи ниво његове хијерархије категорија. На вишем нивоу се категорије деле на универзалне и партикуларне (Lowe, 2006:8):

Ентитети

Универзални:

- особине
- релације

Партикуларни:

- модови (енгл. trope) (нпр. сфера)
- објекти

Апстрактни објекти

- предлози
- скупови

Конкретни објекти

- масе
- организми

По Шмаусу, код лексичких категорија отвара се питање лингвистичког детерминизма, с обзиром на то да у неким језицима не постоје одређени изрази. Почевши од радова Брента Берлина и Пола Кеја (1969), редовно се испитује однос између термина којима се означавају боје и спознаје о бојама – питање постојања кулуролошки универзалног концепта боја. (Schmaus, 2007)

Слобин тврди да се разлике међу језицима не огледају у виду граматичких категорија, нити у томе шта одређени језици могу да изразе, већ колико то постижу и какви су захтеви садржани у тим језицима. Он закључује да различности међу језицима у погледу граматичких категорија немају за последицу толико разлике у погледу тога *шта* се може саопштити на одређеном језику, већ се та последица односи на оно што се може релативно лако рећи на том и таквом

језику. Питања у вези са граматичким категоријама могла би се, такође, поставити у односу на фундаменталне категорије. Другим речима, колико разлике у начинима на које су у различитим језицима фундаменталне категорије (простор, време или каузалитет) представљене, утичу само на оно што се на таквим језицима може лако исказати. Међу онима који су тврдили да некој култури може недостајати нека од фундаменталних категорија, а не само лексичка или граматичка категорија, био је и Бенџамин Ли Ворф – његова тврдња да Хопи Индијанци немају категорију времена. Са друге стране, Дороти Ли тврди да се, на основу непостојања одређеног термина у неком језику, не може закључити да народи који говоре тим језиком не могу изградити тај концепт. Из овога произилази да је у неким језицима теже изразити ове опште концепте него у другим. Рећи да различите културе могу да имају различит начин представљања исте категорије, није ништа друго до поставити питање шта је то што их спречава да буду представљене на исти начин. Значење културолошког представљања проистиче из друштвене функције којој је оно сврха. Културолошка представљања из различитих култура која служе сличним функцијама у њиховим односним културама, слична су по значењу и представљају исте категорије. (Schmaus, 2007)

Веза између појма и онога што се конотира у одређеном контексту, односно научноистраживачки контекст је оно што одређује употребну вредност категоризације. Не сме се занемарити могућност разликовања контекста у којем нека категоризација настаје, за разлику од оног у коме се тумачи. Описивање начина на који одређено становништво покушава да разврстава, а потом, објашњавајући разлоге тога, представља антрополошко бављење класификацијама. Стога, преко начина категорисања порнографије се бави перспективом оних који стварају категоријације на Интернету и прспективом самих корисника.

III 3. ТАКСОНОМИЈЕ И ЕТНОТАКСОНОМИЈЕ

Поимање ствари - начин на који се наша искуства из физичке реалности претварају у оно што сматрамо исходиштем концептуалног нивоа наше мисли – тзв. менталне представе, које се формирају, како за физички оучљиве објекте и догађаје, тако и за апстрактне концепте. Лич је чулним сликама, односно сликама у мислима назвао нешто што прво успоставља, симболичку везу између објекта и појаве у спољњем свету, па онда посредује формирању појма у мислима. Когнитивистичка истраживања из визиомоторике и аудиомоторике управо показују да је наше ментално доживљавање утисака из спољњег света организовано у тзв. перцептивне групе – нпр. груписање се врши тако што се елементи комбинују, или остају одвојени једни од других у нашој менталној слици света. Ако неки објекат са његовим семантичким својствима сматрамо *представом*, онда се под менталном представом подразумева ментални објекат са семантичким својствима. Приликом проучавања културе најзанимљивија су значења која се придају стварима и догађајима контекстуално, тако да физички облик концепата из једне културе може да нема никакво значење у некој другој култури. (Лич, 2002:29-36)

Аналитичко средство у провери главне хипотезе овог истраживања чиниће принципи таксономије и номенклатуре, примењени прво у проучавању етнобиологије, такозване народне науке или етнонауке од стране Берлина, Бридлава и Равена 1966. године. Ови принципи се могу проширити и на небиолошке и нетаксономске етнокласификације, па и на културне класификације уопште (Brown et. al, 1976:73), на пример таксономије алата које се могу видети при крају поглавља.

Таксономије представљају груписање објеката или категорија на основу неке заједничке особине или односа⁷⁶, док је номенклатура систем именовања појмова или јединки у некој научној области.

Као што је већ напоменуто у поглављу о когнитивној антропологији, Брунер, Гудинаф и Остин у „Студији размишљања” наводе два начина формирања категорија услед ограничености краткотрајног памћења. У првом случају редукцијом атрибута – значајан број атрибута и функција неког објекта се

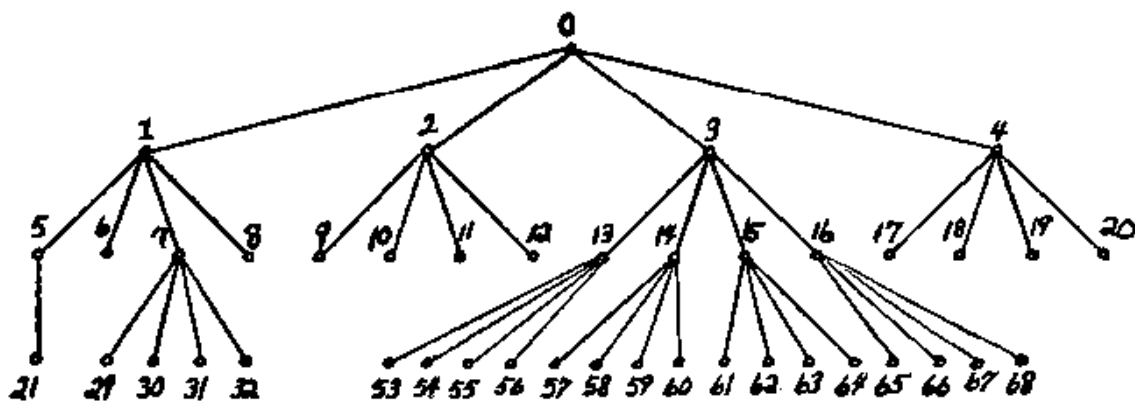
⁷⁶Потиче од речи *táξις* (таксис, ред, сређеност) и *νόμος* (номос, закон). Таксономија користи таксономске јединице, знане као таксони.

смањи на пет или шест битних, а остали се игноришу, а код другог начина карактеристике се „скрате“, тако да формирају један заједнички атрибут – нпр. птица има крила, перје, ноге, кљун, а остали атрибути се не наводе, зато што су предвидиви и наслеђују се из категорије која претходи птици.

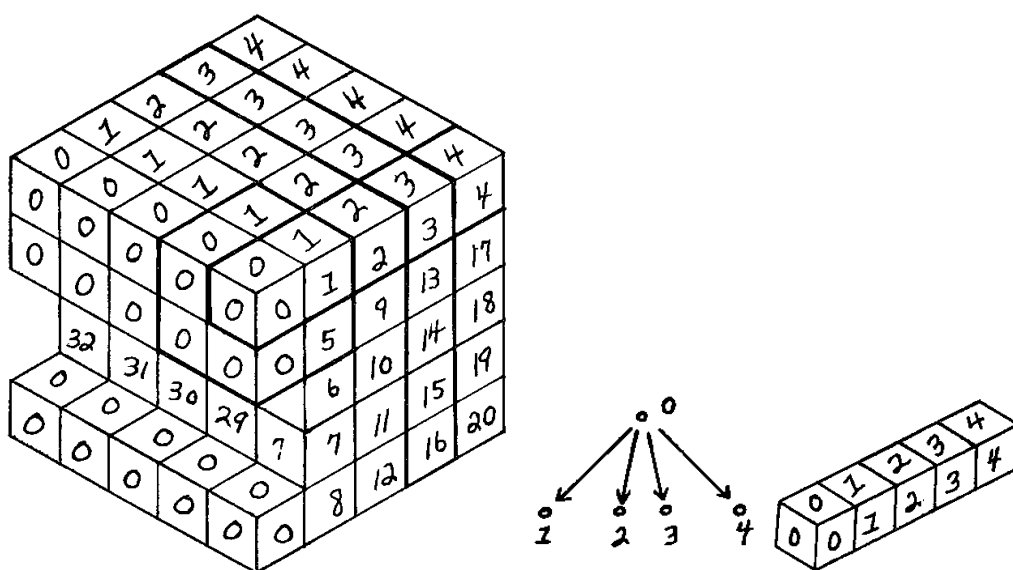
Класификациони системи представљају комплексне културне моделе који су структурирани хијерархијски. Тако се различити ентитети – објекти, чинови и догађаји групишу заједно у концептуалне категорије у којима се посматрају као еквивалентни. У зависности од културног механизма догађаја који би требало да представљају, конкретни објекти и чинови везују се за апстрактне концепте самих категорија, што представља човекову способност да бира контекстуално битне представе из спољњег простора. Семантички односи између таквих хијерархија одређују когнитивне системе тј. информације о знању, веровањима и убеђењима које могу да се науче из поменутих структура. Таксономске хијерархије, или само таксономије, су класификације структуриране на основу односа релације „садржине“, тј. припадања и укључивања између самих категорија – нпр. храст је поткатегорија дрвета, док је бели храст поткатегорија храста. Поред таксономија, постоје и нетаксономске класификације које су, такође, структуриране хијерархијски, као што су партономске и функционалне класификације. Партономске класификације су организоване на основу релације „део неке целине“ – нпр. мајка, син и ћерка су делови категорије породица, а точкови делови аутомобила. Функционалне класификације су груписане по заједничкој функцији обављања, тј. организоване су на основу релације „служи за“ – нпр. мач, нож и пиштољ, груписани су по функцији, (оружје). (Casson, 1999:121).

Строго говорећи, таксономије се примењују на релацију „је врста нечега“, док у ширем смислу, који се чешће интерпретира у антропологији, представљају било коју шему класификације – нпр. партономске класификације.

На слици 9 је графички приказана хипотетичка таксономија са три нивоа дубине. Бројевима су означени чворови који означавају одређене појмове. Таква таксономија се блоковски представља, тродимензионалном матрицом, односно коцком приказаном на слици 10. На слици 10 је приказано како се формира једна димензија таксономије. Нула је почетак испод кога се налазе чворови: 1, 2, 3, 4, који се ређају даље у низу. Испод чвора два се налазе чворови: 9, 10, 11, 12, а као трећа димензија се нпр. испод чвора седам налазе: 29, 30, 31, 32, што је, такође, приказано.

Слика 9: Графички приказ хипотетичке таксономије са три нивоа дубине (Werner, 1972:294).

Слика 10: Тродимензионална матрица таксономије са три нивоа, приказане на слици 2 и пример низа којим се представља таксономија са једним нивоом (Werner, 1972:295-296).

Смисао инсистирања на конекционизму у антропологији и информатици се огледа у постављању основе за разумевање идеје која (вероватно, могуће) руководи творце класификација.

Таксономије су привлачиле највећу пажњу когнитивних антрополога, зато што се сматрају народним знањем о одређеној теми, тачније речено, истраживачи на њих гледају као на скуп логичких правила локалне културе, добијених искуственим путем, а коришћених у практичне сврхе свакодневног живота. (Жикић, 2008:129)

Научна класификација живих бића подразумева хијерархију засновану на

груписању по сличним генетским особинама, те имамо нивое: *живо биће, врста, род, породица, класа, ред, царство*. Код народних класификација се успостављају категоријалне везе између појмова, на основу искуственог познавања појава из домена свакодневног живота и њиховог културног значаја, користећи при том релацију „врста нечега“.

Народна систематика је поље које се тиче изучавања генералних принципа који објашњавају преднаучне човекове класификације, именовања и препознавања живих бића“. У студији класификација се откривају принципи којима се организми природно организују у претписменом уму, номенклаторне студије су посвећене описивању лингвистичких принципа именовања животиња и биљака у одређеном језику, а област препознавања се бави студијом оних физичких карактеристика које се користе када се одређени организам додељује одређеној класи. Човекова класификација биолошког света је веома систематична и развијена.

„Примитивни природни систематичар је исто као и његов западни пандан посвећен томе да донесе класификациони ред у свој биолошки свет“ (Berlin, 1973:259-260).

„Тачно је то, да људи нпр. користе овакве класификације да би промишљали како функционишу животиње – која се може спаривати са којом, или која чему може да послужи, на било који начин, али сва та знања јесу културно контекстуализована и зависе од когнитивне концептуализације онога, на шта се односе, а што се изражава кроз језичко категорисање.“ (Жикић, 2008:130-131)

Народне таксономије или етнотаксономије су начини груписања појмова који се односе на околишње људи (биљке, животиње, боје итд.), а који су својствени одређеној локалној култури. Берлин, Бридлав и Равен су проучавали одступање између научних и народних класификација биљака. Уочили су да припадници локалне културе групишу барем по две различите врсте биљака, мислећи да је посредни иста врста. На узорку од 200 локалних биљних врста таквих случајева је било у 41% случајева. Поклапање назива врста са њиховим научним називом је било у 34%, док су у 25% случајева правили разлику између истоветних врста. Закључили су да припадници локалних култура додељују више назива културно значајнијим биљкама и животињама, да врше класификацију на себи својствен начин који донекле кореспондира са врстама биљака, али се ипак

разликује од научне класификације (Berlin, 1966:273). Груписања исте етнобиолошке категорије или таксони су увек јединствени и међусобно искључиви (Berlin, 1973:260).

Берлин Брент и његови сарадници су поставили терминологију нивоа народних класификација (Berlin et. al, 1973:240):

- Код народних класификација постоји до пет нивоа класификације. Главни разлог за овакав начин класификације редукција коју људи врше приликом размишљања – на пет или шест описних атрибута неког појма. Тих пет нивоа су: *зачетник класификације, форма живота, генеричка врста, специфична врста и веријатет*, а постоји и *међуниво*.
- Најбројније су генеричке врсте и представљају фундаменталне јединице у било којој етнобиолошкој класификацији.
- Тих пет етнобиолошких категорија су организоване хијерархијски и таксони који су додељени сваком нивоу су међусобно искључиви. Таксони исте етнобиолошке категорије се често налазе на истом нивоу у било којој етнотаксономској структури.
- Правила именовања таксона који се појављују као чланови етнобиолошких категорија могу се смањити на мали број номенклатурних принципа који су есенцијално слични у свим језицима. Форма живота и генерички таксони имају примарна имена, специфични ниво и веријатети су из два имена, од којих је друго секундарно, а зачетник класификације се ретко именује, што имплицира доказ да лингвистичка структура имена биљака и животиња рефлектује таксономски статус категорије коју презентује.

Народне класификације почињу од *нултог нивоа зачетника класификације или краљевства* – нпр. животиња или биљака. Ово је различита категорија која има само један члан, који је таксон из кога полазе сви остали таксони (Berlin, 1973:260).

Таксони овог нивоа нису увек експлицитно наведени, али представљају главне поделе. Ове категорије се у филозофији и психологији зову и онтолошке категорије. Ово је и једна од првих подела која се прави у најранијем одрастању, разликовање да ли нешто јесте или није животиња и касније разликовање биљака од неживих објеката (Atran, 1998:4).

И када су наведени, за називе зачетника класификација постоји више

значења (полисемија), или се спаја са честим нивоом форме живота – нпр. са дрвећем. (Berlin, 1973:266)

Први *ниво форме живота* обично одговара роду. Категорије првог нивоа поседују очигледне међусобне разлике и начешће припадају јединственом облику живота на том поднебљу, као што су: сисари, птице, инсекти, трава итд. Уколико на том поднебљу постоји само једна врста – нпр. пас, њу ће уврстити у овај ниво (Жикић, 2008:130).

Чланови категорије форме живота представљају најширу класификацију организама у групе које се лако препознају. Таксони ове категорије су малобројни, углавном између пет и десет, и међу њима је распоређена већина таксона нижег нивоа. Термини који се користе за ове нивое су слични код већине култура. (Berlin, 1973:261)

Генерализација која постоји између таксона истог нивоа се разликује од генерализације која постоји за одређени таксон. Различите генеричке врсте – нпр. мрав, пас и јабука – могу да немају сличности, или да буду некако повезани, и ако се налазе на истом нивоу. Са друге стране, столица припада намештају, а не возилима, док аутомобил припада возилима, а не намештају, али су међусобно повезани као врсте предмета, односно, у многим доменима постоји хијерархија, али не постоје нивои као такви (Atran, 1998:4). У овој тези ће се сматрати да се може користити етнотаксономија са нивоима, каква се користи код таксономија у етнобиологији, а што је и Браун показао, о чему ће бити говора касније.

Други, *ниво генеричке врсте*, најбројнији је, односи се на појмове које углавном научимо као деца – нпр. храст, кактус, банана, тигар, лав, итд.. Овај ниво је веома битан за етнотаксономије зато што представља „природно” народно знање о биљкама, животињама и појавама од интереса. Категорије на овом нивоу су најбројније, имају највише атрибута и међусобно се разликују. Већина генеричких врста су таксони, који не садрже ни један ниво испод себе. (Berlin, 1973:261).

Када је анализа генеричких имена могућа, често су у питању имена која описују неку квалитативну особину организма, који се реферише. Ономатопеја је такође битна у формирању великог броја имена генерика, поготово код животиња као што су птице и жабе, чија су различита оглашавања често карактеристична. Коначна лингвистичка карактеристика код имена је генеричкица, што је карактеристично за многе језике је „биномни израз“ – коришћење имена заједно са

неким модификатором – нпр. „змијски кукуруз“ у Целтал језику, или „отровни храст“ у енглеском. Притом отровни храст није врста храста, већ засебна генеричка врста. (Berlin, 1973:262-263)

Други ниво ипак не кореспондира са нивоима научне класификације, али постоји сличност. Углавном постоји сличност код врста које људи најлакше уочавају, као што су велики кичмењаци или цвеће. То су често врсте биљкака или животиња које су од посебног културног значаја, самим тим су разнолике генеричке врсте присутније у мањим културама (Atran, 1998:5).

Но, разлике између груписања примерака генеричке врсте у народној класификацији и њиховог положаја у научној, могу да буду велике, што опет представља културно размишљање и културну битност идеје која стоји управо иза такве класификације. Други разлог се исказује у ситуацији, када се на први поглед доима да су неке врсте сличне због свог понашања – нпр. Сахаптин Индијанци код реке Колумбија у једној оси деле животиње на: *ствараоце јаја* и *ствараоце млека*, затим *конзументе траве* и *конзументе меса*, а у другој оси на: *летаче* (птице, инсекти), *тркаче* (бизон, јелен), *пењаче* (веверица), *подземљаше* (подземне веверице и мрмоти), *пливаче са главом изнад воде (даброви)*, *пливаче са главом испод воде* (рибе), *шуњаче* (енгл. *creepers*, мрави, пауци, корњаче) и *пузавце* (змије) (D'Andrade, 1995:102-103). Ицај Маје нпр. формирају групу *животиња које живе на дрвећу*, у коју спадају и: мајмуни, ракуни и веверице, али исто тако се њихов културни модел са најбитнијим биљкама за живот шуме управо поклапао са оним биљкама које највише користе животиње које живе на њима, тако да та група формира стабилну структуру, која кореспондира са биљкама. Притом, постоје врсте као што су слепи мишеви које, без обзира на едукацију становништва, бивају смештене у зависности од културног модела. Ицај их категоризују као птице, а Амерички испитаници као врсту глодра или гамади, али по истом обрасцу заблуде. Постоје и типични представници неке категорије. Ицајски испитаници ће пре окарактерисати јагуара или планинског лава као истинскије сисаре, него што би то урадили за веверицу и ракуна, док ће код испитаника из Мичигена бити обрнуто. Типични представници су у корелацији са тиме која животиња је честа у том поднебљу, или има културни значај – нпр. јагуар је приписана особина господара шуме са чијим присуству шуми се симболички означава и присутност духаи каквоћетог народа (Atran, 1998:19-22).

Трећи специфични ниво варира од културе до културе и везан је за генеричке врсте које су из неког разлога битне – нпр. различити типови крушака, храстова, кукуруза, расе паса, итд. Име најчешће задржава имена *генеричке врсте*, али му се додаје и специфична карактеристика – нпр. кукуруз кокичар, кукуруз шећерац итд. (Boster, 2005:110).

Најдетаљнији ниво етнотаксономије су *варијатети* - нпр. пудлица и краљевска пудла, али су ретки и веома културно условљени. Имена варијетета су често из три речи.

Специфичних врста испод генеричке обично има од две до три по таксону, и углавном се разликују по боји и величини (D'Andrade, 1995:93-95) Већина генерика је *монотипично*, што значи да се не дели даље у специфичне. Генеричке врсте који се деле даље у специфичне називају се *политипичне* (Berlin, 1976:389).

Берлин Брент је закључио да се у Агуаруна култури 40 процената култивисаних генеричких врста биљака даље дели на специфичне класе, док само шест процената културно небитних биљака се дели даље, на специфичне класе. У табели 1 се види број специфичних врста у зависности да ли су врсте култивисане, да ли су заштићене (не саде се, али се ни не уништавају), да ли су значајне (сматрају се корисним, али се не штите), или су небитне. Истраживање података из Агуаруна и Целтал култура доводи до закључка да концептуално распознавање биљака није толико продукт помног обраћања пажње, колико функционалне и културне битности. Урођеник препознаје генеричке врсте „зато што су ту присутне“, а специфичне таксоне и варијатете „зато што му је културно битно да то ради“ (Berlin, 1976:393-394)⁷⁷.

---

⁷⁷Берлин под културно битним сматра значај неке биљке у свакодневном животу људи из одређене културе. На пример, ако се та биљка користи за јело, па се због тога узгаја, значи да је културно битна.

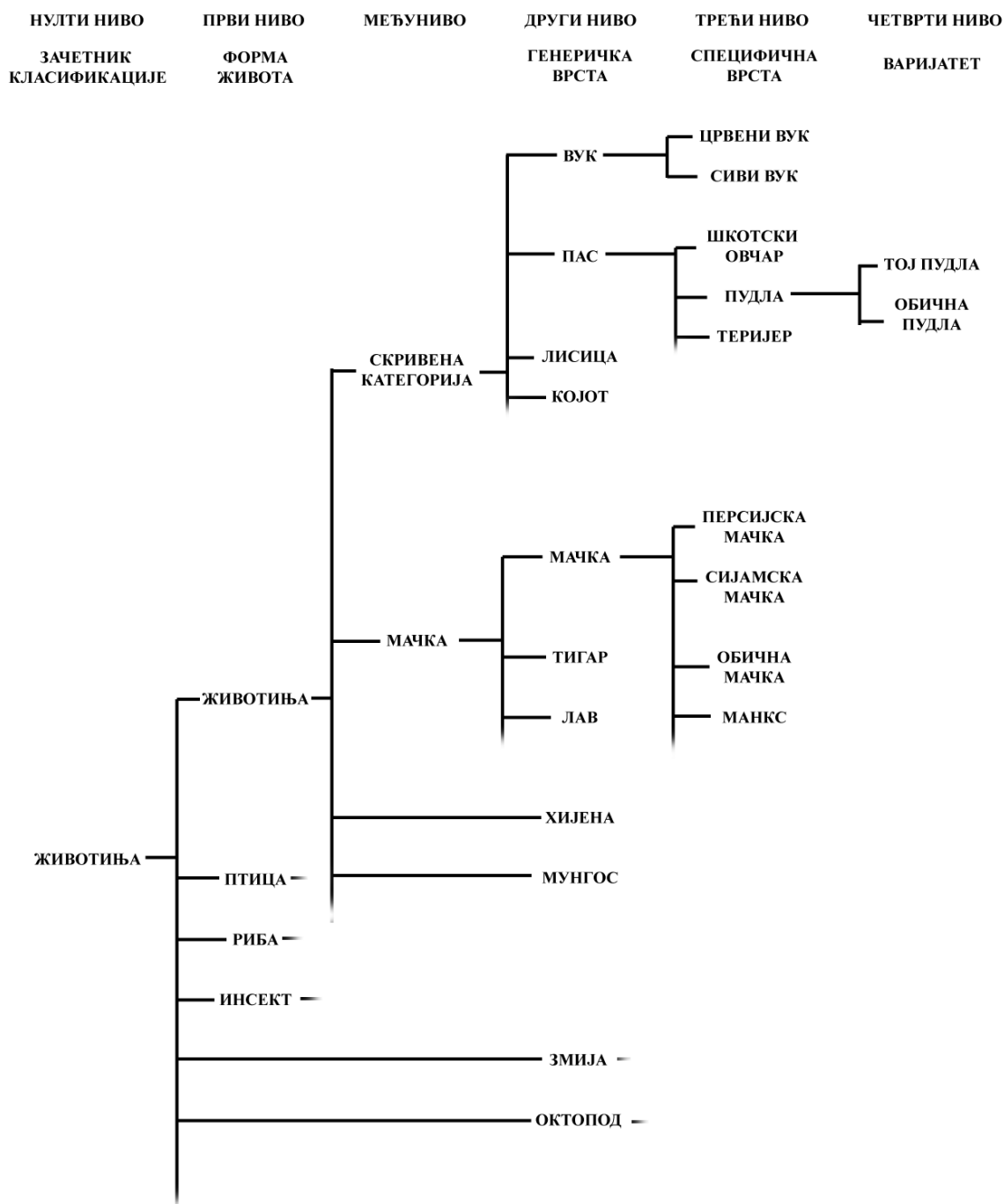
Табела 3: Агуаруна генеричке врсте биљака које се деле на специфичне и њихова културна битност (Berlin,1976:394)

	Култивисане биљке	Заштићене биљке	Значајне	Небитне	Укупно
Генерици без специфичних врста	37 (61%)	31 (69%)	215 (80%)	177 (94%)	460 (82%)
Генерици са специфичним врстама	24 (39%)	14 (31%)	53 (20%)	12 (6%)	103 (18%)
Укупно	61	45	268	189	563

Берлин Брент и његове колеге су закључили да постоје груписања која нису увек ескплицитно наведена и то на нивоу који има већу генералност од генеричког нивоа, а већу специфичност од форме живота (Berlin, 1976:394). Понекад, између генеричког нивоа и нивоа форме живота постоји *међуниво* или *скривена категорија*, који се најчешће не описује једним термином, већ колокацијом – нпр. птице певачице, зимзелено дрвеће итд. Уколико нису уочљиве, тада те категорије називамо скривеним – нпр. мачка, лав и тигар су поткатеорије *међунивоа* мачака. (D’Andrade, 1995:93-100). Међуниво игра битну улогу зато што није очигледан и може се имплицитно сазнати из већ формиране етнотаксономије. Међуниво се може налазити и између нултог и првог нивоа, односно између зачетника класификације и форме живота, што се често налази у приказима етнокласификација индоевропских језика, код различитих аутора (Жикић, 2008:131).

Поменути ограничења у краткотрајном памћењу се односе и на етнотаксономије, ограничујући број нивоа таксономије на ретко кад више од пет, при чему се, у ретким случајевима шестог нивоа мало ствари налази на том нивоу (D’Andrade, 1995:43). Са становишта когнитивне антропологије, етнотаксономије су битне јер показују како припадници одређене културе организују информације без научног образовања и информисаности о датој области знања (Boster, 2005:113), што није карактеристично само за традиционалне предтехнолошке,

такозване народне културе, већ важи и за савремена друштва.

Слика 11: Таксономија бића у енглеском језику (D' Andrade, 1995:99)

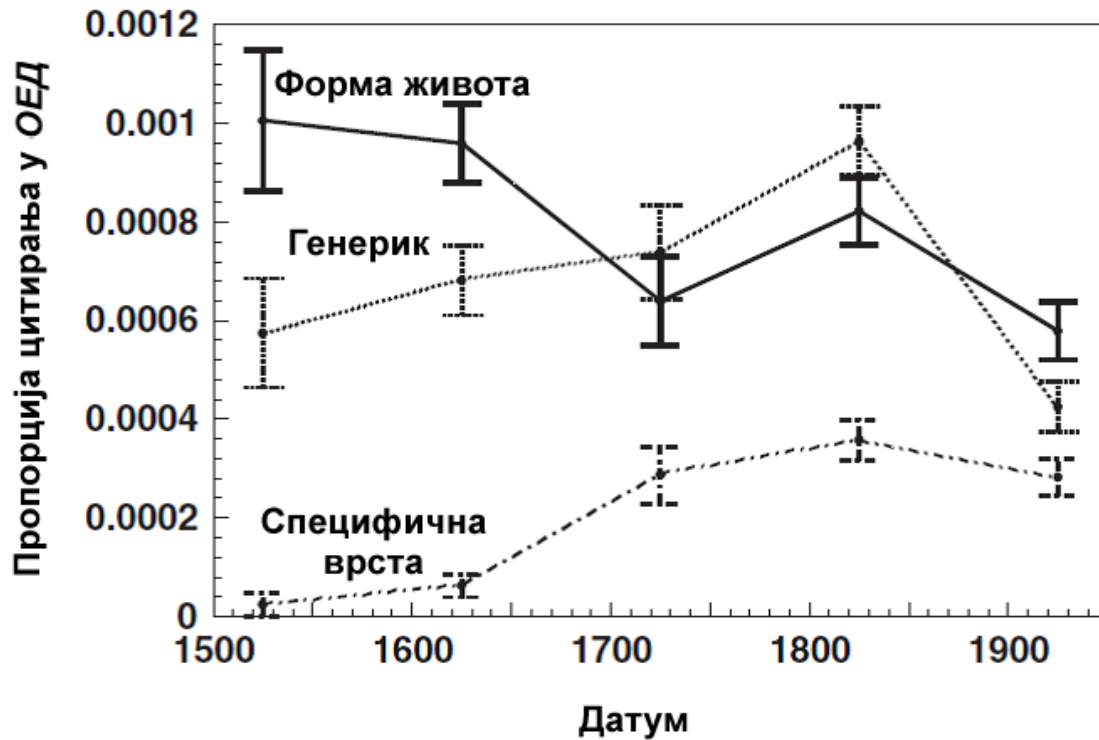
На слици 11 је приказан пример поделе животиња у енглеском језику. Испрекидане линије говоре о постојању више елемената у потпуној таксономији, само они нису приказани. Скривене категорије вука, пса, којота, лисице итд. говоре о нечему што би се углавном називало породица паса, док је код мачака то експлицитно наведено, с обзиром да је за лава уобичајно рећи: „Погледај мачку“, док за лисицу чудно изговорити: „Погледај пса“. Поред тога, приказано је да секундарне лексеме код специфичних категорија садрже примарно име оригинала – нпр. црвени вук. Додуше код паса није таква ситуација. Октопод и змија се сматрају неафилисаним генеричким врстама, односно оне не потпадају ни под једну форму живота. Негде су змије форма живота. У енглеском језику, релативно велики број неафилисаних генеричких врста животиња могу се наћи у океану и слаткој води (јегуље, корали, морски коњићи итд.). На овом примеру се види и значај генеричких врста у етнотаксономијама, које сведоче о народном знању и нашој интуитивној представи врста и објеката. Без навођења форми живота може се функционисати на пример у случају врста које насељавају океан. Код нивоа специфичне врсте се поставља питање шта радити са обичном кућном мачком, што је у овом случају решено тако што је и она представљена као један облик специфичне врсте (D'Andrade, 1995:98-100). Етнотаксономије варирају од културе до културе, при чему би требало разликовати модерне од традицијске верзије.

Брајан Строс је 1973. године закључио да Целтал Индијанци прво науче о *генеричким врстама* биљака тако да просечно дете зна преко сто ботаничких термина, док је Џенет Догерти Келер испитала америчку децу и закључила да америчка деца прво науче форме живота и међунивоа, тако да просечно дете зна око туче *генеричких* биљака. Догерти је сугерисала да таква врста „дееволуције“ постоји у модерним културама у којима се људи не сусрећу са природним окружењем, па не могу имати увид у различите врсте које би им више акцентовале примећивање генеричког нивоа, већ баратају са апстрактним увидом какав постоји на нивоу *форме живота* (D'Andrade, 1995:117).

Што се тиче генералног перципирања врста у току одрастања, што је Кери истраживала 1985. године, мала деца (око четири године старости) почињу од антропоцентричних концепата у биологији, па онда полако прелазе на то да су људи још једна врста живих бића. Деца лакше у току генерализације људи издвоје људе од животања, што је базирано на сличности са људима (човек, пас), него што врше генерализацију између самих животиња, базирану на међусобним

сличностима, укључујући ту и саме људе. Пре ће поредити људе и инсекте, него пчеле и неке друге инсекте. Ако је тако, онда је по мишљењу Кери, у току тог концептуалног развоја учинковитији систем у обарзовању који се фокусира на етнопсихолошке концепте (дрвету је потребна вода зато што је жедно), него биолошке концепте (дрвету је потребна вода да би живело и расло). По мишљењу других научника, размишљање које је центрирано око човека је последица недостатка знања о живим бићима која нису људи, пре него што је то правило у развоју детета. Урбана деца генерализују, почевши од људи зато што су људи једине животиње о којима имају неко знање. Деца из руралних средина људе посматрају као атипичне животиње. (Atran et. al, 2004:409-410)

Међу људима из технолошки оријентисаних друштава постоји деградација у познавању биљака и животиња, упркос напретку у биолгији, микробиологији и еволуцији (Atran et. al, 2004:395). У једном истраживању је испитано из којих година у оксфордском енглеском речнику потиче рефереисање на појмове који се односе на различите врсте. Оксфордски енглески речник је доступан преко Интернета и у њему за сваку реч постоје цитирања исте, у различитим часописима и књигама. Истраживање је показало да је у двадесетом веку коришћење врста дрвећа у текстовима и самим тим и у вокабулару опало. Коришћење појма форма живота „дрво“ је опало за 26 процената, док је коришћење различитих генеричких врста (нпр. храст) опало за чак 50 процената. За остале форме живота (птица, трава) је, такође, опало, док је коришћење појмова из небиолошких класификација (нпр. намештај, одећа) порасло (Atran et. al, 2004:402-404). На слици 12 је приказано пропорционално коришћење термина *форме живота*, *генеричке врсте* и *специфичног нивоа* у оксфордском речнику, одакле се види опадање коришћења форми живота и генеричких врста.

Слика 12: Пропорција цитирања у оксфордском енглеском речнику различитих нивоатаксономије биљака у функцији од датума (Atran et. al, 2004:403).

„Људи свуда размишљају о биљкама и животињама на структуриран начин“. Атран сматра да је тај специјализовани начин размишљања који се назива етнобиологија фундаментално различит од начина на који људи размишљају о другим стварима, као што су камење и људи. (Atran, 1998:1-2). Као привилегију живих бића над предметима Атран наводи нешто слично Аристотеловим *есенцијама живих бића*, по којима сто без ногу више није сто, али је тигар без ногу и даље тигар, без обзира на то што његове карактеристике више нису оне које се односе за ту категорију (D’Andrade, 1995:104). Са друге стране, Сесил Браун је један од првих антрополога који је желео да покаже да су неболошке етнотаксономије организоване као и биолошке. Он и његови сарадници су приказали таксономију аутомобила, алата, финских зимских возила и Таи духова (Brown et. al, 1976:75-79). У следећој листи је дат пример алата на енглеском (Brown et. al, 1976:78). L0 је ниво *зачетника*, L1 ниво *форме живота*, L2 ниво *генеричке врсте*, L3 *специфични* ниво и L4 *варијатет*, PL – примарна лексема која се не може анализирати, PPL – примарна лексема која је настала као продукт:

- LO- tool „алат“(PL)
  - L1- hammer „**чекић**“ (PL)
    - L2- hammer '**чекић**' (PL)
    - L2-ballpeen hammer,„**заобљени чекић**“ (PPL)
    - L2-sledge hammer,„**велики чекић за камен**“ (PPL)
    - L2-mallet „**дрвени чекић**“ (PL)
  - L1-vise,„**стега**“ (PL)
    - L2-clamp „**радионичка стега**“(PL)
    - L2-press „**преса**“(PL)
    - L2-bench vise „**браварска стега**“ (PPL)
  - L1-measure,„**мерач**“ (PL) (укључује 3 генеричке врсте и 0 специфичних врста)
  - L1-shovel,„**лопата**“ (PL) (укључује 3 генеричке врсте и 0 специфичних врста)
  - L1-axe'**секира**' (PL) (укључује 3 генеричке врсте и 0 специфичних врста)
  - L1-pliers,„**кљешта**“ (PL) (укључује 4 генеричке врсте и 0 специфичних врста)
  - L1-screwdriver,„**одвијач**“ (PL)
    - L2-regular screwdriver,„**пљоснати одвијач**“ (SL)
    - L2-"Phillips" screwdriver,„**крстасти одвијач**“ (SL)
  - L1-saw'**тестера**' (PL)
    - L2-sabre saw „**убодна тестера**“(SL)
      - L3- crosscut saw,„**тестера за дрво са угластим зупцима**“
      - L3- tipsaw,„**тестера за дрво са длетастим зупцима**“
    - L2-keyhole saw,„**тестера за рупе**“ (SL)
    - L2-hacksaw „**лучна тестера**“(SL)
    - L2-electric saw „**електрична тестера**“(SL)
      - L3- band saw,„**тракаста тестера**“
      - L3- buzz saw,„**кружна тестера**“
      - L3- jigsaw'**убодна лучна тестера**'
  - L1-wrench,„**кључ**“ (PL) (укључује 4 генеричке врсте и 0 специфичних врста)
  - L1- crowbar,„**пајсер**“ (PL) (укључује 2 генеричке врсте и 0 специфичних врста)
  - L1-pick,„**пијук**“ (PL) (укључује 2 генеричке врсте и 0 специфичних врста)
  - L1-drill,„**бушилица**“ (PL) (укључује 2 генеричке врсте и 0 специфичних врста)
  - L1-jack,„**дизалица**“ (PL)
  - L1-gn awl,„**шило**“ (PL)

Њихов закључак за небиолошке таксономије је да оне ретко, ако и икада прелазе пет нивоа, да постоји истих пет нивоа категоризација који постоје за биолошке таксономије, да се ниво форме живота и генеричке врсте састоје из једне примарне речи, док специфични ниво и варијатет имају секундарни назив из

више речи. Број форми живота је мали и не одступа много од форми живота које постоје код биолошких таксономија, а на том нивоу се налазе и елементи који би код биолошких таксономија били неафилисани генерици (Brown et al, 1976:82-83). Први рад везан за небиолошке таксономије је 1961. године објавио Фрејк, чији је предмет био таксономија „субанунских кожних болести“, која је максимално имала четири нивоа. Спредли је 1970. године писао о небиолошким таксономијама „урбаних номада“ Сијетла, таксономији затвореничких повереника о временском реферисању дужина затворских казни и таксономији о местима за спавање. Хаге је 1972. године писао о таксономији минхенског пива које је имало четири хијерархијска нивоа (Brown, 1976:75).

Браун је, такође, навео таксономске нивое код партономија, а као пример партономије је навео делове тела. Као жаргон се уместо *таксона* користи термин *партон*, као описивање релације „део од“. Партономија као и етнотаксономија уобичејено поседује *зачетника класификације* и, такође, поседује дубински систем као етнотаксономије. Партономија тела мушкарца код Апача има само три нивоа, али углавном партономије имају по пет нивоа од *зачетника* до *веријатета*, малог броја форми живота, обично: „глава“, „тело“, „торзо“, „руке“, „ноге“ и неафилисаних генерика као што су: „крв“, „кост“, „кожа“, итд. У наставку је дата партономија делова тела код Хуастека (Brown, 1976:81-82):

- LO- patal in hual „тело“
  - L1- ok' „глава“
    - L2- hual „лице“
      - L3- pik 'ib „чело“
      - L3- tsa'ub „брада“
      - L3- tham „нос“
      - L3- hui' „уста“
        - L4- lek'ab „језик“
        - L4- ot'ol in hui' „усне“
        - L4- kamab „зуби“
          - L5- elim „секутић“
          - L5- kormiyo „очњак“
          - L5- tsohol „кутњак“
      - L3- hual „око“
      - L3- (6 додатних делова који се налазе на овом нивоу су део „hual“ са L2)
        - L2- sutsun „уво“
        - L2- nuk' „врат, грло“
        - L2- tsitsin „скалп“
        - L2- tsalap „мозак“

- L2- katsin „велики мозак“
  - L3- pulek te' ehattalab „кичмена мождина“
- L2- (4 додатна дела који се налазе на овом нивоу су део „ок'“)
  - L I - akan „нога и стопало“
    - L2- pulek akan „бутина“
    - L2- akan „потколеница и стопало“
      - L3- sukul in akan „лист“
      - L3- tiyik' in akan „пета“
      - L3- lemat in akan „табан“
      - L3- tihās in akan „ножни прсти“
        - L4- mim in akan „палац на нози“
        - L4- (4 додатна дела који се налазе на овом нивоу су део „tihās in akan“)
      - L3- (2 додатна дела који се налазе на овом нивоу су део „akan“ L2)
  - L I - sukul patal „торзо“
    - L2- patal in kus „задњица“
      - L3- okob „рука“
        - L4- pulek okob „надлактица“
        - L4- okob „подлактица“
        - L4- tiyik' „ручни зглоб“
      - L3- k'ubak „шака“
        - L4- tihās in k'ubak „прст“
        - L4- (8 додатних делова који се налазе на овом нивоу су део „k'ubak“)
      - L3- (6 додатних делова који се налазе на овом нивоу су део „patal in kus“)
    - L2- sukul „стомак“
    - L2- k'utumtal „дигестивни тракт“
    - L2- (12 додатних делова који се налазе на овом нивоу су део „sukul patal“)
  - L1- ot'ol in tu'ul „кожа“
  - L1- tu'ul „месо“
  - L1- sits'al „крв“
  - L1 beklek „кост“

Хуастек партномија има само седам партона на првом нивоу, од тога су четири терминални, не деле се, и одговарају неафилисаним генерицима. Остала три су: глава, торзо и ноге са стопалима и они замењују форму живота. Хуастек партномија демонстрира још један феномен карактеристичан за етнотаксономије – коришћење исте лингвистичке форме на различитим нивоима (нпр. „hual“ се користи за цело тело, главу, за лице и за очи). Испитаници су тај израз објашњавали као оно у шта се гледа када један човек сретне другог човека. Гледају се цело тело, глава, лице и очи.

Независно од културне контекстуализације калсификације, могу се издвојити одређене контрасне релације које представљају пример покушаја интерпретативне надградње аналитичког апарата етнотаксономија, односно покушај теоријског уопштавања који произилази из анализирања података добијених бављењем различитим етнотаксономија у светским културама. Кај тако дефинише пет типова контрасних релација које постоје у било којој таксономској структури (Berlinet. al, 1973:237):

- *Контраст инклузије* постоји за два таксона који укључују један други (дрво и храст су у таквој релацији).
- *Директни контраст* постоји између два таксона који су заједно укључени у исти таксон (храст и кестен су у директном контрасту, пошто су заједно укључени у дрво).
- *Индиректни контраст* постоји између два таксона који нису у претходна два контраста, већ су таксони под којима се ни не налазе у директном контрасту.
- *Генерички контраст* постоји између два генеричка таксона.
- *Терминални контраст* постоји између било која два таксона, при чему ни један од њих не укључује друге таксоне.

Значај етнотаксономија у когнитивној антропологији се огледао у одређивању културне мисли одређене културе, а изучавањем начина на који припадници те културе слажу биљке, боје, или било које појмове из истог контекста, а присутне у њиховој околини, и након тога проналажењем културне условљености која је утицала да баш на такав начин организују то знање, долази се до многих информација о обичајима, приоритетима, предрасудама итд.

IV ЕТНОГРАФИЈА У ВИРТУЕЛНОМ СВЕТУ

Нова технологија трансформише привредне активности, а код појединца се све више вреднује његово одређење као „хомо економикуса“. Данас више није битно време, а с обзиром да се тргује информацијама које се вртоглавом брзином стварају, историју нашег времена можемо сагледати и као историју брзине и убрзања (Eriksen, 2003: 75), или историју глобализације која је, сама по себи, један посебан облик убрзања због кога се просторно растојање смањује, или чак нестаје. Глобализација чини да се временско-просторна оса измести из свога положаја. Није више потребно извесно време да се пређе одређено растојање. У многим контекстима је време једнако нули, а могли бисмо рећи и да живимо у времену без кашњења. Ово се односи на проток информација. „Нешто се отело контроли. Свега има више, и све то, иде све брже“ (Eriksen, 2003: 76).

Као што видимо убрзање је криво за све? Из тог разлога потребно је бити обазрив када се упушта у авантуру за потрагом одређених информација. Кључни проблем, који је уједно данас највећи изазов за човечанство, када је у питању виртуелни простор, јесте како правно омеђити и увести ред у нешто чије су и саме границе не само растуће, већ и неухватљиве. Док се поменути проблеми не реше Интернет ће између осталог бити и простор за све наше скривене жеље, али и ослобођење од забрана. Јасно се алудира да се овај медиј обилато користи за конзумирање широког спектра „забрањених“ и између осталог порнографских продуката.

Коришћење визуелних записа и фотографија познато је етнографима још из времена Мидове и Малиновског. Међутим, без обзира на те чињенице у истраживачким круговима и даље се воде дискусије шта све може бити етнографска грађа и на који начин је најадекватније долазити до ње. Сара Пинк у својој књизи „Doing Visual Ethnography“ износи Бекеров став да антрополози и социолози могу користити фотографију само у туристичке сврхе. Иако су многи истраживачи сматрали научно невалидним замрзнут тренутак фотографије (Pink, 2001: 9), Луријева истраживања су указивала на то како фотографија може допринети конфигурисању приче сопства, сопственог знања и истине (Pink, 2001: 16). Пинкова поставља питања: „Да ли је етографија одлазак на друго место? Да ли је то сакупљање и поновни повратак?“, и тврди да свакако може бити и више од

тога. Она у средиште истраживања ставља искуство и укључује сва чула. Али, такође, потребно је отворити и питање редефинисања визуелне антропологије, јер истраживач који се бави истраживањем садржаја на Интернету, или користи нове технологије за прикупљање података не мора никуда да иде, а мирис и укус може да осети посредством неких других чула.

Ако анализирамо структуру и уређеност садржаја на порнографским сајтовима и платформама које подржавају виртуелне друштвене заједнице, видећемо да су текстови и/или чак хипертекстови, аудио и видео садржај распоређени по принципу хипермедија. Заправо, хипермедија је екстензија хипертекста? А шта је хипертекст? Хипертекст је текст са везама. То није нова идеја: у књигама постоје везе између референци, фуснота, садржаја и индекса са текстом. Рачунар омогућава да праћење хипертекстуалних референци буде лако као окретање страница. Читалац може да побегне од секвенцијалне организације страница да би следио информацију која га интересује. Тако хипертекст постаје снажна алатка за учење, као и хипермедија која поред текста, као што је напоменуто, садржи фотографије, видео исечке и звукове, где је све испреплетано у нелинеарном поретку информација. Овај термин први пут је употребљен 1965. године од стране Теда Нилсона и разграничен је у односу на мултимедију, пошто се она не одликује интерактивношћу. *The World Wide Web* је класичан пример хипермедије (Flew, 2008: 11). Многобројне психолошке теорије овај приступ информацијама карактеришу најпогоднијим за учење, јер је организован по принципу веома блиском структури људског мозга, а омогућава и колаборативан приступ информацијама (Gómez-Martinez, 2003: 14).

Сара Пинк наводи како хипермедија функционише као антрополошки или етнографски текст. Пинкова објашњава да је довољно нагласити потенцијал интерактивности, мултилинеарности, мултивокалности и мултимедије. Хипермедијални наративи магли би бити конструисани тако да смислено повезују друге наративе, састављене од различитих и мешовитих медија. Етнографска хипермедија може садржати транскрипте интервјуа, теренске белешке, фотографије, видео снимке, писане чланке, етнографски филм, читаве књиге и радове друге врсте. У он-лајн свету то може бити линковано (повезано) са даљим материјалима. (Pink, 2003: 58)

Концепти и промишљања визуелне антропологије отворила су многа питања у вези са теренским радом антрополога. Такође, нагли развој технологије

допринео је реконцептуализацији теренског рада етнографа. Уопштено посматрано, може се рећи да редефинисана идеја „терена“ у савременој антропологији значи диверсификацију места које се сматрају погодним за антрополошко истраживање и развијање антрополошког знања. То су места чије су границе променљиве и нестабилне, пре него што су јасно просторно омеђене. Такође, пракса путовања, одласка од „куће“ у удаљене и непознате крајеве у потрази за другим, више не представља прескриптивно правило антрополошког рада и етнографског метода, који се са истим успехом примењује у сопственом друштву, указујући на мноштво разноликости, на мноштво других који постоје и „код куће“ (Ивановић, 2005). У овом случају биће посматране и анализирани и друге, али од куће и са „кућним наочарима”, захваљујући глобализацији и развоју технологије која нам је омогућила да несметано завиримо у свачији дом, без путовања, ако нам то наш испитаник или испитаница дозвољавају.

С обзиром на то, грађа за промишљање релевантности порнографских садржаја са Интернета за антрополошку анализу биће прикупљена у виртуелном простору. Као што је напоменуто, данашња светска Интернет заједница обилује садржајима који могу задовољити потребе скоро сваког њеног корисника. Ако покушамо да сагледамо мотиве који нас покрећу на делање у виртуелном простору, могли бисмо да повучемо и аналогију са једном од најранијих и најраширенијих теорија мотивације, која у свој центар ставља потребе. Маслоу (Maslow) је поставио хипотезу да унутар сваког људског бића постоји хијерархија од пет потреба, и то:

- физиолошке потребе – које укључују: глад, жеђ, заклон, секс и друге телесне потребе;
- потреба за сигурношћу – која укључује сигурност и заштиту од физичке и емоционалне потребе;
- друштвена потреба – која укључује осећај припадности, прихваћености и пријатељства;
- потреба за угледом – која укључује факторе као што су: самосталност, самопоштовање, постигнуће, али и спољашње факторе попут: признања, статуса и пажње;
- потреба за постигнућем – нагон да се постане оно што смо способни постати; укључује раст, досезање сопствених потенцијала и

самоактуализацију (Maslow према Robins, 46).

Многе од ових потреба могуће је пројектовати и на виртуелни свет у коме, парадоксално, порнографија заузима кључно и прво место у задовољавању корисникових потреба. Рецимо, потреба за љубављу се може остварити и путем романтичних апликација, а потреба за дружењем и признањем путем друштвених мрежа попут *фејсбука*, *мајсnejса*, итд. Као што видимо, виртуелна стварност релевантно осликава оно шта мислимо, осећамо, оно што нам је потребно, односно оно што желимо. Дакле, путовање у разгледање аматреских снимака на Интернету, на неки начин може бити техника прикупљања етнографске грађе. Данашња технологија, поред тог путовања у непознато, може нам омогућити и активно учествовање зарад бољег упознавања непознанице. Овде се намеће мисао да је могуће користити се методом партиципације са обсервацијом током прикупљања података, али, такође, могуће је понети са собом и алатку за фотографисање, оличену у опцији „снеспшут скрин кепчур“ (snapshot screen capture), што помаже у дескрипцији грађе.

Када говоримо о порнографији, говоримо о презентацији људског тела, а када говоримо о порталима са директним снимањем веб камером, говоримо о изградњи заштићеног виртуелног идентитета, који је погодан, јер пружа презентацију сопствене сексуалности на начин на који ми то сами желимо. Дакле, не дозвољавамо да „објективност“ истраживача креира наш свет. Кроз порнографију се комуницира, пре свега путем визуелног. Порнографија крши норме и корисници поменутих сајтова уживају у датој могућности да се визуелно изражавају, показујући, или посматрајући забрањено. О значају истраживања порнографије, не само као специфичног средства комуникације кроз покретне слике, већ и значајног друштвеног феномена који не познаје демографске границе, говори рад Линде Вилијамс (Williams, 2004:4). Она је 1998. године покренула курс о порнографији на фимским дипломским студијама на Универзитету Калифорнија. На овај корак, пун неизвесности, нагнало ју је неколико непријатних чињеница. Пре свега, чињеница да порнографија постаје реалност америчке попкултуре, а потом и ставови феминисткиња и антипорнографског покрета осамдесетих и деведесетих година прошлог века који су указивали на негативне последице постојања овог визуелног жанра. Линда Вилијамс (Linda Williams) наводи истраживање Кетрин мек Кинон (Catherine Mac Kinnon), у коме Кинонова види трансформацију уобичајеног силовања, кроз снимање истог током

рата. Такође, она наводи да не тражи кривца у војнику силоватељу, јер рат, сам по себи, лако доводи до опадања и поремећаја свих могућих вредности, већ у порнографији, којом су бивше југословенске државе биле презасићене, нарочито у време надолазеће кризе (Williams, 2004:11). Такође, њену вољу да се бави овом темом учврстила је чињеница да је, анализирајући геј порнографске филмове изазвала велико негодовање мушког дела публике, који није могао да поднесе покретне слике порнографије, на коју нису били навикнути. И коначно, не би требало занемарити значај кућног видеа и приватних снимака познатих личности, који су узбудили, или заголицали машту америлчке јавности, након афере Бил Клинтон и Моника Левински, или појављивање хард кор сцена секса са меденог месеца глумице Памеле Андерсон и рокера Томи Лија (Williams, 2004:3). Из антрополошке перспективе, уплив у приватност дома представља значајн истраживачки простор. Дом је увек био центар социјалног и материјалног живота. Међутим, од доба индустријализације постајао је све затворенији за околину, нарочито за истраживаче. Коначно, нове технологије делом превазилазе границе приватности и омогућавају нам да, преко визуелног завиримо, не само у многе домове, већ у много више од тога. Хипермедијални садржаји на Интернету истраживачима обезбеђују несметан приступ подацима, кријући се иза новоприхваћеног идентитета.

У виртуелном свету је могуће активно стварати истраживачку грађу. Не ваља одбацити, или занемарити, визуелни садржај који је већ понуђен, иако понекад истраживачима није јасно како можемо класификовати кућни видео, туристичку или новинарску фотографију у односу на етнографску грађу. Ипак, на крају, категорије: домаћа, туристичка, документарна или етнографска, користе се да дефинишу поље фотографа, при чему свака подразумева различите типове знања и намере/тежње фотографа. То може бити фотографија која означава: знање, сећање, успомену, итд. Фотографије етнографа се не могу сврстати ни у једну категорију. Оне једноставно представљају његово редефинисање идентитета у различитим ситуацијама. Исто као што је идентитет корисника презентованих сајтова у овом раду флуидан, тако и припадање једној заједници не ограничава припадање другој, али је ипак неопходно сагледати оно што одређена особа ствара у контексту одређене ситуације и тренутног окружења. Сара Пинк на почетку своје књиге „Doing Visual Ethnography“ наводи пројекат у коме је фотоапарат дат у руке бескућницима – ко боље од њих самих може презентовати

делове њихове свакодневице. Овај метод имао је за сврху да испита како ће визуелни методи, слике и технологије, бити урађени у културама у којима се спроводило истраживање. Међутим, некада употреба камере није ни погодна, или у нашем случају, није ни потребна. Шта више, њена употреба може детерминисати виђење појаве коју истражујемо. Поента је стварати знање кроз искуство (верификовати искуство и знање, које настаје кроз интерперсонални процес) сагледано у контексту. Управо овакав искуствени приступ може да понуди и виртуелно окружење.

Често оно што се сматра глобализацијом, а доводи се у везу са популарном културом, није ништа више од надкултурне комуникације, односно културног посредовања идејама и дискурсима, које више не захтева поседовање културне компетенције за комуникацију, чије је значење одређено неким локалним културним контекстом, већ датим феноменом самим по себи, што се односи на феномене савремене популарне културе, укључујући и Интернет (Жикић, 2012:332). Овакав поглед на популарну културу не модификује значајно основне претпоставке когнитивне антропологије, које су служиле као основа њеног истраживачког проблема деценијама, и које полазе од тога да ће припадници појединих култура различито класификовати и категоризовати истоветне садржаје којима су изложени, будући да они сада учествују у заједничкој, надкултурној комуникацији, какву Интернет порнографија представља.

Интернет, слично популарној култури, представља надкултурни концепт. Без обзира на локалитет, показано је да корисници у целом свету слично рукују Интернетом (Chen et. al, 2008:1). Свакако бисмо могли да кажемо да Интернет јесте некаква врста простора, али виртуелног простора у коме важе другачија правила, јер не постоје просторна и временска ограничења. Виртуелне заједнице се организују у релативно стабилне скупове односа између друштвених актера (било да је реч о појединцима, групама, организацијама), који укључују размене различитих ресурса (материјалних, услуга, информација, вредности, схватања, норми, пракси и сл.) и оне поседују одређену структуру. Стога, конзументе Интернета можемо, па самим тим и Интернет порнографије, посматрати као чланове јединствене виртуелне заједнице, која на особен начин конструише људску сексуалну праксу. Поједини порнографски сајтови поседују опцију за формирање група за дијалог на одређену тему, или у вези са одређеним исечком, а по принципу таквих група формирају се Интернет форуми, као и уопште

комуницирање таговањем. Форуми су мрежне апликације за спровођење дискусија између његових чланова. Термин форум може се односити на целу заједницу или групу са специфичним интересовањем. Поруке на форумима су груписане према категоријама, темама, или хронолошки (Благојевић, 2011:21). Интернет форуму могу припадати особе са различитим социодемографским обележјима, који као једину заједничку карактеризацију имају интерес и представу о одређеној теми (Williams et al, 2005:85).

Једна од основних и најрелевантнијих техника за прикупљање података у антрополошким истраживањима је одлазак на терен. Питање за ову тезу у вези са прикупљањем грађе на терену, биће управо реконцептуализација овог појма, односно истраживачке технике, јер терен на коме ће бити прикупљана грађа за ово истраживање је виртуелан, односно подаци ће се сакупљати са неколико највећих портала са базама порнографских садржаја, као и на сајтовима и блогovima. Дистинкција виртуелно-реално отвара питања, може ли виртуелно бити простор, или место, или је то надкултурни феномен и, коначно, да ли као такво може бити адекватно за теренско истраживање, на која ћу у овом покушати и да одговорим (Благојевић, 2011:22). Шаферово гледиште је да је виртуелна или дигитална представа нечега у коренсподенцији са стварношћу – нпр. дигитална представа текста или слике је заправо имитација идеје коју би требало да представља, што се односи и на саму фотографију, и на крају, и на наша чула. Тако су настале виртуелне реалности, а виртуелне фикције су, заправо, фикције. Тиме је јасно да су и виртуелне заједнице за њихове кориснике често реалније од појединих стварних заједница (Schaeffer, 1999:8-22). Слично наглашава и Вител, позивајући се на промену и померање од реалног ка виртуелном, такозваном „сајбер” простору, који има све одлике физичког окружења (Wittel, 2000:3).

Друштва се модернизују и диференцирају, баш као и културе, појачавају се везе између друштава и култура преко: медија, телекомуникација, економије, миграција, путовања итд. И у савременој етнографији преовлађује мишљење да се омеђеност културе не може наћи на терену и да најмањи географски локалитети имају више култура. Тако да сам терен, уместо да се посматра као локалитет, пре би се могао посматрати као „политичка локација“, у којој је култура у покрету, а самим тим и етнографија би требало да буде „у покрету“ од терена ка просторно дефинисаним локалитетима према друштвено-политичким локацијама, мрежама и мултитеренским приступима, исто тако и од физичких простора према

дигиталним просторима.

Вител предлаже два нова гледишта терена. Први: да се терен посматра као мрежа са чвориштима и скуп веза различите јачине којима се описују релације између чворова, као што су размене информација, новца, предмета, људи, замисли итд, у коме је, за разлику од терена, мрежа много динамичнија и реалније моделује друштво мноштвом фактора који утичу на промену истог, и која се динамично може ширити и изван географских граница. Друга замисао је да се терен помакне од материјалних простора према такозваном кибер простору и виртуелном друштву – виртуелном терену (Wittel, 2000:1-3).

Међутим, ако се теренски рад уклони из етнографског рада, шта онда преостаје? Етнографија тражи присутност етнографа и друштвене ситуације коју посматра, али присутност у заједничком простору је дискутабилна у случају он лајн етнографа. Етнографија, такође, разоткрива контекст. Етнографи као што су: Хадон, Боас и Малиновски су изменили антропологију, тако што су престали да изучавају објекте изван контекста и урањали су у истраживање људи у њиховом природном окружењу и дуготрајно боравили у локалној култури, учећи њихов: језик, обичаје, веровања, свакодневне навике и тако суштински разумели њихову културу и мисао. „Међутим, данас дугорочно посматрање са суделовањем на ограниченом подручју даје предност непосредним везама, али занемарује посредне облике интеракције. Даје предност трајном боравку, а занемарује кретања. Даје предност границама тј. разликама, а занемарује везе и повезаност. Док је пре стотину година теренски рад у природном окружењу заједница имао огромну предност укључивања контекста – догматизација теренског рада у савременој етнографији, чини се, постиже супротно: искључује контекст људи које посматрамо“ (Wittel, 2000:4).

Често се не прави јасна разлика између „стварнога“ и „виртуелнога“ простора, тако што се тврди да је друштву пандан виртуелно друштво, а култури виртуелна култура, при чему долази до удвостручавања стварности и губитка оријентације. Али, по Вителовом мишљењу, емпиријска истраживања увелико показују да су слање електронске поште, он лајн чет, сурфовање вебom и друге интерактивне активности, врло стварна искуства за људе који то чине, и да коришћење интерактивних медија у комуникацији може бити исто толико стварно као телефонски разговор или разговор лицем у лице. Стога би, уместо истицања материјалних и дигиталних простора, требало увести релацијску перспективу и

усредсредити се на сличност, везе и преклапања, да би се остварио циљ, што потврђује да нема прикладније методе од савремене верзије теренског рада (Wittel, 2000:4).

Коначно, Интернет као културни феномен је производ културе и као таквом, етнографско истраживање, одлак на терен и истраживање културе би подразумевало управо бивствовање и узимање грађе на местима на Интернету на којима се одређено културно деловање одвија.

Поставља се питање валидности преузетих података. Истраживања су показала да индивидуе које тврде за себе да имају више улога, тј. да су остварени на више поља, уживају много више бенефита и имају боље здравље зато што су спремније да мењају мод понашања у зависности од ситуације, самим тим боље подносе стрес. Интернет јесте место где људи стварају социјалну интеракцију, самим тим могу да уживају одређене бенефите исте, али, као што је већ напоменуто, анонимност Интернета допушта да индивидуе дефинишу исфантазирану или исценирану представу о себи, приказавши само оно што желе да прикажу, како би што боље били прихваћени од стране групе којој желе да се приближе (McKenna et. al, 2000:62). Тако се доводи у питање тачност података о корисницима Интернета, укључујући и њихов пол, управо зато што је Интернет између осталог и привлачан јер омогућава поигравање са идентитетом. Такође, поставља се питање ограничености посматрања, када је Интернет у питању, пошто не укључује непосредно посматрање самих људи. (Wittel, 2000:6).

Због циља истраживања и чињенице да баратам са надкултурним контекстом, односно једино знање којим располажем је апстрактно, концептуално знање, а специфични концепти узраста, нација, етничких група, итд. односе се искључиво на контекст самих категорија, а не и на природу корисника, валидноост идентитета корисника није од значаја за ово истраживање; биће посматрано само њихово културно деловање у смислу таговања, формирања и именовања категорија. Порнографски сајтови су најпосећенији на Интернету, а сами порнографски исечци и Интернет стране на којима се налазе могу се користити као предмет истраживања. С обзиром да гледаност видео исечака, њихова средња оцена, коментари и „тагови“ одговарају структури анонимне анкете са бројем узорака, често већим од минимално потребног за њену основаност. (Сао et al. 2009:7; Cheng et al, 2008:230)

Из тих разлога, Интернет ћу третирати као виртуелни терен и користићу

пасивне и активне технике (Благојевић, 2011:22) прикупљања података, што подразумева прикупљање података са Интернет портала, база података, прегледања видео материјала, али и, ако за то буде било потребе, подаци ће бити допуњени комуникацијом са члановима заједнице кроз чет комуникацију, или праћење и коментарисање порнографских блогова. Пасивне методе су: садржај Интернет локација (текст у ужем смислу, визуелно и аудитивно обликовање); садржај порука у дискусионим групама које се односе на тему истраживања; учешће у интерактивним мрежним разговорима (тзв. четовима); посматрање понашања корисника Интернета у реалном, физичком окружењу. Активне методе су: *on-line* интервју и/или анкета; *off-line* интервју и/или анкета; комбинација ове две врсте поступака (са истим испитаницима). Пасивне методе, онако како су овде приказане, могу посматрати Интернет као терен, док активне методе представљају Интернет као средство за спровођење истраживања (Благојевић, 2011:22-23). Из овога произилази да само прикупљање грађе не одступа много од класичног етнографског приступа.

Друга потешкоћа постоји код самог понашања корисника Интернета. Наиме, када су на Интернету, људи се мање се придржавају друштвених норми, чак и када не користе неки псеудоним, већ свој идентитет под личним именом и презименом. Такво понашање је најсличније ефекту масе, када ће људи узвикивати ствари које иначе не би изговорали, због чега се читањем коментара испод неке вести или појаве може стећи лажни утисак о јавном мњењу, по коме има много више људи који се противе нечему. Људи који немају негативан став, често неће ништа написати, за разлику од много гласнијих неистомишљеника, што ће се и одразити на гласања „за и против”, као и на учесталост негативних коментара. Такође, присутан је ефекат бесомучних расправа и не одустајања од одређених ставова – нпр. током расправе неко искаже супротно мишљење и притом „окачи“ линк ка страници која то потврђује, психолошки механизам нагони да потражимо страницу која ће потврдити наше мишљење и тако у недоглед (као да их је срамота да одустану у „јавности“), што би било много мање изражено у приватном разговору. Парадокс – анонимност, приватност, деиндивидуализација, са једне стране, а јавност, лично доживљавање оспоравања свог става, са друге стране. Заправо, чињеница да човек не сноси одговорност за било коју своју акцију доводи до знатно смелијег и непримеренијег понашања.

Зато је потребно разграничити релевантну грађу. Да ли су чешће

оцењиване и „таговане“ општије категорије (нпр. *секс*), не само зато што су најгледаније, него и зато што највећи број исечака потпада под ове категорије, али и зато што ће се особа који тражи неку специфичнију и друштвено остракисанију категорију, чешће определити само да погледа и оде, знатно ређе да коментарише позитивно, или да на било који начин учествује у уређивању сајта. Но, заправо, чешће су позитивне оцене за одређен видео исечак, а што се коментара тиче, жучнији су на општијим сајтовима за видео исечке као што су: *youtube.com*, *dailymotion.com*, него на оним порнографским – поруче гађења, када су фетиши и силиконски импланти у питању. Као да постоји подела на опште сајтове, на којима важи општеприхваћено мишљење и на сајтове услужне делатности, као што су порнографски, где људи долазе зарад одређене робе (свако зарад своје), не буне се, а понекад и похвале.

Потребно је, такође, навести да већину исечака на већини сајтова постављају, заправо, корисници, за шта је потребно направити налог. Ова слобода, истраживачима културе, друштва или људског понашања омогућава увид у најинтимније, чак забрањене свере живота, које се на Интернету могу наћи у сасвим неспутаној и искренијој форми, због анонимности коју им пружа мрежа. Већина тих људи би се одрекла многих садржаја, које су сами поставили на Интернет. Путем овог медија можемо добити увид у начин репрезентовања, иначе табуисаних садржаја и доживљавање поменутих садржаја кроз разне врсте виртуелне интеракције. Порнографија на Интернету и порнографија уопште је пре свега визуелна ствар - она нас надражује преко визуелног и самим тим проучавање исте нам може дати увид у осећај за визуелно. Дакле, приступ информацијама и утицај кроз друштвене мреже, појединцима, такође, омогућава личне користи и, у неким случајевима, појединци и групе их могу употребити да искључе друге, или осигурају доминацију и привилегије. У овом случају је најадекватнија синтагма „да искључе друге“, јер нас често опседнутост личном коришћу за којом трагамо у виртуелном свету води објективизацији и алијенацији. Међутим, актери порнографских клипова са Интернета као да нам поручују: „Технички, ми смо заједно, али у суштини смо усамљени, баш као и ти, и ми ово волимо, баш као што би и ти трабало да волиш“. Као што видимо, то је, заправо, једноставна екстенза нас самих, а самим тим и наше усамљености.

Разматрање категоризације порнографских садржаја на основу типа самог

садржаја, какве се налазе на сајтовима⁷⁸, нажалост, није пронађен у научној литератури. У наставку текста, такве категорије су називане „категирије аутора сајтова“. Њихови класификациони принципи најчешће почивају на уочавању најупечатљивије сексуале карактеристике исечка, као што су: *велике груди, анални секс, Азијаткиње, пастуви, лезбејке* итд. Ове категорије се разликују од странице до странице, нису хијерархијски груписане по: изгледу, раси, сексуалној оријентацији итд, већ су само набројане у алфаветском поретку. Проблем код таквих класификација је што набрајање категорија даје чисто информације о томе какве категорије постоје, али не и законитост, или културну условљеност њиховог настанка.

Са друге стране, сваки исечак је могуће „таговати“, или прокоментарисати тако да је, поред тражења сличних садржаја на основу категорија на самом сајту, могуће и тражење слично означених садржаја. Један видео исечак може да саржи више „тагова“ и једном „тагу“ може да одговара више исечака, тако да између самих исечака, могу да се успоставе релације. У наставку ће категорије створене „таговањем“ од стране корисника бити називане „категирије корисника“.

Као један од предуслова истраживања биће разматрано проналажење и формирање класификације на основу прегледа „тагова“ сакупљених материјала. Предност такве класификације је поседовање информације о називу сваке категорије (како су их сами корисници назвали). Пошто стварање „тагова“ представља деловање корисника, утврђивање принципа настанка такве класификације је истовремено и проналажење резултата деловања културне условљености самих корисника.

На основу овакве класификације, а коришћењем метода културног модела ума као средства истраживачког поступка у домену интерпретације, циљ истраживања ће бити научно објашњење културно-когнитивног обрасца који, у случају Интернет видео записа, оријентише перцепцију људског сексуалног понашања на такав начин да из њега следи „таговање“ записа, које одговара управо поменутој класификацији.

Коментари неће чинити окосницу скупљеног и изучаваног материјала, као ни оцена исечака, али неће бити ни потпуно искључени. Гледаност ће се посматрати са освртом - када би требало да се издвоји одређена категорија као

---

⁷⁸нпр. <http://www.pornhub.com/categories>

„стабилнија“, или као генеричка врста која има више поткатогија (нпр. *Gay*). Предмет истраживања биће категорије аутора сајтова са различитих сајтова, као и „тагови“ (као категорије које су направили корисници тих сајтова), а релевантни подаци чиниће структуру имена самих категорија, као и организацију опција самих сајтова.

Први корак истраживања огледа се у категоризацији порнографије на самим сајтовима. Овај део истраживања подразумева анализу различитих категорија на сајтовима и тражење, како законитости појављивања истих категорија на различитим сајтовима, тако и анализе условљености постојања баш таквих категорија. Као што је споменуто, литература о класификацијама самих порнографских категорија на Интернету је малобројна, а ако се категорије и појављују у склопу радова, односе се на нивое обнажености и сексуалне експлицитности садржаја (Quayle, 2008:66, Taylor et al, 2001:95-96) или на статистичке податке везане за приступ одређеним категоријама, при чему се поједине категорије и наводе, али не као предмет истраживања (Baker, 2007:57).

После првог корака, потребно је упоредити иницијалне категорије „аутора сајтова“ са категоријама које су направили сами корисници постављањем: коментара, „тагова“, упућивача („линкова“) на клипове сличне садржине. С обзиром да су могуће претраге по тим параметрима, ради лакшег приступа, оне ће се у одређеној мери разликовати од „категирија аутора сајтова“ и показати сам кориснички утицај у самој категоризацији порнографије. Стога, даље истраживање водиће ка бољем разумевању начина на који настају порнографске категорије на Интернету, а пошто сами „тагови“ указују на начин на који корисници перципирају порнографију и начин на који је организују, стварајући, кроз сам процес „таговања“ нове категорије и тиме указујући на нове елементе порнографског садржаја. Следећи корак је прављење прелиминарне таксономије, да би се проверила хипотеза. Након тога се формирају шеме са правилима како корисници приступају жељеном садржају преко „тагова“ других корисника или постојећих упућивача. Са сакупљеним скупом правила категоризовања и пре свега направљеном таксономијом, следећи корак се своди на формирање културног модела ума корисника и завршавање категоризације по методу етнотаксономије. Примењујући модел ума на тумачење прикупљеног материјала, трага се за принципима на основу којих људи класификују сексуално понашање на Интернету.

Порнографске категорије постоје само разврстане на сајтовима и не може се пронаћи рад који обухвата категоризацију Интернет порнографије у некој од друштвено-хуманистичких наука, што представља недостатак адекватне литературе. Категоризација порнографских садржаја се наводи у радовима из домена техничких наука, у којима предмет истраживања представљају начини детектовања и филтрирања сексуално експлицитних садржаја. Садржаји се аутоматски групишу по категоријама, у зависности од тога колико су сексуално експлицитни, или колико су актери обнажени (Deselaers et al, 2008:1), али таква категоризација не носи информацију о врсти и жанру самих садржаја, те не одговара овом истраживању. Једини пронађени радови изван техничких наука који поседују категоризацију позивају се на таксономију урађену по нивоима приказане агресије у дечијој порнографији. Поменути нивои су: *индикативни, нудистички, еротика, позирање, еротско позирање, експлицитно еротско позирање, експлицитна сексуална активност, силовање, силовање са пенетрацијом, садизам/бестијалност* (Taylor et al, 2001:95-96) и оригинално су формирани крајем деведесетих година као део пројеката за борбу против педофилије на Универзитету у Корку, а у сарадњи са лондонском полицијом, како би се открио степен угрожености деце и законски дефинисали кажњиви садржаји (Quayle, 2008:66). Наравно, бројна су истраживања која изучавају појединачно хардкор снимке, аматерски видео, алтернативну порнографију итд. Рад Огаса и Гоама заправо укључује мноштво категорија, али нама су од интереса релације између самих категорија.

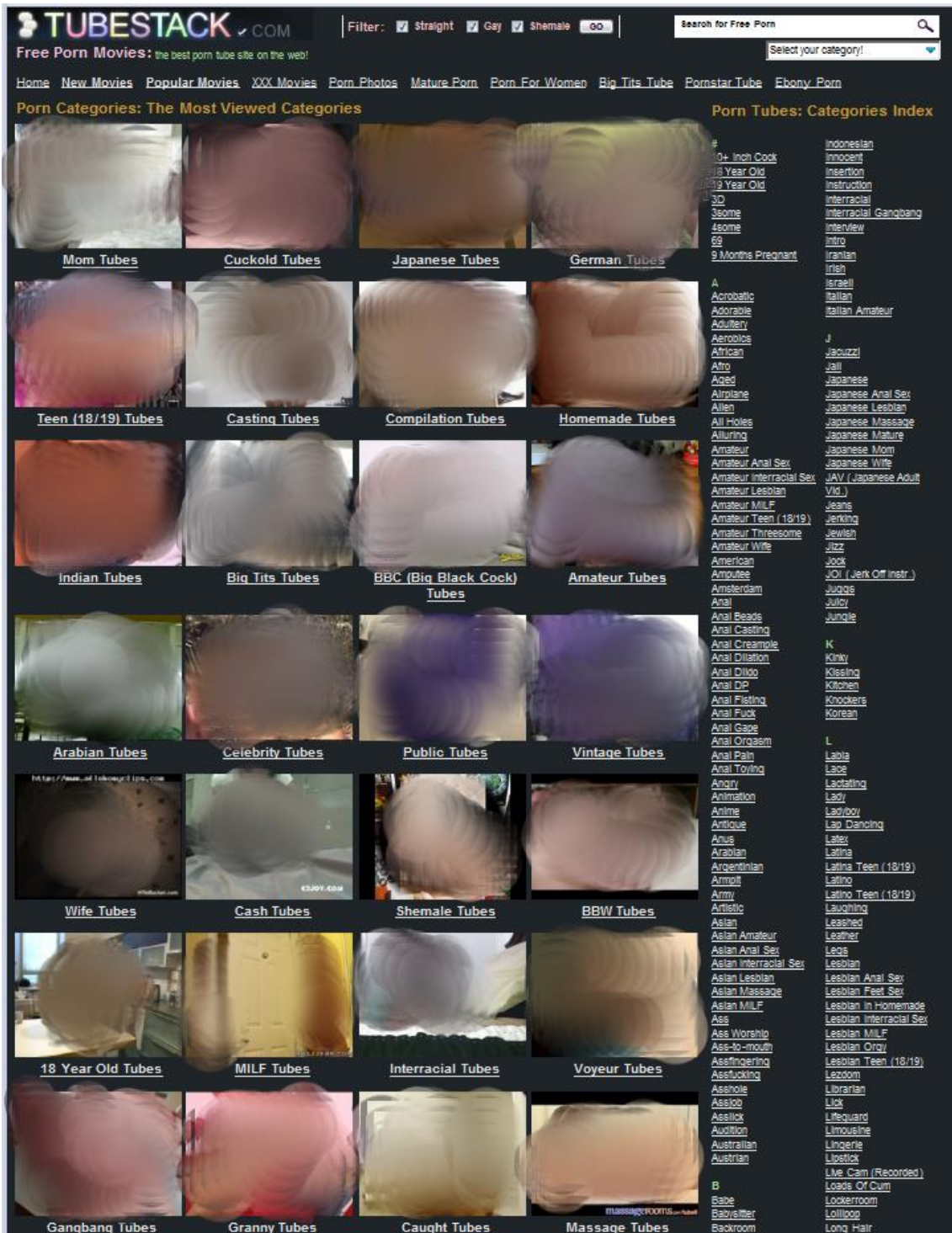
У наставку је дат приказ неколико порнографских сајтова, како би се стекао утисак организације опција истих. С обзиром да су порнографске категорије предмет истраживања, пажња ће бити посвећена оним сајтовима који дају информације везане за саме категорије, тако да ће бити изопштени специјализовани сајтови за категорије, или сајтови са *романтичарским апликацијама за он лајн дејтинг* и простором за *сајбер секс и livewebcam*, аматерске презентације као што су: „*Gayromeo*“, „*xtube.com*“, „*cam4.com*“ итд. које су, такође, веома значајне за Интернет порнографију, али не и за саме категорије. На послетку, биће уочљиво да аматерски видео исечци спадају међу најбројније, тако да ће и они делом бити захваћени анализом.

*Tubestack*⁷⁹ сајт је приказан на слици 12. На сајту постоји списак категорија по азбучном реду, линкови ка страницама и сајтовима популарних записа или категорија, као и листа интерактивних слика које, такође, упућују на странице са видео исечцима одређене категорије. Поред тога, присутне су и опције претраге, као и филтер претраживања одређене категорије и, што је интересантније, филтер приказа видео записа са темом и актерима различите сексуалне оријентације (хетеросексуалац, хомосексуалац и трансвестит), при чему се приликом одабира филтера списак категорија и целокупан интерфејс не мењају, већ се обогаћују записима одређене оријентације.

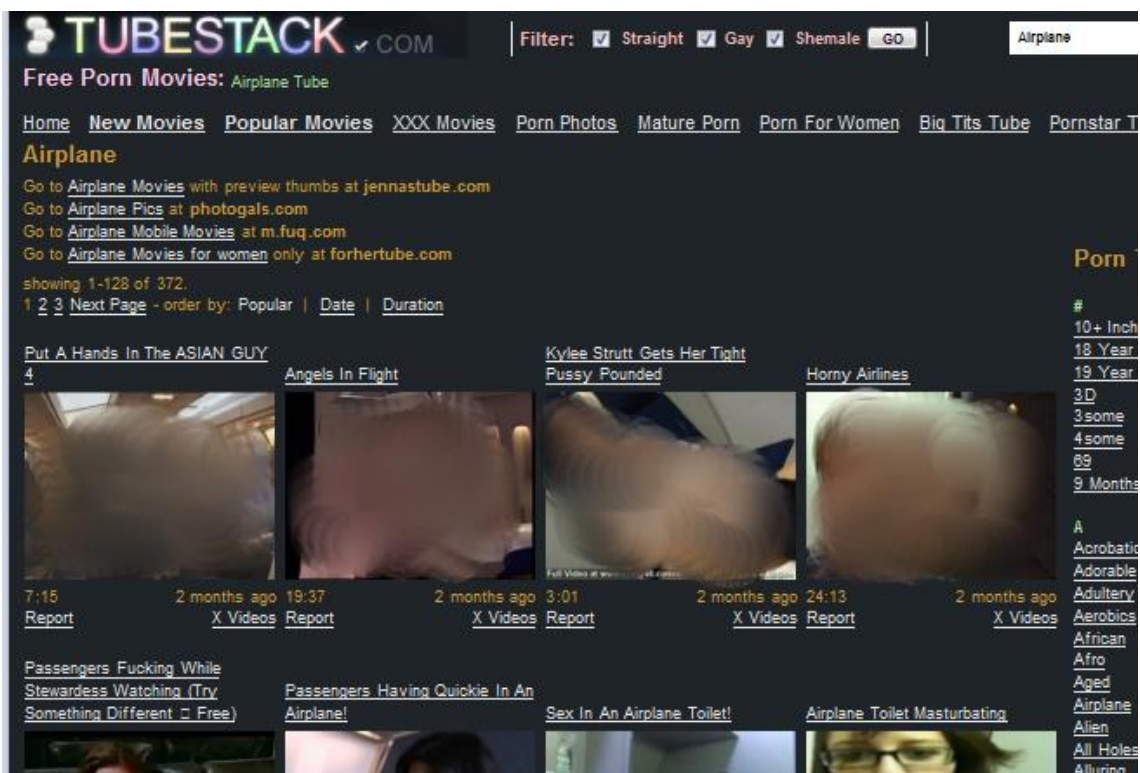
⁷⁹<http://www.tubestack.com>

Слика 13: порнографски сајт <http://www.tubestack.com/>, (приступљено 4. 5. 2013.)

Када се одабере одређена категорија, што је приказано на слици 13, интерфејс бирања категорија и популарних исечака остаје, уз додавање листе за „скок“ на сајтове који садрже сличну тематику као одабрана категорија. Сам одељак са интерактивним сликама, које упућују на видео исечке се променио, и осим имена и слике показује: информације колико који исечак траје, када је

„окачен“ и на ком сајту се налази. Овај део је интересантан, зато што директно показује међусобну повезаност различитих порнографских сајтова, при чему *Tubestack* има улогу делегирања и формирања структуре, а „месо“ се налази на другим сајтовима, уређеним на сличан начин. Лоша страна овакве праксе је непостојање списка тагова, пошто сваки од сајтова на које се скаче зарад гледања исечка има своју структуру тагова, и прављење базе која би сакупљала све, било би технички компликовано, а правило би и збрку. Осим тагова, нема ни бројач гледаности, као ни оцене, сем ако се оде на сам исечак на дргом сајту, који онда поново има локалну структуру оцене и гледаности, а довлачење тих података са сајтова, такође, би унело збрку, због другачијег начина чувања оцене од сајта до сајта, као и асиметричности посећености различитих сајтова, што би се одразило на приказ гледаности. Такође, не постоји ни прављење налога, пошто су исти постављени локално – на сајтовима на којима су *аплоудовани* сами видео снимци.

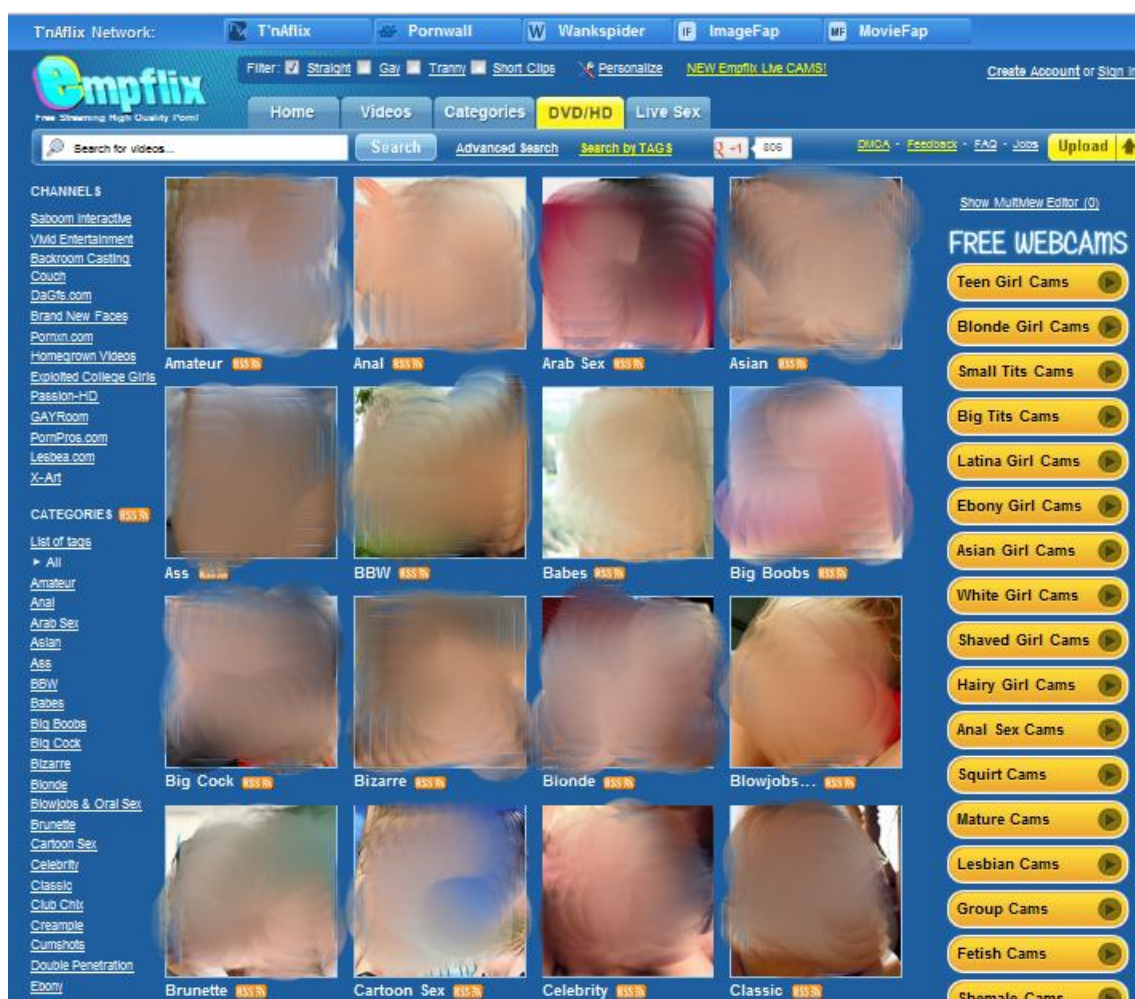

Слика 14: *Tubestack* сајт са одабраном категоријом сексуалног чина у авиону

Са *Tubestack* сајта може да се оде на: <http://www.forhertube.com/> који је истоветне конструкције као и „*Tubestack*“, само је наводно намењен женама. На њему у приказаном одабиру има више „романтичних“, „сензуалних“ исечака и

хомосексуалаца, али су поново претежно жене актери. Списак категорија је идентичан.

*Empflix*⁸⁰, сајт приказан на слици 15, сличне је уређености. Дат је списак категорија како у облику листе, тако и са визуелном репрезентацијом. На њему су, такође, филтери сексуалне оријентације, као и поља за претрагу.

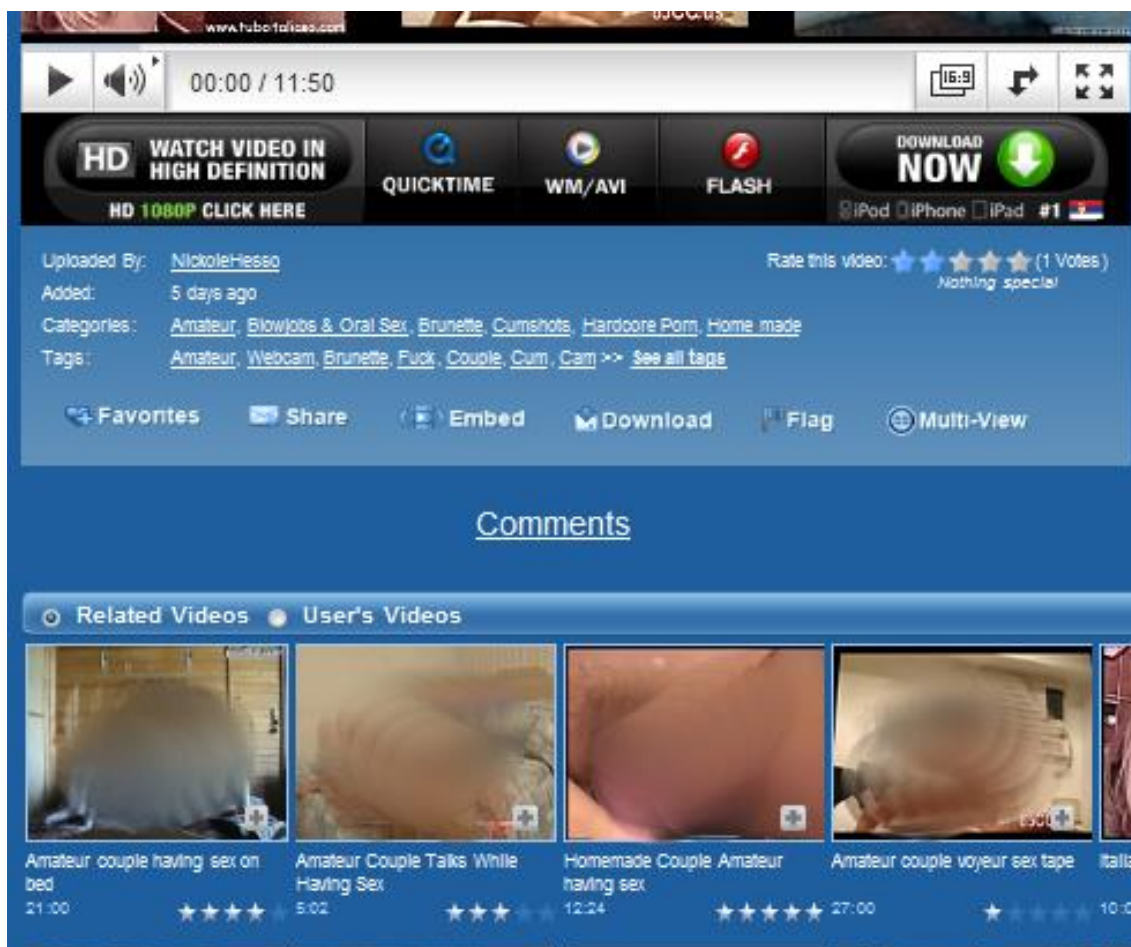

Слика 15: порнографски сајт <http://www.empflix.com/>, (приступљено 4. 5. 2013.)

Додатак је у издвојеним категоријама директних снимака веб камером, што представља све популарнију опцију, када је Интернет порнографија у питању. Видео записи се овог пута локално чувају и самим тим је могуће прављење профила и „качење“ видео исечака из своје колекције, а уколико се одабере одређена категорија на сајту, сваки видео исечак садржи: име корисника (који га је „окачио“); оцену; категорије којој припада; „тагове“ којима припада; опције да

⁸⁰<http://www.empflix.com>

се исечак дода у омиљене; подели преко електронске поште; дода као линк; скине на локални диск итд; али и дат приказ коментара и виео исечака са сличним погледом. Ове опције за одређен видео исечак су приказане на слици 16.

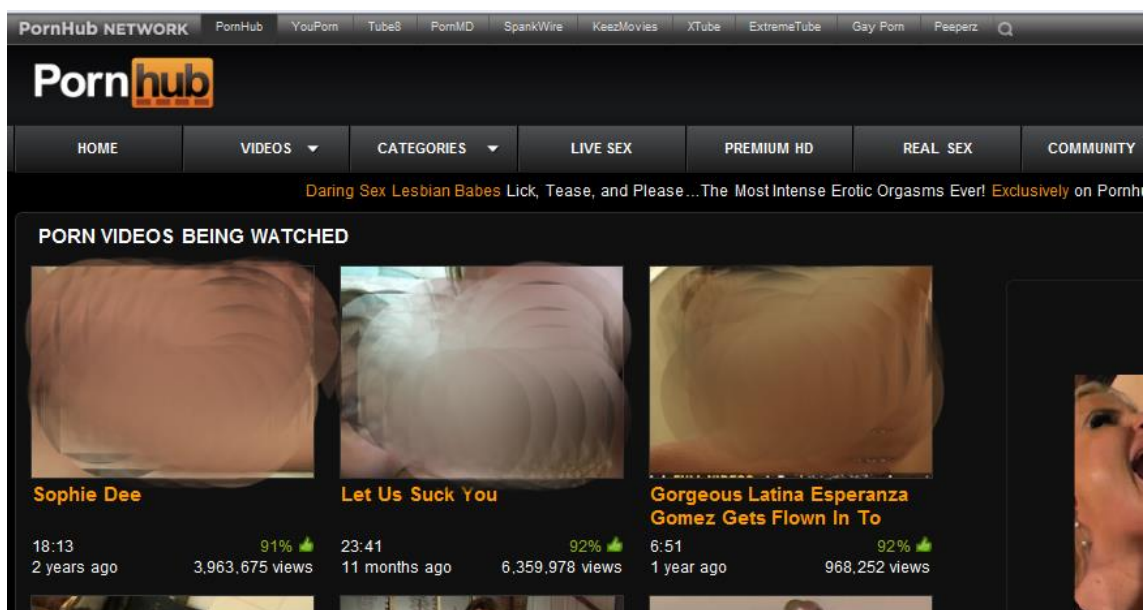

Слика 16: подаци дати уз одређени видео исечак (сајт <http://www.empflix.com/>, приступљено 4.5.2013.)

Поред самих категорија, дат је и списак „тагова“, у коме се види колико видео исечака је означено којим „тагом“, што у многеме олакшава само истраживање, када је прегледност у питању (не морају се прегледавати и пописивати појединачни тагови за сваки снимак, што би умногеме успорило прикупљање грађе). „Тагови“ са различитих сајтова ће бити и упоређени, при чему ће се размотрити да ли се и један већи списак са пуно „тагованих“ исечака са једног сајта може користити као листа расположивих тагова, за шта је потребно да постоји извесно поклапање. За ову хипотезу постоје индикације, с обзиром на то да, као што је већ напоменуто, „таговање“ представља својеврсну анкету, која би

после великог броја одбирака требало да конвергира ка извесној срењој вредности, која је у случају истих услова прављења анкете, а што Интернет порнографија испуњава, иста за све случајеве, односно сајтове.

*PornHub*⁸¹, као што му име говори⁸², осим што је, сам по себи, порнографски сајт, представља и мрежу и чвориште ка различитим сајтовима који припадају јединственој „PornHub“ мрежи. На слици 17 могу се видети неки од тих сајтова као: „YouPorn“, „Tube8“, „PornMD“, „SpankWire“, „Xtube“, „ExtremeTube“, „GayPorn“, „Peeperz“ итд.

Слика 17: *PornHub* (<http://www.pornhub.com/>, приступљено 4.5.2013.), сајт са приступом другим сајтовима

*xHamster*⁸³, садржи: логовање, категорије, гласање, уживо веб камере, али и пропратне опције као што су: секс приче, игрице, страна за састанке, фотографије, итд, „RedTube“, такође.

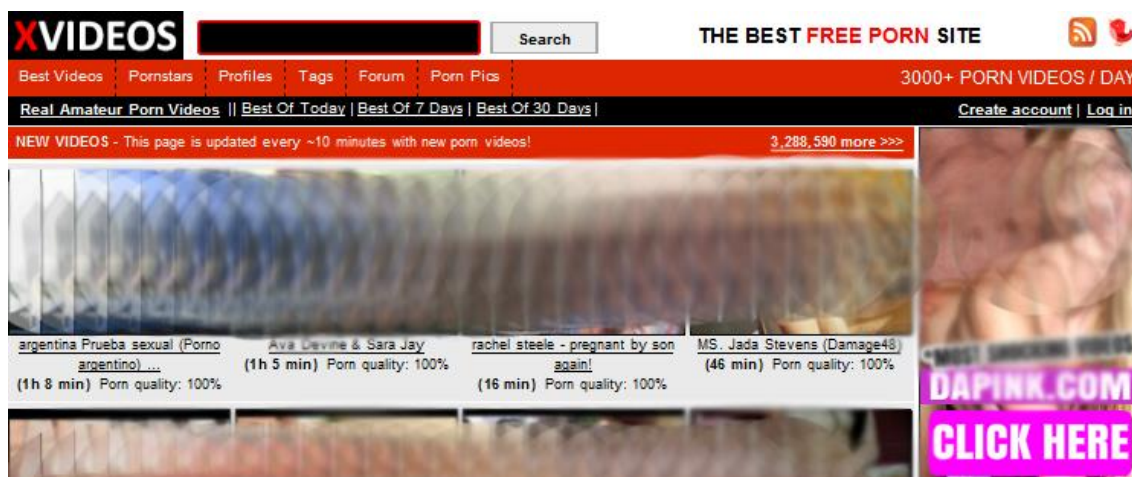
Сајт „xvideos“ пре представља огромну колекцију видео исечака (како наводе, преко 3000 порнографских видео исечака се „окачи“ сваки дан), са форумом и фотографијама, као додатним опцијама. Занимљиво је да се на „xvideos“ сајту при дну листе налазе: реклама за вијагру, број страница, као и

⁸¹ <http://www.pornhub.com>

⁸² енгл. hub – чвориште, разделник

⁸³ <http://xhamster.com>

упућивачи на релативно мали број категорија⁸⁴, док се на врху странице налази поље за „тагове“, којим се одлази на преко 5800 „тагова“ при чему поред сваког пише колико видео снимака се налази под том ознаком. С тим и са приказом најгледанијих исечака, сајт се чини пријемчив за кориснике, зато што прати њихово деловање и афинитете, како према категорисању, тако и сортирању по популарности.

Слика 18: „xvideos“ (<http://www.xvideos.com/>, приступљено 4.5.2013.) сајт са мноштвом видео исечака

Анализирајући примере, дате кроз преглед ових неколико порнографских сајтова, који имају видео исечке разврстане по категоријама, а и са истраживањем многих других који нису наведени у овим илустративним примерима, могу да се донесу заједнички закључци:

- Сајтови поштују неписани стандард форме – мапе сајта – начин како је све организовано. Ту су углавном: филтер сексуалне оријентације, списак категорија, слике са категоријама, слике са видео исечцима, сродни сајтови.
- Често су присутне рекламе на којима се, уз регистрацију и *премијум* налог, могу скидати квалитетнији снимци који дуже трају; рекламе у којима се наводно тражи сексуални партнер са аутоматски бираном локацијом где се сам корисник налази (нпр. „Пронађи секс у Београду“); рекламе са

⁸⁴ Amateur, Anal, Asian Woman, Ass, Ass to Mouth, Big Ass, BBW, Big Cock, Big Tits, Black Woman, Blonde, Blowjob, Brunette, Cam Porn, Creampie, Cumshot, Gay, Hardcore, Huge Tits, Interracial, Latina Lesbian, MILF, Oiled, Redhead, Shemale, Solo, Stockings, Teen

сајтовима са неким агресивним видео снимцима; рекламе за: вијагру, повећање пениса и сексуалне играчке. За разлику од ранијих година, када су порнографски сајтови обиловали констукцијама: „Ви сте милионити човек који је приступио сајту, кликните да покупите награду“; вирусним преварама које су одвраћале сваког иоле искуснијег корисника; све је мање таквих очигледно агресивних превара, а све више оних у којима се кликће за неко инстант решење као – нпр. тражење сексуалног партнера, или повећање пениса, а потом се из неколико корака затражи регистрација уз плаћање, које много мање одвраћа кориснике од самог сајта као зараженог вирусима, а више ствара утисак да се за посебне услуге сајта плаћа, оставивши и то као опцију, која неће купити „магични препарат“, али ће можда купити *премијум* налог.

- Углавном се сами исечци налазе у бази података сајта, тако да је могуће направити налог на сајту, после чега корисник сам може да „похрањује“ базу снимцима из своје колекције. У том случају је могуће доделити и категорију, по некој од понуђених, или често и „таговати“ исечак, доделивши му неко ново име категорије. У случају да се снимци не налазе на том сајту, онда сајт има само улогу разврставања исечака по категоријама аутора сајтова, а за гледање исечка се приступа страници на неком другом сајту.
- Сајтови су међусобно повезани и често чине логичку целину, при чему корисник и не види јасну разлику када је упућен на неки други сајт, осим самог логоа другог сајта.
- Један исечак садржи више категорија и више „тагова“ који реферишу на њега, поседује: бројач гледаности, оцену, коментаре и листу сродних видео снимака, који се дефинишу преко алгоритма тражења сродних вредности које су разврстане посадржају описних параметара самих исечака. Информатичка и културолошка логика иза аутоматског проналажења сродних снимака излази из оквира овог истраживања, али мислим да би попуњавање параметара за упоређивање по неком од емпиријски закључених когнитивних и културолошких образаца могло да побољша такав аутоматски одабир, у смислу ближег ономе што је корисникова

намера, што је, наравно, хипотеза коју би требало потврдити, или оповргнути у неком другом истраживању.

- Доступност нових технологија, као што су велики протоци Интернета и јефтине веб камере, чија је интеграција у лаптоп рачунарима већ постала стандард, примењује се и у случају реорганизације порнографских сајтова, тако да су последњих година галерије фотографија у трећем плану у односу на видео исечке и снимке веб камерама.

Све ово наводи на закључак да постоји спрега између аутора порнографских сајтова и интересовања корисника, при чему се, у виду кода презентовања сваког производа, аутори сајтова труде да задовоље све потребе корисника у смислу: категорија, реклама, простора за социјалну интеракцију, прављења профила итд. У недостатку одређених опција на свом сајту, упућивачем на неки сајт са сродном идејом, а садржајем који више одговара кориснику, фактички се омогућава да све потребе корисника буду удаљенедва клика мишем. Ово настојање аутора сајтова не одступа много од „намера“ било ког другог општег сајта са видео исечцима или друштвене мреже, што, опет, на први поглед, имплицира то да технички аспект порнографских сајтова нема своје специфичности у односу на сајтове другачије тематике. Ако би то и био случај са настојањем одржавања самих сајтова, сам списак категорија, слика и релевантних сајтова, као и поменуте опције јесу квалитативно у служби корисника (слично као неки други сајт различите тематике), али оно што се пружа као скелет или мапа сајта, као и само понашање корисника, ипак има своје специфичности као јединствени културни модел.

V АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА

V 1. ЕТНОТАКСОНОМСКА АНАЛИЗА ПОРНОГРАФСКИХ САДРЖАЈА

Способност одабира одређених елемената уместо других из физичке реалности и њихово хијерархијско груписање у концептуалне целине је природна и кулурно условљена особина, која људима омогућава да разумеју и предвиде појаве у свету око нас (Medin et al, 1999:104-105). У когнитивно-антрополошком смислу, начин на који категоризујемо ентитете детерминисан је културом којој припадамо и одражава оно што је у нас „утиснуто“ – вредности, знања и веровања. Стога, начин на који људи категоризују порнографске садржаје представља културну манифестацију и открива ставове и убеђења чланова неке заједнице о људској сексуалности. Имајући све ово у виду, циљ ове докторске дисертације је откривање правила и логике конструисања знања, чија се концептуализација читава у моделима, који су последица категоризације порнографских исечака на Интернету, односно културно условљено и научено знање које је условило такву логику стварања. Значај етнотаксономије као аналитичког дела овог истраживања је стварање уређене слике етнографских података, добијених непосредним истраживањем.

Као што је наведено у поглављу о таксономијама, постоје биолошке и неболошке таксономије (овај случај), али и једне и друге су слично устројене (Brown et al, 1976). За одређене категорије које су доведене у исти контекст се, на основу интуитивне представе тога „шта је врста чега“ у одређеној култури, формира хијерархија тих категорија. Постоји до пет нивоа сваке такве класификације. На нултом нивоу се налази тзв. *зачетник класификације* из којег полазе сви остали таксони. Првом нивоу одговарају тзв. *форме живота* које раздвајају категорије на основу међусобних, очигледних разлика које се лако препознају. Таксони овог нивоа су малобројни. Други и најбројнији ниво *генеричке врсте* или *генерик* садржи највећи број међусобно дистинктивних категорија и већина *генеричких врста* не садржи нивое испод себе. Трећи ниво *специфичне врсте* представља специфичније одређење типова *генерика* и најчешће се имена тих категорија састоје од примарне речикоја се подудара са *генериком* и секундарне речи која одређује ту *специфичну* категорију. Четврти и најдетаљнији ниво су *варијатети* и односи се на ретке и веома условљене,

додатно раздвојене *специфичне* категорије. *Међуниво* се налази између нивоа *форме живота* и генерика и указује на груписање генерика по неком правилу које не мора да буде очигледно и експлицитно.

За одређен исечак постоји списак којим категоријама, али и којим „таговима“ припада, стога, у овом случају постоје две паралелне класификације. Једна класификација је она коју нуде аутори сајтова и то су категорије које су понуђене на већини сајтова. Друга класификација се односи на категорије корисника, односно „тагове“ који, такође, постоје паралелно на сајтовима, а у прилогу тезе се налази списак од око 5800 „тагова“ са *xvideos* сајта са пропратним бројевима поред сваког „тага“ који се односе на број исечака који постоје на сајту, а на које реферише дати „таг“.

На нивоу *генеричких врста* биће постављене неке „категије аутора сајтова“ и „тагови“ који се односе на описивање категорије, а не на имена глумаца и сл. *Међуниво* постоји да би представљао скривене релације између одређених категорија и требало би да указује на саме класификационе принципе. Концепти који би одговарали међунивоу се односе на различите представе очекивања корисника, због којих се сам корисник приликом претраге усредсређује на одређене категорије чији би садржај, по његовом мишљењу, одговарао датом очекивању. *Специфични ниво* би одговарао поткатегијама, датих од стране аутора сајтова, или „таговима“, који указују на специфичне поткатегије или поджанрове.

Након непосредног уочавања принципа појединих таксономија, као и елемената који у потпуности не одговарају таквој хијерархији, стварањем шема које би понудиле модел који веродостојније приказује релације између самих категорија, у циљу проналажења логике таквог категорисања, успоставиће се истраживачка логичка корекција.

Сада је погодно и да се направи разлика између тагова и категорија. Наиме, за разлику од категорија којих за један исечак има неколико (око 5 плус-минус 2), тагова може бити и преко десет. Од тога најчешће је преписано име исечка. Биће показано да је у неким случајевима код категорија аутора сајтова управо важна другачије категорисање исечка, невезано за име исечка, а понекад и другачије категорисање у односу на намеру аутора исечка. Нажалост, управо због преписивања имена исечка у „тагу“, губи се информација различитости снимљеног и категорисаног. Тагови се, такође, често односе на непосредна

физичка опажања, тј. категоришу онако како виде, а користе терминологију од самих категорија порнографије, или логику формирања имена, такође преузету од категорија⁸⁵. Са друге стране, постоји велик број наведених тагова по исечку, тако да списак тагова личи на дескрипцију догађаја у исечку, због чега се, за разлику од категорија аутора сајтова, често не може одредити најјача „блиска“ категорија (она која се увек појављује уз дату категорију) која може да се сматра наткатегијом или поткатегијом, већ ће таквих категорија бити неколико. Последица тога је тешко конструисање уочене таксономије, пошто је јако пуно категорија „помешано“. Друга последица је да, уколико се погледа велик број исечака, статистички су ипак сличне „блиске“ категорије тагова и категорија аутора сајта, тако да су поменуте шеме, које ће бити формиране у последњем делу поглавља, заправо истог костура и за тагове и за категорије аутора сајтова, уз изузетке неких помешаних категорија које ће бити представљене или напоменуте у том одељку. Друга разлика се огледа у томе што је шема „блиских тагова“ много гушћа код шеме категорија, тако да не илуструје добро разлику између битног и небитног.

Из тих разлога, тагови и категорије аутора сајтова ће бити анализирани у исто време, осврћући се на поједине разлике, при чему ће бити приказиване и категорије аутора сајтова.

---

⁸⁵Овде се не рачунају ни грешке при спеловању или варијације на тему (видети прилог).

V 1.a. Анализа уочених таксономија

Овај одељак је посвећен таксономијама које су формиране непосредним проучавањем етнографске грађе, односно начину приказивања и организовања на сајтовима. Прво ће бити разматрана таксономија која се формира на основу онога што се може закључити из листе категорија која је приказана на сајту, као и имена самих исечака. Друга таксономија ће бити формирана на основу прикупљених категорија са мноштва сајтова, а хијерархијски нивои ће бити успостављени по принципу „блискости“ између категорија о чему ће касније бити речи.

V 1.a.1. Уочена таксономија формирана на основу листе категорија приказаних на сајту

V 1.a.1.1. Правила формирања

Прво ће бити изложен пример посматрања искључиво хијерархије категорија аутора сајтова (онако како је дата на списковима категоријана сајтовима) – нпр. сајтови *tubestack*⁸⁶ или *pornmd*⁸⁷ (помињан у контексту претрага категоријама по државама). С обзиром да, ипак, и ова варијанта постоји као понуђени когнитивни конструкт у коме се руководи са неколико правила:

- *Форме живота су: геј, стрејт и шимејл*, за шта постоје и одговарајући филтери садржаја, који исчључују остале исечке из претраге.
- *Генерици* су најбројнији.
- *Специфичне* категорије сепојављују код *генерика* који имају највише видео исечака, а формирају се по принципима које ћу називати „примарни и секундарни фетиш“ (по аналогiji са примарном и секундарном лексемом која постоји код формирања имена *специфичних* врста код етнотаксономија), при чему примарни, и по речи у називу и по садржају, одговара генерику под којим се налази, а сама категорија се састоји од удружених, међусобно дистинктивних категорија, као што су на пример категорије *руски анални секс*⁸⁸, *руски тинејџери* итд. Из овога произилази да свака „бројнија“ категорија која се односи на: тип, етничку припадност или сексуалну оријентацију актера, има свој сет поткатегија које се

⁸⁶<http://www.tubestack.com/> (приступљено 1.5.2013.)

⁸⁷ <http://www.pornmd.com/most-popular> приступљено (приступљено 1.5.2013.)

⁸⁸ Односи се на руске актере који имају *анални секс*, а не на посебну врсту *аналног секса*.

односе на: врсту секса, део тела, израженост неке телесне карактеристике или старосно доба. Приоритет давања назива категоријама тих кованица проистиче из редоследа, који говори о битности тога шта аутори сајтова сматрају најупечатљивијим код различитих снимака, тј. онеме што одређује једну, а сигурно искључује остатак попуације корисника и приближава претрагу жељеном одредишту. Стога, приоритет писања таквог имена полази од концепата који одређују сексуално опредељење и који одговарају неким корисницима (одредишни исказ: „Шта је неко?“), ка концептима који одговарају старости или сексуалним афинитетима и који одговарају свим корисницима (исказ: „Шта неко воли“), а по следећем редоследу:

- Сексуална оријентација (са изузетком лезбејки, пошто се оне појављују касније у реченици, што упућује на културну подразумеваност и прихватљивост лезбејки).
- Део тела (са изузетком црног - *black*, не *ebony*) које се прво наводи, говори о рестриктивности црнаца мушкараца, или представља само питање поретка речи у енглеском језику).
- Етничка или расна припадност (са изузетком *међурасног секса* који се наводи као врста сексуалног односа).
- Врста снимка
- Старост
- Врста сексуалног односа.

V 1.a.1.2. Неколико примера који се налазе међу категоријама⁸⁹

Легенда:

- Форма живота
- генерик
- специфична врста

⁸⁹ на сајту <http://www.tubestack.com/>

- стрейт (straight)
  - *аматерски снимак (Amateur)* катрактерише то што изгледа као да је непрофесионално и направљено код куће. По поменутом одређењу у питању је категорија која одговара врсти снимка, што значи да се у специфичним категоријама „секундарни фетиш“ налази међу појмовима који припадају ономе што се на лествици налази након *врсте снимка*, односно може се односити на *старост* и *врсту сексуалног односа*.
    - *аматерски снимак аналног секса (Amateur Anal Sex)* – *анални секс* одговара врсти сексуалног односа.
    - *аматерски снимак генгбенга (Amateur In Gangbang)* – *генгбенг* одговара врсти сексуалног односа.
    - *аматерски снимак међурасног секса (Amateur Interracial Sex)* – *међурасно* представља поменут изузетак.
    - *аматерски снимак лезбејки (Amateur Lesbian)* – *лезбејке* представљају сексуалну оријентацију, али и поменут специјални случај нечега што се налази ниже на лествици рестриктивних приоритета.
    - *аматерски снимак милфица (Amateur MILF)* – *милф* се односи на старост.
    - *аматерски снимак тинејџерки (Amateur Teen (18/19))*
    - *аматерски снимак тројке (Amateur Threesome)* – *тројка* се односи на врсту сексуалног односа.
    - *аматерски снимак супруге (Amateur Wife)* – може да се односи на старост или врсту сексуалног односа (као *брачни секс*, или тзв. *парови*).
  - *азијати (Asian)* је етничка или расна припадност, што значи да се „секундарни фетиши“ специфичних категорија односе на врсту снимка, старост и врсту сексуалног односа-
    - *Азијат, аматерски снимак (Asian Amateur)*
    - *Азијат, анални секс (Asian Anal Sex)*
    - *Азијат, међурасни секс (Asian Interracial Sex)*
    - *Азијат, лезбејка (Asian Lesbian)*
    - *Азијат, масажа (Asian Massage)*
    - *Азијат, милф (Asian MILF)*

- *прсате (Busty)*—категорија која одговара делу тела
  - *прсате, аматерски снимак (Busty Amateur)* – врста снимка
  - *прсате азијаткиње (Busty Asian)* – етничка или расна припадност
  - *прсате милфице (Busty MILF)* – старост
  - *прсате тинејџерке од 18 или 19 година (Busty Teen 18/19)* - старост

- *црнци (Black)*—у питању је етничка или расна припадност, али је дат пример изузетка црног, што се пише и пре дела тела.
  - *црнац и азијат (Black & Asian)* – етничка или расна припадност
  - *црна задњица (Black Butt)* – део тела
  - *црни пенис (Black Cock)* – део тела
  - *црна девојка (Black Girl)* – неодређено, мада се придев *Black* чешће употребљава за мушко, а *Ebony* за женско
  - *црна тинејџерка од 18 или 19 година (Black Teen 18/19)* – старост

- абонос – *црнци (Ebony - други назив)*
  - *црно, аматерски снимак (Ebony Amateur)* – врста снимка
  - *црно, крупне лепе жене (Ebony BBW)* – изглед, део тела
  - *црно, лезбејке (Ebony Lesbian)* – лезбејке, специјални случај
  - *црно, милфице (Ebony MILF)* – старост
  - ***црно, шимејл (Ebony Shemale)* – једино непоклапање!**
  - *црно, тинејџерке од 18 или 19 година (Ebony Teen 18/19)*

- *анални секс (Anal)* – све наведено одговара врсти сексуалног односа или помагалима.
  - *Аналне куглице (Anal Beads)* – куглице које се стављају у анални отвор, најчешће међусобно повезане канапом, или је у питању гумени штап са куглицама.
  - *Анални секс на кастингу (Anal Casting)*
  - *Анални кримпај (Anal Creampie)* - кримпај, кремпита, познато и као интерна ејакулација којом се описује акт ејакулације у вагину или анус.
  - *Анално растезање (Anal Dilation)* – ширење аналног отвора тако да се види његова унутрашњост која се најчешће извлачи на површину.
  - *Анално задовољавање дилдоом (Anal Dildo)*

- *Анална дупла пенетрација (Anal DP)* – истовремена пенетрација вагине и аналног отвора од стране два пениса или других помагала.
  - *Анални фистинг (Anal Fisting)* – анално задовољавање песницом.
  - *Анални секс (Anal Fuck)*
  - *Анално ширење, зјапљење (Anal Gape)* – ширење аналног отвора.
  - *Анални оргазам (Anal Orgasm)*
  - *Бол приликом аналног секса (Anal Pain)*
  - *играчке (Anal Toying)* - стављање предмета у анални отвор
- *шимејл (Shemale)*
    - сексуални однос са женом (*Shemale Fucks Girl*)
    - сексуални однос са мушкарцем (*Shemale Fucks Guy*)
    - сексуални однос са другим шимејлом (*Shemale Fucks Shemale*)
  - *хомосексуалац (Gay)*
    - *Gay & Straight* – сексуални однос са хетеросексуалцем
    - *Gay Black Male* - сексуални однос са црнцием
    - *Gay Teen 18/19* - сексуални однос са тинејџерима од 18 до 19 година

Наведене *геј* и *шимејл* категорије су категорије које су специјализоване за *геј* и *шимејл* форму живота и углавном се односе на то са ким припадник те сексуалне оријентације има сексуални однос, тако да је *геј* или *шимејл* онај који „пенетрира“, односно онај који има доминантнију улогу. Све остале категорије на листама, осим специјализованих (наравно оне које анатомски одговарају), важе и за *геј* и за *шимејл* форму живота.

Настајање класификације аутора сајтова, самим тим и *специфичних* поткатегорија је у спрези са бројем понуђених исечака, као и садржајем, а сами исечци се именују по сличним принципима као и категорије, како због нужности правописа, тако и због поменутих приоритета навођења афинитета (нпр. назив исечка „*Busty Asian MILF Banged In The Ass*“ – „*Прсата азијска милфица, туцана у задњицу*“⁹⁰).

---

⁹⁰<http://yourlust.com/videos/busty-asian-milf-banged-in-the-ass.html?promoid=awn> (приступљено 3.5.2013.)

Приказаном класификацијом се постиже увид у приоритет навођења појмова код именовања категорија. Проблем је у томе, што је код овакве класификације повезаност категорија *генерика* и *специфичних* поткатегија углавном језичке, а не суштинске природе, јер су одабране углавном на основу популарности „примарног и секундарног фетиша“, односно, не постоји информација о суштинској повезаности између категорија и самим тим се не може одредити логика класификације (осим можда код помињаних специјалних случајева и изуетака).

V 1.a.2. Уочена таксономија формирана на основу „сличних“ категорија

V 1.a.2.1. Метод одређивања хијерархије

Дата је прелиминарна таксономија која ће бити испитана, добијена на основу формирања уније прикупљених података са великог броја Интернет портала. Као што је напоменуто, категорије аутора сајтова углавном представљају ниво *генеричке врсте*. Њих има највише, али нису хијерархијески организоване на сајтовима, него само набројане, тако да би ова таксономија требало да се формира из „блиских“ категорија, при чему под критеријумом „блискости“ сматра случај када се у исцима који се односе на посматрану категорију у већини случајева у списку придружених категорија појављује нека друга категорија, тако да после довољног броја прегледаних исечака те категорије, по учестаности понављања придружених категорија се може закључити које су му категорије „блиске“.

За одређивање поднивоа (*специфични* и *варијатет*) поменутих категорија су коришћене две методе. Прва је само корективног карактера, служи за потврђивање добијених резултата и састоји се у директном анкетирању неколико испитаника (одговора на питање: „Која категорија је врста чега?“). Друга, и за ово истраживање битнија метода, састоји се у прегледању које су категорије аутора сајтова и „тагови“ придружени уз одређен видео исечак⁹¹, тако да се наткатегорија неке категорије одређује као она која се у великој већини случајева појављује као „блиска“ посматраној категорији и као још некој другој категорији, а која притом контекстуално и логички одговара том „жанру“. Сходно томе, постоје очигледни примери као што је нпр. успостављање релације између категорије *везивање* и

---

⁹¹Објешњење придружених категорија и тагова које су дате уз исечак је дато у поглављу „Етнографија у виртуелном свету“. Блиске категорије и тагове не треба поистовећивати са сродним исечцима који се појављују као понуђени линкови поред сваког тренутно гледаног исечка.

везивање ланцима, али постоје и не толико очигледне релације као што су нпр. *везивање* и *отмица*.

Из овога произилази да је таксономски *везивање* наткатегорија у односу на обе категорије, али је за други случај било потребно да се до таквог закључка дође непосредном провером блиских категорија. Током ове непосредне провере не треба удруживати категорије које су често груписане заједно, али које нису у релацији таксона, већ су удружене због техничких, биолошких, практичних, или локално културолошких разлога (нпр. *геј* и *анално*).

V 1.a.2.2. Нивои и класе уочене таксономије

Приликом прикупљања и обраде података уочено је одређено груписање самих категорија, које није експлицитно наведено, а дешава се око неколико заједничких особина. У питању су груписања по следећим особинама:

1. расе, боја коже и нација („какав/одакле“)
2. тема, заплет и концепт („о чему“)
3. број учесника („колико“)
4. место радње и амбијент („где“)
5. врста снимања („како видим“)
6. помагала и костими („чиме“)
7. врста сексуалног односа („како“)
8. део тела („шта“)
9. главни учесник („ко“)
10. телесне излучевине („из чега/уз шта“)
11. сексуална оријентација („с ким“)

Ове класе се уклапају у логику категорисања видео исечака, која најчешће одговара прилошким одредбама (*време, место, начин, количина, мера* итд) и представљаће *форме живота* уочене таксономије. Као *генерици* биће анализиране оне категорије аутора сајтова које су рашчлањене (једној категорији одговара један мотив) и међусобно дистинктивне (биће показано да дистинктивност која важи у случају етнобиологије, не важи увек у случају порнографије). *Специфичне* поткатегорије и *варијатети* се одређују по поменутом систему груписања, тако да се наткатегорија неке категорије одређује као она која се у великој већини

случајева појављује као блиска посматраној категорији и некој другој категорији, а која притом контекстуално и логички одговара том „жанру“.

Легенда:

- Генерик
- Специфична врста
- Варијатет

V 1.a. 2. 2.1. Раса, боја коже и нација („какв/одакле“) (форма живора)

У ову категорију спадају порнографски исечци који су сврстани по критеријумима земље продукције, уз претпостављење етничке припадности учесника и боје коже учесника. Постоје категорије које имају специфичне поткатегорије, али, такође, и неколико *генерика* се може удружити у додатне „лабаво“ повезане групе, које ће у тексту бити међусобно раздвојене усвојеним именима тих „група“. Поменута груписања нису експлицитно наведена, али исечци из тих група понекад припадају поменутим „мешовитим“ случајевима, реферишући на блиске категорије, или исечке из исте групе. Такође, на крајевима тих „група генерика“ се налазе гранични генерици (на пример *Шпанци* се сврставају и у *Caucasiani* у *Euro* и и у *Latina*), тако да поменуте групе нису међусобно искључујуће („mutally exclusive“), односно, потпуно дистинктивне, већ се на њиховим границама јављају „мешовити облици“.

„Разнолико“

- *Американа/Американка (American)*

„Хиспано“

- *Латиноамериканац / Латиноамериканка (Latina)*
- *Доминикана / Доминиканка (Dominican)*
- *Бразилијана/Бразилка (Brazilian)*
- *Мексикана / Мексиканка (Mexican)*

„Бело“

- *Шпанац / Шпањолка (Spanish)*
- *Европљанин / Европљанка (Euro)*

- белац / белкиња (*Caucasian*)
- Италијан / Италијанка (*Italian*)
- Грк / Гркиња (*Greek*)
- Немац / Немица (*German*)
- Рус / Русиња (*Russian*)
- Британац / Британка (*British*)
- Чех / Чехиња (*Czech*)
- Холанђанин / Холанђанка (*Dutch*)
- Мађар / Мађарица (*Hungarian*)
- Француз / Францускиња (*French*)

„Арапско“

- Арапин / Арапкиња (*Arab*)
- Египћанин / Египћанка (*Egyptian*)

„Оријентално“

- Азијат / Азијаткиња (*Asian*)
  - Кинез / Кинескиња (*Chinese*)
  - Јапанац / Јапанка (*Japanese*)
  - Тајланђанин / Тајланђанка (*Thai*)
  - Кореанац / Кореанка (*Korean*)
- Оријенталац / Оријенталка (*Oriental*)
- Индијац / Индијка (*Indian*)
- Пакистанац / Пакистанка (*Pakistani*)

„Црно“

- црнац / црнкиња (*Ebony*)
  - међурасни однос (*Interracial*)

„Егзотично“

- егзотичан/а (*Exotic*)
- Хавајац / Хавајка (*Hawaiian*)
- блед (*Pale*)
- Албино (*Albino*)

Приказана је веома груба подела, по егзотици и боји коже или континенту. Под егзотичним се сматра оно што нема где друго да се сврста, а ретко је.

Најчешће се везује за одређен амбијент у коме је учесник „одомаћен“, попут девојке у џунгли, индијске масаже итд. Ово што је горе приказано су категорије које се сигурно удружују као категорија/поткатегија, а остале „блиске“ категорије нису увек присутне да би биле сврстане као поткатегије. Сама категорија која се односи на одређену нацију може да представља продукцију, националност учесника, па и стереотипну представу о сексуалности одређене етничке групе. Поткатегије овог последњег притом не могу да се усвоје у овој директној таксономији због претходна два случаја који су чести. Нарочито је различито дефинисано у случају европских категорија (*руским* снимцима у већини случајева одговара аматерски снимак, али не увек!, *француским* љубење, *немачким* велике груди, *шпанским* латина, *шведским* плава коса). О овом начину формирања ће бити више речи у одељку о шематизацији.

Но сигурно је етничко разврставање проналажења онога што „није бело“ и додатно разврставање истог. Односно за *Caucasian* категорија може, а и не мора да буде придружена, а остале категорије (*Asian*, *Ebony* итд.) се увек наводе. Међурасно је специфична категорија „*црнаца*“ уместо било ког другог међурасног сексуалног односа (постоје изузеци, али су веома ретки).

Категорије које се односе на *Кинезе* и *Јапанце* су *специфичне* категорије *Азијата*. Тајланђани су такође специфична категорија Азијата и повезани су са стереотипом младоликаних андрогених Азијата, са честим референцама на сумњиво легалне тинејџерке или пак на трансвестите (стандардна *трансвестит* – *Shemale* категорија уз специфичан епитет *женсколиког дечака–Ladyboy*).⁹²

Оријентално је, слично *егзотици*, једна од општијих категорија која може послужити за уочавање начина класификације „онога што је преостало“, а сматра се „егзотичним“, односно у питању је категорија (или „таг“) која је потпуно отворена да се у њу уврсти оно што је актуелно, без баријере припадања одређеној нацији. Тако се *оријентално* везује за „егзотику истока“, али дефакто су готово све категорије *оријенталног Азијати* (*Кинескиње*, *Јапанке* итд), и у неколико веома ретких случајева *Индијке*, док уопште нема категорија које би се сврстале као *Арапи* и било ко са блиског истока.⁹³ Да ли је то фантазија о „арапским ноћима“, харему и „Хиљаду једној ноћи“? Чак су и претраге харема

⁹²://mycrazyvids.com/mov/search/thai-1.html (приступљено 4.5.2013.)

⁹³http://www.tubestack.com/search/?q=oriental&submit=Search; http://www.xvideos.com/tags/oriental/0 (приступљено 6.5.2013.)

једино наследиле зveckаву одећу на белкињама, а харем *Арапкиња* „заменењ“ харемом Јапанки⁹⁴. Данас се овај мотив користи у продукцији белетристике и тв серија, а у случају порнографије се јавља као део неког другог времена⁹⁵, свакако не овог у коме се осећа утицај свакодневне политике и „борбе против тероризма“ у вези са Блиским Истоком, као и утицај економске кризе са једне стране и ширења ислама са друге. Ипак, *оријентално* неће бити увршћено као специфична категорија генеричке врсте *Азијата*, с обзиром на то да *оријентално* не уводи никакву новину, а требало би да остане као „слободна и отворена категорија“, макар само у формалном смислу.

Осим етничког разврставања, примећује се и сложеније разврставање у случају женских него мушких глумаца. Наиме, као што су житељи источноазијских земаља обавезно сврстани у *Азијате*, *Доминиканац* (*Доминиканка*) и *Бразилијанац* (*Бразилка*), заправо су глумци из тих земаља, а мушки глумци који физички одговарају латиноамеричком стереотипном изгледу имају сведену *Latina* категорију.

Немогуће је занемарити утицај стереотипа у порнографским клиповима на перпетуирање расистичких и етничких предрасуда. Када се посматрају стереотипне представе хиперсексуалних „црнаца“ или Азијата са умањеном сексуалношћу, јасно је да се ове слике користе зарад чисте фетишизације. С друге стране, све то можемо посматрати и као егзотизацију. Идентификације с „егзотичном“ групом заправо само повећавају дистанцу, јер парадигма егзотике ставља искуство „с оне стране“, у заграде, даје му посебну функцију. Речима Луиса Гордона, улажење у егзотичну парадигму ослобађа од суда нама сличних, „људских бића у универзалном смислу“. Онај који то чини жели да не буде оцењиван критеријумима доминантне групе, „жели да стоји пред невиним очима, очима које нису способне да виде шта је пред њима, очима које могу да гледају, а да не виде“. Док ће се све „озбиљне“, „артикулисане“, „цивилизоване“ и „рационалне“ комуникације одиграти ван егзотичне перспективе и без њеног учешћа. (Мићуновић, 1999: 85)

---

⁹⁴<http://www.tubestack.com/search/?q=harem&submit=Search> (приступљено 6.5.2013.)

⁹⁵http://www.xhamster.com/movies/1869612/cc_harem_service.html (приступљено 6.5.2013.)

V 1. a.2.2. 2. Тема, заплет и концепт („о чему“) (форма живота)

Ову групу исечака карактерише разлика, која се огледа у томе што се код исечака из осталих *форми живота* тема и заплет не налазе као карактеристика категорија (врста сексуалног односа се неће сматрати темом), већ категорије карактеришу визуелни елементи, као нпр. део тела или врста сексуалног односа, визуелне карактеристике главног учесника, предмети које користи и сл. (попут компилација које су се својевремено појавиле на тржишту, у којима се без радње одмах дешава сам сексуални чин). Категорије из претходне форме живота (нација) се притом могу посматрати као концепти, али су довољно специфичне и бројне да буду *форма живота* за себе, а не део ове. Но, и удругим групама постоје неке категорије које имају вишеструке особине, од којих неке могу бити сврстане по критеријуму ове групе. Оно што је карактеристично за ову групу је акценат на самом концепту или радњи исечка, а не директно на ономе што је видно. Као и у случају претходне групе, и овде постоје категорије које имају специфичне поткатоорије, али и неколико генерика, као и могућност удруживања у додатне „лабаво“ повезане групе, које ће у тексту бити међусобно раздвојене њиховим именима. Поново поменути груписања нису експлицитно наведена, али исечци из тих група понекад припадају поменутиим „мешовитим“ случајевима, реферишући на „блиске“ категорије или исечке из исте групе, при чему се то не дешава увек, тако да се не могу сврстати у однос поткатоорија, наткатоорија, већ постоји „лабава“, али постојећа релација. Уколико не постоји реферисање у оквиру списка „блиских“ исечака или категорија, онда постоји свакако у концептуалном смислу и тако ћу их удружити.

„Кориснички полно наглашено“

- *Сензуално (Sensual)* – није софткор, већ сексуални однос, често споријег темпа, у коме се приказује уживање партнера.
- *Емо (Emo)* – осетљиви мушкарац или жена карактеристичног изгледа „емо“ субкултуре. У самом таговању „емо“ се ипак не везује за сензуално, иако визуелно и у свакодневном говору и жаргону се конотативно везује за сензуалност. У класификацији порнографије, *емо* је везано за физички изглед актера, а сензуално је везано за концепт нежног секса.

- *Смешно (Funny)* – смешни, понекад бизарни исечци.⁹⁶
  - незгода (*accident*) – понекади и под тагом „упс“ – смешне незгоде приликом снимања, нпр. испадање сексуалних помагала, превремене ејакулације, случајно ејакуирање у око, косу, неконтролисано смејање итд.
- *Примерен за жене (Female-friendly)* – одабир видео исечака или скок на сајт који погодује женским корисницима. Категорија *примерено за жене* са претежно сензуалним и хомосексуалним сценама више одаје утисак еротике и романтике него порнографије.
- *Јаои (Yaoi)* – „дечачка љубав“, јапански популаран термин за фикцију оријентисану према женама, а о мушким хомоеротским или хоморомантичним андрофилијским сексуалним односима, које обично креирају женски аутори.
- *Бара (Bara)* – „мушка љубав“, јапански жаргон за жанр уметности који се фокусира на мушку хомосексуалну љубав и жељу, обично га креирају геј мушкарци за мушку геј публику.

„Квантитативно полно налашено“

- *Генгбенг (Gangbang, редаљка)* – ситуација у којој једна особа пристаје на секс са више партнера. Обично је у питању једна особа, која је централни фокус сексуалне активности, односно једна жена окружена са већим бројем мушкараца.

---

⁹⁶Под смешним, односно забавним се не морају налазити увек такви исечци (<http://www.pornoc.com/index.php?q=funny>, приступљено 10.5.2013.). Можда би реч која најбоље описује те исечке била „урнебесно“, не мора укључивати сексуални однос, често у себи садржи разне друге категорије, нпр. порно звезда која развлачи шминку и сопствену плувачку (<http://xbabe.com/videos/spit-play-with-hot-babe/?promoid=tubecj>), цртаћи са Дизнијевим јунацима у којима нпр. краба Себастијан, има сексуални однос са сиреном Аријел (http://h2porn.com/videos/funny-disney-toons/?utm_source=tubecj&utm_medium=thumb&utm_campaign=Videos), или исечци који се граниче са пародијом *бизарног* (<http://www.yobt.tv/content/133475/hot-allie-haze-slamming-her-outstanding-twat-on-a-pulsating-cock-til-she-cums.html?wmid=68>, приступљено 10.5.2013.). Смешно и незгода подразумевају извесну друштвену прихватљивост - индивидуа може да прикаже у јавности овакве исечке, како би забавила и засмејала околину, што је потврђено и на самом Интернету (различити линкови ка оваквим садржајима на непорнографским сајтовима са видео исечцима, наравно, уз одређене филтере цензуре). У случају исечака преферираних од стране корисника оба пола, код мушких испитаника је примећено да их више забављају гафови попут случајног ејакуирања у нечије око, или испадање запушача из ануса, док су женским испитаницама забавнији снимци незгода које су болне по гениталије мушког актера.

- *обрнути генгбенг (Reversegangbang, симултанка)* – један мушкарац окружен са већим бројем жена.

„Пријатно-изазивачки“

- *тролизам (Troilism)*–уживање у посматрању секса партнера/партнерке са другом особом.
- *плес (Dancing)*
  - *стриптиз (Striptease)* – плес у коме извођач скида своју одећу
- *кетфајт (Catfighting, женско рвање)* – борба жена, која подразумева гребање, чупање за косу, шамарање и цепање мајица.
- *журка (Party)* – журка на којој се дешава одређен сексуални чин (нпр. оргије, струптиз итд.).
- *дивље и лудо (Wild and crazy)* – разуздано и ракскалашно понашање.
- *слободан угао гледања*

„Фетиш“

- *фетиши (Fetish)* – као категорија се појављује често уз униформе, не само уз предмете као сексуална помагала.
  - *војска (Military)*
  - *полиција (Cops, пандури)*
  - *спекулум (Speculum)* - медицински прибор за преглед телесних шупљина-
- *секс са машином (Machine fucking)* – машина која се користи за самозадовољавање и механички помера напред-назад фалусни предмет. Алтернативно коришћење ове категорије је у својству сексуалног односа са роботом (нпр. као цртани филм).
- *бизарно (Bizarre)*

„Фантазија“

- *фантазија (Fantasy)* – група, као што њено име говори, подразумева ниво *генеричке* врсте *фантазија* и све њене *специфичне* поткатегорије. То се најчешће огледа, односно објашњава, у остваривању фантазије (нпр. *идила секса у шуми између лезбејки „Европљанки“* или секс са

мотивима *фантастике*), или присуство радње, која перманентно доноси одређену промену места или особе, као што су то чинови *раздевичавања*, *прељубе* и слично.

- *обучена жена / наг мушкарац ОЖНМ (CFNM)* – жанр еротике који подразумева једног или више нагих мушкараца и једну или више обучених жена; категоризује се као сексуална фантазија, а описује егзибиционзам или обожавање тела.
- *авантура (Adventure)* – често реферише на врсту романсе, или место радње (нпр. лезбејке у шуми)
- *прељуба (Adultery)*
- *раздевичавање (FTV, first-time virgin)*
- *епска фантазија (Fantasy)* – ако постоји категорија фантазија, она је преширока, у овом контексту се односи на порнографске исечке који садрже мотиве из епске фантастике (вилењаци, витезови и сл).
- *вампиризам (Vampirism)* – вампир је представљен као „романтични бесмртник“ или „похотна вампируша“ (симболичко повезивање са фаталном женом). Такође се под категоријом *вампиризмом* сматра и фетиш пијења крви партнера.⁹⁷ Потребно је напоменути да се реч „фантазија“ не појављује као реч у категорији вампиризам, али сама тема исечака, по принципима који карактеришу оне исечке у којима се јавља реч „фантазија“, одговара сексуалној фантазији.

- *колега (Coed)* - особе и једног и другог пола које похађају исту образовну установу
- *тинејџери / тинејџерке (Teens)*
- *едукативно (Instructional)*

„Улога“

- *алтернатива (Alternative)* – најчешће подразумева истетовиране људе, односно урбане индивидуе са „алтернативним стилем“, припаднике алтернативне субкултуре. Ова категорија укључује тетоваже, пирсинг и латекс.

---

⁹⁷<http://www.redtube.com/?search=vampirism> и <http://www.xvideos.com/?k=vampire> (приступљено 11.5.2013.)

- *игра улога (Roleplaying)*
  - прича (*Storyline*) – порно филмови са радњом
  - венчање (*Wedding*)
  - играње улоге бебе (*Beingbaby, изигравање бебе*)
  - бејбиситинг (*Babysitting*)
  - саобраћајна незгода (*Car accident*)
- *кастинг (Casting)* – налази се и под називима интервју, аудиција.

„Насилно“

- *БДСМ (BDSM)* – везивање, доминација/дисциплина, садизам, мазохизам
  - *везивање (Bondage)*
    - *везивање ланцима (Chained)*
    - *отмица (Abduction)*
    - *електро шокови (Electrified)* – везивање или електрични стимуланси слабог интензитета.
  - *доминација (Domination)*
  - *злостављање (Abuse)*
- *мучење (Torture)*
  - *понижавање (Humiliation/Degrading)*
- *вор (Vore)* – ворарефилија – парафилија у оквиру које долази до узбуђења због идеје да неко или нешто једе или бива поједено од стране неког или нечега.

„Хигијена“

- *бријање (Shaving)*
- *купање (Bathing)*

V 1.a. 2.2. 2.1. „Кориснички полно наглашена“ група

За ову групу је карактеристичан различит садржај исечака, у зависности од циљне групе. Са једне стране, таква констатација може да важи за било који случај, а с друге стране и *примерено за жене и сензуално и јаои*, одговарају наводно „женским“ категоријама, а *бара* хомосексуалном, али без обзира на то

имају свој концептуални жанр. Слично томе, следећа група одговара другачијем садржају у зависности од пола учесника, а не корисника.

V 1.a. 2.2. 2.2. „Квантитативна“ полно наглашена група

Обрнути генгбенг (Reverse gangbang) – један мушкарац окружен са већим бројем жена. Специфични ниво генгбенга осликава привилегованији, односно подразумеванији случај по ком генгбенг подразумева однос једне жене наспрам више мушараца. У овом случају је изражена разлика у приказу, у односу на класичан *генгбенг*. У *генгбенгу* у коме је жена централни актер, једина врста интеракције над њом је оличена у ситуацији у којој је она „опкољена“ вишеструким симултаним пенетрацијама или ејакулацијама, при чему не долази до контакта, нити до међусобног дружња између мушких актера. Наслови су често типа: „дроља је вишеструко напумпана“⁹⁸, а у случају *обрнутог генгбенга* парафраза наслова је: „срећник који се нашао на женској журци нападених/перверзних жена (које припадају истој социјалној, културној или старосној групи)“⁹⁹, при чему постоји и сексуална предигра између самих женских актера, а уколико су „блиске“ категорије *CFNM* или *женска доминација (femdom)*, мушкарцу се не дешава ништа због чега не би „уживао“.

Поред тога, име ове категорије каја припада специфичном нивоу је сачињено од примарне речи *генгбенг*, која је повезана са секундарном речју *обрнути*, што одговара обрасцу формирања имена специфичног нивоа код етнотаксономија.

V 1.a. 2.2. 2.3. „Пријатно-изазивачка“ група

Следећа, концептуално слична група, односи се понашање, у виду различитих плесова, борби, журки, или разузданог понашања, са идејом „пријатног изазивања“ или забављања посматрача наступа.

---

⁹⁸http://www.pornhub.com/view_video.php?viewkey=72194266http://www.pornhub.com/view_video.php?viewkey=799955309 (приступљено 15.5.2013.)

⁹⁹http://www.pornhub.com/view_video.php?viewkey=1743876868 (приступљено 15.5.2013.)
http://www.pornhub.com/view_video.php?viewkey=1564589713 (приступљено 15.5.2013.)
http://www.pornhub.com/view_video.php?viewkey=1681552476 (приступљено 15.5.2013.)

Стриптиз се зове и стриптиз плес, што, такође, одговара честом начину формирању имена специфичног нивоа код етнотаксономија, а сама етимологија имена („изазивање скидањем“) га сврстава у „лабаву“ групу у којој се већ налази.

V 1.a. 2.2. 2.4. „Фетиш“ група

Ова група подразумева опчињеност одређеним предметима или облицима. Војска и полиција само делимично спадају у *играње улога*, зато што је у овом случају то више фокусирано на визуелно – предмете, униформу, фетиш, симбол, стереотип, моћ; него на дешавање у коме постоји прича, улога или радња, али је свакако „фетиш“ група позајмљена и заступљена и под овим међунивоом, зато што постоји одређено играње улога!

Иако је *спекулум* фетиш, ипак је очињеност самим предметом и његовом функционалношћу ширења шупљинасамо делимична, али има и елемента игре улоге лекара и пацијента.

Секс са машином и *бизарно* се граниче са фантазијом као следећом групом, али због „предметности“ у случају машине и „концепта“ у случају бизарности, ипак су ближи врсти фетиша.

V 1.a. 2.2. 2.5. „Фантазија“ група

О овој групи је већ речено у самим категоријама у наведеном таксону, али оно што је потребно да се нагласи је да ове поткатегорије нису сврстане методом „блискости“, него су формиране по томе што дешавања припадају облику фантазије. Формирање имена специфичних нивоа, такође, углавном одговара већ примећеном обрасцу, али не увек. Додуше, ако би се додао наставак „фантазија“ (нпр. *фантазија вампира*) не би се изгубило значење појмова, тако да можемо сматрати да су поменути имена категорија својеврсна скраћена пуна имена.

V 1.a. 2.2. 2.6. „Улога“

Ова група подразумева играње улоге или одигравање одређеног заплета. Нису све категорије сврстане под генеричку врсту *игра улога*. Кастинг се граничи са игром моћи и самим тим са следећом групом („насилна група“). Као што је истакнуто раније, *фантастика* није играње улога, иако се може посматрати у том

контексту, с обзиром да је у том случају акценат на концепту постојања фантазијских елемената, а не глумљења истих.

V 1.a. 2.2. 2.7. „Насилна“ група

БДСМ (bondage & discipline - B&D, B/D), dominance & submission (D&S, D/s), sadism & masochism (S&M, S/M)¹⁰⁰

Први тип доминантних карактеристика: моћ, понижење, уживање.

- Тип играња улога које се одвија између две или више особе.
- Акроним који означава везивање (bondage), дисциплиновање (discipline), садизам (sadism) и мазохизам (masochism).
- Специфичан због неједнакости која се огледа у активностима и односима које учесници спроводе. Популарно назван „господар-роб однос“ (Master-Slave).

Састоји се од сесија или сцена чији темпо и трајање диктира господар, а које се могу прекинути безбедном речју (safeword) роба.

Други тип доминантних карактеристика: безбедно, здраворазумски, са пристанком

- Активни учесник је вршилац радње, онај који контролише. Он се назива господар или доминатор.
- Пасивни учесник је реципијент активности, онај који је контролисан. Он се назива роб или потчињени.
- Особе које заузимају улоге и роба и господара у току једне сесије се називају прекидачи (Switches).

Најчешћа заблуда:

- Сам сексуални чин, пенетрација, није обавезан део сцене, иако је често практикован.

---

¹⁰⁰БДСМ – доминација и везивање; садизам и мазохизам

Сумирање садржаја који се односе на *тему, заплет и концепт* издваја неколико заједничких мотива, од којих када неки превагне, добијају се категорије поменутих „лабавих“ група. У питању су следећи „мотиви“¹⁰¹:

- *полно изражен дискурс*
- *изазивање*
- *зачински елементи („фетиш“ група)*
- *фантазија*
- *улога и заплет*
- *моћ и насиље.*

Генерици у поменутих „лабавим“ групама су у етнотаксономској листи на почетку овог дела поглавља постављени онако како су се тематски и концептуално међусобно „граничили“ и „стапали“ једни у друге, тако да нису у питању дистинктивне категорије, већ категорије које су састављене од поменутих компонената, параметара односно, „мотива“. Поред тога, управо су у оним категоријама које имају неки експлицитно изражен мотив присутан је и мотив са супротног краја, али у апстрактном смислу. Тако је у *полно израженим* садржајима, као што је нпр. *гензбенг*, део који се односи на *моћ и насиље* изражени као психичко насиље, или је *ујаои-уу* хомосексуалном пару присутан један нежнији и други моћнији лик, а у *ОЖНМ* категорији је често присутна и женска доминација. Док је у случају категорија са експлицитно изражним мотивом са супротног краја приказаних мотива, нпр. у *БДСМ-у* физичко насиље, у првом плану је *полност*, а у другом плану, али веома изражен је *„маскулинитет“*¹⁰², као апстрактни полни појам који се односи на носиоца моћи, био то доминатор или домино дама. Апстрактни мотив свакако доноси скривену, али фактичку превагу у односу на видљиви и експлицитни мотиву самом исечку. На средини приказаних *мотива* се налазе *фантазија* и *зачински елементи*, који садрже подједнакеи умереније, односно експлицитне и апстрактне мотиве слабијег интензитета, како *полности*, тако и *моћи и насиља* - што се може закључити и ако се крене са друге, неграфичке стране, са које се целокупни таксон ове *форме живота* може назвати и колоквијално се назива: „фантазирање“

---

¹⁰¹Овде се појам мотива користи у значењу: „елемент“, или „атрибут“, а не у значењу „мотивација“.

¹⁰²Мушки свет је конструкција, како мушкараца тако и жена, а маскулинитет је идеологија која је доступна и привлачна припадницима оба пола/рода. Путем те идеологије могуће је борити се за циљеве који су супротни тој идеологији. (Недељковић, 2011: 125)

или „фантазија“, а у фантазији има од свега споменутог по мало, чиме се добија подједнак резултат.

V 1.a. 2.2. 3. Број учесника - „колико“ (форма живота)

Под ову форму живота потпадају:

- *групни секс (Group)*
  - *оргије (Orgy)*
  - *четворка (4some)* – сексуални акт у коме учествују четири особе.
- *генгбенг (Gangbang)*
  - *обрнути генгбенг (Reverse gangbang)*
- *тројка (Threesome)* - сексуални акт у коме учествују три особе, најчешће две истог и једна другог пола.
- *парови (Couples)*

Категорија *генгбенг* је дељена категорија у случају таксона – број учесника и разматраног таксона везаног за *тему, заплет, концепт*, али овде је само у својству броја учесника и релације много на према један.

Оргијама се означава раскалашна верзија *групног секса* и такво класификовање је израженије у случају када је тема исечка забава. *Четворка* се, такође, сматра специфичном категоријом *групног секса*, али више спада у групнисекс, наручито ако су у питању два мушка и два женска учесника (што је и најчешћи случај четворке)¹⁰³. Могуће је и да су учесници истог пола. У случају три на према један, исечци почињу да се граниче са *генгбенгом* и *оргијама*¹⁰⁴, док у случају три мушкарца и једне жене¹⁰⁵ се граниче са или *обрнутим генгбенгом*¹⁰⁶, или *групним сексом*¹⁰⁷, или *мжжж*¹⁰⁸ или, такође *оргијама*.

---

¹⁰³<http://hellporno.com/videos/horny-foursome-in-the-club-with-bailey-and-olga/> (приступљено 20.5.2013.)

¹⁰⁴<http://www.jizzbell.com/videos/foursome-fuck-with-skinny-blonde-in-nature-17184.html> (приступљено 20.5.2013.)

¹⁰⁵http://www.xvideos.com/video2340162/swinger_takes_on_3_ebony_guys/ (приступљено 21.5.2013.)
http://www.xvideos.com/video2247348/amateur_fresh_group_party_home_made_gang_bang/ (приступљено 20.5.2013.)
<http://hellporno.com/videos/hot-hardcore-pee-loving-foursome/> (приступљено 20.5.2013.)

Каква ће категоризација превагнути у „мноштву учесника“, зависи од ангажованости учесника и њихове моћи да утичу на ток. Избалансираност броја учесника по половима, или сексуалних односа, иде у корист *групног секса*, велика активност уз коришћење целих тела свих актера (или приказивање одређеног табуа, као нпр. исечци са темом секса између целе породице), иде у корист *оргије*, а велика асиметричност и коришћење (као и фокусираност кадрова) само пениса код мушкараца наспрам умањене моћи, активности и покретања тела окружене жене наводи на *генгбенг* (или коришћење искључиво мушког пениса од стране више жена, али без свеопште покретљивости учесника у корист *обрнутог генгбенга*).

Тројка се коментарише, у случају једног мушкараца и две жене као „срећник“ (слично као *обрнути генгбенг*), али одваја од концепта мноштвана концепте појединаца, осим случаја намерне асиметрије (нпр. складан или неприматен пар и проститутка, порно звезда и учитељ секса, али свакако „носилац фетиша“¹⁰⁹). Најчешћи случај се односи на жене које одговарају сличној друштвеној групи или сличном асоцијативном низу фетиша (*маторке, близнакиње, добре рибе, прсате, црнкиње, тинејџерке, порно звезде*, под именом и презименом, мајка и ћерка, мајка/свекрва и снаја итд.)¹¹⁰, односно, искључено је мноштво, при чему је остао укључен и дупло наглашен фетиш.

У тројци у чијем је случају једна жена, а два мушкараца, за публику је најчешће женски учесник примарни учесник¹¹¹ уз наслове који наглашавају дупли симултани сексуални однос¹¹². Свакако је жена централни актер, а овакав сексуални чин служи да се нагласи изобиље њене сексуалности. Само у специјалним случајевима и само као таг се додаје *генгбенг* нпр. у случајевима

---

http://www.spankwire.com/3-for-1/video625066/?utm_source=PBWebMedia&utm_medium=PT&utm_campaign=PBWebMedia (приступљено 20.5.2013.)

¹⁰⁷<http://www.jizzbell.com/videos/nothing-better-than-a-birthday-orgy-11876.html> (приступљено 20.5.2013.)

¹⁰⁸http://www.xvideos.com/video881010/lucky_guy_have_his_regular_after_work_threat (приступљено 20.5.2013.)

¹⁰⁹<http://www.redtube.com/32465> (приступљено 20.5.2013.)

¹¹⁰<http://www.fulltubemovies.com/niches/3some.php?t=1> (приступљено 22.5.2013.)

¹¹¹http://www.xvideos.com/video3400/lanny_barby_in_lick_it_up_at_third_movies#_tabComments (приступљено 22.5.2013.)

¹¹²http://www.xvideos.com/video2082740/two cocks one mouth#_tabComments (приступљено 22.5.2013.)

грубог секса од стране црнаца (стереотипо анималности и величини пениса¹¹³), или се нпр. разматрају варијације мушких учесника као нпр. црнац и белац, брачни пар који доводи још једног момка, радници итд, што је, такође, редак случај и јавља се у својству додатног зачина, док остаје наглашеност симултаног сексуалног односа.

Контекст *тројке* се огледа у наглашавању, односно акцентовању одређених особина женских учесника у случају две глумице, или самог учесника, у случају једне глумице, али свакако је *тројка* наглашавање и појачавање идеја.

Изузетак у сличају *тројке* су хомосексуални исечци који се, попут базне *четворке*, огледају у чистом мноштву учесника, уз поједине исечке у којима постоји један изражен „носилац фетиша“. *Бисексуална тројка*, названа и *Vi-MMF*¹¹⁴, представља два мушка и једног женског учесника, при чему женски учесник није „централни актер“, већ служи да доприноси поруци „екстремног хедонизма“¹¹⁵, или да „смета у мушкој љубави“, а пре свега представља најмањи заједнички чинилац потребан да се изрази, односно нагласи, бисексуалност мушкарца (женска „размена нежности“ се друштвено подразумева). И у овим случајевима тројка служи за представљање поруке „сексуалног изобиља“ и за наглашавање.

На крају, *парови*, чија је главна карактеристика складност. Чешће су у питању „слични учесници“, него „контрасни“¹¹⁶.

У таксону који се односи на *број учесника*, поменутих порнографским категоријама се појмовно прецизно означавају случајеви када у исечцима доминирају наизглед апстрактни мотиви из „општеприхваћених“ одређених концепата у броју учесника или њихове ангажованости, односно када су већ присутни у великом броју. У питању су следећа настојања:

- Умножавање/мноштво
  - избалансираност/неприватност (*групни секс, четворка*) – „свако са својим“;
  - хаос/табу (*оргије*) – „свако са сваким“;

¹¹³http://www.xvideos.com/video2004359/latina_gets_double_teamed_black_ebony_cumshots_ebony_sw_allow_interracial_african_ghetto_bbc (приступљено 22.5.2013.)

¹¹⁴BisexualMaleFemaleFemale (Бисексуални мзшкарац, жена, жена)

¹¹⁵<http://www.pornmd.com/gay/3some> (приступљено 22.5.2013.)

¹¹⁶http://www.pornmd.com/straight/couples?utm_source=pmdbar&utm_medium=pmdbar&utm_term=couples-s&utm_campaign=exxtra-search-ftv (приступљено 22.5.2013.)

- несклад моћи/крутост (*генгбенгови*) – „сви са једним/једном“.
- Појачавање/наглашавање/допуњавање/препуњавање (*тројка*) – „један/а са оба/е“.
- изобиље особине, избиље учесника
- Усклађивање (*парови*) – „свој са својим“.

Као што је напоменуто, да би се категорија подвела под „мноштво“ и самим тим била категорисана у складу са горе наведеним (нпр. *групни секс*, итд), потребно је учествовање најмање четири особе (или три, ако су истог пола).

Поента код броја учесника је у „границама својине“. За постојање карактеризације „мноштва“ потребно је најмање четири особе (или три ако су све истог пола), с обзиром на то да пар представља „нормално“, а тројка је прескочена, јер се њом не означава број учесника, него неглашава поента концепта. Уколико учествују четири или више особа границе и норме улазе у оптицај. Стога, *парови* су представљени у форми складног сексуланог односа и приказано је уживање оба учесника, а замишљено је да немају публику. *Групни секс* је сличан као *парови*, подељен на различите парове који имају сексуални однос на истој локацији, тако да су једино укоњене границе спољње приватности учесника. *Оргије* као „свако са сваким“ више немају концепт изолованих парова, док је *генгбенг* уклањање граница личне приватности, односно, граничи се са претрпанашћу или злостављањем (не нужно против воље централног учесника).

V 1.a.2.2. 4. Место радње и амбијент - „где“ (форма живота)

Ову форму живота карактеришу одреднице:

- Африка (Africa)
- Кина (China)
- Индија (India)
- напољу (Outdoor) – може да се односи и на секс у природи.
  - башта (Garden)
  - плажа (Beach)
  - природа (Nature)
  - шума (Forest)
    - џунгла (Jungle)

- у јавности (Public) – јавни секс
- авион (Airplane)
- радно место (Work)
  - канцеларија (Office)
- колеџ (College)
  - спаваоница (Dorm) - на колеџу, студентски дом
- учионица (Classroom)
- школа (School)
- теретана (Gym)
- свлачионица (Lockerroom)
- сауна (Sauna)
- соларијум (Solarium)
- војска (Army)
- затвор (Prison)
  - притвор (Jail)
- тамница (Dungeon)
- кавез (Cage)
- иза сцене (Backstage, бекстејџ)- на концерту, у позоришту.
- позориште (Theatre)
- гардероба, кабина (Changing room)
- брод, чамац (Boat)
- сто (Desk) – радни сто, клупа
- лифт (Elevator)
- Ноћ вештица (Halloween)
- болница (Hospital)
- кола хитне помоћи (Ambulance)
- аутомобил (Car)
  - лимузина (Limousine)
- ресторан (Restaurant)
- хотел (Hotel)
- бордел (Brothel) – јавна кућа
- спаваћа соба (Bedroom)

- купатило (Bathroom)
  - Џакузи (Jacuzzi)
- кухиња (Kitchen)
- базен (Pool)
- степенице (Staircase)
- комшилук (Hood) – крај
  - гето (Ghetto)
- љуљашка (Swing)

Под међунивоом *место радње и амбијент*, поред поднебља и простора, могу се срести и места, односно ситуације попут затвора, војске, болнице, студентски домови и сл., при чему, због специфичности тих места, важе и специфичне норме и правила. Сва поменута места изискују преузимање нових улога, али и прихватање специфичне улоге затвореника / болесника / војника, које због специфичности новонастале ситуације доводе до прихватања нових облика понашања и задовољавања основних потреба. На пример, у случају војске учесници се понашају у складу са групним сексом, грубљим сексом, чак и силовањем или генгбенгом, а понекад и са присутним геј и лезбејским категоријама. Из наведеног произилази закључак да локација подразумева и додатно понашање у складу са ситуацијом и простором. Категорија *гето* ће нпр. имати бројније Афроамериканце и сл.

На основу ове чињенице стереотипи о силовању цивилки од стране војника или сексуалном чину између сабораца, ублажавају реакције и осуде друштва. Секс на местима као што су позориште и биоскоп у неку руку само пркосе доминантним правилима. Поткатегорија напољу (*outdoor*) у себи садржи призив егзибиционизма, што је чини блиском са *сексом у јавности (public)*. Поткатегорије *office, kitchen, desk* могле би се повезати са стереотипном сликом жене и фантазијом сваког мушкарца. Овде се заправо ради о односу моћи између мушкарца и жене. Често ћете сретати порнографске клипове са заплетом у коме шеф натера секретарицу на секс, односно муж или комшија затичу жену у кухињи где „започињу авантуру“.

Код ових категорија је већи број оних које имају *специфичне* поткатегорије, осим оних који се односе на сличне концепте као што су: *колеџ* и

спаваоница; аутомобил и лимузина; купатило или ђакузи; или; канцеларија и радно место; комшилук и гето. Интересантно је да у свакодневном говору постоји опаска или фантазија везана за свако од поменутих места које укључује врло стереотипизирани концепте, са додатим друштвеним улогама „стандардних становника поменутих локација“ (нпр. пилот и стјуардеса, директор и секретарица итд.) с тим што за малобројне категорије које имају и специфичне подврсте, као нпр. *аутомобил, радно место, колеџ, купатило* итд. постоји већа учесталост или дубља укорењеност таквих прича, са акцентом на више карикатурално условљеној, *специфичној* поткатегорији тог *генерика*. На пример, често је навођен концепт сексуалног односа у *колима* („на задњем седишту“) или *кади* („под тушем“), али се сликовитија и више карикатурална представа везује за *лимузину, ђакузи, гето, притвор, спаваоницу колеџа*.

У оквиру ове групе категорија (*форме живота*), изузетак је категорија *напољу*, која има највише *специфичних* поткатегорија (као што код *нације и боје коже* оно што се односи на расу има поднивоје), што упућује, како на различите имплементације терена за исти концепт егзибиционизма (или ослобођености баријера), тако и на присутност шеме контејнера¹¹⁷. У сегменту културног модела који се односи на одређивање места на којима је „нормално“ да се одвија сексуални однос, под појмом „унутар“ затвореног простора се сматра подразумевано место односа. Као што је речено, *секс у јавности* је веома близакса категоријом *напољу*, али није део исте, јер не подразумева концепт ван затвореног простора, већ место где има још људи, тако да се под тим концептом често налазе и друге категорије, нпр. авион, ресторан, позориште итд, а те категорије се опет не налазе као специфичне врсте *јавног*, зато што упућују на улоге и понашања на том месту, а не на постојање људи у околини.

Дакле, са тачке гледишта етнотаксономске анализе категорија које се односе на *место радње и амбијент*, од интереса су:

- Подразумевани конструкти везани за норму понашања на специфичним местима, укључујући и стереотипизацију одређених друштвених улога у порнографским исечцима.

---

¹¹⁷Спомињане у поглављу о когнитивној антропологији, која се састоји из поделе на: оно што се налази унутра, оно што се налази споља и саму границу, пр. течност и чаша (шема контејнера).

- Поменути стереотипи су израженији и сликовитији за *специфичне* врсте поменутих категорија, односно, ако се жели изазвати јачи утисак простора, иде се ка специфичнијој категорији.
- Положај мушкарца и жене кроз улоге у различитим просторијама куће.
- Концепт „јавности“.
- Појимање концепта „изван затвореног простора“.

V 1.a. 2.2. 5. Врста снимања - „како видим“ (форма живота)

„Аматерско снимање“

- *аматерско (Amateur)*
  - *снимак веб камером (Webcam)*;
  - *скривена камера (Hidden videos)*;
  - *клипови снимљени код куће (Homemade)* – „кућна радиност“; из личне колекције актера.

„Крупни кадар“

- *ПОВ (POV–point of view)* – „поинт оф вју“ – подразумева кратку филмску сцену која показује у шта гледа лик из филма; приказана из угла камере (субјективни кадар);
- *реалистичан (Reality)* – реалистично;
- *гонзо* – гонзо порнографија је стил порно филма, који покушава да убаци гледаоца директно у центар сцене;
- *крупни план (Close up)*;
- *дубок (Deep)*.

„Инструкције, понављање“

- *компилација (Compilation)* – приказивање истог сегмента (нпр. ејакулација за време оралног секса) кроз више различитих исечака;
- *едукативни (Instructional)* – инструкцијски.

„Висок квалитет“

- *ХД (HD–HighDefinition)* – у високој резолуцији

„Ретро“

- *ретро (Retro)*
  - *винтици (Vintage)* – винтажни, ретро, старомодно;
  - *старински (Antique)* – антикварни, старински, црнобели, неми.
- *класичан угао или кадар (Classic view)*;
- *класичан порно снимак (Classic porn)*.

„Цртано“

- *анимација (Animation)*
  - *3-Д - тродимензионално*
- *цртани филм (Cartoon)*
  - *аниме (Anime)* – стил цртане анимације пореклом из Јапана, са карактеристичном стилизацијом ликова и позадине, која га визуелно одваја од других видова анимације; присутни су елементи других жанрова: авантуре, научна фантастика, приче за децу, љубавне приче, средњовековна фантастика, еротика, хорор, акција и драма;
    - *„хентаи“ (Hentai)* – јапанска реч, која на западу означава сексуално експлицитне или порнографске стрипове и анимације, нарочито оне јапанског порекла;
  - *стрип (Comic)*

Уколико постоје поднивои, најчешће су у питању синонимни појмови као *винтици*, *ретро*, па и *класично*, затим *ПОВ* и *гонзо* итд.. Поред тога, постоји асоцијативно груписање које је у приказаној таксономији представљено додатим размаком, при чему се јавља груба подела мотива, која одговара различитим перцептивним афинитетима:

- *аматерско* – нешто што се може замислити да се дешава у стварности, блиско кориснику;
- *крупни кадар*– „реални секс“;
- *инструкције, понављање*– „утврђивање градива“;
- *висок квалитет*– „висока“ порнографија;

- *ретро* – „класичан секс“;
- *цртано* – „сексуалне фантазије“.

Врста снимања утиче на омажи атмосферу целог видео исечка. Поред тога, врсту снимка и начина приказивања кадрова прати са њима корелисаним начином приказивања садржаја, чиме се регулише физичка и психичка дистанца у корисниковом тумачењу.

V 1.a. 2.2. 6. Помагала и костими - „чиме“ (форма живота)

У ову групу спадају:

- играчке (*Toys*)
- одећа, опрема (*Outfits*)
- униформе (*Uniforms*)
- костими (*Costume*)
- наочаре (*Glasses*)
- кикице (*Pigtail*)
- коњски реп (*Ponytail*)
- *сибијанско седло (Sybian)* – справа за мастурбацију дизајнирана за жене, у виду седла које је опремљено електричним мотором и механизмом повезаним шипком која се уздиже на средини седла
- *прљавишина (Filth)*
- *восак (Wax)*
- *ватра (Fire)*
- *бич (Whip)*
  - *корбач, шиба, чврст бич (Crop)*
  - *бич – удараљка (Flogger whip)*
- *лисице (Handcuffs)*
- *ланци / конопци (Chains/ropes)*
- *маска (mask)*
  - *гас-маска (gasmask)*
- *секси доњи веш (Lingerie)*
  - *најлон чаране (Stockings)*

- *гаћице (Panties)*
- *мрежасте чаране са крупном мрежом (Fishnet)*
- *хулахопке (Pantyhose)*
- *перле, куглице (Beads)*
- *флаша (Bottle)*
- *повез за очи (Blindfold)*
- *чизме (Boots)*
- *високе штикле (Heels)*
- *дрогe (Drugs)*
- *алкохол (Alcohol)*
- *воће (Fruits)*
- *поврће (Vegetables)*
- *лутке, лутка (Doll)*
- *батеријска лампа (Flashlight)*
- *храна (Food)*
- *фудбал (Football)*
- *кошарка (Basketball)*
- *бејзбол палица (Baseball bat)*
- *„глорихол“ (Gloryhole) – рупа у зиду која служи да жена не види мушкарца с којим сексуално општи, има приступ само његовом полном органу.*
- *рукавице (Gloves)*
- *чипка (Lace)*
- *кожа (Leather)*
- *најлон (Nylon)*
- *латекс (Latex)*
- *лизалица (Lollipop)*
- *млеко (Milk)*
- *новац (Money)*
- *сатен (Satin)*
- *туш (Shower)*
- *„накитњак“ , „стрепон“ (Strap-on) – вештачки пенис уграђен на појасу.*

Посебан облик фетишизације премета је на изванстан начин повезан са одређеним субкултурним групама, попут панкера, скејтера, емо девојака уз које се често везује и карактеристичан начин одевања, као и целокупан животни стил. Ови елементи: одећа, пирсинг, тетоважа, бичеви, као и алкохол и наркотици припадају једнственој категорији порнографских исечака са Интернета која у фокус ставља помагала и костиме, без обзира којој (суб) културној групи припадају актери. Дакле, учесници ових клипова не морају бити заиста припадници нек субкултурне групе, већ могу да се препусте игрању улога и да за потребе сексуалног чина користе, како костиме, тако и разне врсте помагала, која су данас много прихватљивија и доступнија.

Поједини предмети групишу се по матерјалу и функцији (нпр. различити бичеви или секси веш), или костими субкултурне групе, при чему не постоје дубљи таксономски нивои, осим оних који се односе на специфичнији облик истог предмета. Ово делимично наликује *функционалним* класификацијама које групишу предмете по употребној вредности, а на основу релације „служи за“ (Casson, 1999:121), при чему су категорије, такође, дистинктивне.

Када се користи терминологија својствена корисницима Интернет порнографије, свакако је „фетиш“ („играчке“) централни појам који се везује за *сексуална помагала и костиме*, тако да је све јасно и експлицитно наведено, нема симболичких и логичких груписања различитих категорија (осим стандардних сетова за БДСМ и остале жанрове), па самим тим нема ни градивних мотива који обликују категорије, а сами предмети служе као:

- сликовне манифестације улога (бичеви за доминатора; маске за деперсонализацију или уклањање одговорности; различите униформе за различите улоге итд);
- појачивачи атмосфере;
- наглашивачи делова тела учесника.

Све ово може потпадати под један мотив: „појачивач укуса“, што свакако значи да је улога овог таксона (класе) као и сваког „фетиша“, заправо помоћног и „зачинског“ карактера. Оно што је специфично за тумачење Интернет порнографије је чињеница да „фетишизирани предмети“, без обзира на то што су помоћног, „зачинског“ карактера (најчешће само по један), најчешће су довољни да, уколико се појаве, представљају примарни елемент у исечку, односно да се појављују или у наслову исечка, или као категорија „фетиш, играчке“ и сл.

Разлог због ког сексуална помагала представљају примарни елемент исечка је сложен, састоји се из више фактора. Један од тих фактора је свакако њихова присутност и доступност у стварном свету, која кореспондира са присутношћу сличног механизма код веома популарних и распрострањених *аматерских снимака* који носе поруку сличну пропратним рекламама за „девојке из комшилука жељне дружења“¹¹⁸, односно са нечим што је блиско кориснику и делује му као стварно и оствариво. Други фактор су конотативна значења сексуалних помагала која датирају из периода пре Интернета, као што су бордели, предмети од локално-културног значаја и филмска порно индустрија која је формирала низ надкултурно познатих категорија. Ови фактори, а посебно доступност сексуалних помагала и костима, проузрокују додатно значење исечка у којима се појављују – исечци служе као подсетник за практичну употребу помагала и костима, односно успостављају релацију између „опипљивог“ предмета из реалности и виртуелног дешавања у исечку.

V 1.a. 2.2. 7. Врста сексуалног односа - „како“ (форма живота)

„Чинови“ – кршење норме

- *силовање / присиљан секс (Rape/forced)*
- *снаф (Snuff)* – подразумева сексуални акт који се завршава убиством сексуалног партнера, што представља део доминације другог; овај акт је илегалан свуда у свету;
- *хентаи (Hentai)* - јапанска реч, која на западу означава сексуално експлицитне или порнографске стрипове и анимације, нарочито јапанског порекла;
- *снимак свршавања (Cumshot, Moneyshot)* – познат и као снимак за новац у порнографској индустрији, јер се мушки глумци додатно плаћају за ејакулацију;
  - *букаке (Bukkake)* - сексуални акт у коме више мушкараца ејакулира по жени или другом мушкарцу;
- *женска ејакулација (Female ejaculation)*.

---

¹¹⁸ Објашњено у поглављу: „Етнографија у виртуелном свету“

„Предигре или континуирани пропратни ефекти“ – почетно време и паралелна делатност

- *КБТ (СВТ – cock ball torture)* – мучење мушког полног органа; може укључивати и болне активности, као што су: игра воском, ударање гениталија, стезање, бичевање, електрошокове или чак шутирање; прималац овог мучења постиже ужитак због мазохистичког доживљаја бола, или емотивно, кроз спознају да тиме задовољава садистичког доминанта.
  - *нагрувавање муда (Ballbusting)* – стезање тестиса
- *асфиксија (Asphyxiation)* – пример асфиксије је гушење, а односи се на стање изузетно дефицитарног довода кисеоника у крв, као резултат немогућности нормалног дисања;
- *геговање (Gagging)* – акт који укључује објекат насилно стављен у уста или преко уста, да би спречио говор или врисак;
- *спенковање (Spanking)* – лупање, плјескање по задњици;
- *масажа (Massage)*;
- *игра кондомима (Condom play)*;
- *гола леђа (Bareback)* – без кондома;
- *трљање/ хватање (Grinding/groping)* – трљање о неког.

„Анално“

- *аналингус (Rimming/Analingus)* – облик оралног секса који укључује контакт између уста једног и аналог отвора другог учесника;
- *анални секс (Anal sex)*
  - *дупла пенетрација (Double penetration)* – истовремена пенетрација вагине и аналног отвора од стране два пениса или других помагала. Из практичних разлога су јој блиске категорије *тројка* и *анални секс*. Интересантно је да се не појављује заједно са „hard core“ и *пенетрацијом*, односно да јој се те две категорије не појављују као блиске¹¹⁹.

¹¹⁹<http://www.redtube.com/175314> (приступљено 27.5.2013.)

„Секс“¹²⁰

- *акробатика, актобатски секс (Acrobat)*
- *секс у одећи (Clothed sex)*
- *јебање/секс (Fuck/Sex)*
  - *стрејт секс (Straightsex)* - секс између хетеросексуалних партнера;
- *хардкор (Hard core)* – односи се на експлицитан приказ сексуалног односа, као што је вагинални, анални и/или орални секс, кунилингус, анилингус, ејакулација или фетиши;
  - *пенетрација (Penetrating)* – углавном се класификује као део *хардкор-а*, али у специјалним случајевима може се односити на женску мастурбацију уз помоћ помагала, при чему је у питању таг, а не категорија. Поента је чин пенетрирања¹²¹;
  - *груб секс (Rough sex)*
    - *туцање, маслачење (Pounding)* –агресиван сексуални акт у коме „мушки“ партнер снажним ударцима пенетрира вагину или анални отвор;
    - *брутал (Brutal)*.

„Задовољавања“

- *ширење (Gaping)* – ширење вагиналог или аналног отвора, при чему се *ширење* као категорија садржајно налази на граници између тзв. *секса* и *задовољавања*, пошто подразумева обе праксе;
  - *фистинг (Fisting)* - пенетрација вагине склопљеном песницом;
    - *анални фистинг (Analfisting)* - пенетрација аналног отвора склопљеном песницом;
- *фингеринг (Fingering)* – мануална стимулација клиториса, вулве, вагине, или ануса у циљу сексуалног узбуђења;
- *дркање, ручни рад (Handjob)* – мануално задовољавање мушкарца;
- *дркање стопалима (Footjob)* – задовољавање мушкарца стопалима;
- *мастурбација (Masturbation)*;

¹²⁰Као и за све категорије међунивоа, у путању је истраживачева ознака.

¹²¹<http://overthumbs.com/galleries/her-pussy-introduces-her-felony-back-for-more/> (приступљено 27.5.2013.)

- *убацивање (Insertion)* – убацивање предмета у телесне отворе, најчешће у вагину. Углавном је у питању мастурбација. У специјалним случајевима (огромни пенис) се јавља као термин, при чему је у питању таг, а не категорија¹²².

„Орално“

- *кунилингус (Cunnilingus)* –орално задовољавање жене;
- *поза 69 (69)* –међусобно орално задовољавање два партнера;
- *фелацио, пушење (Blowjob)* – орално задовољавање мушкарца;
  - *блоубенг (Blowbang)* – орални генгбенг;
  - *гутање (Swallow)* – гутање сперме;
  - *сисање (Sucking)*;
  - *дубоко грло (Depththroat)* – сексуални акт у коме партнер прими цео пенис у ерекцији дубоко у уста, иза епиглотиса и у грло;
    - *агресивно дубоко грло, јебање у уста (Facefuck)* – разликује се по томе што се изводи истински или наизглед против воље сексуалног партнера који прима пенис;
    - *туцање грла (Throat fucking)*;
- *фелчинг (Felching)*- сексуална пракса која укључује орално исисавање сперме из вагине или аналог отвора партнера;
- *љубљење (Kissing)*.

Категорије које се односе на различите врсте сексуалног односа често представљају оно на шта се прво помисли када је у питању порнографија на Интернету, с обзиром на то да су управо те категорије, оне које су додатно појмовно утаначене на различитим сајтовима. Стога, суштински индентични феномени (нпр. силовање) се могу налазити под различитим класификаторним именима (таговима, нпр. *хардкор* и *јебање – Fuck*).

V 1.a. 2.2. 7.1. „Чинови“

Прва здружена група односи се на категорије које су специфичне по контексту у коме се одиграва сексуални однос, независно од врсте сексуалног

¹²²http://www.vid2c.com/video/66074590/fairhair-russian-riding-tasty-shaft?utm_source=referrer&utm_medium=ref&utm_campaign=t1 (приступљено 27.5.2013.)

односа, а односе сеи на категорије које могу да буду пропратни елементи било каквом сексуалном односу. Из тих разлога ова група је „општа“, при чему се неке категорије налазе и у другим одељцима. Снимци ејакулација (који су општи зато што се могу односити и на различите врсте сексуалног односа) налазе се и у одељку који се односи на телесне излучевине, *силовање* наликује одељку „теме, заплета и концепта“, док би „снаф“ (илегалан и за дистрибуирање и за гледање) одговарао патолошком делу одељка о „сексуалној оријентацији“. Без обзира на све то, ипак се сматрају врстом сексуалног односа.

У контексту врсте сексуалног односа, *силовање* може представљати и сексуални однос у коме један учесник упркос опирању бива надјачан и савладан, тако да поред посматрања контекста криминалног акта, може представљати и облик сексуалне фантазије, наравно, уколико се ради о глуми. У тако контролисаним условима и у таквом културном контексту *силовање* може да представља порнографску категорију. Чак и у случају *силовања* као „присилног сексуалног односа“, постоје исечци који темом и ситуацијом ублажавају друштвену осуду, као нпр. силовање цивилки од стране војника, или силовања затвореника од стране полицајца или других затвореника¹²³. Насупрот томе, постоје исечци који појачавају ефекат осуде, као што је случај инцеста (отац силује ћерку, син мајку, брат сестру, учитељ ученицу итд)¹²⁴ при чему отац и ћерка, син и мајка, ујак и нећака представљају пренаглашене и екстремније верзије фетиша „*пилетине*“, „*татице*“, „*маме, милф*“ и „*ујкице*“. Овакве исечке, као део порнографије на Интернету, користик под дејством сексуалне фантазије може посматрати као да су настајали у контролисаним условима (глума, а не стварни родбински односи), што имплицира подвођење оваквих исечака под „општу“ групу.

Hentai као „*анимирана јапанска порнографија*“ је „позајмљена“ категорија од врсте снимка, али је сврстана овде, зато што, без обзира на различите поджанрове, садржи препознатљиве врсте сексуалних односа.

Снимци ејакулирања су показатељ тога да је сексуални однос био стваран и да је постојало уживање.

---

¹²³<http://rapoportube.net/gallery/women-raped-and-abused-in-prison/index.html#.Ua5IZz6Jqrs> (приступљено 28.5.2013.)

¹²⁴<http://rapoportube.net/> (приступљено 28.5.2013.)

V 1.a. 2.2. 7.2. „Предигре или континуирани пропратни ефекти“

На први поглед није јасна граница између ове и претходне групе, нарочито зато што се снимци ејакулација не налазе у овој групи. Дистингтивна својства ове групе су време (предигре се налазе у овој групи, што је време пре самог сексуалног чина, или снимак ејакулације који је на крају сексуалног чина, а који се дешава споља, односно по телу другог учесника) и паралелна делатност (нпр. асфиксија или КБТ, што се дешава паралелно самом сексуалног чину). Међутим, у ову групу не улазе елементи саме пенетрације или задовољавања, већ као што је напоменуто, само пропратни ефекти.

V 1.a. 2.2. 7.3. „Анална“ и „секс“ група

Генерици у здруженој групи која се односи на *секс* су веома општи и међусобно недистинктивни, с обзиром на то да исечци често садрже и *орални* и *анални секс*, као и многе друге сексуалне праксе, а опет све остале категорије се не могу подвести као *специфичне* поткатегије поменутих, зато што се овде приказане категорије већ односе на врсту ссексуалног односа. Поред тога, ни сам *хардкор* и *секс* не могу бити изостављени као преопшти, с обзиром на то да постоје као категорије на сајтовима, и самим тим би требало да постоје у најоштијем случају, као *генерици* ове етнотаксономије.

Хардкор и *секс* су веома општи, као што је напоменуто. Што се категорије *секс* тиче, када се претрагама или хиперлинком користи категтрија *јебање (Fuck)*, у већини случајева се поистовећује са *сексом*. Уколико су као садржаји који су категорисани као *секс*, одвојени од *хардкор-а*, често се реферишу и по опису и врсти снимка: *реалан*, *класичан*, *примерен за жене*, односно *аматерске* и *старијеснимке*. Стога, категорија *секс* може садржати све елементе и позе као и *хардкор*, али је нешто нежнијег такта¹²⁵.

Уколико се из скупа издвоје разлике које се односе на *орални* и *анални секс* и остали, углавном незаобилазни пропратни елементи исечака (нарочито оних категорисаних као *хардкор*), као пресек нечега што се дефинише као „*секс*“ и као карактеризациони мотив ове групе *генерика* остаје „интензитет грубости“.

¹²⁵http://www.pornhub.com/view_video.php?viewkey=707247941 (приступљено 29.5.2013.)

Пенетрација у техничком смислу најчешће представља елементе исечака који се односе на ову групу *генерика*, иако у културолошком смислу термин „пенетрација“ најчешће означава појам за грубо продирање (у вагину, пошто је у остале телесне отворе већ разврстано по другим категоријама, нпр. оралног и аналног секса), што је потврђено сталним повезивањем поткатегорије *пенетрација* са *хардкор-от*. У специјалним случајевима може се односити на женску мастурбацију уз помоћ помагала, при чему је у питању „таг“, а не категорија, што, такође, иде у прилог појму „грубог продирања“. Корисници (пошто је таг у питању) то карактеришу, потврђујући распрострањено мишљење да жене траже велике дилдое и да воле што већи пенис: „секси“ девојка једнако велики апетити, велики апетити једнако „тврд секс“ и велики пенис, велики пенис једнако „секси“ мушкарац, пошто се „слични паре“, односно „секси жена“ и „секси мушкарац“.

Дакле, као и до сада у категоризацији порнографије, „подразумевајући“ елементи се у категоријама аутора сајтова не наводе, више изражени елементи који се, такође, увек паралелно појављују могу учинити овај подразумевајућим и омогућити разврставање исечка по другим категоријама, а оно што преостане оставља огољено, културно обојено (често стереотип или предрасуду), значење те категорије, нарочито ако је специфична категорија неке друге категорије. Тако би на нпр. на први поглед категорија *дупла пенетрација* требало да буде *варијатети* поткатегорија *пенетрације*, а заправо потпада под *специфичну* категорију *аналног секса*, с обзиром на то да су јој из физичко-техничких разлога „блиске“ категорије *тројка* и *анални секс*, а *хардкор* и *пенетрација* компоненте, нешто што се углавном подразумева и не наводи као „блиска“ категорија¹²⁶ (осим ако се на појединим сајтовима наводи све, такво категорисање се најчешће јавља у формату „име категорије-снимци“: нпр. *Hardcore Sex Videos*, *Group Sex Videos*, *DP Porn Videos*¹²⁷).

Са друге стране, „тагови“ су знатно описнији, бројнији по једном исечку, при чему се не дешава редуковање категорија на оне најизраженије, већ се „тагови“ кумулативно додају, тако да најчешће обухватају већину дешавања у

---

¹²⁶<http://www.nuvid.com/video/326682/double-penetration-for-starving-naughty> (приступљено 29.5.2013.)

¹²⁷<http://www.coolmovs.com/content/103401/inside-horny-hands.html?wmid=1389> (приступљено 29.5.2013.)

самом исечку. На пример, категорије једног исечка у ком се дешава дупла пенетрација су¹²⁸:

- *анални секс (Anal)*;
- *лепотица (Babe)*;
- *тројка (Threesome)*;

док су тагови који се односе на исти исечак:

- *анални секс (Anal)*,
- *лепотица (Babe)*,
- *дупло јебање (Double fucking)*,
- *хардкор (Hardcore)*,
- *сендвич (Sandwich)*,
- *тројка (Threesome)*,
- *пенетрација (Penetration)*.

За други исечак категорије би биле¹²⁹:

- *велике груди (Big Tits)*,
- *анални секс (Anal)*,
- *групни секс (Group)*,
- *интеррасно (Interracial)*,
- *дупла пенетрација (Double Penetration)*.

Тагови ових категорија су: *вагинални секс (Vaginal Sex)*, *орални секс (Oral Sex)*, *анални секс (Anal Sex)*, *дупла пенетрација (Double Penetration)*, *велике груди (Big Tits)*, *белкиња (Caucasian)*, *интеррасно (Interracial)*, *пушење (Blowjob)*, *дубоко грло (Deepthroat)*, *гутање сперме (Swallow)*, *снимак свршавања (Cum Shot)*, *тројка (Threesome)*.

У првом случају као пропратни „тагови“ се појављују и *хардкор* и *пенетрација*, али и *анални секс*, што би после великог броја разматраних исечака довело до тога да би истраживач морао статистички да се одлучи за то где нека категорија (у овом случају *дупла пенетрација*) етнотаксономски припада. Ово питање колико је коректно, с обзиром на то да би требало представити „народно

¹²⁸<http://www.nuvid.com/video/326682/double-penetration-for-starving-naughty> (приступљено 29.5.2013.)

¹²⁹<http://www.redtube.com/187730> (приступљено 30.5.2013.)

знање“ које је очигледно, али овде се ради о случају који некада наликује *неафилисаним генерицима* из етнобиологије (D’Andrade, 1995:98-100, а описано у поглављу о таксономијама), а некада „врстама“ за које не постоји консензус чему припадају, а које су по имену свакако поткатегорије, тако да се не могу оставити као генерици.

Други случај који је специфичан за „тагове“ које се односе на „врсте сексуалног односа“ јесте то што, осим „несврстаности“ категорија постоји и „неодређеност“ категорија. Тако нпр. „таг“ *букаке* уопште се не мора односити на ејакулацију више мушкараца, већ се поистовећује са самим чином ејакулације, најчешће по лицу другог учесника/ице, што одговара наткаторији *cumshot*¹³⁰, при чему се губи специфичност самих категорија, као и међусобна дистинктивност, чинећи „тагове“ у односу на категорије прецизнијим, али мање тачним.

Без обзира на то, листа „тагова“ за неки исечак често садржи и „преписане“ категорије, тако да се имена тагова, или односе на назив исечка или категорије, као и на описане акције или предмете који се појављују у исечку, што имплицира да терминологија коју корисници користе и материјал одакле се „образују“ управо потиче од саме Интернет порнографије, а да се додатне информације и сложенице у именима „тагова“ односе на непосредна физичка опажања. Стога, тагови са једне стране садрже таксономски костур у смислу самих категорија, али са друге стране, садрже и друге елементе, попут делова самог опажања.

V 1.a. 2.2. 7.4. „Задовољавања“ и „орални секс“

Уколико сексуални однос не представља „класичан секс“ са пенетрацијом, него се користе екстермитети (руке, ноге и предмети), односно, ако не „уживају“ подједнако обе стране истовремено, онда се то термилошки обележава као „задовољавање“. У српском језику реч „задовољавање“ означава „задовољавање“ мушкарца или жене, а мастурбација означава „самозадовољавање“, а њихов пандан у англофонској култури су глаголи у партиципу (*Fisting, Fingering, Inserting*), при чему је најчешће у питању тзв. „рад“, ако се ради о задовољавању мушкарца (*Handjob, Footjob*). Са друге стране, можда због тога што се уста сматрају ерогеном зоном, било које „задовољавање“ устима се тумачи као

---

¹³⁰http://www.xvideos.com/video312589/spectacled_brunette_takes_cum_shower (приступљено 30.5.2013.)

„орални секс“.Интересантно је да је анални фистинг врста фистинга, а не аналног секса, тако да је, такође, у питању „задовољавање“ (мада постоје случајеви и сајтови где постоји као категорија и *anal*, у случајевима када нема *фистинг*, тако да је ова категорија донекле неодређена).

Културолошки узрок овакве категоризације може се довести у везу са Личовим комуникацијским тумачењем принципа реципрочности у трансакцијама, у коме смисао реципрочне обавезе представља израз узајамног осећања да обоје припадају истом друштвеном систему. Штавише, начин на који дајете говори о узајамним односима, при чему, ако се узвраћа у природи у виду истог еквивалента, онда такво понашање изражава једнакост стауса, за разлику од разнородних дарова као што је нпр. давање наднице за нечији труд (Лич, 2002:14). У складу са тим, вршилац чина „задовољавања“ као да чини одређен посао, сходно неједнакој размени.

V 1.a. 2.2. 8. Део тела - „шта“- (форма живота)

Ову форму живота карактеришу:

- *дуга коса (long hair)* – ретка категорија
- *ејакулација по лицу (Facials)*
- *велике груди (Big tits)*
  - *деколте (Cleavage)*
  - *опуштене груди (Saggy tits)*
  - *огромне груди (Huge tits)*
    - *природне огромне груди (Huge Natural Tits)*
  - *природне велике груди (Big Natural tits)*
- *мале груди (Small tits)*
- *брадавице (Nipples)*
- *све телесне шупљине (All holes)*
- *женски полни орган (Pussy)*
  - *каamelтоу (Cameltoe)* - усек између вагиналних спољних усана
  - *длакав женски полни орган (Hairу pussy)*
  - *обријан женски полни орган, мачкица (Shavedpussy)*
- *задњица (Ass)*
  - *велика задњица (Big ass)*

- *тестиси (Balls)*
  - *огромни тестиси (Baloon balls)*
- *велики пенис (Big dick)*
  - *огроман пенис (Giant cocks)*
  - *пенис преко 10 инча (10+inch cock)*
- *мали пенис (Small cock)*
- *дуге ноге (long legs)* – ретка категорија
- *стопала (feet)*
  - *Прсти на ногама (toes)*
    - *дуги нокти (long nails) - различитих облика и боја*
- *длаке (hair)*
  - *длаке на телу (Body hair)*
  - *маљаве груди (Hairy chest)*
- *мишићи (Muscles)*
- *науљено тело (Oiled)*

Приликом разматрања чисте перспективе категорија аутора сајтова и приоритета речи у именовану самих исечака, катрактеристика дела тела се налази одмах после сексуалне оријентације, тако да одељак који се односи на „део тела“ представља једно од главних одређења, када је у питању сексуална преференција. Као што је и до сада наглашавано, а сада је и потврђено, да се део тела категорише, ако је на неки начин наглашен, углавном величином (нпр. груди, задњица или пенис) или кадром (задњица или стопала). И ако је део грана етнотаксономије, приказана класификација одговара партономској класификацији која се са укључивањем различитих делова може применити на *мушкарце, жене и шимејлове*, а саме категорије су међусобно дистинктивне. У случају великих груди и стопала постоје варијетети. Интересантно је да се стопала посматрају одвојено од самих ногу и да се називају „фетиш на стопала“ (FootFetish). Овај део говори и о измеђеном лепотном идеалу, у коме ће наглашени делови тела продавати робу.

V 1.a. 2.2. 9. Главни учесник („ко“) (форма живота)

Као главни учесници најчешће се појављују:

- *риба / млада девојка (Babe)*

- *платуша (Blonde)*
- *бринета (Brunette)*
- *позната личност (Celebrity)*
- *маторка / жена у годинама (Mature)*
- *милф (мајке које бих волео да јебем) (Milf)*
- *порно звезда (Pornstar)*
- *црвенкосе (Red Head)*
- *шимејл (Shemale) –трансвестити који су задржали мушки полни орган, али су операцијом или узимањем хормона повећали груди*
- *тинејџери (Teen)*
- *овисник (Addict)*
- *инвалиди са ампутираним удовима, богаљи (Amputees)*
- *патуљци (Midgets)*
- *животиње (Animal)*
- *анђео / демон (Angel/demon)*
- *Твинк (Twink) –сленг израз геј популације, који означава младог мушкарца витке грађе, ћосавог и са мало или потпуно без маља по телу*
- *чирлидерсица (вођа навијачица у америчком фудбалу) (Cheerleader)*
- *каубојка/каубој (Cowgirl/boy)*
- *пастув, мачо мушкарац (Stud)*
- *невин / девица (Innocent/Virgin)*
- *травестит (Ladyboy)*
- *собарица (Maid)*
- *ученица (Schoolgirl)*
- *курва / проститука (Whore)*
- *осамнаестогодишњак / осамнаестогодишњакиња (18 у.о.)*
- *бејбиситер/ка (Babysitter)*
- *ББВ (крупне, лепе жене) (BBW)*
- *буџмасте, буџке (Chubby)*
- *дебели (Fat)*
- *спортисти, атлете (Jocks)*
- *црнке (Black Hair)*

- доктор (*Doctor*)
- (бивша) девојка (*(Ex-)girlfriend*)
- супруга (*Wife*)
- монструозни људи (*Monstrous people*)
- бабе / деде (*Granny/Granpa*)
- ванземаљци (*Alien*)
- татица (*Daddy*)
- баја (*Hunk*)
- мама (*Mom*)
- медицинска сестра (*Nurse*)
- готичар / готичарка (*Goth*)
- труднице (*Pregnant*)
- секретарице (*Secretary*)
- учитељ / учитељица (*Teacher*)
- браћа и сестре (*Siblings*)
- криминалац / затвореник (*Criminal/prisoner*)
- војник (*Soldier*)

На први поглед делује да је у питању слична логика категоризовања као код предмета и помагала. Категорије су међусобно дистинктивне (у овој групи јасне су границе између нпр. *чилдерсице* и *труднице*), те може да се дође до закључка да фетишизација доводи до јасне дистинктивности у размишљању, тј. да за сваки пример постоји један централни мотив који је управо представљен својом категоријом. Тако и јесте у већини случајева, када се категорије посматрају између себе, у оквиру ове *форме живота*. Међутим, за разлику од предмета и помагала, овде је уочено повезивање са категоријама које не припадају овој *форми живота* (нпр. *медицинска сестра* и *униформа*), за шта је потребна каснија, додатна анализа.

Но, оно што је приметно и што може бити могући начин класификовања је то дасу категорије мушкараца (нпр. доктори, затвореници, војници, каубоји, шефови, итд.) као носиоци моћи, а насупрот овој позицији стереотипне улоге чилдерсица, или бивше девојке говоре о апсолутизовању женског тела као сексуалног објекта. Поменуте улоге жену стављају у потчињен положај, а

сексуалне улоге се не релативизују – „мушкарци су паметни, а жене су глупе, али лепе“ (Naffzier, 1974: 255).

V. 1.a. 2.2. 10. Телесне излучевине („уз шта“) (форма живота)

У оквиру ове форме живота појављују се следећи исечци:

- *снимак свршавања (Cumshot)* – познат као „снимак за новац“ у порнографској индустрији, јер су мушки глумци додатно плаћани за ејакулацију (Moneyshot);
- *кримпај, кремпита (Creampie)* – познато и као интерна ејакулација којом се описује акт ејакулације у вагину или анус;
  - *снимак ејакулације / свршавања (Cumshot)*;
  - *сквиртинг (женска ејакулација) (Squirting)*;
- *сноубол (Snowball)* – сексуална пракса у којој један партнер узме туђу сперму у уста и онда је пребаци другоме у уста, најчешће љубљењем;
- *згутање сперме (Cum-gargling)*;
- *једење сперме (Cum eating)*;
- *премазивање спермом (Cum-covered)*;
  - *размењивање сперме (Cum swapping)*;
- *гутање сперме (Cum swallowing)*;
- *скет (Scat)* – парафилија која укључује сексуално уживање изазвано фекалијама и копрофилијом;
- *златни туш (Goldenshower)* – парафилија која укључује сексуално уживање изазвано урином или уринирањем;
- *испијање мокраће*;
- *сузе (Tears)*;
- *повраћање (Vomit)*;
- *млеко дојиље (Breast milk)*;
- *крв (Blood)*;

- *менструална крв (Menstrual blood);*
  - *зној (Sweat);*
- *слине (Slime);*
- *гној (Pus).*

Ова категорија је специфична по томе што сперма има највише генерика и специфичних врста, што је у складу и са етнобиолошким таксономијама у којима културно значајне „врсте“ имају највише специфичних категорија. Као делови одећеног културолошког аспекта јављају се еуфемизми и метафоре за телесне излучевине – за урин ће се рећи златни „туш“, сперма се неће називати спермом него „свршотином“, а копрофилија се неће назвати пежоративно. Телесне излучевине, углавном оне са спермом, често чине пропратне ефекте различите врсте сексуалног односа, тако да указују и на категорије које се не налазе у овој групи. Добијају додатне особине, у зависности од контекста у коме су се појавиле, али ако би нешто могло да буде заједничко попут „ублаженог“ или жаргонског именовања категорија то је природа вршења ових чинова, у којима један случај подразумева војеризам корисника који посматра учесника који излучује, док је у другом случају то део сексуалног односа, у коме онај који испушта излучевине (у тренутку док их испушта) има доминантнију улогу. Без освртања на психолошку позадину, са антрополошке тачке гледишта, интересантне су и остале категорије попут суза, крви, млека итд, које (када се узме и обзир однос доминантних улога) неликују ритуалним компонентама, а цела ова *форма живота* има ритуални карактер. Међутим, даљом анализом би требало утврдити у ком се својству и са којом категоријама се појављују телесне излучевине, како би се и потврдили иницијални услови за разматрање овакве природе.

V 1.a. 2.2. 11. Сексуална оријентација („с ким“) (форма живота)

Категорија која укључује сексуалну оријентацију можда највише одређује које ће снимке неки корисник гледати. Поред стандардних оријентација које се односе на пол, агресивност, егзибиционизам, војеризам итд, постоје разне парафилије које се не налазе на великим сајтовима, али се могу наћи на

Интернету, углавном у дубокој мрежи¹³¹. Радови на ту тему су углавном психолошке природе, или се односе на студије о штетности, или о борби против (нпр. педофилије). Због стандардних категорија које се могу наћи на сајтовима, ова категорија је укључена. Остале категорије су дате као илустрација шта све постоји, али нису укључене у анализу, јер не постоје као категорије и тагови.

- геј
- лезбијска
- бисексуална
- педофилија
- зоофилија
- некрофилија

- БДСМ – везивање, доминација, садизам, мазохизам
  - мазохизам
  - садизам

Потом и:

- трансексуализам
- трансдресинг (подразумева облачење одеће која се у оквиру одређеног друштва повезује са супротним полом)
- фетишизам
- воајеризам
- ампуте – ампутирани удови
- егзибиционизам
- нудизам

---

¹³¹ Дубока мрежа, најновији термин који наводи на мистификацију, у ствари је део Интернета који зато што није индексан није претражив, па тај део мреже класични претраживачи Интернет страница не виде. Интернет индексирање укључује креирање специфичног списка речи који је везан за одређену Интернет страну и који му се придружује, као кратак садржај странице који корисници не виде. Могућност прављења страница без икакве контроле је довела до појаве великог броја неиндексаних страна, па је дубока мрежа неколико пута већа од претраживог дела Интернета, при чему је губитак података јако велики, а информативни пропуст непроцењив, због чега научни тимови раде на проналажењу нове врсте претраживача који би укључио и неиндексане странице. (Васић, 2010:89).

V 1.a. 2.2. 11.1. Остале парафилије (не налазе се под тим именом и најчешће ни под тим концептом)

- Акротомофилија (сексуална привлачност према људима са ампутираним удом / удовима).
- апотемнофилија (сексуално узбуђење које потиче из замишљања себе без једног или више удова, услед ампутације).
- Канидефилија (сексуална оријентација која подразумева романтичну љубав и/или сексуалну привлачност искључиво према животињама из породице паса).
- Копрофилија (позната и као „скет“ парафилија која укључује сексуално уживање изазвано фекалијама).
- Циприпареунафилија (сексуална привлачност према проститукама).
- Дендрофилија (сексуална привлачност према дрвећу, нарочито као према фалусном симболу).
- Геронтофилија (сексуална привлачност према веома старим особама).
- Гинотиколобомасофилија (љубав и/или сексуална привлачност према ушној шкољки жене).
- Хирустофилија (сексуална привлачност према длакама испод мишке).
- Хоплофилија (сексуална привлачност према оружју).
- Клисмафилија (сексуална привлачност према клистиру).
- Корофилија (сексуална привлачност према исцрпљености).
- Макрофилија (сексуална привлачност према дивовима или увеличаним објектима).
- Маиезофилија (сексуална привлачност према трудницама, нарочито оним у поодмаклој трудноћи).
- Мизофилија (сексуална привлачност према прљавим стварима).
- Нанофилија (сексуална привлачност према ниским партнерима).
- Некропедофилија
- Парафилија са 547 подврста.
- Патенофилија (сексуална привлачност према одузимању девичанства).
- Саркофилија (сексуална привлачност према људском месу).

- Стигматофилија (сексуална привлачност према тетоважама и белезима жртвовања).
- Пигофилија (сексуална привлачност додиривања нечијих бутина).
- Ксенофилија (сексуална привлачност према странцима –категорија држављанина, или ванземаљцима –категорија анимирани филм, или костими).
- Ксирофилија (сексуална привлачност према оштрицама / бријачима).
- Фротеризам (сексуална привлачност према трљању својих гениталија најчешће уз особу која на то не пристаје).
- Абасиофилија (сексуална привлачност према људима који се тешко крећу односно користе ортопедска помагала).
- Албинофилија (сексуална привлачност према албино особама или објектима).
- Алголагнија (сексуално узбуђење које се постиже трпљењем боли, најчешће у ерогеној зони).
- Асфиксофилија (сексуално узбуђење које се постиже прекидом или смањењем довода ваздуха у организам).
- Аутагонистофилија (сексуално узбуђење које се постиже излагањем публици, односно на јавном наступу на сцени или пред камером).
- Аутасасинофилија (сексуална привлачност премастраху од убиства).
- Аутоандрофилија (сексуално узбуђење које се постиже излагањем животној опасности).
- Биастофилија (сексуално узбуђење које се постиже силовањем, често непознате особе).

V 1.6 Истраживачка логичка корекција

Упркос томе што код претходне уочене таксономије постоји разграната структура која подржава принципе који важе за етнотаксономије уопште (број нивоа, учестаност варијатета, именовања итд), за даљу анализу је потребно извршити извесне корекције. Наиме, успостављена је веза наткатогија-поткатогија за случајеве када се уз извесну категорију увек појављује и нека друга категорија. За случајеве када су неке категорије често, али не увек повезане, урађене су тзв. „лабаве групе“ *међунивоа*, међутим постоје и случајеви који нису могли бити обухваћени претходном структуром, а то су нпр. када се уз одређену категорију појављују и категорије из неке друге групе или *форме живота*, или када се једна категорија појављује у више различитих група, итд. Такве категорије су назване „мешовите“ категорије, пошто више различитих категорија из различитих група учествује у њиховом стварању, или и оне саме указују на различите категорије (нпр. *снимак ејакулације*, *силовање*, *примерен за жене*, *БДСМ* итд.). У питању је систем који се не може приказати само преко стабла сигурних дискретних случајева: поткатогија-наткатогија, већ су потребне и остале везе.

Из тих разлога категорије ће бити представљене шематски. Дебелим стрелицама ће бити означена релација наткатогија-поткатогија (ако једна категорија увек указује на другу), а танким стрелицама је представљено указивање једне категорије на другу (ако једна категорија често указује на другу). У досадашњој анализи су уочавани различити тзв. градивни мотиви категорија који су представљали класе *међунивоа*, као и базне класе „лабавих гупа“, али нису експлицитно постојали, као имена категорија на сајтовима, већ представљају истраживачева описна имена заједничког елемента за групу категорија. Сличан метод ће бити примењен и у овом шематском случају, само са резимираним закључцима о томе које су то основне класе поменутих шема. До сада је уочено највише „мешовитих“ и неафилисаних категорија, као и самих груписања, у случају *форме живота* која се односи на *тему-заплет-концепт* и у случају *форме: врста сексуалног односа*. Међутим, *форма живота: тема-заплет-концепт* садржи два значајна сегмента. Први сегмент је „фантазијске“ природе и подразумева представу о одређеним сценаријима или улогама (попут *приче*, *прељубе*, *дивљег и лудог* и сл), са чиме се после могу граничити *форме живота*

главног учесника и форме живота нације пошто су и то одређени облици представа. Други сегмент се односи на тзв. *насилну групу*. Само насиље је присутно у различитим категоријама из целокупне таксономије, не само у поменутих формама живота. Из претходног произилази да „мешовите“ категорије могу да се распореде између три основне класе:

- прва класа се односи „насиље“;
- друга класа се односи на „сексуалне фантазије“;
- трећа класа се односи на „сексуалне технике“.

V 1.6. 1. Шема категорија „насиља“

Насиље је комплексан појам. Биће коришћена дефиниција овог појма, која насиље види кроз поступке који представљају намерно наношење физичких и/или психичких повреда (Недељковић, 2011:155). Као исход насиља често се јавља **понижење**, које је углавном средство за остваривање жеље да се неке нанесе зло. Понижен значи бити инфериоран, оптерећен одређеним траумама и води ка губитку контроле, те укључује: увреде, спуштања, обасхрабривања, притискања, негирање нечијег идентитета и самопоштовања. Потребно је нагласити да понижење укључује нелагодност и присиљавање особе на позицију много инфериорнију од очекиване. Занимљиво је истаћи да се овај термин није употребљавао у описаном смислу све до осамнаестог века (Недељковић 2011: 106), пошто се може успоставити хронолошка веза са употребом речи „порнографија“, која је у данашњем значењу први пут забележена тек средином деветнаестог века.

Да би се створили услови за насиље, потребно је двоје. У позоришту то су глумац и гледалац, а у овом раду то ће бити жртва и насилник. Појам **жртве** је веома сложен. Пре свега улога жртве се гради и конструише кроз многобројне сложене процесе, јер се насилник у неком моменту може трансформисати у жртву, или се феномен жртве може проширити на читаву групу, на пример, ако је једном члану те групе начињено неко зло. Чињеница да се идентитет жртве гради, упућује нас на закључак да многи људи преузимају ову улогу, заснивајући своју идентификацију и комуникацијску сигурност у игрању те улоге (Недељковић,

2011:120). Недељковић описује Колоросиних четири елемента насиља који се огледају кроз:

- Несразмеру моћи, при чему је насилник старији, јачи, популарнији, али исто тако и повећање броја оних који злостављају може довести до овакве неуједначености. На основу овога закључује се да насилништво не укључује конфликт две особе подједнаког степена моћи.
- Намера повређивања која се огледа у жељи да се нанесе емоционални или физички бол. Очекује се и да ће насилник уживати у посматрању патње.
- Претња даљом агресијом. И жртва и насилник знају да ће се насилничко понашање вероватно поновити, јер насилништво није једнократан догађај.
- Престрављеност се јавља као резултат систематског насиља које се користи да би се застрашили други и да би се одржала доминација. Некада и страх који се производи није само средство за постизање циља, већ и он сам за себе представља циљ. Након стварања страха насилник може да почне да се понаша слободно без страха да ће жртва узвратити или рећи неком за насилништво (Недељковић, 2011:122). Дескрипцијом улоге насилника и жртве долазали се до најужег појма насилништва у групи појмова који ће бити коришћени у анализи.

Изложене описе и постављене категорије неопходно је продискутовати, пре свега, сагледавајући улогу и место бола, патње и понижења у порнографским исечцима. Сама етимологија речи „бол“ указује на везу са појмом казне, јер енглеска реч „pain” потиче о латинске речи „poena”, што значи казна. Међутим, казна у порнографији нема превентивну улогу, нити етичку позадину оправдања реакције насиљем због кршења неке нормe. Овде је казна средство за остваривање циља који је у већини случајева бол, који је опет циљ сам за себе. Овакво тумачење, не само да нема смисла у уобичајеном друштвеном контексту, већ је и табуисано, јер занемаривање казне као чуварке друштвеног система може, не само нарушити систем, већ га у потпуности обесмислити. Суштина бола у пракси доминације у сексу се огледа кроз апсолутну предају партнеру. Све се заснива на неизмерном поверењу и мисли да смо у стању да свој живот предамо у руке неког другог, а, такође се и монопол ставља на располагање моћи, која се предаје појединцу, а не друштву (Васић, 2012:245).

Данас, када се говори о разним облицима доминације, тешко да се може говорити о насиљу када се сагледа шири контекст, узимајући у обзир да добар део „реквизита” улази у све ширу употребу у практиковању сексуалног чина, односно да се ради о строго припремљеном и вођеном процесу. Као што је напоменуто, БДСМ представља својеврсно играње улога, заправо представља „мучење са пристанком“ и као такво се граничи са поменутиим груписањем око играња улога (претходни одељак), али не улази у исту, зато што играње улоге у случају БДСМ-а није циљ, већ метод.

По истраживању на основу здруживања категорија на сајтовима, не долази до поистовећивања термина од стране категорија, иако до тога долази у самим насловима исечака. *Понижавање* није исто што и *доминација*, *мучење* није исто што и *грубост* или *кажњавање*. Сам чин мучења се често сврстава као *БДСМ*, али ако је категорија сврстана у понижавање, уз њу се ретко појављује и *БДСМ* као „блиска“ категорија, али су епитети категорија или тагова *агресивно*, *брутално* или *фетиш* чешће придружени у случају категорије *понижавања*, него у случају *мучења*. Такође, често у имену исечка пише „понижавање“, али исечак није сврстан под ту категорију од стране аутора сајтова или самих корисника¹³³,

---

¹³³Корисник сам може да категоризује, гласајући за сврставање тог исечка, али на неким сајтовима су му на располагању понуђене категорије аутора сајтова, а на неким другим може да напише шта хоће, тако да се не зна да ли је такав исечак доспео у другачију категорију гласањем корисника

односно „другачије је прихваћен у народу“, него што је била првобитна намера аутора самог исечка, или је прецизно прихваћен с обзиром на то да су гледаоци препознали садржај који указује на „насиље са пристанком“, односно да постоји културна компетенција конзумента, када је избор појмова у питању. Када се *понижавање* и *БДСМ* појављују заједно, онда је то у случајевима жене која „мучи“ мушкарца, или жене која понижава другу жену (нпр. у категорији *женска доминација*). Изгледа да је културолошки, ако у *БДСМ* исечку жена понижава, то ближе игри, сексуалној провокацији и изазивању, него у случају ако мушкарац то ради, јер је онда ближе насилништву и категорији *понижавања*, али у контексту који нема придружен *БДСМ*, већ је оранлно или анално *понижавање*¹³⁴, што не треба помешати са тагом *кажњавања* или *зостављања*, који опет има друго значење у виду веома грубог секса. Није разлика у подразумеваној физичкој снази оно што раздваја игру од насилништва, односно није закључак да мушкарац има веће рестрикције, већ да жена не може да понижава мушкарца ако то није његова воља. У случају *везивања* се дешава да је жена та над којом се врши чин *понижавања*, а да је уз понижавање придружена и категорија *БДСМ*, што је приказано на дијаграму (указивање понижавања на везивање). *Електро шокови* се, такође, приказују у својству везане жене или ређе мушкарца. *Електро шокови* се налазе и са придруженим таговима везаним за електричну мастурбацију са пенисом и електродама у крупном плану.

Стога, мучење и понижавање су изузети из категорије *БДСМ*-а зато што не представљају играње улога господара и роба, већ се сврстава као својеврстан тзв. фетиш који се, такође, базира на моћи, али не у „садистичком или мазохистичком“ смислу, барем не у оној представи каква је у исечцима етикетираним као *БДСМ*, а све бројније рекламе за насилне садржаје попут *punishtube* и *publicdisgrace*¹³⁵ и све бројнији насилни исечци, односно њихов садржај, ипак се ограђује од *БДСМ*-а и тумачи од стране аутора сајтова и корисника, без обзира на оно што се темом исечка покушава

или премештањем од стране аутора сајтова, но, с обзиром на њихово међусобно допуњавање и сличан модус деловања, битно је да је исечак као такав, било на на један, или други начин, свакако другачије категоризован и изгласан, него што је његово име, тј. настојање аутора самог исечка.

¹³⁴То доводи и до заључка да је такав сексуални однос својеврстан табу таквих врста сексуалног односа, без обзира на то што су они уобичајени у порнографским исечцима, односно на то да постаје средство за понижавање у случају да друга страна није спремна на то.

¹³⁵www.punishtube.com или <http://www.publicdisgrace.com/>

представити, односно, да у случају да тема исечка ипак наличи на насиље, а не на игру, бива тако и окорактерисано. Потребно је нагласити да се овде ипак ради о глумљењу, односно да се актери понографског исечка поигравају различитим елементима насиља због публике (конзумената).

Поменуте раздвојености између БДСМ-а и понижавања (као и њихових деривата), тј две категорије које су типични представници насиља као игре и чистог насиља, говоре о томе шта се дешава на терену, односно како се категоризују исечци, али не одговара у потпуности на питање зашто је то тако.

Вратимо се дијаграму на коме се уочава се да на поткатегорије *насиља са пристанком* указује извештај број помоћних категорија. На пример, на БДСМ указује категорија *игра улога* која припада *фантазијском* дијаграму, а и шта упућује на то да је у питању глума и договор. затим *геј* категорија која у претходној таксономији припада *форми живота* таксона сексуалне оријентације (нпр. тзв. корпус *Manhunt* категорија о чему ће бити више речи касније), такође, указује на БДСМ, односно она компонента хомоеротичних исечака која садржи доминацију и маскулинитет као виртуелно хетеросексуално понашање, при чему је БДСМ метод, а не циљ (Васић, 2012:246). Остале категорије које упућују на БДСМ, а не налазе се као подоблик *насиља у правом смислу* односе се на предмете, костиме и сексуална помагала, као нпр. *бичеви, латекс, кожа, маска и гас-маска*. Бичем се наноси бол, али је и *природни индекс*¹³⁶ за робовласника, дресера, кажњаваоца, који у овом контексту симболизују доминатора. Кожа и латекс представљају својеврсне униформе тог жанра и такође се често односе на доминатора (док је потчињени често наг, или са нагим деловима). Требало би навести да је код категорије *ОЖНМ*, која указује на женску доминацију, такође, присутно својство по коме је у контексту моћи подређени онај који не носи одећу, те то није једино својствено БДСМ-у. *Маска* и *гас-маска* имају интересантно својство: сакривају лице, а деперсонализују носиоца, доводећи га на ниво објекта, односно у оваквом контексту - улоге. Маску могу да користе оба учесника, али *гас-маску* најчешће носи *потчињени*. На *гас-маску* указује и категорија *афиксија* из дијаграма *сексуалних техника* (као и категорија *уринирање*), што, такође, потврђује намену оног коме се наноси бол. *Ланци, конопци, лисице* указују на поткатегорију *везивања*. *Везивање* је поткатегорија са великим бројем варијатета

---

¹³⁶ „А природно асоцира на Б, али изабрано да буде индекс за Б по човековом избору (дим као индекс за ватру)“ (Лич, 2002:22)

који одговарају различитим темама или концептима, што указује, како на потражњу различитих имплементација за исти концепт, тако и на симболичко повезивање појма и слике „везивања“, као симболичке представе спомињаних концепата моћи, немоћи, контроле, надзора, активности, пасивности. Везивање се, такође, појављује и као прва реч БДСМ-а (*bondage*), а саставни је члан многих категорија, као и изрека (нпр. „Руке су ми везане“), и свакако се на оног ко је везан односи улога некога ко не одлучује о својој вољи, већ је вољно или невољно препуштен спољним одлукама и утицајима. На поткатогије *везивања*: *везивање ланцима* и *електрошокове*, такође, указују категорије неопходних предмета, при чему се због егзотичније природе *електрошокова* „блиске“ категорије често називају *играчке* или *фетиши*. Тако категорија *електрошокови* има својства вољног чина, како због повезаности са *играчкама* и *мастурбацијом*, тако и због тога што се налази у стаблу *насиља са пристанком. КБТ*, такође, указује на *електрошокове*, али и на *женску доминацију*, тако да фактички „премошћује“ те две категорије, што описује, већ спомињано својство, да се женска доминација (у односу жена-мушкарац) третира као врста игре. Када се *женска доминација* провери и из другог угла, то је свакако поткатогија *доминиације* и *злостављања* које припадају стаблу *насиља са пристанком*.

Поткатогије *насиља са пристанком* се углавном везују за БДСМ стабло на које указују категорије које односе на одећу, предмете и улоге (нпр. *игра улога* и *геј категорије*), а на које опет указују категорије из *форме живота* *врста сексуалног односа*, тј. из новог дијаграма *сексуалних техника*. Као пример тога је указивање: *геговање=>афиксија=>маска* и *гас-маска=>БДСМ* и *роб/потчињавање*. Ако одерђена сексуална техника представља намеру, онда уколико се она спроводи коришћењем предмета и одеће, она свакако бива чешће дефинисана као БДСМ (ако су у питању предмети својствени тој категорији, нарочито ланци и конопци). Између категорија *злостављања* и *доминације* постоји узајамно указивање, често због поистивећивања тих термина, с тиме што је оригинално *доминација* ближа наличју новчића *потчињавања* и *послушности*, а *злостављање* облик *кажњавања* (оно што се догоди када послушност закаже, или би требало да се потврди) *грубим сексом*, *везивањем* (узајамно указивање), *генгбенгом* итд, што се и види и из категорија на дијаграму које указују на *злостављање*. Но, оно што је битно јесте да обе категорије (и доминација и *злостављање*) не утврђују нужно правила преко предмета и одеће, већ се

правила дефинишу, тако што су код њих јасно дефинисани доминантни и потчињени. У овој области дијаграма се примећује и једноставни принцип разграничења приликом категорисања: ако је само груб сексуални однос, онда је категорисано као *хардкор*, *брутал* итд; ако је груб однос, а постоји и одређен вид насиља као наглашавања доминантог и потчињеног, онда је категорисано као *злостављање*; на крају, груб сексуални однос у коме постоји опирање потчињеног је категорисано као *силовање* или као *понижавање*. Занимљиво да ни *хардкор* нити *злостављање* указују на силовање, односно, не само да долази до разграничења, већ и до међусобног искључивања, те на силовање и понижавање не указују категорије које су искључиви представници *насиља са пристанком*, већ оне категорије које су између, које су под утицајем обе поткатегије *насиља*. Тако да на крају, оно што чини то да одређен исечак буде категорисан као нека од поткатегија *насиља са пристанком* јесте постојање утврђених правила. Томе ће бити ближи исечак који има више елемената који указују на припремљен или увежбан процес, били то карактеристични предмети, или начин одевања, или јасно утврђене улоге. То је блиско логици да је окружење са уређеним правилима понашања (ма каква она била) гарант сигурности да слобода може да се подари појединцу. Други категоришући принцип се односи на облике женске доминације над мушкарцем, што се, као што је већ навођено, такође, приписује поткатегијама *насиља са пристанком*.

Обратимо пажњу на поткатегије које се налазе између, односно оне које садрже насилно понашање, или оба вида насиља (неки исечци исте категорије су једно, неки друго), или није тачно дефинисано шта је посреди, што је чешћи случај. На приказаном дијаграму то су *генгбенг*, *мучење* и *хентаи*. О *генгбенгу* ће бити више речи у помешаним категоријама. Са једне стране, слично филму „Незасита“, *генгбенг* може да представља незасите сексуалне апетите и необузданост женског учесника, или пак „дељење“ задовољства од стране мушких учесника, што иде у прилог делу који се односи на *насиље са пристанком*. Такође, поткатегија *обрнути генгбенг* у потпуности одговара области пристанка, само се смењују врсте главних учесника у обрнутом генгбенгу (уместо централног актера, у овом случају мушкарца), што је конзистентно већ описаном обрасцу где у случају да женски актери имају доминантну улогу у односу на мушке, онда је посреди *насиљеса пристанком*. Са друге стране, *генгбенг* представља својеврсно средство за исказивање групне агресије, и са

дијаграма се види да у више случајева представља карику која указује на поткатоорије *насиља у правом смислу*. Такође, категорије на које указује, представљају и термине са којима се *генгбенг* поистовећује. Злостављање на које указује (и које представља једну од ретких категорија из *насиља са пристанком* на које *генгбенг* указује) показује да се *генгбенг* сматра довољно грубом праксом да може да се користи као средство за тзв. *злостављање* тј. *кажњавање*. Букаке са којим се *генгбенг* поистовећује (нарочито у таговима) показује *генгбенг* у светлу групног ејакулирања по централном актеру (што је, такође, својеврсна јапанска казна). На крају, указује и на *јавно понижавање, затвор, војску и силовање*. Да подсетим, релација указивања, различита је од поткатоорије само зато што се категорија на којој се указује појављује као блиска често, али не и скоро увек, као у случају поткатоорије. Вероватно због поменуте „позитивне“ стране *генгбенг* уместо да буде наткатоорија поменутих категорија, само указује на њих, али нам и то „само“ свакако даје информацију са чиме се *генгбенг* поистовећује и чему је ближи. У том случају би највише одговарало представи групног силовања, односно техничком аспекту који остаје, када се изузме (или само не нагласи) променљива силовања. На пример, људима одговара доживљај „сложне групне редаљке“, била она у окружењу затвора, војске, злостављања, али не одговара етикета *силовања* (пример је категоризовање на сајту „*јавно понижавање*“ где термин „*јавно понижење*“, ако је сексуалне природе као што јесте, свакако се дешава ван воље оног ко је „*јавно понижен*“). Сличан случај је и са категоријом *хентаи* која, такође, садржи оба типа насиља. Додуше, потребно је навести да за разлику од *генгбенга* који се једноставно описује, *хентаи* обрађује различите теме и све што је „аниме“ порнографија се сматра *хентаијем* и самим тим неки би могли да буду и *насиље са пристанком* и *насиље у правом смислу*. Оно што је битно је својство да *хентаи* може да садржи све елементе насиља, укључујући и убиство, а да опет све то буде категорисано као *хентаи*, зато што је у питању анимирани филм. На крају, категорија *мучење* о којој је већ било речи, специфична је по томе што је наткатоорија *понижавања*, а притом указује на БДСМ, зато што користи сличне праксе, па се самим тим понекад и поистовећују, тако да мучење није у потпуности насиље у правом смислу.

Трећи део дијаграма се односи на категорије које потпуно одговарају стаблу *насиља у правом смислу*. *Понижавање* је већ описивано, а информација коју доноси дијаграм је то што је понижавање „мешовита“ категорија, састављена,

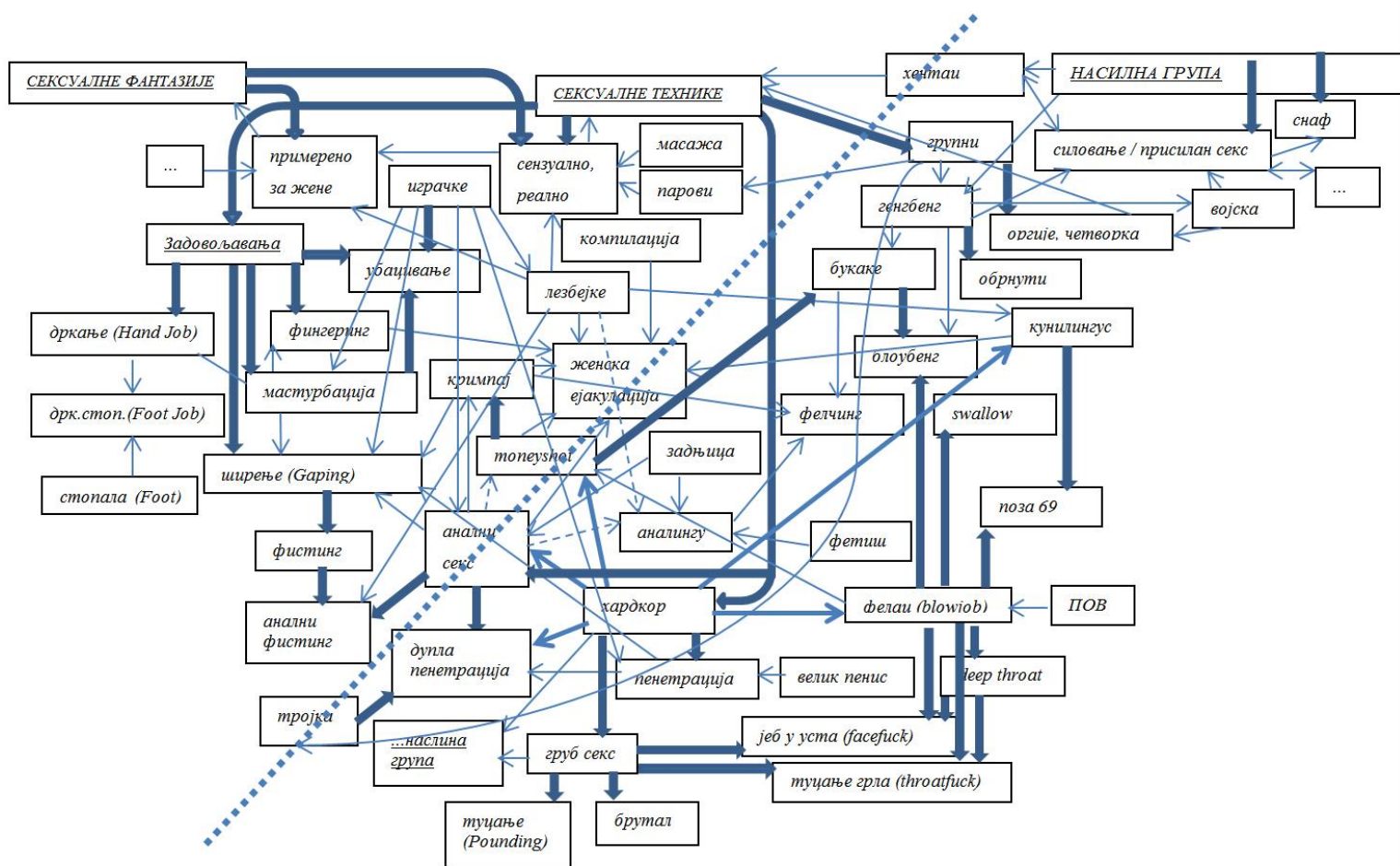

како од *мучења*, тако и од *насиља у правом смислу*, па тако представља мучење које је прешло границу физичког бола. Као што је већ напомињано, постоје исечци чији је наслов имао реч „понижавање“ у себи, али тако нису били категорисани и само случајеви где је понижавање очигледно, као нпр. присилни *felacio* итд, везивање и шамарање итд, било је категорисано као понижавање, при чему се види разлика између контекста у коме исечак настаје и оном у ком се тумачи. Такође, јавно указује на понижавање, при чему се вероватно сматра да је понижење веће, ако се обелодани или деси у јавности. *Јавно понижење* не постоји као категорија, али постоји истоимени сајт, где су садржаји исечака (као што се види из шеме категорија које указују) прожети отмицом, генгбенгом, грубошћу, силовањем, а све се, наравно, дешава на јавном месту. То донекле обесмисљава јавно место које пружа безбедност појединцу. Међутим, такви контрасти су својствени целокупном стаблу поткатегија *насиља у правом смислу*. Погледајмо категорију *силовање*. На ту категорију указују категорије које се односе на ученицу, чланове породице, војску и затвор, где све од поменутих категорија реферишу на институције од којих се очекује заштита. Но, као што је већ навођено, а што је потврђено шемом, свака од тих категорија има својеврсну сексуалну фантазију као позадину, само се довођењем у контекст силовања та фантазија пренаглашава. Тако иза *очуха* или *оца* стоји фантазија *татице* која је у узајамном указивању са *ћерком* иза које стоји фантазија *тинејџи* која, такође, стоји и иза *ученице*, док иза *сина* и *мајке* стоји категорија *милф*. Иза војске постоји представа о војницима као немилосрдним људима који се међусобно силују, а то чине и са заробљеницима. Када се из *силовања* отклоне мотиви поменутих фантазија, остаје мотив кршења норми и очекиваних правила које важе за одређен систем или окружење. Такође, силовање се као категорија не доводи у везу са тиме да се учесник опирао сексуалном чину (приказани су такви примери), већ се односи на то да је прекршен табу. Отуда се и објашњава ситуација постојања исечака са радњом у којој је неко приморан на сексуални однос, а није категорисано као *силовање*, што опет значи да варијације категорија примораног сексуалног односа на радном месту, болници итд. не спадају у нешто неочекивано. Тако у овом другом случају насиља на које не пристају обе стране, имамо уобичајена заштитна правила и табуе који постоје у свакодневном животу, али након кршења истих, не уноси се нови ред на њихово место, а у првом случају где обе стране пристају на примену насиља, имамо посебна правила која не важе у

свакодневном животу, али у контексту самог чина доносе уређеност и сигурност. Заједничко за оба случаја је да контекст ситуације и окружења доноси превагу категорисања, док је понашање самог појединца ирелеватно.

V 1.6. 2. Шема категорија „сексуалних техника“

Следећа шема, прикатана на слици 20, односи се на сексуалне технике. Категорије које се разматрају у овој шеми углавном припадају врсти *сексуалног односа*, броју учесника и телесним излучевинама из одељка о ученој тексономији.

Слика 20: Шематски дијаграм категорија „сексуалних техника“

Основне поткатегије *сексуалних техника* су: *сензуално* (нежни сексуални однос), *хардкор*, *групни секс* и *задовољавања*. Неке од тих категорија су тзв. „помешане категорије“, а неке од њихових поткатегија се преплићу, али ће о

томе бити више речи касније. Законитости „лабавих“ група „блиских“ категорија које су важиле у одељку о ученој таксономији важе и приказане су и овде, с тим да релације указивања дају много већу флексибилност од релације наткатегорија-поткатегорија, па самим тим више не постоји проблем сврставања где се категорије налазе, већ, напротив, може се увидети које су категорије повезане.

Потребно је навести да су испрекиданим стрелицама приказана указивања која се ретко појављују у случају категорија аутора сајова, али су присутна код тагова.

Претходни дијаграм *насиља* је могао да се грубо подели на три области у складу са тамошњим основним поткатегоријама – *насиљу са пристанком, насиљу у правом смислу и насиљу које садржи оба мотива*. Овде је нешто другачија подела, сагласна са „мешањем“ мотива из друге две основне групе (*насиље и фантазије*). Наиме, категорије дијаграма *сексуалних техника* могу грубо да се поделе на две области (то притом не треба поистовећивати са поткатегоријама), што је на слици приказано испрекиданом правом. У области десне полуравни налазе се углавном категорије експлицитнијих сексуалних односа и пракси „грубљег“ интензитета, док се у области леве полуравни, углавном налазе категорије „блажег“ интензитета, као и категорије које се односе на сексуална „задовољавања“¹³⁷, предигре и коришћење предмета. Притом су поменуте „интензивније“ категорије из десне области ближе релацији са *насилном групом*, док су оне из леве области ближе *фантазијској групи*.

Као што је већ навођено у одељку о *врсти сексуалног односа*, поткатегорије *задовољавања*¹³⁸ се именују или у партиципу (*Fisting, Fingering, Inserting*) у случају задовољавања жене, или се додаје суфикс „посао“ (енгл. „*job*“) у случају задовољавања мушкарца, а претпостављено је да је разлог за изостанак епитета „секс“, што ствара утисак о неједнакој размени где онај који задовољава врши одређен посао. Категорија која је слично именована је *фелацио (Blowjob)*, само је разлика у томе што за ту категорију нпр. постоји „таг“ *орални секс*, тј. из перспективе корисника му се даје особина „секса“, али ако се тумачи без помоћи анализе тагова, онда је из перспективе категорија аутора сајтова на први поглед подврста задовољавања – истоветан тип категорије као и *задовољавање*

---

¹³⁷Сексуално задовољавање као пракса коришћења екстермитета и сексуалних помагала (играчака), описано у одељку о *форми жовта врста сексуалног односа*.

¹³⁸Истраживачева категорија

руком. Но, релације између категорија, ипак изводе другачији закључак. Прво је потребно разграничити саме стимулације. Стимулација пениса углавном не указује на стимулацију вагине и обрнуто. У питању је једносмеран процес, а изузетак је узајамна мастурбација (*mutal masturbation*) за коју није уобичајено да постоји категорија, али постоји таг (*mutual*). Тако да категорије мануелних стимулација пениса могу да се посматрају независно од категорија *убацавања*, *фистинга*, *фингеринга* итд. Што се тиче задовољавања мушкарца, задовољавање руком указује на *задовољавање стопалима*, односно *задовољавање стоплаима* је помешана категорија између *задовољаваа руком* (која је подразумевајући вид задовољавања) и категорије *стопала*, односно мешавина је сексуалне технике и афекције према делу тела. Пошто је *задовољавање руком* у корелацији са *мастурбацијом* (идентичан чин, само га неко други спроводи), а *задовољавање стопалима* као помешана категорија наслеђује особине категорије *задовољавања руком*, самим тим, такође, потпада под мастурбаторску аналогију. Са друге стране, *фелацио* (*blowjob*), иако има сличну логику формирања имена, има неколико кључних разлика. Наиме, на *фелацио* указује *хардкор* и није у питању својство да исечци који садрже *хардкор* имају и *фелацио* као сукцесивно дешавање где се понашају као две међусобно дистинктивне категорије, већ *фелацио* попут *снимка свршавања* (*cumshot*, *moneyshot*) чини један од саставних и честих пропратних делова *хардкор-а*, тј. инкорпориран је у оно што *хардкор* представља. Битнија чињеница везана за *фелацио* је да његове поткатегије углавном потпадају под сексуалне односе. Наиме, поткатегије су: *орални генггенг* (*блоубенг*), *гутање сперме*, *поза 69*, *дубоко грло*, *јебање у уста* (*Facefuck*) и *туцање грла* (*Throat fucking*). У питању су углавном „помешане“ категорије, али ако се редом погледају, свака наслеђује сексуални однос аналоган својој првој наткатегији, а од *фелациа* (*blowjob*), као друге наткатегије, наслеђује орално одредиште праксе прве категорије. На пример, *туцање грла* је *агресивни секс у уста*, а *блоубенг* је *букаке* и *генгбенг* са лицем у крупном кадру. *Поза 69* је изузетак у односу на поткатегије које за другу наткатегију имају сексуални однос, већ је саздана од симултаног оралног задовољавања, но, овај специјални случај свакако свакако потврђује правило о томе да је орални секс врста секса, с обзиром на то да се као категорија сматра сексуалном позом (односно сексуалним односом), а не задовољавањем. Потврђује се да је градивни мотив сексуалног односа у поткатегијама *фелациа* не мора бити наслеђен из неке спољне

„техничке“ категорије (*гензбенг*, *груб секс* итд.), већ тај мотив садржи и *фелацио* сам по себи, с обзиром на то од чега је саздана категорија *поза 69*. Са једне стране, може се тврдити да је разлог такве логике категорисања једино због тога што је у питању чин који концептуално наличи и садржи све елементе сексуалног односа: једнака је размена ужитка (те важи принцип реципрочности), а партнери леже један на другом. Међутим, са друге стране, помињана узајамна мастурбација (*mutal masturbation*) за коју често не постоји категорија као инстанца на сајту, али постоји таг (*mutual*), такође, садржи идентичну такву размену, па опет није категорисана у таквом контексту. Закључак је да поткатогије које се односе на орални секс, као и сама наткатогија *фелацио* (*blowjob*) више одговарају експлицитном сексуалном односу, него задовољавању, те им одговара место на шеми где се тренутно налазе, док је категорија *blowjob* изгледа чисто језички повезана са *handjob*-оми *footjob*-ом. Једини заједнички именоватељ *blowjob-a* са тим категоријама је у томе што један учесник одређеним делом тела врши стимулацију пениса другог (у том тренутку пасивног) учесника, те пошто устима може између осталог и да се стимулише, отуда и име базне *blowjob* категорије, а остале особине категорије су својствене томе да постоји део тела (телесни отвор) који замењује улогу вагине у сексуалном чину, сам избор сексуалног чина је пречи од чина задовољавања, макар и обостраног. Слично томе, постоје и тагови (ретко кад и категорије) *titjob* и *tittyfuck*¹³⁹, где код тагова приказаних у прилогу тезе однос између броја исечака на *xvideos*, сајту који је категорисан као *fuck* и као *job* је $49658:8884 = 5,59 : 1$.

Са друге стране, категорије које се односе на задовољавање жене имају „јаче“ релацијске везе са *мастурбацијом*, укључујући и задржавање имена категорија у случају самозадовољавања. На пример категорија *мастурбација* указује и на *ширење* и *фингеринг*, а исечци где нпр. жена мастурбира прстима, такође, често категоришу као *фингеринг*. *Играчке* су, такође, пропратна „блиска“ категорија оних категорија које не прецизирају део тела којим се врши задовољавање. Категорије које јесу у спречи са сексуалним чином су *кунилингус* и поткатогије *ширења*. Слично *фелациу*, *хардкор* и *лезбејке* указују на *кунилингус*

---

¹³⁹<http://www.urbandictionary.com/define.php?term=tit%20job> (приступљено 2.7.2013.)
http://www.xvideos.com/video6897/jugs_-_gianna_michaels (приступљено 2.7.2013.)
<http://anysex.com/13068/?promoid=tubecj> (приступљено 2.7.2013.)

те је он издвојен из задовољавања и он нема толико поткатегија као *фелацио*. Такође, види се да су *канилингус* и *аналингус* само језички повезане категорије. Но, за разлику од *кунилингуса*, онај део који повезује сексуални однос са *ширењем* је наслеђен од категорија које на ширење у том контексту указују (нпр. ако је у неком исечку *ширењу* сродан *анални секс*, то је наслеђено због *аналног секса*, а не због ширења аналног отвора). Доказ томе је својство спомињано у одељку о ученој таксономији да поткатегија ширења - *фистинг*, није „билска“ са категоријама које се тичу сексуалног односа, а поткатегија би требало да узима све „чисте“ особине своје наткатегије. Са друге стране, слично *ширењу*, *анални фистинг* представља „помешану“ поткатегију *аналног секса* и *фистинга*, а често се појављује и као пракса *лезбејки*. У претходној ученој таксономији *анални фистинг* је био категорија ближа *фистингу*, али нису били дозвољени „помешани“ случајеви, па смо морали да се одредимо чему је „ближи“. Иако је у случају категорије аутора сајтова у питању задовољавање, постоји „таг“ (не и категорија) *fist fucking* који попут, већ навођеног случаја заједничког „таговања“ (али не и категорисања) *играчака* и *пенетрације*, представља логику перспективе корисника, да се „тагује“ онако како се непосредно опази, а да се користи терминологија (као и начин формирања имена) научена из категорија аутора сајтова и порнографије уопште, тако да, ако се прати до сада успостављена терминологија, за *fuckingi job*, делује легитимно и сагласно формирање имена „тагова“. Потребно је напоменути да *fist fucking* није само због перцепције корисника и терминологије исечака, већ постоји и као име часописа. Међутим из перспективе категорија аутора сајтова, да би нешто било категорисања као нека од категорија *пенетрације* или сексуалног односа (што важи за поједине категорије из области леве полуравни дијаграма, али зато важи за све категорије из области десне полуравни дијаграма) изгледа потребан услов да је у исечку присутна употреба пениса или језика, а *фистинзи* не потпадају под ту групу. Међутим, како је *анални фистинг* изузетак?

Последњи пример *ширења* и *аналног фистинга* нам даје одређене додатне информације о категорији *анални секс*. Наиме, *анални секс* не представља само коришћење пениса, већ било које стимулисање аналног отвора, било оно у својству *фистинга*, *мастурбације* предметима, или класичним *хардкор* сексуалним односом (што је све приказано везама на шеми). Наводим *хардкор* зато што попут *фелациа*, који није само сукцесивно дешавање пратеће категорије

у исечцима који су категорисани као *хардкор*, већ представља и саставни део *хардкор-а*, тако и *анални секс* између осталог представља и део *хардкор-а*. Исто тако *анални секс* није само сексуални однос, већ све што се тиче стимулације. Тачнији превод те категорије би био *анално* (у оригиналу *anal*), што је много општији термин од *аналног секса* који обухвата све наведено, па и категорију *задњица* (која се односи на део тела). Између осталог, на дијаграму се *анални секс* налази на средини испрекидане граничне праве, тако да свакако има градивне елементе са обе стране праве. Због тога *анални секс* може да се представи као директна посебна поткатегија *сексуалних техника*, па да му се поменута својства прикажу везама са осталим категоријама (што је и урађено на шеми), или је могао и да се представи као помешана категорија између *хардкор-а* и *задовољавања*, што би, такође, било коректно, али не би садржало поступак проналажења решења.

Проблем сврставања *дупле пенетрације* је већ био описиван у одељку уочене таксономије, а овде је много једноставнији, пошто не мора да се бира припадност категорије, већ је у питању „помешана“ поткатегија *аналног секса* и *тројке*, али која има и снажне везе указиваања од стране *хардкор-а* и *пенетрације*. *Дупла пенетрација* језички најближа *пенетрацији*, за шта је узрок до сада разматрана логика именовања категорија. Разлог зашто је релацијски ближа *аналном сексу* и *тројци* је у томе што се име се идеје концептуално разликују: код *пенетрације* је већ наведено да је поента у продирању великог пениса или дилдоа, док је код *дупле пенетрације* поента у томе да се у исто време дешава пенетрација и вагиналног и аналног отвора.

О проблему општости *хардкор-а*, *секса*, *јебања*, односно о баршунастим границама тих категорија, већ је било напомињано у одељку о уоченој таксономији, где многе категорије могу да потпадну под *хардкор*, при чему се *хардкор* разликовао од осталих општих категорија *врсте сексуалног односа* по интензитету грубости. На самом шематском приказу то становиште стоји када се разматрају чисти случајеви поткатегија, с обзиром на то да су *пенетрација* и *груб секс* поткатегије *хардкор-а*. Више информација нам даје шира слика, при чему се посматрају и категорије на које *хардкор* указује, с обзиром на то да се преко *аналног секса*, *фалација*, *кунилингуса*, *дупле пенетрације* и наравно *снимка ејакулације* практично покрива целокупан опсег категорија из десне полуравни, а и остварује се и повезаност са *насилном групом*. За *хардкор* се притом не може

рећи да је наткатегорија категорија на које указује, пошто их ситуација на терену сврстава у релацију указивања, односно у „блиске“ категорије, а не поткатегорије. Исто тако не може се ни рећи да је посредни само указивање, с обзиром на то да се поменуте категорије сматрају саставним делом *хардкор-а*. На шеми је овај проблем графички приказан стрелицама које су мало дебље од оних које представљају релацију указивања и тумачи се као: из перспективе тога како се категорије називају и какве се релације добијају као резултат обраде података, треба их посматрати као релације указивања; из перспективе именовања исечака, као и тумачења *хардкор-а* у литератури и свакодневном говору, поред тога треба их посматрати и као поткатегорије. Непомињем да сам у овом случају направила изузетак у односу на друге категорије зато што сматрам да је „блискост“ ускраћена због подразумевања особина (чак и код тагова!), пошто је у питању преопшта, а не „специјализована“ и упечатљива категорија, тако да ово делом представља истраживачку корекцију.

Осим што категорије из области десне полуравни дијаграма представљају повезану целину, и да су су ближе *насилној* групи, у овом одељку је, такође, уочено и да се у свим „десним“ категоријама користи пенис или језик, што може да имплицира то, да су поткатегорије *хардкор-а* и *групног секса* заправо ближе перспективи мушке корисничке циљне групе (без обзира на сексуалну оријентацију), односно поистовећивању са учесницима који су приказани као они који сигурно „уживају“ у односу. То се поклапа и са становиштем да је снимак екстерне ејакулације (*cumshot*, *moneyshot*) једно од заједичких обележја *хардкор* филмова, у којима је најбитнија перспектива фалуса и моћи (Williams, 1989:94). По мишљењу Линде Вилијамс, *снимак ејакулације* представља „ухваћен“ доказ истине о сексуалном уживању, а технички проблем визуелног приказа ејакулације који мора да буде екстерни, надомешћује се (не увек) коментарима и жељом другог учесника да се ејакулира по делу његовог тела, без обзира што тај исти учесник често затвори очи приликом ејакулације по лицу, или не види своја леђа у случају ејакулације по леђима итд. (Williams, 1989:101).

Са друге стране, приказивање женског уживања представљао је изазов за редитеље порнографских филмова (Williams, 1989). Да се дискурс порнографских видео снимака (филмови и исечци) још више померио ка визуелном приказивању и категорисању показатељ је категорија *женска ејакулација* или *сквиртинг* где је поменути проблем решен ефектом да жена приликом ејакулације испушта млаз

течности (специјални ефекат), што веома наличи снимку мушке ејакулације¹⁴⁰. Друга алтернатива снимку мушке екстерне ејакулације је категорија *кримпај*, *кремпита* што представља унутрашњу ејакулацију у анални или вагинални отвор, али се из сроних категорија на дијаграму види да је, такође, у питању варијанта која накнадно визуелно приказује и доказује. Наиме, или је последица *женска ејакулација*, или после долази до *ширења* отвора или *фелчинга*, односно исисавања и развлачења сперме из тог отвора, како би се видело да је други учесник напуњен и препуњен након сексуалног односа. Сви случајеви избацивања телесних течности, поред доказа гладоцима о постојању ослобађајућег ужитка, имају још две особине. Прва особина се односи на успостављање релације између моћи и телесних излучевина. По Личу, одстрањени материјал напушта наше границе и више није на свом месту; оно што није на свом месту је нечисто; односно имплицира да „могу бити сигуран да сам оно што јесам, ако се потпуно очистим од граничне нечистоће“, али је парадокс што „чисто ја“ без граничне нечистоће не би имало спољњих сусрета са вањским светом, било би слободно од доминације других, али би било сасвим немоћно, те се намеће опозиција *чист/нечист = немоћ/моћ*, при чему се отуда „снага налази у нечистоћи, а светост се приписује и аскетском и екстатичном понашању (Лич, 2002:94). За разлику од логике појединих аскета, да губитак семена значи губитак моћи (Лич, 2002:110), „расипничка“ логика снимања порнографских садржаја (не мислим ништа пежоративно, већ укажем на особину да се рачуна само оно што се експлицитно прикаже) налаже да је небитно шта унутар ствараоца излучевина остаје (тако да је „губитак снаге“ ирелевантан), већ само оно што изађе напоље представља даривање моћи. Са једне стране је онај који производи излучевине доминантан, а са друге стране, често други учесник бива попрскан или похрањен (кроз неки од телесних отвора) излучевинама, што наликује даривању или награђивању. Друга особина телесних течности се односи на воајерску особину, при чему корисник има утисак да посматра некога како ради нешто, што би иначе радио у приватности (у том случају може да буде и само један учесник који нпр. уринира) (Pornography The Secret History Of Civilization 3, 1999) .

Настојање на визуелном, уместо на тактилном, као и помињана пракса снимања максималне видљивости гениталија, наспрам удобности, са једне стране

---

¹⁴⁰Категорија *moneyshot* је се данас чешће назива *cumshot* што опет представља првенство категорисања онако како се види чак и у односу на вишегодишњи жаргон.

потврђује исценирану природу порнографских филмова која је производ културе и процеса еволуције филма, али са друге стране, отвара и простор за потражњом другачијих категорија, ближим тзв. *реалном сексу*, као што су *сензуално*, *реално*, *парови*, *примерено за жене* итд. Такви исечци су често именовани као *страсни секс* (*passionate sex*), а глума подразумева предигре и „размене нежности“ (масажа, љубљење, мажење итд). *Аматерски снимак* је, такође, присутан у овој групи категорија, само није приказано на шеми, пошто *аматерски снимак* постоји за скоро све категорије. Види се да су ове категорије ближе сексуалним фантазијама (у питању су „помешане“ категорије, које су директне поткатеорије *сексуалних фантазија* и *сексуалних техника*). Ако се посматра „*реалан секс*“ као опозиција *хардкор-у* (потребно је напоменути да у овом контексту *софткор* није опозиција *хардкор-у*, пошто *софткор* фигурише у контексту: експлицитни – скривени сексуални однос), онда су и његови деривати, такође, опозиција *хардкор-у*, односно *лезбејке* и *парови* у том контексту представљају нешто од чега се очекује да буде „складно“ и ненасилно. Занимљиво је да, такође, унутар категорије *примерено за жене* нема *геј* и *јаои* исечака, иако поменуте категорије имају и женске кориснике као циљну групу.

Основна категорија, „сексуалне технике“, као што смо видели, има граничне „помешане“ категорије и са *насиљем* и са *сексуалним фантазијама*, као и две регије које се разликују по грубости и експлицитности. Осим појединих „екстерно помешаних“ категорија које су повезане са друге две базне категорије, у овој шеми је уочено да постоји велик број „унутрашњих помешаних“ категорија, односно, оних које потичу од различитих категорија, али које су, такође, унутар *сексуалних техника*. Међутим, ако се гледа у контексту претходног одељка о уоченој таксономији, у питању су „помешане“ категорије које потичу из различитих форми живота (*телесне течности*, *врста сексуалног односа*, *број учесника* итд), што, такође, објашњава комплексност и преклапање категорија, као и немогућност да се у потпуности представе класичном таксономијом.

Трећа и последња базна категорија односи се на „сексуалне фантазије“. То је уједно категорија са највећим бројем поткатегорија, с обзиром на обиље фантазија које се у одељку о уоченој таксономији углавном налазе у *форми живота тема-заплет-концепт, главни учесник, сексуална оријентација*, док се остале категорије налазе као помоћне категорије које учествују приликом ставарања концепата. Област обележена испрекиданом кривом представља поткатегорије категорије *главног учесника*. Остале поткатегорије су „помешана“ категорија - *сензуално*, категорија *примерено за жене* и категорија *игра улога* (која садржи подгрупе из уочене таксономије). Иако највећа, ова шема заправо садржи подељене фрагментоване концепте које најчешће гради неколико категорија које међусобно указују једне на другу, тако да афинитет корисника који се „погађа“ тим концептом обично подразумева присуство тих категорија или неких од њих.

Категорија *сензуално*, која је у корелацији са *реалним сексом* описана је већ у делу о сексуалним техникама као помешана категорија. Онај део који представља сексуалну фантазију је сегмент који се односи на „страсни секс“, како се понекад зову наслови, тј. на маштање о сексуалном односу у ком постоји емотивна компонента, било да се корисник поистовећује са неким од учесника, или да замишља да воајерски присуствује таквом догађају, који је наводно ближи реалности од *хардкор-а*, или да само посматра садржај као покрете или глуму који му више одговарају. Осим већ описаних категорија (у одељку о *сексуалним техникама*) које упућују на сензуално, код *сексуалних фантазија* је сензуално повезано са *јаои-ем* и *Французима*.

Категорија *Французи*, са једне стране, потврђује поимање *сензуалног*, а са друге стране, *сензуалним* се категорише и дефинише једна од особина сексуалне представе о категорији *Французи*. Наиме, „блиске“ категорије *Французима* су *кућна помоћница* (категорија *Maid*, понекад и таг. или жаргон *French Maid*) – као метафора за наивну и „лаку“ жену; *сензуално* (пре свега *љубљење* –тзв. француски пољубац, али и део са романтиком, страшћу итд) – представа о Французима (односно Францускињама) као о љубавницима и романтичарима; *милф* – као зрела, искусна, женствена;и *чаране* –као део униформе кућне помоћнице, проститутке, жене из ноћног клуба, али и део високе моде. Претходно споменуте „блиске“ категорије у случају Францускиња могу да представљају фантазију о лако доступној романси са странкињом која има велико искуство у пружању сексуалних ужитака. Но, није поента у томе да се покаже постојање одређеног

мишљења о сексуалним праксама припадника неког народа (порнографска индустрија иначе обилује мање или више устаљеним правилима), већ да се покаже да постоје категорије које удружене формирају одређену фантазију, а ако корисник жели да пронађе нешто од тога, тражиће по тим категоријама, при чему би му било најједноставније да покуша са категоријом Франсускиња, пошто она у овом случају представља чворну категорију. Друга ствар која може да се покаже јесте да је за „успешну фантазију“ потребно присуство категорија из различитих *форми живота* уочене таксономије (*главни учесник, део тела, предмети и одећа, концепт* итд). Од категорија које се односе на етничку или расну припадност, дато је још неколико примера, сви по истој логици. На пример, *црнци* су повезани са *тројком, генгбенгом, великим пенисом, међурасним* и *гетом*. Јапанци са „школским“ категоријама: *ученица, школа, колеџ, колега, униформе, канцеларија, студент* (утицај саме јапанске филмске и анимиране, па и порнографске индустрије, која често школски миље стављају као део приче). *Тајланђани* са *лејдибојем* (изглед преферираних глумаца), *Швеђани* са *плавушом* (такође изглед преферираних глумаца), итд. Интересантно је да се уз *Латиноамериканце*, уместо очекиваних (али не честих) плесних, егзотичних или романтичних категорија као врло честа „блиска“ категорија појављује *прељуба*, што је свакако заокрет у снимању, а могуће да је у корелацији са вишегодишњем постојањем латиноамеричких сапуница, па самим тим и поимањем од стране публике. Потребно је навести да нису у питању исти ијечци који се данас другачије категоризују, већ сами ијечци као као наслове имају „*латинска прељуба*“. Из ових неколико примера може се уочити да од порнографске индустрије делом зависи какве ће бити етничке категорије, али да није у питању затворен систем у вакуму, већ нешто што се мења у складу са спољним дешавањима. Но, као што је напоменуто у одељку о уоченој таксономији у *форми живота – боја коже и нација*, категорија нације се све чешће своди на порекло глумаца, него на фантазију коју заједно стварају „блиске“ категорије, али да када је посредни аспект фантазије он се формира на овакав начин.

Вратимо се на *јаои* као другој категорији која је као и *Французи* у корелацији са *сензуалним* и на коју сензуално упућује. Наиме, *јаои* и *бара* (који такође међусобно указују један на други) као анимирани филмови хомосексуалне тематике наравно представљају „помешане“ поткатогије категорија *хентаи* и *геј*. Интересантни су зато што су од *хентаи* наследили насилну компоненту, те је

изражена хијерархија који је учесник доминантнији. Но, оно што можда делује као посредно доказивање, а што се назире из ове помешане категорије је да је заправо обрнуто: од *хентаи-а* је наслеђен цртеж, а од *геј* категорије компонента доминације, чинећи тако пресек особина те две наткатегорије (*хентаи* и *геј*), што *јаои* и *бару* ставља у улогу карикатура које објашњавају поенту, када је у питању геј тематика, а у којој је асиметрична доминација. *Примерено за жене*, као што је већ напоменуто у одељку о *сексуалним техникама*, садржи компоненту сезуалног, али унутар те категорије нема ни *геј* ни *јаои* исечака, иако многе жене-корисници гледају и те исечке. *Примерено за жене*, са једне стране садржи исечке ближе фантазији и еротици, што заиста одговара женским корисницима, али са друге стране не може да се не примети одсуство једног спектра, што може да имплицира не толико ограничавање тога шта би женским корисницима било примерено да козумирају (категорија настаје из економских разлога потражње, а не васпитачких, тако да је свима у интересу задовољење потреба све чешћих женских корисника), већ може да имплицира разграничење циљних група на сајтовима, где је *геј* категорија намењена геј корисницима, а да *примерено за жене* категорија, заправо, није примерена мушким корисницима – порука да је „вођење љубави својствено женама, а чист секс мушкарцима“, пошто би у супротном, многе категорије биле безвредне, тј филмови узалуд снимани.

Пре него што уђемо у област поткатегорија *главног учесника*, потребно је изанализирати још неколико „бочних“ категорија. На примеру категорије *женска доминација*, која је део насилне групе, добија се и у овом случају сличан резултат да насиље жене над женом представља насиље у правом смислу, а жене над мушкарцем само насиље са пристанком. Ова категорија (осим већ познатих релација са *ОЖГМ* и *обрнутим генгбенгом*) само као истоимени „таг“ (не и категорија) указује на *учитељицу* и *војску*, односно категорисање и радња се пребацује на игру или мушкарчево допуштење због мазохистичке фантазије у овом случају, када је из перспективе садржаја исечка у институционалном смислу учитељица, официр или шефица „изнад“ мушког учесника.

Дивље и лудо представља не тако прецизно дефинисан концепт који обухвата на том делу шеме означене категорије које се углавном свде на журке, оргије, плесове итд. и које, такође, нису дистинктивне и притом указују једне на друге. Међу тим категоријама, обрнути генгбенг и *ОЖГМ* су у спрези и то у случају више обучених жена (када је једна обучена, онда је ближе женској

доминацији), а често се таква радња дешава на организованој ОЖГМ журци, попут мушког стриптиза, само и са укљученим сексуалним односом (што се види из „блиских“ категорија: *журке* и *стриптиза*). Журка затим указује, како на стриптиз, тако и на оргије, у ком случају је обострано указивање, готово поистовећивање, с обзиром на то да ако је *журка* порнографска категорија, а притом није *стриптиз*, или један изолован извођач чина, онда преостају *оргије*. На крају, *стриптиз* је корелисан са *плесом*, а плес са *уљем*. Тако је графички приказан ланац категорија које потпадају под „разуздано“ понашање *дивљег и лудог*. Заједничке карактеристике ових категорија су да се жене из сличне друштвене групе окупљају (нпр. све су *милф*) и да охрабрују једна другу. Такође, *четворка* не указује ни на једну од ових категорија, што је у складу са већ напоменутом особином да четворка представља „складан секс“ (нпр. два пара). Поред тога, ове категорије нису у релацији са категоријом *примерено за жене*.

Што се тиче главног учесника, дато је неколико примера концепата који припадају „помешаним“ категоријама. Један коцепт може да се односи на *супругу* и *домаћицу* (*супруга* указује на домаћицу). На *супругу* и *домаћицу* наравно указују *милф* и *аматарски снимак* (*супруга* представља улогу која постоји у реалном животу, те аматерски снимак дочарава аутентичност, наравно, у машти корисника). Обе категорије указују на *прељубу* (многи се исечци устаљено називају и *Cheating Wife*), а ако исечци немају експлицитно наведену категорију *прељуба* могу да се односе на дискурс који имплицитно једино то може да значи (нпр. „Док *супруга* прича са мужем преко телефона, у исто време је *генгбенгују*“) ¹⁴¹. Такође су имплицитно у чину *прељубе* укључени и афроамериканци, односно. међурасно (кад муж није ту, она позове групу црнаца). Управо због *разноликости* сексуалних партнера и храбрости и вољности да то чини. *супруга* је моћнији (али и превртљивији) концепт од *домаћице*. Друга варијанта где постоји мужевљев пристанак је тзв. *дељење* *супруге* где муж даје своју својину – *супругу* познаницима и/или гледа чин (*троилизам*) или и он учествује (*тројка*, *групни*, *оргије*, *венчање*). Венчање је, такође, у релацији са *прељубом* (нпр. *прељуба* на дан венчања, итд.). Уместо рушења табуа, пре би логика која се крије иза овог концепта била да се и категорија *супруге* и *домаћице* третирају као својина над којом бо требало да постоји контрола која

---

¹⁴¹http://www.imporntube.com/view/305481/wife_gangbanged_with_husband_on_phone.html

се представља дељењем (односно награђивањем, даривањем) или заменом, а као гарант тога да контрола мора да постоји и да треба редовно да се сексуално обрађује је чињеница да је попут звери у кавезу неверна и сексуално незасита (на *супругу* указује и *хардкор*), а што је опет гарант тога да се као својина исплати, односно то повећава сексуално узбуђење проузроковано овом категоријом.

Следећи концепт категорија би се односио на *школске* категорије. *Чирлидерсица* је у релацији са школским категоријама, *плесом*, *лезбејкама* (логика да су у женском униформисаном колективу лезбејке, не само због правила и хијерархије, већ пре зато што за било коју групу жена на једном месту у порнографији постоји логика да могу да буду и лезбејке, фантазија да то оне раде кад су саме), *фелацио* и *хардкор*. Чирлидерсица је иначе фетишизиран концепт, али је могуће и да удео тврдокорне порнографије у овој категорији потиче од филма „Деби обрађује Далас“. Учитељ и учитељица се разликују по томе што се „учитељ“ везује за нпр. тројку (више ученица у исто време), а „учитељица“ се везује за визуелне категорије (*милф*, *велике груди*, *чарапе*, *наочаре*, *униформе*), као и школске категорије (студент, студентрица итд), а као тагови су присутни *женска доминација* и *инструкциони* (називи исечака „учитељица секса“ итд), што опет занемарују категорије, као што је већ напоменуто. Јапанци и тинејџери су наравно, такође, придружени школским категоријама, у свим варијететима, као и школске оргије. Једноставно, школе као локације, поред школских униформи, учитеља као ауторитета (пандан шефа и канцеларије), чирлидерсице као најсексипилније тинејџерке (пандад *бејб*) и учитељице као најсексипилнијемилфице (пандан *порно звезде* или доминатора „са пристанком“), у оквиру овог концепта постоји много варијација категорија које укључују младе (*тинејџери* и мало старији) глумце који могу да учествују у различитим сексуалним техникама, тако да „школа“ представља затворен и самоодржив систем са свим потребним елементима класичних порнографских видео записа (само мало другачије упаковано), чак и без освртања на било коју додатну друштвену или психолошку компоненту.

Следећи концепт односио би се на тзв. *алтернативне* људе, што представља визуелну репрезентацију представе о одрђеном начину живота урбаних људи са маргине друштва и са израженим личним ставом. Ову групу категорија карактеришу углавном визуелни елементи – *аматерски снимак* (као гарант аутентичности и нискобуџетне „некомерцијалне“ продукције) и *тетоваже*

као обавезне наткатогије (ту је и специфичан начин одевања), затим *тинејџи* као рестрикција да се ради о младим људима, *емо* и *готичарка* као најпознатије субкултуре које се вазују за ту групу. *Емо* притом може да буде приказан(а) како мастурбира (представа о њиховој усамљености), или да се (ако је мушкарац) поистовети са *твинком* – геј панданом који му визуелно наличи (како представа о њиховој исфеминизацији, тако и сигурном као твинка, ако је *геј*). Свакако уплив *геј* категорија у алтернативно је и гарант о наводно њиховом слободном духу.

Остале категорије на које, такође, указује *геј* су *ханк* (*баја*, *мишићав*) и *пастув* – готово истоветан концепт *ханку*, само мање геј, а више анималан. Зато се *пастув* граничи са војском, а на *ханк*. Но, *пастув* је због своје визуелне и анималне природе једна од ретких мушких *категија*, склоних објективизацији, уз метафору о приплодном пастуву. Тако, као што тинејџери понекад сексуално опслужују *старце*, то често чини *пастув*. Постоји и *татица* као „блиска“ категорија *геј*.

Постоје и „мање“ групе категорија које подразумевају главног учесника. *Доктор* и *медицинска сестра* (*велике груди*) су, попут униформисаних лица која реанимирају некога сексуалним техникама. Следећи „мали“ концепт је *шимејл* на ког указују само *велики пенис* (понекад *велике груди*), а као поткатогију има *лејдибоја* на ког указује Тајланђанин. Иако је овом концепту додељен цео таксон *форме живота* „прве уочене таксономије“ (први одељак овог поглаваља), по категоријама које указују на њега изгледа да је у питању једноставан концепт особе пенисом и грудима (наводно најбоље од оба света) који носи поруку: *велике груди* – „гледајте, у питању је жена“; *велики пенис* – гледајте у питању је мушкарац; *лејдибој* – „гледајте изгледа исто као жена, није само мушкарац са женским грудима“, Тајланђанин – „исти су им и мушки и жески“. Следећа „мала“ категорија се односи на бејбиситерку која указује на злостављање, што је блиско представи о слушкињиој слободно могу да малтретирају и родитељи и деца.

За крај, војска представља категорију са највише релација, која припада, како насиљу (оба облика), тако и фантазијама и техникама, са свим могућим „блиским“ категоријама и сексуалним оријентацијама. Војска у симболичком и сексуалном смислу, у тренуцима када се употребљава (за време рата) има моћ над животом и смрћу, где одбрана, силовање или убиство зависе од војникове добре

воље, а без друштвене осуде, што изгледа да је концепт за који постоји место у свим категоријама и фантазијама, иоле базираним на моћи.

V 1.v. Завршна разматрања овом поглављу

На примеру о ученој таксономији формираној по принципу „блискости“ (из другог дела поглавља), уочен је систем алтернативан и веродостојнији од оног који је приказан директно на сајтовима (прва уочена таксономија). Уочено је 11 таксона и већина категорија је могла да се хијерархијски распореди слично базним принципима етнотаксономија. У сваком таксону су уочени градивни мотиви који су били заједнички за скупине категорија, а који су одговарали *међунивоу*. Међутим, губила се информација о смислу код многих категорија које су понекад, али не увек имале релације са неким другим категоријама, а неке су се тешко сврставале у таксономију, с обзиром на то да су практично биле наслеђене из више наткатегорија.

Међутим, такво устројство је помогло да издвојимо значајне групације категорија, односно да увидимо први ниво разврставања и обраде података. Шематским дијаграмима којима су потом представљене категорије, представљено је и међусобно указивање категорија једних на друге, тако да су биле повезаније информације. Закључак из прве базе категорије која се односи на *насиље* је да контролисано и сагласно насиље је у корелацији са постојањем правила и контроле, макар се односила и на договорена правила, док је *стварно насиље* представљено преко хаоса, или када ствари нису на свом очекиваном месту, попут понижавања у јавности или инцеста, или мучењем од стране униформисаних лица. У групи сексуалних техника има више помешаних категорија, али помешаних унутар самих сексуалних техника. Раздвојени су концепти задовољавања и сексуалног односа, грубог сексуалног односа који је из перспективе фалуса, као аналног секса који подразумева било које надражаје. Дати су и осврт на *снимак ејакулације* и његових варијација, антрополошка перспектива културне комуникације телесним течностима, као и мишљење о *женској ејакулацији* као једним од индикатора тога да су данашњи *хардкор* исечци блатантнији и ближи визуелном, него филмови од пре пар деценија. Појављује се и *реално* супротност *хардкор-у*. У трећоји можда најважнијој базној категорији, сексуалним фантазијама, примећена је одређена особина категорија која је била наслућена још у ученој таксономији, али тада није могла да се визуелно представи и квалитетно анализира, а односи се на то да категорије, нарочито, оне које се односе на сексуалне фантазије саме по себи, не носе

довољну информацију о концепту, већ да удружене са „блиским“ категоријама формирају концепте који нам откривају културне мисли које су иза категоризација порнографије, а које могу да се тумаче само када се посматра цео концепт као скуп удружених категорија, где категорије попут Личових знакова саме по себи мало значе, али учесвују у формирању реченице, односно смисла. Тако је дато неколико примера: сензуалног и примереног за жене, етничких група, дивљег и лудог, супруге-домаћице, школе, алтернативе, гејева, болнице и војске.

V 2. ПРИМЕНА МОДЕЛА УМА КАО ИНТЕРПРЕТАТИВНОГ СРЕДСТВА ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ КУЛТУРНЕ УСЛОВЉЕНОСТИ ПРИНЦИПА КЛАСИФИКАЦИЈЕ

V 2.a Премет, метод, циљ

Добијене резултате етнотаксономске анализе из претходног поглавља потребно је доказати и из другог угла, односно неким од интерпретативних средстава експлицитирати културне моделе који одговарају мисаоним обрасцима и начинима којима аутори сајтова и корисници прибегавају приликом одабира и категорисања исечака, где под категорисањем више подразумевам коцептуализацију појединачних категорија и успостављање релација између различитих категорија, него лингвистичку природу имена категорија. Као што је напомињано, неки од тих назива су имали историју значења пре него што су постали категорија на Интернету, нпр. *дубоко грло* је назив истоименог филма, *Гонзо* жанр, као иницијално Сталианов сериал „*Љубитеља задњица*“ (*Buttman*) од 1990 до 2005 (Maddison, 2009:38) (*Pornography The Secret History Of Civilization 5*, 1999), а постојали су и жанрови на вхс и цд компилацијама итд., али што се именована конкретно тиче, за ово истраживање није толико битно (али није ни апсолутно небитно) од када нешто датира и у ком филму се први пут појавило, с обзиром да данас приликом употребе на Интернету, та знања не фигуришу толико ни у делању корисника, ни и у процесу категорисања (осим самог имена), те је самим тим другачји контекст употребе, који се разликује од окружења које је било актуелно приликом настанка. Битије је, ако се нпр. неки назив употребљава кроз више повезаних категорија (нпр. „рад“ – енгл. *job*) код различитих облика задовољавања, о чему је било речи у претходном поглављу), будући да елементи (у тренутном разматрању називи категорија), сами по себи, не носе значење, докле год нису доведени у логичку везу са неким другим елементима одговарајућег контекста (Лич, 2002). Такође, не покушавамо да тумачимо могућу експресивну или комуникацијску намеру аутора неког дела, већ се бавимо оним прсликаним и културно дељеним значењем које се формира у јавном семантичком простору (Жикић, 2010б:24,32). У домену Интернет порнографије то би се односило на то да је за ово истраживање од већег значаја како су исечци тумечени на сајтовима од стране аутора сајтова и од стране корисника (пре свега

кроз категорисања у оба случаја, али и коментарисања, у случају корисника), него шта је намера продукцијске куће или аутора аматерског филма.

С обзиром на то да стварање категорије представља примену некакве шеме генерализације особина, а таксономије такође представљају шему успостављања хијерархија шема категорија (D'Andrade, 1995:179), и ако се узме у обзир и то да је модел повезан скуп шема (које се не морају истовремено користити и који је углавном базиран на имплицитном знању, по коме је културни модел онај који користи одређена социјална група), можемо да закључимо да су примена одговарајућег културног модела и етнотаксономска анализа међусобно квалитативно компатибилне. Код Дандрадеа је идеја заснована на томе да когнитивни антрополози могу да успоставе моделе одређених мисаоних образаца одговорних за понашања (одређене заједнице, популације, средине итд.) којима се антрополози иначе баве. Ту се претпоставља да је модел ума значајнији од других модела пошто представља културно когнитивно устројство које је одговорно за све друге културно условљене мисаоне обрасце, те га можемо сматрати „моделом надмоделима“. Дандраде тврди да се културнимодел ума, који је предложио, односи на западне културе¹⁴², но управо је такав модел применљив на мој материјал, с обзиром на то да је посредни надкултурна комуникација која се може схватити као процес у коме културна когнитивност, својствена западним културама, бива прихваћена или преобликована и послата назад, где, такође, бива прихваћена итд (Жикић, 2012:337).

Примери такве комуникације постоје у јапанској популарној култури, где препознатљиви елементи у домену анимиране порнографије (девојчице, ученице, пипци итд.) који су познати као јапански производ и људи их често приписују њиховом наводно перверзном укусу, ипак имају позадину и природу међукултурне размене. Први јапански порнографски анимирани филм је „Лолита Аниме“ из 1984. године¹⁴³, који спада у *хентаи*, будући да је главна тема филма сексуални однос између малолетних особа, а у неколико епизода постоје и сцене силовања и везивања¹⁴⁴. Но, сам термин „Лолита“ преузет је из западне популарне

---

¹⁴²Може да се тумачи као савремене културе Европе, Северне Америке, Аустралије, урбане средине азијских земаља Комонвелта и Латинске Америке, али и високоразвијена и постиндустријска друштва Далеког Истока - Јапана и Јужне Кореје.

¹⁴³Мада, постојали су пре њега јапански еротски анимирани филмови „Хиљаду и једна арапска ноћ“ (1969) и „Клеопатра“ (1970), који, такође, могу да се посматрају као примери примене мотива из „спољашњег света“, а обрађених у Јапану.

¹⁴⁴<http://www.animenewsnetwork.com/encyclopedia/anime.php?id=7695> (приступљено 16.8.2013.)

културе (перспектива конзумената), у којој се односи на сексуално привлачну девојку (која је у неким дефиницијама тинејџерка, а у неким представља и девојку која изазива и заводи старије мушкарце)¹⁴⁵ што опет представља преобликовано и другачије контекстуализовано тумачење дела теме истоимене новеле Владимира Набукова (1955) у којој се средовечни протагониста Хумберт заљубљује у своју дванаестогодишњу пасторку Долорес (чији је надимак Лолита), која је, са психолошког становишта, пре жртва него заводница (Savage, 2009). Такође, у Јапану 70-тих година двадесетог века настаје, а 90-тих се јавно шири *Лоликон* (од: *Лолита комплекс*) субкултура која подразумева одрасле девојке које се облаче као девојчице, ученице, или као лутке са викторијанским и готичарским хаљинама. Припадници те субкултуре тврде да „настоје да буду слатке, не „секси“, а сам начин одевања се касније из Јапана шири и бива прихваћен од „остатка света“ као „Лолита мода“, с тиме што је у Европи и Америци већ постојао сличан неписан стил, који поново има додирне везе са Лолита митом, па долази до мешања са јапанским¹⁴⁶ (Savage, 2009:185) (Hardy, 2011:50). *Лоликон* представља и одређен јапански жанр, најчешће анимиран, у коме се девојчице приказују у сексипилној конотацији¹⁴⁷. Други пример комуникације се односи на препознатљиви јапански порнографски производ „*еротике/силовања пипцима*“ (*tentacle erotica/rape*). Због утицаја цензуре приказа гениталија (део америчких реформи у Јапану), долази и до настанка бројних анимираних филмова са чудовиштима која користе пипке (пипци не подлежу цензури, без обзира на фалусни облик) приликом сексуалног општења (понекад са тинејџеркама)¹⁴⁸, што поново представља синтезу страног политичко-културног утицаја (цензура), мотива локалне културе попут „Сна рибареве жене“ и већ успостављеног културно помешаног концепта (*Лоликон*).

Међусобна надограђивања концепата, својствена надкултурној комуникацији ствара тако когнитивну културну основу за многе човекове експресивне акције: музику, филм, али и порнографију, односно њено ментално

¹⁴⁵<http://www.merriam-webster.com/dictionary/lolita?show=0&t=1289146883> (приступљено 16.8.2013.)

<http://www.urbandictionary.com/define.php?term=lolita> (приступљено 16.8.2013.)

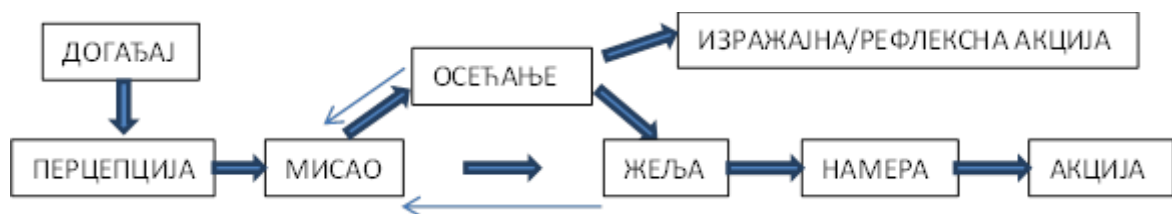
¹⁴⁶http://www.nytimes.com/2008/09/28/nyregion/thecity/28trib.html?_r=3&oref=slogin& (приступљено 17.8.2013.)

¹⁴⁷<http://www.urbandictionary.com/define.php?term=lolicon> (приступљено 17.8.2013.)

¹⁴⁸ Видети <http://www.bigempire.com/sake/manga1.html> (приступљено 17.8.2013.)
Први из жанра „пипака“ је „Urotsukidoji“ (манга из 1986. и аниме из 1987.).

устројство, разврставање и на крају, коришћење у стварности њених категорија. Такав систем у било којој каснијој примени или надградњи подразумева очекиване вредности, односно очекиване катактеристике или збивања у исечку за одређене катеогорије или тагове, којих су, приликом креирања или претраге категорија, у већој или мањој мери аутори сајтова или корисници свесни, односно постоји основна компетенција и међусобна сагласност шта би одређена категорија требало да пружи.

Као што је већ представљено у поглављу о когнитивној антропологији, културни модел ума је Дандраде назвао „народним моделом“ или „фолк моделом ума“¹⁴⁹, по аналогији са фолк таксономијама и класификацијама, како би се разликовао од модела ума из осталих наука. Овај модел репрезентује све догађаје у свести људи, што се огледа и у физичком делању. Идеја модела је да се разумеју културно условљена размишљања и акције човека у зависности од спољних дешавања. Фолк модел ума се састоји од класа између којих постоје релације, а те класе су *перцепција*, односно представа спољњег света, *мисао* и *осећања* које побуђују *жељу* из које се ствара *намера*, а која резултује *акцијом*, односно деловањем на спољњи свет (D’Andrade,1995:164).

Слика 22: Фолк модел ума (D’Andrade,1995:162)

У ређим случајима долази до утицаја жеља и осећања на процес размишљања, што је обележено тањим стрелицама (D’Andrade,1995:160-164).

У функционисању модела ума потребно је разликовати *стања*, *процесе* и *постигнућа* (D’Andrade,1987:116):

- *Процес* је континуалан или репетитиван скуп унутрашњих акција - нпр. посматрам, размишљам, уживам.

¹⁴⁹У даљем тексту коистиће се израз „фолк модел ума“

- *Стање* је, такође, нешто што се дешава у времену, али није континуално и репетитивно – нпр. видим, верујем, волим. Разлика између интерних стања и процеса се може илустровати на примеру човека који спава: „Док спава, он свакако зна таблице множења, боји се нуклеарног рата, намерава да иде у куповину ове недеље итд, али само ако је будан, можемо рећи да рачуна 11 пута 15, брине око нуклеарног рата, планира да иде на путовање итд. Тако да ум може да се третира као контејнер различитих стања и услова, имајући притом велики број симултаних потенцијалности, али исто тако може да се посматра као извршилац неколико симултаних операција, бивајући ограничен на мали број таквих конкурентних акција. Стога, неко може бити у одређеном стању, зато што извршава одређен процес. Види га, зато што га посматра, итд“ (D’Andrade,1987:116).
- *Постигнуће* је завршно стање или процес.

Стања, процеси и постигнућа разврстана по класама модела ума (D’Andrade,1987:116):

- *Перцепција*:
  - једноставно стање (нпр. видим, чујем, мирс, ускус, осећај);
  - постигнуто стање (нпр. угледати, приметити);
  - једноставни процес (нпр. гледати, посматрати, надзирати, слушати, додиривати).
- *Веровања / знање*:
  - једноставно стање (нпр. веровати, знати, сећати се, очекивати, претпоставити, сумњати, замислити, евоцирати);
  - постигнуто стање (нпр. разумети, реализовати, научити, пронаћи, погодити, закључити, основати, заборавити);
  - једноставни процес (нпр. размишљање, резоновање);
  - окончан процес (нпр. испланирати, докучити).
- *Осећања / емоције*
  - једноставно стање (нпр. волети, свиђати се, мрзети, кривити, подржавати, сажаљевати, симпатисати, осећати се тужно, осећати се срећно);
  - постигнуто стање (нпр. опростити, изненадити се, уплашити се);

- једноставни процес (нпр. уживати, бити застрашен, наљутити се, досађивати се, бити у жалости).
- Жудње / Жеље
  - једноставно стање (нпр. хтети, жудети, осећати потребу);
  - постигнуто стање (нпр. бирати, одабрати);
  - једноставни процес (нпр. желети, надати се).
- Интенције
  - једноставно стање (нпр. планирати, намеравати);
  - постигнуто стање (нпр. одлучити се).

У ретким случајевима људи имају намере (интенције), без знања због чега су то урадили, или желели (нпр: „Рекао сам му да ћу ићи, али не знам зашто сам то урадио. Не желим да идем“)¹⁵⁰. Са друге стране жудње, такође, имају емоционалну компоненту, тако да није често јасна граница између жудње и емоција, посматрајући жудње понекад као специјални облик емоција (D’Andrade, 1987:120-121). Оно што неко осећа, може утицати на то како неко мисли. Осећања могу некада да симулирају некога да мисли у неким правцима, или да потпуно уклоне нечију способност да мисли (нпр. бес) (D’Andrade, 1987:135).

Културни модели представљају културно условљено мишљење и делање и самим тим су зависни од датог окружења. У случају конзумирања порнографских садржаја путем Интернета, простор је виртуелан, што подразумева и надкултурни контекст. Фолк модели окружења, као и до тад откривени принципи класификације, могу да послуже као полазна тачка за постављање или откривање културног модела ума, при чему се модел ума касније примењује као интерпретативно средство за тумачење података, а у циљу резумевања одговарјућег когнитивног обрасца који утиче на културну условљеност принципа класификације података, која одговара принципима стварања добијене класификације.

„Занимљива особина многих културних модела јесте то да су их испитаници свесни. То није случај с моделом ума, код којег испитаници немају организован поглед на модел у целини. Они користе модел, али не могу да га опишу рационално. У том смислу, модел се појављује као добро научен низ

---

¹⁵⁰Ово се разликује од тога да ли су људи свесни функционисања модела или не.

процедура које знамо како да спроводимо, пре него ли као корпус чињеница којих можемо да се сетимо¹⁵¹. Наравно, фолк модел ума није у потпуности процедурални систем, пошто испитаници могу само делимично да опишу како модел оперише, када их питамо за специфичне примере“ (D’Andrade, 1987:114). У случају знања корисника који претражује порнографију на Интернету, такви „светионици“ би били тагови. Било да се посматра листа тагова придружених једном исечку, или пак листа свих тагова неког сајта¹⁵², тагови кориснику предочавају шта је постојало у исечку, дајући листу појмова на које може да кликне, ако жели да погледа неки други исечак са сличном карактеристиком, што у контексту поменутог декларативног знања код културног модела ума може да се посматра као подсетник, односно постављање листе питања везаних за специфичне примере са намером да се кориснику активира регија модела, која ће дати потврди одговор његовој мисаоној провери: да ли је то оно за шта мисли да ће му испунити жељу, попут ситуације у ресторану, када особа која тренутно не може да се определи, чита мени и у једном тренутку закључи да је нешто баш то, што у том тренутку жели, што, наравно, важи за оне називе за које зна на шта се односе. Ако корисник унапред зна шта жели да нађе, то, такође, може да чини преко тагова за које је сигуран да ће му на сајту дати ближи резултат претраге, односно више релевантних исечака, него ако би користио произвољне речи. У том смислу тагови помажу приликом навигације кроз порнографске сајтове. Корисник може да одабере један исечак, у њему одређен таг, који ће га потом одвести на страницу на којој су само пробрани исечци који садрже тај таг, затим у њима може да потражи неки прикладнији исечак и тако сузи претрагу. Спомињем тагове, а не категорије, с обзиром на то да их има више по исечку, а имају и више синонимних појмова, па пружају шири избор, а ближи терминологији корисника. Друга особина тагова, осим помоћи приликом навигације је да обучавају корисника, упућујући га у терминологију. У прилогу који је посвећен таговима се види да се на *xvideos* сајту међу расположивим таговима за *фелацио* налазе и *fellatio* (*фелацио*) и *oral* (*орално*) и *blowjob* (*пушење*) и варијације *sucking-a* (*сусања*), па чак и ако корисник не зна да су то синоними ако му није познат ни сексуални ни порнографски жаргон (нпр. *милф*, *фистинг* итд.), после неколико

¹⁵¹Разлика између процедуралног и декларативног знања, спомињана у поглављу о когнитивној антропологији, у одељку о шемама и конекционизму.

¹⁵²Целокупна листа тагова није на свим сајтовима присутна као опција, али најчешће постоји листа категорија аутора сајтова.

претрага ће на листама тагова погледаних исечака видети блиске или синонимне термине и самим тим научити, а касније, када види један од њих као категорију аутора сајтова (нпр. у случају *фелација* најчешће *blowjob*), у мислаоној структури подвешће све остале синонимне тагове под један „званични“. Но, поред учења може дати и свој допринос, тако што ће неки исечак „таговати“ и на тај начин допринети укупној структури.

Овако нешто делује очигледно: особа приступа порнографском сајту и преко понуђених тагова и категорија учи додатне начине и изразе под којима су заведени одређени исечци, као и то који су блиски или синонимни, што јој помаже приликом сваке следеће претраге. Поставља се питање: зашто је то толико битно или различито од било ког случаја у коме неко учи правила система у који је крочио? Питању посебности ће касније бити посвећена пажња, док се део учења правила окружења подудару са Дандрадеовим питањем да, ако модел ума, као и други културни модели, јесу модели личног, индивидуалног искуства, како се онда уче, односно, како се испољавају као научени, попут било којих других научених образаца мишљења и понашања. Такође, по Дандрадеу, сваки модел ума користи спољашње догађаје да идентификује начине на које које означава сопствено дефинисање унутрашњих стања (D'Andrade, 1987:145). То, не само што значи да фолк модел ума ставља јачи нагласак на свесне процесе, него што је случај са научним моделима ума, већ и подупире претпоставку о томе да се ради о нечему што није строго индивидуално, већ нечему што је дељено међу припадницима одређене популације. Да би се говорило о постојању неке популације, она мора бити окарактерисана неким битним заједничким значењским својством, које је у вези са оним на шта се односе резултати (Жикић, 2010б:22). У овом случају, ако је применљива употреба модела ума на класификације које проистичу из одређеног коришћења Интернета, или ако понашање и реакције корисника Интернета који посећују порнографске сајтове нису насумични, већ (код различитих испитаника) постоје одбрасци понашања који се понављају, онда можемо да говоримо о постојању такве популације.

Пре него што се приступи анализи, потребно је дефинисати то на кога се тачно односе помињани модели. У питању је моје¹⁵³ тумачење модела, полазећи од Дандрадеовог културногмодела ума с обзиром на његова својства као базног

---

¹⁵³Истраживачево (М. Васић)

модела, његове употребљивости за посматрање понашања које је дељено између припадника одређене популације, као и тога да се дотични модел односи на савремена технолошки развијена друштва што је у складу са споменутим тумачењем формирања основе за надкултурну комуникацију. Прва анализа односиће се на понашање посетилаца порнографских сајтова, односно на њихове коментаре приликом гледања одређених исечака. Циљ није само да се покаже да постоје заједничке реакције корисника, односно да може да се говори о постојању посебне друштвене групе¹⁵⁴, где се параметри дефинисања групе базирају на специфичном коришћењу Интернета приликом међусобне конверзације између корисника, као приликом претраге и прегледавања порнографије (у домену претраге исечака преко категорија, а не преко проналажења имена дугометражних филмова итд.), већ је циљ да се резултати касније примене и на део који се тиче модела категорисања, само сада са знањем о циљној групи која конзумира, па и тагује. Да би се утврдио образац претраге из перспективе корисника, биће примењен модел ума на „заједничке“ чиниоце коментара који су прикупиљени са форума блиских порнографским сајтовима или на самим порнографским сајтовима, али, заправо, у већој мери прикупљених са листи коментара које се налазе уз појединачне исечке (како би кореспондирани са категоријама/таговима придружених том исечку). Примена модела ума у тој првој анализи ће бити једноставног „алгоритамског“ типа: раздвајање елемената понашања по класама модела (мисли, осећања, жеље итд.), експликација ланца текућих стања, процеса или догађаја модела ума корисника приликом „претраге“ и на крају посматрање да ли је и на који начин овакав модел промењен у односу на подразумевани и какве то импликације има на даљу анализу. Овај део је битан зато што представља увод у другу анализу, а која се тиче успостављања релација између добијених шема категоризација из поглавља о етнотаксономској анализи и примене модела ума на категорисање.

Дандраде наводи упитност тачности фолк модела ума, нарочито од стране психолога који тврде да он не може да замени научни модел ума или неуролошки модел процеса мозга. С обзиром на другачију употребну вредност коју је наменио фолк моделу ума, већ је објашњено да то није проблем, али сам Дандраде наводи

---

¹⁵⁴Што је, такође, веома битно јер постојање групе представља један од предуслова антрополошког проучавања.

постојање различитих модела¹⁵⁵ за различите културе (D'Andrade, 1995:165-168), но поменути „девијантни“ случајеви се односе на интерпретацију одређеног понашања унутар неке популације с датог теоријско-методолошког становишта, а и они полазе од основног (западног) културног модела ума, који се у неком тренутку анализе модификује, а као што је већ напоменуто, у овом случају је због надкултурне комуникације свакако „западни модел“ погодан као интерпретативно средство.

---

¹⁵⁵Ови модели, иако се, по мишљењу Вирзбицке разликују, личе на оригинални модел. Она тврди да, без обзира на различите језичке или психолошке имплементације класа и релација модела, које варирају од културе до културе, идеја о особи која *мисли, жели, осећа, зна и прича* или *дела* различите ствари је универзално применљива, посебно зато што у сваком језику постоје неки облици речи за ове концепте (Wierzbicka, 1993). Из тога произилази да не постоји култура на коју је неприменљив фолк модел ума, али не имплицира да може да се користи један универзалан, што већ зависи од језичко-културне поставке и контекста употребе.

V 2.6. Корисници порнографије као популација и примена културног модела ума на њихову претрагу исечака

Прва анализа, као што је напоменуто, огледа се у проналажењу заједничких особина понашања припадника групе корисника, приликом прегледавања и претраживања исечака, а добијених на основу примене модела ума на понашања корисника. Потребно је напоменути да је и у овом случају једино знање којим би требало касније да се располаже је апстрактно, концептуално знање, а специфични концепти узраста, нација, етничких група, итд. односе се искључиво на контекст самих категорија, а не и на природу корисника.

Понашање корисника Интернета је другачије док су на Интернету, него у реалним животним ситуацијама. Мање се придржавају друштвених норми, чак и када не користе неки псеудоним, већ свој идентитет именом и презименом. Због ових карактеристика неопходно је разграничити релевантну грађу. Куриозитет коментара и оцена порнографских сајтова је чињеница да су већином позитивни. За разлику од уобичајених сајтова, као што су „youtube.com“ или „dailymotion.com“, на којима има доста жучнијих и негативних коментара и оцена. Из овога произилази утисак да постоји неформална, условна подела на опште сајтове – на којима важи општеприхваћено мишљење; и на сајтове услужне делатности, као што су порнографски, које људи посећују зарад одређене робе или садржине, не буне се, а с времена на време и похвале.

Садржине постављених клипова, коментара и „тагова“ би требало да утичу на акције корисника. Присуство сличног понашања у дискурсима различитих клипова и појављивање истих глумаца може изазвати сличне коментаре или оцене. Претерани хвалоспјеви у коментарима или велика гледаност неког клипа може бити повратна спрега за још већу гледаност, или за манипулацију друштвене прихватљивости одређене категорије. Не може се занемарити ни међусобна комуникација корисника преко коментара клипова. Поред наведених карактеристика, коментарисање на порнографским сајтовима је врло предвидиво и усмерено. Своди се на питања: „Која је то девојка?“; коментаре да је садржај сексуално узбудљив, бодрења (нпр. код насилних или грубих исечака), или жеље да имају сексуални однос са актерима, да буду ученици у дешавању у исечку, или коментара типа: како су наводно већ пробали тако нешто и то је било најбоље

искуство у њиховом животу, или да то боље раде од учесника исечка (односно се на било шта: дуплу пенетрацију, инцест) и сл. Иако једноставни и предвидиви, ови коментари доста говоре о функционисању модела ума корисника, када је коришћење Интернет порнографије у питању. Но, ипак је потребно извући одређене опште закључке који би карактерисали понашање групе, а на основу анализе грађе. Због великог броја понављања поменутих коментара, као и велике сличности између природе коментара мушких, женских и транссексуалних корисника¹⁵⁶, проверено је да ли су искази вештачки. Знам да од стране порнографских сајтова постоје огласи за потражњом радника који би писали кратке приче везане за глумце, исечке или фотографије у којима се хвали физички изглед или тема исечка (као уводни текст пре линка ка исечку)¹⁵⁷, али нису пронађени огласи, или још битније форум где се тражи или дискутује о томе да неко активно учествује на сајтовима, коментарише итд. После довољно великог броја погледаних листи коментара на различитим сајтовима, идеја о таквој завери контроле јавности је, или мало извесна, или, свакако, веома личи на понашање „слободних“ корисника, па као таква није ни битна. Што се тиче пола корисника, увек постоји могућност да се било ко налази иза профила, али ни то у статистичком смислу није битно. Следи кратак преглед неких заједничких понашања корисника Интернет порнографије. Дати су примери екстремнијих категорија пошто су те одлике понашања присутне у целом дијапазону, па и у тим категоријама. Притом се не ради о хомогеној структури у смислу да унутар популације сви све преферирају и да ће се према свему једнако поставити, већ се изводе општи закључци оних делова популације који су у „резонанци“ са текућом категоријом и коментаришу је.

---

¹⁵⁶ Не мислим да обожавају исте учеснике, мада и ту постоји извесно поклапање, пошто, наравно, нису сви хетеросексуалци, већ да садрже сличну дозу „прљавог говора“ својственог подражавању учесника порно филмова, као и коментаре шта их и на какав начин сексуално узбуђује, што често упућује на сличне преференције.

¹⁵⁷ Тзв. *описивач* порнографских материјала (енгл. *Describer*). Погледати нпр. <http://www.quora.com/Jobs-1/Whats-something-that-is-common-knowledge-at-your-work-place-but-will-be-mind-blowing-to-the-rest-of-us/answer/Thea-Pilarczyk?srid=3Wgm&share=1>

V 2. б. 1. Понашање корисника порнографије

Код корисника постоје извесна очекивања од категорије шта би требало да пружи, односно очекивани параметри збивања који се идентификују са индексом категорије, што је већ навођено као могуће за производе надкултурнке комуникације. На пример, женски корисник који је очекивао да *орална масажа* подразумева и *кунилингус*¹⁵⁸, или за исти исечак коментар да је то релаксирање пред сексуални однос при чему учесник не сме исто да се понаша после тога. Сличан пример је код другог исечка који је тагован као *понижавање (humiliated), господарица (mistress), женска доминација (femdom), фетиш (fetish), ручни рад (hand job)* итд, у коме се, поред већ напоменутог квалификовања као насиља са пристанком у контексту категорисања *понижавања* приликом *женске доминације* (сада потврђеног и преко понашања корисника), односно коментара „која је то девојка“, или како би желели да јој служе (односно да их она опслужује¹⁵⁹) коментарише се и како *господарица* не би требало да мастурбира робу, пошто „то“ (реферисање на роба у средњем роду) не би требало да има право на оргазам¹⁶⁰.

Корисници карактеришу учеснике исечака (били учесници анонимни или порнозвезде) преко физичких особина и преко акција које спроводе. Бројни су примери коментарисања великог пениса, задњице, груди, мршавости, расе, али и ружноће, затим похвала како неко добро спроводи *фелацио, кримпај, копрофилију, гутање сперме*, итд., а име учесника представља само претрагу за специфичним скупом категорија¹⁶¹.

---

¹⁵⁸ Корисник се у овом конкретном случају изразио: „Лизање вагине“ (*Pussy licking*) и у контексту где је то прокоментарисла, поента је што у исечку масирана учесница уради *фелацио* масажеру, што је опет другачија проблематика (нпр. питање подразумеваног оралног секса у исечцима и перспектива циљне групе у исечцима), али нам је у овом специјалном случају битна само општа мисао групе у којој се нешто унапред очекује од категорије, а што је чест образац (http://www.pornhub.com/view_video.php?viewkey=744017907) (приступљено 20.8.2013.)

¹⁵⁹ http://xhamster.com/movies/1279478/milked_and_sounded_by_two_mistresses.html (приступљено 20.8.2013.)

¹⁶⁰ http://www.youporn.com/watch/8073889/foot-humiliated-and- strapon-punishment-femdom/?from=search_full&pos=32 (приступљено 20.8.2013.)

http://www.youporn.com/watch/630569/milf-mistress-humiliates-guy- strapon-fuck/?from=search_full&pos=6 (приступљено 20.8.2013.)

¹⁶¹ http://www.youporn.com/watch/375279/deep-penetration-of-girl-s-ass/?from=search_full&pos=1 (приступљено 20.8.2013.)

http://www.xvideos.com/video1431081/dad_and_daughter_from_norway_taboo_family_sex_on_couch#_tabComments (приступљено 20.8.2013.)

http://www.heavy-r.com/video141326Eating_Poop_Straight_From_Ass (приступљено 20.8.2013.)

Присутна је потреба за понављањем догађаја, а што се постиже кроз исту или блиску категорију. У случају честих категорија попут оних које се односе на *сексуалне технике*, то се не може одмах уочити, пошто корисници питају једни друге за име учесника, или одакле је нека сцена, или кажу како воле ту врсту или категорију исечака, мада свако показивање афинитета према категорији може да се тумачи као жеља за понављањем, но, у случају опскурнијих категорија постоје питања: „Где још таквих исечака могу да се нађу“, или, „Да ли неко има такав садржај у колекцији (нпр. за реални инцест¹⁶²).“

Негативни коментари категорије су чести у случају *међурасних* исечака. Често се осврћу на мали penis *Азијата*¹⁶³, али око тога око нису учестале расправе, док код *међурасних* исечака са Афроамериканцима постоје учестале расправе између корисника, које се базирају на порнографским стереотипима, што, попут поменутог жаргона поново упућује на преузимање визуре из порнографског света¹⁶⁴. Други случај у коме постоје негативни коментари којима се критикује категорија, а то не буде одмах искритиковано од стране осталих учесника је *снаф филм*, али о природи тих коментара ће бити касније речи.

Што се тиче негативних коментара, осим ако је велик број људи одговорио негативно (нпр. у случају да је исечак естетски непријемчив људима који су очекивали нешто другачије од те категорије), појединачни негативни коментари бивају лоше прихваћени од стране осталих корисника, нарочито ако су упућени против саме категорије, те поред висико избројаних негативних гласова упућених таквом коментару, често га (је) неко окарактерише и као „лицемера који је дошао да им суди, а сигурно није случајно отворио тај линк или залутао на ту страницу, већ је сигурно као и сви прегледавао порнографију, мастурбирајући“¹⁶⁵. Ово

---

¹⁶² Mom%20sucks%20sons%20cum%20REAL%20INCEST%20-%20XVIDEOS.COM.htm (приступљено 23.8.2013.)

¹⁶³ http://www.youporn.com/watch/683045/escort-whore-bondage-and-humiliation/?from=search_full&pos=1 (приступљено 23.8.2013.)

¹⁶⁴ Парафразирано се своди на оне који говоре о: „Црној доминацији и великим penisима којима ће направити црне бебе свим женама свих раса, пошто све оне жуде за црначким penisом“ као и оне који пишу: „Одличан исечак, само када се у њемз не би налазиле црне животиње“.

http://www.xvideos.com/video49967/charlotte_stokely#_tabComments (приступљено 23.8.2013.)

http://www.xvideos.com/video1442/georgia_peach_oiled_and_fucked#_tabComments (приступљено 23.8.2013.)

http://www.xvideos.com/video6064/high_heels_and_stockings#_tabComments (приступљено 23.8.2013.)

¹⁶⁵ http://www.xvideos.com/video1431065/teen_daughter_forced_brutal_rough_sex_with_old_dad#_tabComments (приступљено 23.8.2013.)

http://www.heavy-r.com/video141326Eating_Poop_Straight_From_Ass (приступљено 23.8.2013.)

наговештава занимљиву одлику, а то је концепт који се огледа у исказу: „Зашто мислиш да си бољи од нас, кад и то ово волиш, само себи не признајеш, јер да не волиш, не би био овде са нама“, односно својеврсни бес према ономе што је представа увређене групе корисника о наводном лицемерју моралних норми спољашњег света, а усмерених против онога што они преферирају. Кажем представи, пошто не постоји прецизно одређење о којим нормама и у ком контексту је реч, осим постојања самог конфликта између оног ко преферира и оног ко осуђује, где онај ко преферира у том контексту може једино да себе идентификује са ониме што преферира, а из његове перспективе је супротна страна представник свега осталог као скуп коме не припада преферирана категорија, а до конфликта наводно долази зато што супротна страна врши интрузију¹⁶⁶. Пошто се из перспективе корисника (у суженом, већ дефинисаном опсегу посматране популације и њеног понашања) улазак у припадност скупу конзументата (на било који начин, макар и интрузијом), односно конзумирање садржаја искључиво догађа, ако је неко заинтересован за исти, онда је сигурно противник приступио тој категорији због заинтересованости, те се као повод конфликта наводи лицемерје. Међутим, поред личног вредносног одређења себе као жртве присутна је и чињеница да у том одређењу сам корисник конструише, како границе, тако и вредносне параметре, пошто, ако посматрају контекст креирања и прегледања Интернет порнографије на Интернету, не постоји готово ни један табу који би га спутавао (осим законски кажњивих концепата, као што је дечија порнографија са живим глумцима, и осим категорија које су из перспективе аутора сајтова „естетски“ лоше као нпр. *некрофилија*, где под „естетским“ подразумевам маркетиншку домишљатост, а целу идеју ћу ускоро додатно објаснити), те је у истом контексту било које које раздвајање на: „нас“ као конзументата и „њих“ као заговорника представе о „традиционалним нормама“ (које опет нису дефинисане ни у једном социокултурном контексту Интернета, док је због терена и надкултурне комуникације и случај локалитета у области ван Интернета, такође, неодређен), заправо потиче од самог корисника и његове представе о моралним нормама околне популације изван Интернета које у овом контексту он приписује противнику, постављајући их као негацију својој

Примери су из екстремнијих категорија, али се исти случај може пронаћи и нпр. *завелике груди*, *геј* категорију итд.

¹⁶⁶ Слично одређивању културног идентитета у научној фантастици (Жикић, 2010а), само једноставније и без адекватне културне позадине.

преференцији. Мислим да је пре свега у питању део несвесног модела понашања које наликује „савести“ или представи о друштвеној неприхватљивости (опет ког друштва, да ли оног које се сматра не-Интернет популацијом) зато што и у коментаришућем и у категоризационом смислу оправдава и одваја свој мали свет од „остатка“, где понављам, поимање „остатака“ није у теоретском смислу дефинисано.

Сличан културни образац потребе за оправдавањем садржаја, само је другачије жанровски имплементиран, дешава се да и који се не односи на понашање корисника, него на поруку филмова, у случају *лова на мушкарца хетеросексуалца (Straight Man Hunt)* који нису категорија, већ представљају концепт хомосексуалних порнографских филмова у којима је наглашен насилни преображај хетеросексуалца и хомосексуалца, при чему наративна структура најчешће имплицира да је он био латентан хомосексуалац, само то није знао, док га други учесник није преобратио и тако му помогао. Резултат наративне анализе је: да је „преображај“ метафора тога да је хомосексуалац друштвено прихватљив, ако поседује хетеросексуални модел понашања, а што се огледа у доминацији и маскулинитету (Васић, 2012). Са друге стране, ако се природа исечака доведе у претходни контекст и категорише као *силовање, БДСМ и геј*, имамо концепт замене улога (прекидачи у БДСМ-у) у борби између хомосексуалца и хетеросексуалног лицемерног тлачитеља, где хомосексуалац у случају доминантне улоге није немилосардан, него користећи БДСМ реквизите као гарант насиља са пристанком (плус што је и сам хетеросексуалац латентни хомосексуалац те ужива) даје шансу коју хетеросексуалци нису дали ЛГБТ групи, те на крају сви завршавају срећни. Интересантни су културни контексти као позадине насатанака. *Геј* часопис „Физик пикториал“ („Physique pictorial“) је настао 1945. године. У оквиру овог часописа се у наредним деценијама искристалисала данас препознатљива *геј* иконографија еротског контекста (каубоји, Индијанци, Римљани, радници, издефинисана мишићава тела итд.) те у доба, када је геј популација више дискриминисана него данас, имамо формирање еротског идентитета приказа те друштвене групе у популарној култури, док данас, када су већа законска права, у домену Интернет порнографије где углавном не постоје

табуи (свакако не *gej* табуи¹⁶⁷) постоји *лов на мушкарца хетеросексуалца*, што поново представља оправдавање одређене категорије због постојања наводне угрожености од стране глачитеља који врши интрузију, а заправо је заинтересован, љубоморан итд.

Вратимо се примеру *присилног секса* приликом *инцеста*¹⁶⁸. Ако се посматра понашање корисника из контекста „оправдавања“, онда првобитни инфантилни коментари као нпр. „Мој тата је то боље мени радио“ добијају другачије значење: ако је некоме то било наметнуто, има пуно оправдање што данас гледа. Постоје небројени позитивни, негативни и неутрални коментари: „како је у питању лажњак“ (о чему ће бити више речи касније), а једна од форми коментара који представља одговор на коментар осуде је: „Ко си ти да судиш људима, ако хоће да умишљају (енгл. to pretend) да је то реална ситуација и да нису у питању плаћени глумци“, што је истовремено и порука: „Ми се играмо, а које је твоје оправдање што си овде?“.

То доводи до последње карактеристике понашања корисника Интернет порнографије која ће бити разматрана у овој анализи, а то је да ништа није стварно, осим самог сексуалног чина, да су у питању глумци који су плаћени за то да у финалном производу пруже забаву конзументима, да све има цену, а да модел реципроцитета оправдава сва дешавања у исечцима, те гесло: „секс се продаје“ добија свој пуни облик. У случају категорија *сексуалних техника* и *фантазија*, коментари су регуларни и већ описани, са изузетком *реалног, сензуалног, примереног за жене* итд, при чему се у коментарима потенцира како је *реални секс* много бољи од механичког (Russo, 2005:239-240). Но, када се погледају насилне категорије, оне бивају регуларно категорисане или таговане по ономе што представљају, било то понижавање, злостављање, итд, што је објашњено у претходном поглављу. Међутим, из перспективе коментара корисника, ни једно од насиља није насиље у правом смислу, већ насиље са пристанком, пошто су у питању глумци који су пристали на то. Исечци који се односе на *проститутке* (и *„ескорт курве“*) и насиље добијају нова значења у случају да је понекад некоме садржај превише насилан, нпр: „Мора да добро је плаћена, чим је прошла кроз све

---

¹⁶⁷ Мада увек постоје апликације и системи за претрагу који „оштете“ неку популацију (нпр. ЛГБТ), филтеришући само њене садржаје, у питању једруги контекст од горе разматраног. (види: <http://groupthink.jezebel.com/tumblrs-new-porn-crackdown-hurts-gays-lesbians-and-b-860916168> (приступљено 23.8.2013.))

¹⁶⁸http://www.xvideos.com/video1431065/teen_daughter_forced_brutal_rough_sex_with_old_dad#_tabComments (приступљено 23.8.2013.)

то¹⁶⁹, а потом следе стандардни коментари бодрења поенте исечка. Слично је и за помињано *јавно понижење* – „Вероватно порно глумица плаћена за то, а и ови насилници користе кондоме“. У случају једења телесних излучевина почињу да се појављују коментари како је то лажни урин, лажни фецес итд¹⁷⁰ (што не важи за женску ејакулацију). И приликом *силовања* су бројни позитивни коментари везани за глумце, сцену итд., као и коментари да је то лажно силовање, и почињу да се појављују исечци који реферишу на „истинско силовање“ (комбинација тагова *силовање* и *реалност*), а публика је једино тада подељена по питању аутентичности, но, свакако, углавном су позитивни коментари¹⁷¹, осим ако је исечак технички лоше изведен. Случај инцеста је већ размотрен, укључујући и потражњу за реалним. На крају *снаф филм* можда најбоље илуструје поменуто понашање које ћу приказати кроз неколико примера. Снимак који се своди на девојку која се удави у пластичној кеси се допао љубитељима *асфиксије*, но углавном су се респрављали око техничких детаља, оличених у коментарима типа: „Није могла да се угуши за тако кратко време“ итд. Углавном су негативно оцењени *снаф* исечци за које су корисници проценили да су „лажни“ и „лоше снимљени“. Ако неко хоће да увери остале да су лажни и они исечци боље техничке изведбе, углавном за аргумент има „да нико није луд да пусти прави *снаф филм* у јавност“, што је, пак, по мом мишљењу, дискутабилно. Бруталан (и веома реалистичан, који међу таговима има и *лажно –fake*) исечак је (пored наравно дискусија аутентичности) углавном лоше окарактерисан због унакажавања жртве, док је исечак у коме момак удави своју девојку која није желела да имају сексуални однос, а затим општи са њеним телом, углавном окарактерисан као „прелеп“ (требало би напоменути да се међу таговима налазило и *снаф фантазија*), док су негативни исечци негативно оцењени од стране осталих корисника, осим једног чија је била порука: „И ви у овом тренутку можете да тврдите да нисте гледали како девојка заправо умире? А ја сам мислио

---

¹⁶⁹http://www.youporn.com/watch/683045/escort-whore-bondage-and-humiliation/?from=search_full&pos=1 (приступљено 23.8.2013.)

¹⁷⁰http://www.heavy-r.com/video/141326/Eating_Poop_Straight_From_Ass (приступљено 24.8.2013.)
http://www.xvideos.com/video1591629/piss_drinking_bitches_gets_goldenshower_in_gangbang#_tabComments (приступљено 24.8.2013.)

¹⁷¹http://www.heavy-r.com/video/123549/Real_Rape/ (приступљено 24.8.2013.)
http://www.xvideos.com/video1907032/girl_brutally_fucked_by_two_men#_tabComments (приступљено 24.8.2013.)

да сам чудак због својих фетиша...¹⁷². Тако да се управо на ово односи споменута тврдња да су табуи на Интернету „естетске“, а не концептуалне природе, где се под „естетским“ подразумева очекивани одзив у смислу гледаности, а посматрање порнографских садржаја налачи посматрању експлоатационог филма, 3Д анимације или бруталног хентаиа, без освртања на то шта садржај представља, већ шта нуди, како изгледа и коју фантазију буди, где би у случају *некрофилије* неко видео гумену лутку, неко леш који не смрди, а најчешће оба, са потпуно искљученом концептуализацијом.

V 2.6. 2. Примена културног модела ума корисника на претрагу исечака

На основу релевантних карактеристика корисника порнографије као посебне друштвене групе може да се формира фолк модел ума који се примењује као интерпретативно средство за тумачење образаца који се користе приликом гледања и претраге исечака од стране корисника:

- Корисник гледа исечак – перцепција.
- Препозна оно што му се допада – **перцепција и мисао** (препознавање) у складу са **емоцијом- ставом** (стање).
- Осећа „уживање“¹⁷³ - **емоције** (процес).
- Жели да погледа нешто што доноси слично осећање – **жеља, жудња**(како би доживео слично осећање).
- **Мисли** да глумац или делови садржаја доводе до сличног осећања, што имплицира питање индентификације глумца, или мисао: који делови садржаја су проузроковали осећање? Име глумца представља симбол за одређеног човека, а због начина посматрања човека као „сексуалног објекта“, име глумца се односи на објекат са одређеним својствима, односно и у једном и у другом случају се посредно или непосредно јавља као гарант сличног осећања, због чега се слична својста траже у неком

---

¹⁷²http://www.heavy-r.com/video/124124/Snuff_movie_Girl_wrapped_in_a_plastic_bag/ (приступљено 24.8.2013.)

http://www.heavy-r.com/video/135866/Snuff_Rape_Video/ (приступљено 24.8.2013.)

http://www.heavy-r.com/video/130407/Strangled_And_Raped/ (приступљено 24.8.2013.)

¹⁷³„Уживање“ није једини емотивни процес, али га овде разматрам у моделу који се односи на најчешће изјаве у коментарима. И у случају другачијих емотивних процеса (изненађење, срећа, шок, смешно, бес, гађење итд.), свакако се и у том случају модел своди на поновно евоцирање тих процеса, наравно, под условом да неко није случајно набасао на одређену врсту исечака.

другом исечку (кључна својства би требало да остану иста, а освежење је повезано са осталим секундарним својствима).

- Упоређује са механизмима који су довели до иницијалног препознавања – **мисао**
- Исход 1: Одлучује да погледа околне „сличне“ исечке, или понуђене категорије и тагове, или име глумца – **намера на основу жеље**.
- Исход 2: Одлучује да претражи неку другу категорију, али по механизмима оличеним у репрезентацији „блиске“ категорије/тагове) – **намера на основу жеље**.
- Исход 3: У случају да је резултат „упоређивања“ доведе до асоцијације са другим мотивом, за који постоји веровање (**мисао-стање**) да ће он произвести одређене емотивне реакције, или, на основу асоцијације, довести до емотивног провеса (**мисао -> емоција**), имплицираће одлуку да се претраже ти „нови“ мотиви – **намера**.

Централни образац у овом моделу ума односи се на постојање менталне преставе која се манифестује преко осећања (нпр. уживање), затим препознавање елемената и исечка који су изазвали то осећање, и жељу да се осећање понови, коју поткрепљује и мишљење корисника да ће се понављањем оних елемената који су „препознати“, односно успостављањем гараната на основу сличности, кроз контекст неког другог исечка појачати интензитет осећања, што представља појачавање осећања на основу разноврсности.

Због наведених фактора, у моделу ума посматрања и категорисања исечака Интернет порнографије постоји својство које се разликује у односу на „убичајено“ функционисање модела, оличено у утицају осећања и жеље на мисао (на слици 1 приказано тањим стрелицама). Тај утицај се односи на онај део мисли који разлучује препознавање које би требало да доведе до одређених жеља и осећања. Тако обликована мисао потом покреће једноставан, паралелан и убичајен ланац мисао-жеља-намера-акција, који се своди на претраживање нових садржаја.

Фолк модели у којима осећања и жеље утичу на мисао су карактеристични за поједине „незападне“ и урођеничке културе (D’Andrade, 1987:116), при чему се само резоновање када осећајни део утиче на мисао се сматра „будаластим“ (D’Andrade, 1995:163). Поред тога, артикулисање емоција било језичким

терминима, било понашањем, пре је својствено култури и културном контексту, него урођеном универзалном понашању (Wierzbicka, 1992:134). Пример је и термин „уживање“ којим описујем позитивно доимање садржаја као последицу гледања исечка, било оно последица сексуалне узбуђености, или допадања, ипак је термин који се употребљава у другачијем контексту од енглеког термина „enjoying“, условљеног другом културом, па и стандардне употребе „уживања“, зависном од контекста употребе.

С обзиром да је изражавање емоција културно условљено, помињана повратна спрега утицања на део мисли, које бира образац и „препознавање“ је условљена или похрањена знањем о понуђеним „шаблонима и калупима“ тог „препознавања“, а оличена у представљеним понуђеним категоријама. Ово се може и директно проверити преко закључка из претходног поглавља да „тагови“ преписују понуђене категорије, ако су оне понуђене. Знање о категорији утиче и у другом смеру – у културном моделу ума својственом и подразумеваном. Размишљање о категорији може довести до појаве осећања као процеса, или до формирања става да та категорија проузрокује осећања у виду једноставног стања (не процеса).

Имена тагова се поклапају са неким катарогијама аутора сајтова. Из тога које категорије тагови имају исте називе и какви све „тагови“ још постоје, а не постоје као категорије аутора сајтова, може се закључити какви мисаони обрасци функционишу у „уочавању“ елемената. Наиме, као што је поменуто у прошлом поглављу, тагови су описни, распарчани на једноструке мотиве и углавном се односе на непосредна физичка опажања. Стога, у случају жаргонских термина, углавном су тагови преузети из категорија аутора и односе се на *стандардизоване симболе* (хардкор, гонзо), *метафоре* (кримпај, златни туш) или *описнезнакове* (*секс у одећи, масажа, КБТ*)¹⁷⁴. Друга асоцијација „тагова“ је, такође, присутна међу категоријама аутора сајтова које су разматране на почетку прошлог поглавља, а тичу се „примарног и секундарног фетиша“, што се своди на двоструке мотиве, при чему се може уочити шта је заиста присутније као културно условљено (нпр. тагови који се доводе у везу са Јапаном - префикси *јар*,

---

¹⁷⁴По Личу, стандардизовани симболи се односе на асоцијацију која је произвољна (два објекта припадају различитим културним контекстима, али је такво изражавање постало навика); метафора је, када асоцијација између два објекта има намерну сличност, а знакови када од раније постоји суштинска веза између два објекта, пошто припадају истом културном контексту (Лич, 2002:22-26).

јаран i јр). У случају именовања на основу непосредних физичких опажања, „тагови“ одговарају *чулним сликама*.

Поменута појава, размишљање о категорији, пројектује дешавање које евоцира осећање – личи на Личово тумачење „теорије врачања“, по коме коришћење *индекса* као *експресивне радње* (у нашем случају категорије или „тага“) се користи као да је *сигнал* (аутоматски, попут Павловљервог пса), тј. као нешто за шта се унапред зна, да ће се кликом на то, проузроковати пуштање садржаја који евоцира осећај.

Све ово важи за „Исход1“, по коме се директно бира жељена категорија, а нови садржај се бира на основу исте категорије. „Исход3“ се односи на својство категорија да нису потпуно међусобно дистинктивне, стога можедоћи до бирања других категорија на основу асоцијација. Иако дефинисан као обожавање предмета, фетиш у оваквом контексту можесе односити на врло дистинктивну категорију, која у асоцијативном низу често указује сама на себе (рефлексивна релација), односно интерпретирано, фолк моделом ума, жељу да се „понови“ исто збивање једино са „Исходом1“ (без „Исхода2и 3“). То одговара колоквијалном и „народно“ устаљеном исказу: „Има фетиш за ...“, при чему се „фетишем“ назива нечија изразито преферирана категорија.

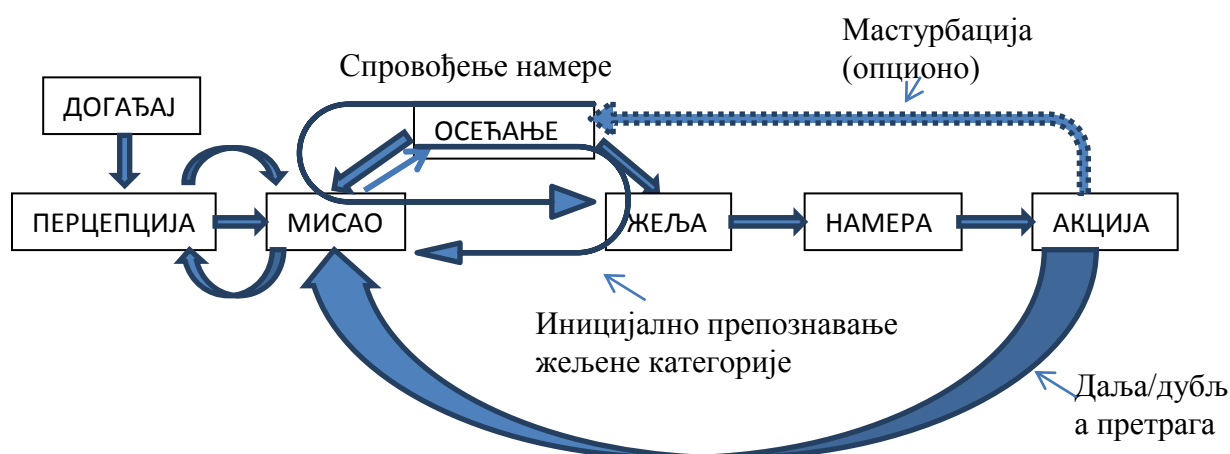
„Исход 1“ је последица онога што је закључено из коментара корисника, а то је потрага за понављањем „доживљаја“, на шта год се тај доживљај односио. Сличан образац је био присутан у доба када су галерије са сликама чиниле део Интернет порнографије у којима је корисник проводио сате, тражећи савршену слику, прихватајући све фрустрације, као и уживања која то носи са собом (Hardy, 2009:5). Притом је значење основних елемената претраге (категорија и тагова, пошто и глумац, такође, представља скуп категорија) описано помоћу антрополошких механизма, с обзиром на то тагови у контексту оваквог облика потраге управо и представљају *индексе* који замењују *сигнале*, што је пак својствено тзв. технолошки неразвијеним друштвима. Томе иде у прилог и ланац догађаја фолк модела ума код кога осећања утичу на мисли. Притом утицај корисника, односно тагови се у великој мери свде на подражавање категорија сајтова, а ако и постоје метафоре и жагон, оне, такође, прате логику каква је код категорија, осим описних тагова чије значење кад се једном језички склопи, одговара чулним сликама. До „Исхода 3“ се долази логичним путем, пошто увек неко може да одлучи да потражи нешто друго. Од значаја је „Исход 2“, пошто се

односи на евентуално бирање „блиских“ категорија, а што следи у следећој анализи.

V. 2.в Когнитивни образац

Последња анализа односи се на проналажење релација између резултата из овог и претходног поглавља, што се пре свега односи на когнитивни образац који утиче на условљеност принципа категоризације. Као што нам је одређивање корисника као популације дало почетне услове за разматрање о томе шта они дељено статички размишљају, тако нам је добијени културни модел ума дао информације о томе како дељено динамички размишљају и делају. Погледајмо пре свега модел ума из претходног дела, али сада због конструисања категорија:

У питању је затворен систем који стално тражи нове и нове садржаје. Перцепција и мисао су спрегнути тако да константно и независно од остатка система врше проверу између уочених или замишљених категорија и онога што корисник очекује од категорије, при чему резултат жељене категорије (макар и замишљен) се може реализовати и индукованим осећајним надражајем. Након иницијалног препознавања жељене категорије се изврши ланац (перцепција)-мисао-осећање-жеља-мисао, као на слици 23. Притом, након укључивања осећања (танка линија) и у наставку (или до намере за тражењем неке друге категорије) осећање утиче на мисао приликом претраге (приказано дебелом линијом), док се намера касније спроводи директно преко осећања-мисли-жеље-намере-акције, а као што се види, модел у случају позитивног исхода тражи све дубље и одређеније категорије.

Слика 23: Модел ума корисничке претраге и категорисања исечака

Одавде следи да мисао и осећање (уз жељу), такође спрегнуто делују једном када дође до потраге за категоријом. Тако да је пар мисао-осећање плус жеља онај део модела ума који гради категорију. Као што је речено, за саму категорију постоји одређено прототипско очекивање¹⁷⁵.

У случају једноставних описних категорија (нпр. део тела) већ је речено да су посредни чулне слике и оне могу одмах да се елиминишу из анализе (када се појављују као засебне, али мора да остане њихово разматрање, када су у комбинацији са другим категоријама), пошто су когнитивно једноставне, а њихова имплементација је културно спрегнута са текућим порнографским лепотним идеалима. Може да се дискутује шта је утицало на садашње категорије, зашто нису дуге ноге, или зашто није нпр. категорија *торзо*, али су свакако у питању екстермитети који могу да се појаве у крупном плану, а бројни варијетети таксономије *груди* и *пениса* представљају културно битне *врсте*, а које могу да се појаве у различитим величинама и облицима за разлику нпр. од задњице која је, такође, битна, али нема толико варијанти. Овде је намерно изостављен и концепт *главног учесника* пошто он може да се замисли (нпр. категоризовање медицинске сестре), али су у питању категорије које нису усамљене, већ скуп више категорија. Мало сложеније описне категорије одговарају једноставним шемама, нпр. поменути означавања тагова фелациа, конкретно варијације израза *сисања/пушења (sucking)*. Метафоре исто могу да се наслуте, но потребна је већа компетенција, али једном научене се, такође, свде на једноставне шеме догађаја. Остатак категоризација које се односе нпр. на *стандардизоване симболе* (хардкор, гонзо) морају да се науче као знање од стране категоризације на порнографским сајтовима.

Но, потребно је видети „Исход 2“, односно како се организује указивање на сличне категорије, тј. како се организује порнографија као простор виртуелне стварности, ако се примене модел ума и понашање корисника (поента коментара) из овог поглавља на категоризације из етнотаксномске анализе. Пре свега, мислим да треба да се добије веома сличан систем, односно да су у питању изоморфна, не и идентична пресликавања, што на крају доводи сличног резултата. Пођимо од насилне групе. У случају етнотаксномске анализе, у питању је била подела *на*

---

¹⁷⁵Овде је прототип подразумевана вредност шеме у датом контексту, што је напоменуто и у поглављу о когнитивној антропологији.

насле са пристанком и насиље у правом смислу. Овде су подела и груписања базиране на основу опипљивости, плаћености и нереалности.

Прва велика регија категоризације би се односила на БДСМ и његове деривате (укључујући и когнитивне представе о реквизитима, све на једном месту). БДСМ притом представља висок ниво аутентичности, опипљивости и чулности (вивидно замишљање предмета, бичевања, везивања итд). Модел ума који би одговарао тако нечему би се сводио на:

Хоћу насиље - **жеља**.

1) Насиље представља везивање, бичеве итд – **мисао 1**.

Чим представља више предмета од само везивања, одмах је категорисано као БДСМ.

Осећање као класа модела бира да ли ће бити ближе *фетишу* (специфични предмети, маске, итд.) или *неки* облик *доминације* и *потчињавања*. Притом под исказом „осећање бира“, мислим на случај: *спровођење намере → дубља претрага*.

У случају доминације, пол учесника и ко је доминантан укључује поткатегорије *доминација*. – **осећање**

Ту учествују потом и категорије као *женска доминација* итд...

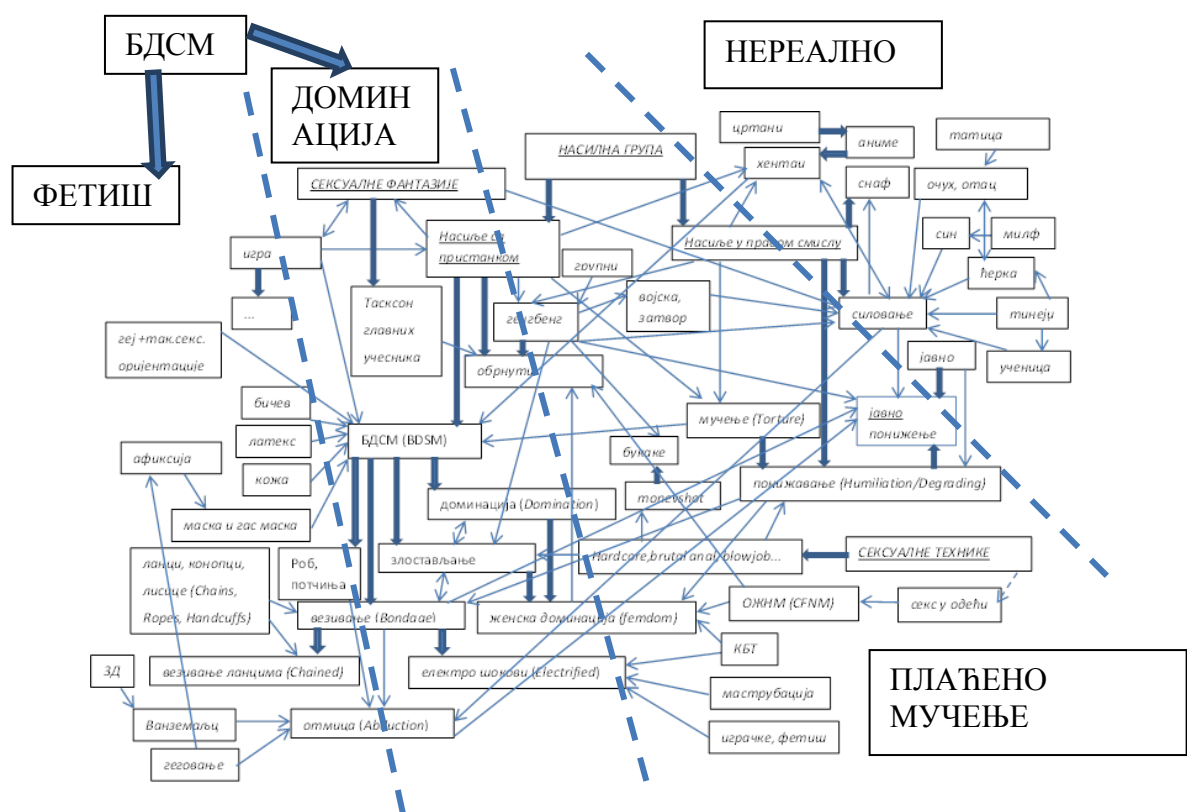
2) Насиље представља малтретирање и понижавање – **мисао 2**.

Осећање бира поткатегорије понижавања, кажњавања итд, где у овом случају постоји и мисао да је посредни насиље са пристанком, а да су глумци плаћени за то.

3) Насиље представља нешто нереално (силовање, инцест, хентаи, итд.) – **мисао 3**.

Осећање бира поткатегорију у складу са преференцијом.

На слици 24 су приказани релациони атрибути.

Слика 24: Обрасци категоризације насилне групе

У случају сексуалних техника, у је питању модел одређивања према врсти сексуалног односа, које не мора да буде строго у порнографском контексту, барем као почетна вредност.

Хоћу да гледам људе који имају сексуални однос - **жеља**.

- 1) Секс представља, предигру и вођење љубави ... – **мисао 1**.

Нека од подгрупа реалног секса.

Остатак бира осећање модела као детекција унутар групе.

- 2) Секс шредставља једносмерно или симултано мастурбирање – **мисао 2**.

Нека од подгрупа *задовољавања*.

- 3) И *орални секс* је врста сексуалног односа – **мисао 3**.

Нека од подгрупа *оралног* којој се осећање касније одређује.

- 4) Секс представља коришћење телесних отвора – **мисао**.

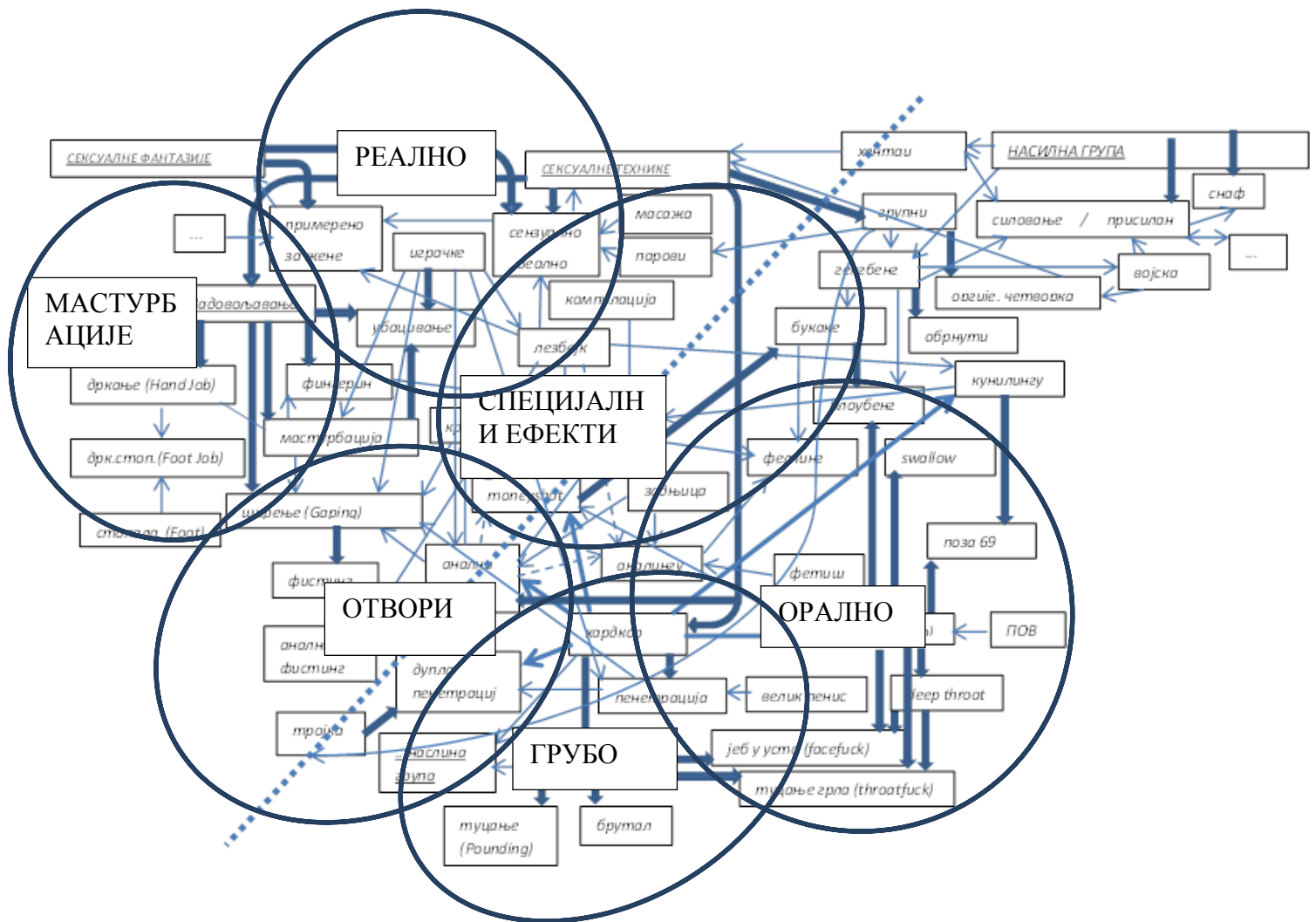
Нека од подгрупа *Руна*, где осећање потом бира *фистинге*, *ширења*, *анални секс*, *дуплу пенетрацију* итд.

- 5) Секс представља „груб експлицитан однос“ – **мисао**.

Нека од подгрупа грубог и експлицитног секса (деривати *хардкор-а*) – **осећање**.

б) Секс је добар ако прска на све стране – **мисао**.

Нека од категорија специјалних ефеката, где осећање притом бира сквиртинг, кримпај, снимак ејакулације, букаке, итд.

Слика 25: обрасци категоризације групе сексуалних техника

Сексуалне фантазије се раде аналогно претходном, а идентично као што је била подела у поглављу о етнотаксономијама, с обзиром на то да се и овде долази до одвајања у логичке међусобно повезане целине, као што су биле подељене класе унутар сексуалних фантазија, где ће важити поменути удружени концепти.

Из приложеног се види да модел ума примењен на категоризацију даје, како изоловане чулне слике, и тзв. фетиш категорије (које указују саме на себе), тако у случају груписања категорија фигуришу целине које концептуално кореспондирају са онима из етнотаксономске анализе. Наиме, свака од приказаних регија представља малу шематску структуру која задржава међусобне релације, као у случају етнотаксономске анализе. Оваква подела подсећа на тзв. „градивне елементе“, односно „лабаве групе“ из потпоглавља о уоченим таксономијама зато што се, такође, таксони поделе на више мањих целина, у којима су категорије сваке целине концептуално повезане. Међутим, у овом случају се груписање врши на костуру завршних дијаграма прошлог поглавља, који су већ технички, логички повезани, а друга особина је што су пресликана понашања корисничке перспективе, а самим моделом ума категорисања се представљају кораци категорисања. Кактегорисање се врши на основу три корака. Жеља иницијално одређује базни концепт, односно да ли је у питању насиље, фантазија или техника. Потом мисао модела одређује шта тај концепт подразумева (где се користе дељена размишљања својствена популацији), и осећање тек на крају изврши коначну корекцију мисли унутар тог сегмента, односно шта је заиста преференција. Ово значи да мисаони обрасци приликом категоризовања морају да имају међукорак који су оријентационе природе и који се усредсређују на један део повезаних категорија, с обзиром на то да човек не размишља у целокупним структурама.

Као што смо видели, модел порнографског ума се разлукје од уобичајеног модела ума, иако је „западни“ модел био полазна тачка за рад. Онај део истог, који упоређује и претражује је већ описан, а онај део који категорише је примењен за формирање нове таксономије која је у релацији са претходном, попут међуслоја који уноси информацију о одређењу корисника према том делу категоризације, која изузев неких случајева не звучи порнографско:

Технике:

- РЕАЛНО
- МАСТУРБАЦИЈЕ
- СПЕЦИЈАЛНИ ЕФЕКТИ
- ОРАЛНО
- ОТВОРИ
- ГРУБО

Насиље:

- ФЕТИШ
- ДОМИНАЦИЈА
- ПЛАЋЕНО МУЧЕЊЕ
- НЕРЕАЛНО

Фантазије:

- ПРИМЕРЕН ЗА ЖЕНЕ
- ЕТНИЧКЕ ГРУПЕ
- ДИВЉЕ И ЛУДО
- СУПРУГА-ДОМАЋИЦА-ЖЕНА
- ШКОЛА
- АЛТЕРНАТИВА
- ГЕЈ
- БОЛНИЦА
- ВОЈСКА

Итд.

Заједничка особина која се провлачи (а која је изражена у екстремним категоријама) представља баланс између реалног и спектакуларног, што у контексту Интернета не одступа много од уобичејеног реално-виртуелног. Културна условљеност оваквог понашања чини Интернет порнографију конзистентним наследником порнографије. Наиме, седамдесетих и почетком осамдесетих година порука или образац порнографских филмова насталих у Америци може да се тумачи као (сексуална) слобода обичног човека спровођена необичном навиком, што иде у корак са легализовањем порнографије, хипи и музичким покретима итд, а једна од окосница представља и мисао да је направљена сексуална револуција и да ће се порнографски филмови изједначити са Холивудом, те да нуде нови квалитет. Осамдесетих и деведесетих година нису постојале такве амбиције, али сама порнографија се пласира као веома продаван жанровски кућни производ, и повећава се број студија о жеском телу као сексуалном објекту у порнографији. Данас су на Интернету порнографски филмови најчешће распарчани на исечке, те су им време трајања и садржај још више редуковани, али зато постоји небројено много различитих исечака. Виђење Интернет порнографије од стране њених корисника представља и огледало

представе о самом Интернету који у културном смислу, са једне стране, карактерише мистификација (од стране корисника целокупног Интернета, не само порнографије) да на њему може све да се пронађе, али и на Интернету може све да изгледа било како, од измонтраног изгледа слике на профилу друштвене мреже до исечка који се, такође, посматра као чиста фикција.

VI ЗАКЉУЧАК

Интернет је свој потенцијал открио тек крајем осамдесетих година, готово двадесет година након свог настанка. Ипак прогрес који је доживео током деведесетих са настанком глобалне мреже није нико могао да предвиди. У тих кратких десет година, Интернет се од мреже која се користила углавном у научним и истраживачким круговима, проширио у готово сва домаћинства. Самим тим оно што се налази на Интернету може да буде доступно огромном броју корисника, па је глобална заступљеност и коришћење одређених материјала, у које спада и Интернет порнографија, од нарочитог културног значаја.

Историја порнографије би била преобимна да се посматра појединачно у свакој култури, тако да сам се поглавље које се односи на историју порнографије поделила на литерарну порнографију, визуелну порнографију и мултимедијалну порнографију. Схватање сексуализованог садржаја као порнографског одређено је културом. Однос друштва према сексуалном се може мењати и један је од пресудних фактора при дефинисању порнографије, те се може рећи да је порнографију могуће дефинисати само у контексту одређеног времена и културе. Такође, на примерима као што је еволуција јапанске порнографије, уочљиво је да интеркултурна размена порнографије може утицати, на поимање еротског и порнографског од стране неке културе, што може довести до промене у перцепцији неке појаве.

Интернет порнографија се може посматрати као врхунац саме порнографије, будући да је њена интеркултурна дистрибутивност, захваљујући Интернет технологијама достигла огромне размере. Питање постављено у хипотези о томе да ли су Интернет порнографија и категоризација надкултурна појава или су локално културно условљене, више пута је постављано и у различитим поглављима. У контексту коришћења саме Интернет порнографије, стање у коме се данас налази је самодовољно и представља надкултурну комуникацију. Међутим, контекст настанка неких категорија је локално културно условљен, као и код филмова различитих садржаја и насталих у различитим условима. У контексту самих садржаја Интернет порнографије, жаргона и шаблона, као и посебног понашања корисника, Интернет порнографија, иако представља надкултурну комуникацију, то чини на специфичан начин.

Што се теоријско-методолошког дела тиче, у поглављу о когнитивној антропологији дат је преглед развоја когнитивне антропологије уз примере кључних области. Постоје различита становишта да ли су обрасци у когнитивној антропологији последица наученог или урођеног понашања, и да ли је у питању емпиријска или егзактна наука. Са једне стране, човек редукује описне атрибуте објекта сходно ограничењима краткотрајног памћења, као и да стварају некакве класификације предмета и појава из света око њих. Са друге стране, објекти који ће бити класификовани, њихова значења и међусубне релације варирају од културе до културе.

Закључак историје класификације, па и овог истраживања јесте да веза између појма и онога што се конотира у одређеном контексту, односно научноистраживачком контексту је оно што одређује употребну вредност категоризације. Не сме се занемарити могућност разликовања контекста у којем нека категоризација настаје од оног у коме се тумачи. Описивање начина на који одређено становништво покушава да разврстава, а потом, објашњавање разлога тог разврставања, представља антрополошко бављење класификацијама.

Поглавље о етнотаксономијама је дало увид у различите облике таксономија, као и примере који могу да се аналогно примењују и у случају овог истраживања. Таксономије су привлачиле највећу пажњу когнитивних антрополога, зато што се сматрају народним знањем о одређеној теми, тачније речено, истраживачи на њих гледају као на скуп логичких правила локалне културе, добијених искуственим путем, а коришћених у практичне сврхе свакодневног живота.

Етнографија у виртуелном свету нам је редефинисала појмове терена и техника прикупљања етнографске грађе, као и примене порнографских исечака у својству грађе визуелне антропологије. Интернет као виртуелни терен представља валидан извор прикупљања података. Што се самих порнографских сајтова тиче, на први поглед технички аспект порнографских сајтова нема своје специфичности у односу на сајтове другачије тематике, али мапа порнографског сајта је другачија од мапе других сајтова, а и понашање корисника ових сајтова је специфично.

У етнотаксономској анализи је уочено да постоје два паралелна облика етнотаксономија аутора сајтова. Прва као форме живота има *стрепт, геј и шимејл*, а „мешовите“ *специфичне* категорије се формирају по принципу биномних номенклатура, тј. „примарног и секундарног фетиша“, тако да је тип категорије

друге речи углавном у приоритетном низу после типа прве категорије, те је шире популаран. И сами исечци и категорије добијају имена по сличним принципима, што због нужности правописа, али и због поменутих приоритета навођења афинитета. Поменути приоритет је дат по истом, следећем распореду: сексуална оријентација (са изузетком лезбејки), део тела (са изузетком црног –*black*, не*ebony*), етничка или расна припадност, врста снимка, старост, врста сексуалног односа. Иако ова класификација није погодна за ово истраживање, зато што се је на сајтовима које постојање поткатегорија одређује на основу популарности, користан аспект се огледа у доказу да постоје квалитативно различити типови категорија који нису истог тежинског фактора, као и чињеница да аутори сајтова претпостављају да корисници приликом избора садржаја врше редукцију и то по неком приоритету.

Да би се формирала културно „дељенија“ таксономија – примерак другог облика који постоји на сајтовима, сакупљене су једнотерминске категорије са многих сајтова и хијерархија је успостављена на основу „блискости категорија“, тј. учесталости појављивања категорије на списку придруженом исечцима неке друге категорије. Категорије су разврстане у једанаест *форми живота*, сличних елементима низа типова из претходне таксономије, а поред саме хијерархије, неке категорије су груписане уколико „блискост“ постоји, али је слаба за поткатегорисање. Уочено је да слични атрибути конструишу категорије из таквих група. По начину удруживања категорија аутора сајтова и одабира одређене категорије у односу на садржај исечака, закључено је да су принципи класификовања укорењени у представи о нормама карактеристичној за порнографске садржаје, било да се односе на етничке стереотипе, фантазију-улогу-моћ, правила понашања код групног секса, понашање у амбијенту, физичку и фантазијску дистанцу у зависности од врсте снимка, итд.

За разлику од етнобиолошких таксономија порнографске категорије често међусобно недистинктивн, при чему постоје „мешовите“ категорије. Због тога је таксономија трансформисана у шематске приказе три основне категорије: *насиља*, *сексуалних техника*, и *сексуалних фантазија*. Код насиља је уочено да идеја о постојању и примени одређених правила (нпр. у случају БДСМ-а) иде у корист категорисања насиља са пристанком, док на одабир категорија насиља у правом смислу утиче, када се ствари не налазе на свом очекиваном месту, попут насиља унутар простора којим се представља уређен део система (војска, породица, јавно

место итд). Код сексуалних техника је уочено да је заправо *реално* супростављено *хардкору*, а код шеме долази до подељености на: област реалног, предигра, задовољавања и на област грубог или експлицитног сексуалног односа. Такође је показано да категорије, нарочито оне које се односе на сексуалне фантазије обично представљају делове смисленијих целина, а ретко када су оне „саме по себи“ носиоци довољне информације.

У поглављу о моделу ума одређени су парадигматски параметри популације корисника Интернет порнографије, као и њихово „дељено“ понашање када су активни са темом, као на пример: претпостављене вредности категорија; повезивање имена учесника са скупом категорија које га представљају; потреба за понављањем доживљаја; присутне расправе у случају расних категорија; лоше прихватање коментара против посматраног жанра, осим ако исечак одступа од очекиваног; дефинисање своје преференције преко одбране од оних који је критикују, потреба за оправдавањем исте перко наводне истоветне скривене жеље противника, као и тврдње да садржај исечка није реалан; подвођење екстремних садржаја под фикцију.

Фолк модел ума је у овом случају такав да осећања и жеље утичу на мисао у смислу бирања система препознавања (презентованим кроз „тагове“ који предсављају познате артефакте), а у циљу понављања првобитног осећања, кроз исту или блиску, тј. одређенију категорију. Притом постоје дистинктивне и самодовољне категорије које често у моделу претраге доводе до акције нове претраге (поново исте категорије) чиме се редефинише колоквијална употреба термина „фетиш“ као фасцинираност претежно једним елементом. Логика претраге, тј. ритуал у коме „таг“ чак и размишљањем о њему евоцира осећање, иду у прилог томе да је логика конструисања хијерархије категорија сачињена од почетне жеље за неким типом садржаја, мисли тј. убеђења шта такав садржај представља, што сужава избор на мањи сегмент међусобно блиских категорија, те потом долази до евоцирања осећања преко сепецифичне категорије унутар тог сегмента. И ако је из 3 корака, ово позиционирање се одиграва у једном циклусу модела. Тако је извршена трансформација фолк модела ума у таксономију која је сличне структуре као претходно пронађени шематски дијаграми, без обзира на то што је граде другачија убеђења: стереотпни концепти аутора слично категоришу као што то чини очекивање корисника од датог садржаја; телесне течности, као гарант сексуалног ужитка, код корисника се манифестују у виду специјалних

ефеката: понижавања одговарају плаћеном мучењу, итд. Главно одређење сегмената код фолк модела ума, које кореспондира са таксономијиним концептима удружених категорија, заправо се врши у мисаоном делу модела и последица је убеђења корисника. Између осталог, убеђења се огледају и у томе колико је нешто аутентично (на шта аматерски снимци немају ексклузивно право, пошто се посматрају као облик промоције учесника) и колико је нешто забавно.

Чак и уколико категорије представљају искључиво знакове за описивање порнографских садржаја (што није случај), логика категорисања и груписања категорија није ни насумична, нити је вођена инстинктом, а поншање корисника у овом контексту упућује на популацију која је информисана о садржају који користи. Надам се да ће ово истраживање о повезаности одређених аспеката Интернет порнографије допринети знању о компатибилности додатног повезивања између до сада познатих студија о самим аспектима.

VII ЛІТЕРАТУРА

1. Arcand Bernard (1993). *The Jaguar and the Anteater: Pornography Degree Zero*, Verso Books, London
2. Atran S. (1998). Folk biology and the anthropology of science : Cognitive universals and cultural particulars, *Behavioral and Brain Sciences* 21, 547-609
3. Atran S, Medin D. L Ross N. (2004). Evolution and devolution of knowledge: A tale of two biologies. *Journal of the Royal Anthropological Institute* 10, 395–420.
4. Augstein Hannah F. (1999). *James Cowles Prichard's Anthropology: Remaking the Science of Man in Early Nineteenth-century Britain*, Amsterdam, Atlanta, GA : Rodopi
5. Baker Misty (2007). The influence of internet pornography on heterosexual male university students' attitudes towards sexuality(MA thesis), Eastern Illinois University
6. Banks M., (2008). *On the way to the web – The Secret History of the Internet and Its Founders*. New York: Apress.
7. Bernier François (2001). A New Division of the Earth, *History Workshop Journal* 51, 247-250
8. Barrett H. C, Stich S, Laurence, S. (2012). Should the study of Homo sapiens be part of cognitive science?, *Topics in Cognitive Science*, 4, 379–386.
9. Bartlett F.C. (1932). *Remembering: A Study in Experimental and Social Psychology*. Cambridge University Press
10. Beller S, Bender A, Medin D. L. (2012). Should anthropology be part of cognitive science?, *Topics in Cognitive Science*, 4, 342–353.
11. Berlin Brent (1973). Folk Systematics in Relation to Biological Classification and Nomenclature. *Annual Review of Ecology and Systematics* 4:259-271
12. Berlin Brent (1976). The Concept of Rank in Ethnobiological Classification: Some Evidence from Aguarana Folk Botany, *American Ethnologist* 3(3): 381-399
13. Berlin Brent, Kay Paul (1969). *Basic Color Terms: Their Universality and Evolution*, Berkeley, California: University of California Press.
14. Berlin Brent, Breedlove Dennis E, Raven Peter H. (1966). Folk Taxonomies and Biological Classification, *Science* 154 (3746): 273-275
15. Berlin B, Breedlove D, Raven P. (1973). General principles of classification and nomenclature in folk biology. *American Anthropologist* 74, 214-242

16. Благојевић Гордана (2011). Интернет у савременим етнолошким и антрополошким истраживањима, *Зборник Матице српске за друштвене науке* 134: 17-27
17. Blount B. G. (2011). A History of Cognitive Anthropology. In Kronenfeld D, Bennardo G, de Munck V, Fischer M. (Eds.) *A Companion to Cognitive Anthropology*. John Wiley and Sons.
18. Boster J. S. (2005). Categories and Cognitive Anthropology. In LeFebvre C, Cohen H. (eds.), *Categorization in the Cognitive Sciences*. Amsterdam: Elsevier.
19. Boyle G. J. (1995). Myers-Briggs Type Indicator (MBTI): Some psychometric limitations. *Australian Psychologist* 30, 71-74.
20. Brown H. Cecili, Kolar John, Torrey Barbara, Tipawan Truoong-Quang, Philip Volkman (1976), Some General Principles of Biological and Non-Biological Folk Classification, *American Ethnologist* 3(1): 73-85
21. Brown C.H. (1976). General principles of human anatomical partonomy and speculations on the growth of partonomic nomenclature. *American Ethnologist* 3: 400-424
22. Brown, P. (2006). Cognitive anthropology. In C. Jourdan, & K. Tuite (Eds.), *Language, culture and society: Key topics in linguistic anthropology* (pp. 96-114). Cambridge University Press
23. Brulotte Gaëtan, Phillips John (2006). *Encyclopedia of Erotic Literature*. Routledge
24. Cao J, Zhang Y.D, Song Y.C, Chen Z.N, Zhang X, Li J.T. (2009). MCG-WEBV: A Benchmark Dataset for Web Video Analysis. *Technical Report, ICT-MCG-09-001*, Institute of Computing Technology
25. Casson W. Roland (1999). Cognitive Anthropology, *The MIT encyclopedia of the cognitive sciences*, Massachusetts Institute of Technology, 120-121
26. Casson W. Ronald (1983). Schemata in Cognitive Anthropology, *Annual Review of Anthropology*, 12: 429-462
27. Chen W, Boase J, Wellman B. (2008). The Global Villagers: Comparing Internet Users and Uses Around the World, in *The Internet in Everyday Life* (eds B. Wellman and C. Haythornthwaite), Blackwell Publishers Ltd, Oxford, UK.
28. Cheng Xu, Dale Cameron, Liu Jiangchuan (2008). Statistics and social network of youtube videos, *Quality of Service, IWQoS 2008*. 16th International Workshop on: 229-238

29. Chisholm Roderick (1996). *A Realistic Theory of Categories*, Cambridge: Cambridge University Press.
30. Chyng Sun, Bridges Ana, Wosnitzer Robert, Scharrer Erica, Liberman Raphael (2008). *A comparasion of male and female directions in popular pornography: what happens when women are at the helm?* *Psychology of Women Quarterly* 32(3): 312-325
31. Cohen S. Marc (2012), Aristotle's Metaphysics, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.), URL = <http://plato.stanford.edu/archives/sum2012/entries/aristotle-metaphysics/>.
32. Colby N. Benjamin, Fernandez James, W. Kronenfeld David B. (1981). *Toward a convergence of cognitive and symbolic anthropology*. New York: Blackwell Publishing Garbarino
33. Colby N. Benjamin, (1996). Cognitive Anthropology. In: *Encyclopedia of Cultural Anthropology, Volume 1*. David Levinson and Melvin Ember, editors. Pp. 209-215. New York: Henry Holt and Company
34. Colligan Colette, (2002). Esoteric Pornography Sir Richard Burton's Arabian Nights and the Origins of Pornography, *Victorian Review*, Vol. 28, No. 2 (2002). Victorian Studies Association of Western Canada
35. Colligan Colette, (2005). Anti-Abolition Writes Obscenity: The English Vice, Transatlantic Slavery, and England's Obscene Print Culture, *International Exposure: Perspectives on Modern European Pornography, 1800–2000*. Rutgers University Press
36. Conklin H. (1962), Lexicographical treatment of folk taxonomies, *International Journal of American Linguistics* 28:119–141. Reprinted in Householder F.W. and Saporta, S. eds., *Problems in Lexicography*
37. Cooper A, Månsson S-A, Daneback K, Tikkanen R, Ross M W (2003). Predicting the Future of Internet Sex: On-Line Sexual Activities in Sweden. *Sexual and Relationship Therapy*, 18, (3) pp. 277-291.
38. Corsianos Marlyn, (2007). Mainstream Pornography and “Women”: Questioning Sexual Agency, *Critical Sociology* 33 (5-6): 863-885
39. D’Andrade Roy, (1987). *A folk model of the mind*, Cultural Models in Language and Thought. Dorothy Holland and Naomi Quinn, eds. Cambridge: Cambridge University Press.
40. D'Amato Anthony (2006). Porn Up, Rape Down. *Original Law Review, The*, (2) 3: 91-99.

Availability: <<http://search.informit.com.au/documentSummary;dn=344206285265894;res=IELHSS>> ISSN: 1449-9053. [cited 05 Sep 13]

41. D'Andrade Roy, (1995). *The Development of Cognitive Anthropology*, University Press, Cambridge
42. De Sad D. A. F. (1980), *Filozofija u budoaru*. Prosveta, Beograd
43. Deselaers T, Pimenidis L, Ney H. (2008). *Bag-of-visualwords models for adult image classification and filtering*, in *International Conference on Pattern Recognition (ICPR)*, Florida, USA, IEEE Conference Publications, 1-4
44. Đuričić M. (2011). *Evolucija profila korisnika weba*. Beograd: Univerzitet Union.
45. Dressler William W, Borges Camila D, Balieiro Mauro C, Dos Santos José Ernesto (2005). Measuring cultural consonance: Examples with special reference to measurement theory in anthropology. *Field Methods* 17: 331-355
46. Eisner Martin and Marc Schachter (2009). Libido Sciendi: Apuleius, Boccaccio, and the Study of the History of Sexuality, *PMLA* 124:817-837
47. Eriksen T. H. (2003). *Tiranija trenutka*, Beograd, XX veka
48. Fagan F. Patrick (2011). *The effects of pornography on individuals, marriage, family and community* (PhD thesis), Marriage and Religion Research Institute, Washington
49. Филиповић Бранислав (2010). Интернет порнографија и политика сексуалног идентитета, *Социолошки преглед XLIV* (3): 361-392
50. Fillmore C. J. (1977). *Topics in lexical semantics*. In R. W. Cole, Ed., *Current Issues in Linguistic Theory*, Bloomington: Indiana University Press
51. Flew T. (2008). *New Media: An Introduction* (3rd Edition). Melbourne, Oxford University Press
52. Foutz Scott (1999). Ignorant Science: The Eighteenth Century's Development of a Scientific Racism, *Quodlibet Journal* 1 (8),
53. Gómez-Martinez L. J. (2003), *La pedagogía liberadora del brasileño Paulo Freire y el hipertexto* Source: *Hispania*, American Association of Teachers of Spanish and Portuguese, Vol. 86, No. 1, str. 8-16 Published
54. Goodenough W. (1956). Componential Analysis and the Study of Meaning, *Language*, Vol. 32, No. 1, pp.195-216.
55. Gorman Stacy, Monk-Turner Elizabeth, Fish Jennifer N (2010). Free Adult Internet Web Sites: How Prevalent Are Degrading Acts? *Gender Issues* 27(3-4):131-145
56. Gould Stephen J (1978). Morton's Ranking of Races by Cranial Capacity. *Science, New Series*, 200 (4341), 503-509

57. Grosbois Charles (1969), *Shunga - Esej o erotskim elementima u japanskoj umetnosti*. Otokar Keršovani, Rijeka
58. Grossmann Reinhardt (1983). *The Categorial Structure of the World*, Bloomington, Indiana: Indiana University Press
59. Gundersen Alfred (1918). A sketch of plant classification from Theophrastus to the present. *Torrey* 18(11): 213-219
60. Haller J. S. (1970). The Species Problem: Nineteenth-Century Concepts of Racial Inferiority in the Origin of Man Controversy. *American Anthropologist* 72: 1319–1329. doi: 10.1525
61. Hardy Simon (2009). The New Pornographies: Representation or Reality?, u: Attwood Feona (ur.), *Mainstriming sex*, Tauris, London
62. Heartney Eleanor (1991). Pornography, *Art Journal*, (50) 4:16-19.
63. Hoffman D. L, Novak T. P. (1995). *A detailed analysis of the conceptual, logical, and methodological flaws in the article: „Marketing pornography on the information superhighway“*, Owen Graduate School of Management, Vanderbilt University, <http://www.sics.se/~psm/kr9512-004.html>
64. Hoffman Joshua, Rosenkrantz Gary S. (1994). *Substance among other Categories*, Cambridge: Cambridge University Press
65. Hoyle Larco Rafael (1968). *Checan - Esej o erotskim skulpturama i slikama pretkolumbovskog Perua*. Les Editions Nagel, Geneve – Otokar Keršovani, Rijeka
66. Hyde H. Montgomery (1965), *Hystory of Pornography*, New York: Farrar, Straus and Giroux.
67. Ивановић З. (2005). Терен антропологије и теренско истраживање пре и после критике репрезентације, *Зборник Етнографског Института САНУ*, 21
68. Joachim H, Bryan C, Smith G. (1930). *The Papyrus Ebers / translated from the German version by Cyril P. Bryan ; with an introduction by G. Elliot Smith*, G. Bles, London
69. Johansson Ingvar (1989). *Ontological Investigations*, New York: Routledge.
70. Јунг К. Г. (1984). *Психолошки типови*, Матица српска, Нови Сад
71. Kay P. & Kempton, M. (1984). *What is Sapir-Whorf hypothesis?* *American Anthropologist*, 86, 65-79
72. Lakoff G. (1987). *Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. Chicago, University of Chicago Press.
73. Langacker Ronald (1987). *Foundations of Cognitive Grammar*. Vol. 1. Palo Alto, CA: Stanford University Press

74. Лич Едмунд (2002). *Култура и комуникација: Логика повезивања симбола*, Библиотека XX века, Београд
75. Lin C. T, Lee G. (1996). *Neural Fuzzy Systems: A Neuro-Fuzzy Synergism to Intelligent Systems*, Prentice-Hall, Upper Saddle River
76. Litan Robert E. (2001). The Internet Economy, *Foreign Policy*, 16-24
77. Lowe E. J. (2006). *The Four-Category Ontology: A Metaphysical Foundation for Natural Science*, Oxford: Clarendon.
78. Mason Penelope (2004). *History of Japanese Art*. Pearson
79. McGraw John J. (2007). *Religion as Representations: Towards a Reconciliation of Schema Theory and the Cognitive Science of Religion* (MA Thesis), University of California, San Diego
80. McKee Alan (2007). Positive and negative effects of pornography as attributed by consumers. *Australian Journal of Communication* 34(1): 87-104
81. McKenna K. Y. A, Bargh, I. A. (2000). Plan 9 from cyberspace: the implications of the internet for personality and social psychology. *Personality and Social Psychology Review*, 4, 57-75
82. McLelland M. (2005). *A short history of 'hentai'*. Paper presented at Sexualities, Genders and Rights in Asia: 1st International Conference of Asian Queer Studies. Bangkok, Thailand: AsiaPacifiQueer Network, Mahidol University; Australian National University
83. Medin L. Douglass, Aguilar Cynthia (1999). Categorization, *The MIT encyclopedia of the cognitive sciences*, Massachusetts Institute of Technology, 104-105
84. Meek Lange Margaret (2011). Progress, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* , Edward N. Zalta (ed.), URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/spr2011/entries/progress/>>.
85. Мићуновић Н. (1999). Балкан је у моди. *Нова српска политичка мисао* 4 (1-2): 79–88
86. Miller G. A. (1956). The magical number seven, plus or minus two: Some limits on our capacity for processing information. *Psychological Review* 63 (2): 81–97
87. Milter S. Katalin, Slade W. Joseph (2005), Global Traffic in Pornography: The Hungarian Example, *International Exposure: Perspectives on Modern European Pornography, 1800–2000*. Rutgers University Press
88. Moulton I. Frederick (2000), *Before Pornography: Erotic Writing in Early Modern England*, Oxford University Press

89. Mukhopadhyay C. (2004). A feminist cognitive anthropology: The case of women and mathematics. *Ethos* , 32(4): 458–92
90. Naughton J. (2000). *A Brief History of the Future – The origins of Internet*. London: Phoenix.
91. Недељковић С. (2011). *Култура и насиље*. Баштиник: Крушевац
92. Ogas Ogi, Gaddam Sai (2011). *A Billion Wicked Thoughts: What the World's Largest Experiment Reveals about Human Desire*, Penguin Group, New York
93. Pesimo Rudyard Contreras (2004). „Asianizing” *Animation in Asia: Digital Content Identity Construction Within the Animation Landscapes of Japan and Thailand Reflections on the Human Condition: Change, Conflict and Modernity - The Work of the 2004/2005 API Fellows*. The Nippon Foundation
94. Peter Jochen, Valkenburg M. Patti, (2008) Adolescents' Exposure to Sexually Explicit Internet Material, Sexual Uncertainty, and Attitudes Toward Uncommitted Sexual Exploration: Is There a Link? *Communication Research* October 35: 579-601, first published on July 31.
95. Pink Sarah (2001) *Doing Visual Ethnography. Images, Media and Representation in Research*. London, Sage Publications
96. Quayle Ethel (2008). The COPINE Project, *Irish Probation Journal (Probation Board for Northern Ireland)* 5: 65-83
97. Quinn N. (2011). The History of the Cultural Models School Reconsidered: A Paradigm Shift in Cognitive Anthropology. In D. Kronenfeld, G. Bennardo, V. de Munck and M. Fischer (Eds.) *A Companion to Cognitive Anthropology*. John Wiley and Sons.
98. Quinn N, Holland D. (1987). Culture and Cognition, *Cultural Models in Language and Thought*. Dorothy Holland and Naomi Quinn, eds. Cambridge: Cambridge University Press.
99. Read D, Fischer M, Leaf M. (2013). What are kinship terminologies, and why do we care? A computational approach to analyzing symbolic domains, *Social Science Computer Review* 31(1): 16-44.
100. Rimm M. (1995). Marketing pornography on the information super high way, *Georgetown Law Review*, 83: 1839-1934.
101. Romney A. K, D'Andrade R. G. (1964). Cognitive aspects of English kin terms, *American Anthropologist* 68(3)2:146–170.

102. Rosch (Heider) Eleanor (1972). Probabilities, Sampling, and Ethnographic Method: The Case of Dani Color Names. *MAN* 7. 448-466.
103. Rosch Eleanor (1975). Cognitive representations of semantic Categories, *Journal of Experimental Psychology*, Vol. 104, No. 3, pp 192-233
104. Rosch Eleanor (1978). Principles of categorization, in E. Rosch and B. B. Lloyd (eds.), *Cognition and Categorization*, Hillsdale, NY: Erlbaum
105. Ross Michael W., (2005). Typing, Doing, and Being: Sexuality and the Internet, *The Journal of Sex Research* 42(4):342-352
106. Ross N, Medin D. (2011). Culture and Cognition: the Role of Cognitive Anthropology in Anthropology and the Cognitive Sciences. In D. Kronenfeld, G. Bennardo, V. de Munck and M. Fischer (Eds.) *A Companion to Cognitive Anthropology*. John Wiley and Sons.
107. Rumelhart David (1980). Schemata: The Building Blocks of Cognition. In: *Theoretical Issues in Reading Comprehension: Perspectives from Cognitive Psychology, Linguistics, Artificial Intelligence, and Education*. Spiro et al., eds. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
108. Russo Julie Levin (2005), 'The Real Thing': Reframing Queer Pornography for Virtual Spaces, in: Jacobs Katrien, Janssen Marie, Pasquinelli Mateo (ed.) *C'lickme a netporn studies reader*, Institute of Network Cultures, Amsterdam
109. Ryan H. (2010). *A History of the Internet and Digital Future* . London: Reaction Books.
110. Schaefer Eric (2004). Gauging a Revolution: 16 mm Film and the Rise of the Pornographic Feature, *Porn Studies*, editor Linda Williams. Duke University Press
111. Schaeffer Jean-Marie (1999). *Pour quoi la fiction?*, Paris, Le Seuil
112. Schmaus W. (2007). Categories and classification in the social sciences. In: Turner SP, Risjord MW (eds) *Philosophy of anthropology and sociology*, handbook of the philosophy of science, vol 8. Elsevier, Amsterdam, pp 429–458
113. Shah Nishant (2005), Play Blog: Pornography, Performance and Cyberspace, in: Jacobs Katrien, Janssen Marie, Pasquinelli Mateo (ed.) *C'lickme a netporn studies reader*, Institute of Network Cultures, Amsterdam
114. Shibata Tomo (2008). *Pornography, Sexual Objectification and Sexual Violence in Japan and in the World*. Centre for East and South-East Asian Studies Lund University, Sweden

115. Shore Bradd (1996). *Culture in Mind: Cognition, Culture and the Problem of Meaning*, New York: Oxford University Press.
116. Sigel Z. Lisa (2000). Filth in the Wrong People's Hands: Postcards and the Expansion of Pornography in Britain and the Atlantic World, 1880-1914, *Journal of Social History*, Vol. 33, No. 4 (Summer, 2000). Oxford University Press
117. Sigel Z. Lisa (2005). Introduction: Issues and Problems in the History of Pornography, *International Exposure: Perspectives on Modern European Pornography 1800–2000*. Rutgers University Press
118. Sigel Z. Lisa (2005). The Rise of the Overly Affectionate Family: Incestuous Pornography and Displaced Desire among the Edwardian Middle Class, *International Exposure: Perspectives on Modern European Pornography, 1800–2000*. Rutgers University Press
119. Sloan Phillip (2010). Evolution, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.), URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/fall2010/entries/evolution/>>
120. Stross B. (1973). Acquisition of botanical terminology by Tzeltal children. In M. Edmonson (Ed.) *Meaning in Mayan languages*. The Hague: Mouton.
121. Taylor Max, Quayle Ethel, Holland Gemma (2001). Child pornography, the Internet and offending, *Isuma*, 2:94-100,
122. Thagard Paul (2012). Cognitive Science, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.), URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/fall2012/entries/cognitive-science/>>.
123. Thomasson Amie (2013). Categories, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.), URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/spr2013/entries/categories/>>.
124. Toulalan Sarah (2007), „*Imagining Sex*“, *Pornography and Bodies in Seventeenth-Century England*. Oxford University Press
125. Васић Милица (2010). Шта је то Интернет? Технолошке основе Интернета – основа за антрополошка проучавања, *Етнолошко-антрополошке свеске* 16(5): 79-93
126. Vesić I. (2010). Prvi rat browsera – kako je IE pobedio Netscape, *Svet kompjutera* 5.
127. Wallace A, Atkins J. (1960). The meaning of kin terms, *American Anthropologist* 62:58–80.

128. Waltman S. Max (2010). Rethinking Democracy: Legal Challenges to Pornography and Sex Inequality in Canada and the United States, *Political Research Quarterly*, Vol. 63, No. 1 218-237
129. Wan Hazmy C.H, Zainurashid Z, Hussaini R. (2003). *Biography of Muslim Scholars and Scientists*, Islamic Medical Association of Malaysia N. Sembilan, Malaysia
130. Werner Oswald (1972). Ethnoscience 1972. *Annual Review of Anthropology*. Vol. 1: 271-308
131. Weinstein David (2012). Herbert Spencer, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.), URL = <http://plato.stanford.edu/archives/fall2012/entries/spencer/>.
132. Mumford Lewis (1996). "What is a City?", en LeGates Richard T., Stout Frederic, *The City Reader*. London: Routledge.
133. Wierzbicka A. (1992). *Semantics, culture and cognition*. Oxford: Oxford University Press.
134. Williams J. P, Copes H. (2005). „How Edge Are You?“ Constructing Authentic Identities and Subcultural Boundaries in a Straightedge Internet Forum, *Symbolic Interaction* 28: 67–89
135. Williams Linda (1989). *Hard Core: Power, Pleasure, and the "Frenzy of the Visible"*, Univeristy of California Press, Los Angeles
136. Williams Linda. (2004) Porn Studies: Proliferating Pornographies On/Scene: An Introduction, In L. Williams (ed), *Porn Studies*, Duke University Press, Durham, NC
137. Wismeijer A. A, van Assen MA (2013). Psychological Characteristics of BDSM Practitioners, *J Sex Med* 10(8):1943-1952
138. Wittel Andreas (2000). Ethnography on the Move: From Field to Net to Internet, *Forum: Qualitative Social Research* 1(1): 3-9
139. Young K. (2004). Internet Addiction, A New Clinical Phenomenon and Its Consequence, *American Behavioral Scientist* 48(4): 402-415
140. Younger G. John (2005). *Sex in the Ancient World from A to Z*, Routledge
141. Жикић Бојан (2008). Како сложити бабе, жабе и електричне гитаре: Увод у когнитивну антропологију, *Антропологија* 6:117-139
142. Жикић Бојан (2010а). Антропологија и жанр: научна фантастика – комуникација идентитета, *Етноантрополошки проблеми* 5 (1): 17-34
143. Жикић Бојан (2010б). Антрополошко проучавање популарне културе, *Етноантрополошки проблеми* 5 (2): 17-39

144. Жикић Бојан (2012). Популарна култура: надкултурна комуникација,
Етноатрополошки проблеми 7(2): 315-341

Прилог 1: Списак „тагова“ на сајту http://www.empflix.com/tag_list.php/

У прилогу је дат списак „тагова“ како би се илустровала мала разлика између именована „тагова“ на различитим сајтовима, осим броја који варира.

Списак је преузет са сајта 4.5.2013. године.

<i>a2m 11</i>	<i>soles 11</i>	<i>jayne 12</i>	<i>fingered 13</i>	<i>dominique 14</i>
<i>abigail 11</i>	<i>some 11</i>	<i>jeska 12</i>	<i>fiona 13</i>	<i>dorm 14</i>
<i>adventures 11</i>	<i>spalte 11</i>	<i>jeune 12</i>	<i>flame 13</i>	<i>drunk 14</i>
<i>alone 11 -</i>	<i>spy 11</i>	<i>jones 12</i>	<i>friends 13</i>	<i>dutch 14</i>
<i>analfuck 11</i>	<i>stem 11</i>	<i>lap 12</i>	<i>gold 13</i>	<i>emma 14</i>
<i>analslut 11</i>	<i>stretch 11</i>	<i>lara 12</i>	<i>gostosa 13</i>	<i>exotic 14</i>
<i>analwhore 11</i>	<i>students 11</i>	<i>lin 12</i>	<i>guys 13</i>	<i>exploited 14</i>
<i>andrea 11</i>	<i>swallows 11</i>	<i>malle 12</i>	<i>homevideo 13</i>	<i>exposed 14</i>
<i>awseome 11</i>	<i>swimsuit 11</i>	<i>mason 12</i>	<i>hood 13</i>	<i>gucci 14</i>
<i>bangg 11</i>	<i>tara 11</i>	<i>mastubation 12</i>	<i>kara 13</i>	<i>gymnast 14</i>
<i>bbs 11</i>	<i>teenage 11</i>	<i>mil 12</i>	<i>kitten 13</i>	<i>holmes 14</i>
<i> beurette 11</i>	<i>thailand 11</i>	<i>mina 12</i>	<i>knight 13</i>	<i>hubby 14</i>
<i>boobjob 11</i>	<i>tom 11</i>	<i>mireiyokoyama 12</i>	<i>like 13</i>	<i>hungarian 14</i>
<i>bottom 11</i>	<i>tramys 11</i>	<i>money 12</i>	<i>lily 13</i>	<i>jamie 14</i>
<i>bouncy 11</i>	<i>trinity 11</i>	<i>nataly 12</i>	<i>lorena 13</i>	<i>jodie 14</i>
<i>caning 11</i>	<i>trio 11</i>	<i>natasha 12</i>	<i>marcela 13</i>	<i>katsumi 14</i>
<i>carrie 11</i>	<i>vagina 11</i>	<i>ocean 12</i>	<i>megan 13</i>	<i>kox 14</i>
<i>cheater 11</i>	<i>vanda 11</i>	<i>pakistan 12</i>	<i>missy 13</i>	<i>leanna 14</i>
<i>clothes 11</i>	<i>venter 11</i>	<i>pepper 12</i>	<i>mmmf 13</i>	<i>lei 14</i>
<i>cris 11</i>	<i>veronika 11</i>	<i>raven 12</i>	<i>muscles 13</i>	<i>london 14</i>
<i>desk 11</i>	<i>vibrators 11</i>	<i>redbone 12</i>	<i>nova 13</i>	<i>mask 14</i>
<i>eat 11</i>	<i>vicky 11</i>	<i>role 12</i>	<i>nudity 13</i>	<i>maya 14</i>
<i>elderly 11</i>	<i>websalope 11</i>	<i>rossi 12</i>	<i>passion 13</i>	<i>melanie 14</i>
<i>erotica 11</i>	<i>weisenthal 11</i>	<i>rub 12</i>	<i>pmv 13</i>	<i>messy 14</i>
<i>extra 11</i>	<i>wellin 11</i>	<i>scream 12</i>	<i>raylene 13</i>	<i>mika 14</i>
<i>faye 11</i>	<i>wetting 11</i>	<i>semen 12</i>	<i>really 13</i>	<i>modeling 14</i>
<i>fisted 11</i>	<i>wiesenthal 11</i>	<i>serina 12</i>	<i>reverse 13</i>	<i>nun 14</i>
<i>fitness 11</i>	<i>woods 11</i>	<i>sharon 12</i>	<i>rico 13</i>	<i>parker 14</i>
<i>foxy 11</i>	<i>wow 11</i>	<i>shave 12</i>	<i>rides 13</i>	<i>patricia 14</i>
<i>gapping 11</i>	<i>yasmine 11</i>	<i>shrimp 12</i>	<i>sage 13</i>	<i>pickup 14</i>
<i>girlfriends 11</i>	<i>1000 12</i>	<i>smoker 12</i>	<i>selfshot 13</i>	<i>pussyteating 14</i>
<i>goldenshower 11</i>	<i>adele 12</i>	<i>ssbbw 12</i>	<i>sexshow 13</i>	<i>ruby 14</i>
<i>heel 11</i>	<i>adriana 12</i>	<i>stasha 12</i>	<i>sextoys 13</i>	<i>screaming 14</i>
<i>hendrix 11</i>	<i>alanah 12</i>	<i>swedish 12</i>	<i>shaking 13</i>	<i>shoe 14</i>
<i>krista 11</i>	<i>amanda 12</i>	<i>sweets 12</i>	<i>sisters 13</i>	<i>sofia 14</i>
<i>ladyboys 11</i>	<i>angelika 12</i>	<i>toons 12</i>	<i>sohn 13</i>	<i>stretcher 14</i>
<i>lichelle 11</i>	<i>angie 12</i>	<i>toying 12</i>	<i>sounding 13</i>	<i>sunny 14</i>
<i>lion 11</i>	<i>anya 12</i>	<i>ugly 12</i>	<i>spanked 13</i>	<i>sweetheart 14</i>
<i>loser 11</i>	<i>arschloch 12</i>	<i>underwear 12</i>	<i>speculum 13</i>	<i>tanya 14</i>
<i>lucky 11</i>	<i>arse 12</i>	<i>wedding 12</i>	<i>spunk 13</i>	<i>threeway 14</i>
<i>lynne 11</i>	<i>asses 12</i>	<i>younger 12</i>	<i>steal 13</i>	<i>tina 14</i>
<i>maddrone 11</i>	<i>asslick 12</i>	<i>80s 13</i>	<i>strips 13</i>	<i>tongue 14</i>
<i>masochist 11</i>	<i>asslips 12</i>	<i>alexa 13</i>	<i>three 13</i>	<i>tropical 14</i>
<i>masturbieren 11</i>	<i>ayana 12</i>	<i>allie 13</i>	<i>trannies 13</i>	<i>verbal 14</i>
<i>mexican 11</i>	<i>bigtit 12</i>	<i>alt 13</i>	<i>tub 13</i>	<i>videos 14</i>
<i>miles 11</i>	<i>blowbang 12</i>	<i>april 13</i>	<i>tyler 13</i>	<i>weight 14</i>
<i>misty 11</i>	<i>boobies 12</i>	<i>assplay 13</i>	<i>vegetables 13</i>	<i>alextra 15</i>
<i>mogliel 11</i>	<i>bridgette 12</i>	<i>astomouth 13</i>	<i>very 13</i>	<i>annie 15</i>
<i>morgane 11</i>	<i>bruin 12</i>	<i>bald 13</i>	<i>webcams 13</i>	<i>arschvotze 15</i>
<i>mouthfuck 11</i>	<i>bukakke 12</i>	<i>beating 13</i>	<i>webcamsex 13</i>	<i>august 15</i>
<i>moxie 11</i>	<i>byrne 12</i>	<i>bigbooty 13</i>	<i>wrestling 13</i>	<i>bat 15</i>
<i>nailing 11</i>	<i>cameltoe 12</i>	<i>blindfolds 13</i>	<i>zoe 13</i>	<i>bear 15</i>
<i>objects 11</i>	<i>classroom 12</i>	<i>capri 13</i>	<i>aletta 14</i>	<i>boys 15</i>
<i>pamela 11</i>	<i>cody 12</i>	<i>cash 13</i>	<i>analpussy 14</i>	<i>bunny 15</i>
<i>piercings 11</i>	<i>coeds 12</i>	<i>charmene 13</i>	<i>ballstretcher 14</i>	<i>buttplug 15</i>
<i>pimmel 11</i>	<i>conner 12</i>	<i>cheyenne 13</i>	<i>barefoot 14</i>	<i>cams 15</i>
<i>pissen 11</i>	<i>dani 12</i>	<i>christmas 13</i>	<i>beads 14</i>	<i>chicks 15</i>
<i>plump 11</i>	<i>derek 12</i>	<i>clara 13</i>	<i>bjhh 14</i>	<i>claudia 15</i>
<i>pornochic 11</i>	<i>doble 12</i>	<i>clinic 13</i>	<i>blowing 14</i>	<i>concha 15</i>
<i>priscilla 11</i>	<i>dylan 12</i>	<i>cummings 13</i>	<i>bouncing 14</i>	<i>corset 15</i>
<i>readhead 11</i>	<i>erika 12</i>	<i>cunilingus 13</i>	<i>brandi 14</i>	<i>cucumber 15</i>
<i>rebecca 11</i>	<i>fake 12</i>	<i>daddy 13</i>	<i>buttfuck 14</i>	<i>cup 15</i>
<i>ryder 11</i>	<i>farting 12</i>	<i>denial 13</i>	<i>chair 14</i>	<i>del 15</i>
<i>sanchez 11</i>	<i>ferrari 12</i>	<i>diesel 13</i>	<i>charley 14</i>	<i>eurobabe 15</i>
<i>scissoring 11</i>	<i>halston 12</i>	<i>dora 13</i>	<i>cigar 14</i>	<i>floor 15</i>
<i>simony 11</i>	<i>highheels 12</i>	<i>faltoyano 13</i>	<i>collection 14</i>	<i>free 15</i>
<i>sindating 11</i>	<i>honey 12</i>		<i>devin 14</i>	<i>gauge 15</i>

haired 15
hangers 15
hannah 15
hardsex 15
hartcore 15
hartley 15
hillary 15
holiday 15
humiliate 15
insert 15
jameson 15
jana 15
karen 15
keri 15
kimono 15
lea 15
masterbate 15
mean 15
open 15
oralsex 15
orgasmus 15
pale 15
penny 15
playing 15
romanian 15
sammie 15
samples 15
sexo 15
soft 15
sperma 15
spycam 15
stacy 15
table 15
thorn 15
tickle 15
toe 15
tori 15
vidal 15
wanita 15
welts 15
while 15
whores 15
adrianna 16
banging 16
barbara 16
bathub 16
carrera 16
castello 16
celeste 16
chase 16
cogida 16
daughter 16
deville 16
devon 16
dom 16
donita 16
donna 16
drake 16
dunes 16
elena 16
english 16
filthy 16
flogging 16
good 16
jayna 16
krystal 16
leena 16
lezdom 16
mandy 16
muscular 16
oso 16
podrywacze 16
puffy 16
rare 16
rita 16
sable 16
savannah 16
sbbw 16
schwarz 16
sky 16
socks 16
spanish 16
stephanie 16
swapping 16
swollen 16
transsexual 16
west 16
yung 16
alex 17
analnteen 17
anderson 17
baz 17
bbbw 17
bobbi 17
devil 17
dungeon 17
ejaculation 17
feminization 17
ghetto 17
grandma 17
gynoexam 17
hilton 17
housewives 17
hunter 17
india 17
jacking 17
kandi 17
lex 17
linda 17
maledom 17
parody 17
pump 17
rayne 17
rectum 17
sadist 17
shane 17
soap 17
styles 17
summers 17
tanaka 17
training 17
tribbing 17
tugging 17
vomit 17
aurora 18
banged 18
boat 18
bts 18
bush 18
camera 18
chocolate 18
christine 18
cumpilation 18
danielle 18
eyes 18
food 18
gapes 18
grey 18
gynecological 18
hung 18
idol 18
jordan 18
joung 18
kylie 18
lil 18
luscious 18
mariah 18
milano 18
nacho 18
net 18
playboy 18
polki 18
polskie 18
pounded 18
priya 18
pussyfuck 18
rai 18
ricki 18
rosebud 18
schmitt 18
shaving 18
sims 18
sluts 18
sph 18
spreizen 18
tights 18
velocity 18
305 19
3sum 19
analfist 19
azz 19
cfun 19
condom 19
danish 19
dln 19
doors 19
dress 19
enormous 19
exgirlfriend 19
fbf 19
filipina 19
flash 19
for 19
golden 19
hogtie 19
hottest 19
jugs 19
marcella 19
married 19
nadia 19
next 19
paige 19
polska 19
posing 19
restraints 19
scheide 19
sloppy 19
slugga 19
stylez 19
toon 19
tucci 19
vegetable 19
web 19
lon1 20
annette 20
argentina 20
avy 20
babysitter 20
banks 20
bisex 20
courtney 20
dana 20
dominatrix 20
drinking 20
duvalle 20
fast 20
guest 20
homegrowngfs 20
hottie 20
hunk 20
julie 20
korean 20
mff 20
nautica 20
phone 20
presley 20
princess 20
puke 20
ray 20
roleplay 20
ryan 20
school 20
schoolgirls 20
tittyfuck 20
virgin 20
3way 21
action 21
alicia 21
amador 21
angelica 21
bra 21
charlie 21
chastity 21
crossdress 21
cumming 21
dicksucking 21
dover 21
exam 21
fessier 21
from 21
fun 21
gigantic 21
heart 21
hineinstecken 21
innocent 21
jane 21
jill 21
kream 21
kristina 21
machines 21
madison 21
mathilda 21
mindy 21
monroe 21
olson 21
phoenix 21
porca 21
pounding 21
prostitute 21
reynolds 21
silver 21
street 21
strong 21
swap 21
tiitsjob 21
valentine 21
wells 21
whip 21
adams 22
bond 22
brown 22
bum 22
cigarette 22
costume 22
evans 22
exhib 22
facefuck 22
feature 22
flower 22
friend 22
gays 22
glass 22
gorgeous 22
homegrown 22
homegrownvideo 22
husband 22
john 22
lacey 22
lactating 22
mommy 22
monique 22
music 22
naomi 22
sadie 22
santa 22
sativa 22
train 22
tugjob 22
wives 22
women 22
abuse 23
allysin 23
asain 23
audrey 23
ben 23
blindfold 23
butts 23
byron 23
canyon 23
chaynes 23
christina 23
crystal 23
dior 23
flexible 23
homo 23
joi 23
kassin 23
lanny 23
leonie 23
linares 23
night 23
porn 23
publicnude 23
riley 23
romain 23
short 23
shyla 23
simone 23
skye 23
slutty 23
spread 23
talk 23
tar 23
thong 23
amazing 24
assfucking 24
asslicking 24
based 24
belladonna 24
brasileira 24
bride 24
christy 24
cuck 24
cumswap 24
cutie 24
dripping 24
escort 24
fishnets 24
geek 24
gfs 24
jade 24
kacey 24
little 24
luv 24
masturbates 24
midget 24
morgan 24
nina 24
nympho 24
rae 24
rhodes 24
sandy 24
stud 24

swallowing 24
 vivian 24
 analsex 25
 enema 25
 footfetish 25
 gloves 25
 hardcore 25
 jackoff 25
 jugs 25
 lips 25
 orgasms 25
 pvc 25
 realcollege 25
 sextape 25
 shemales 25
 sinn 25
 smoke 25
 snow 25
 spit 25
 tits 25
 90s 26
 austin 26
 behind 26
 brianna 26
 candy 26
 cherry 26
 claire 26
 feucht 26
 fotze 26
 gives 26
 gym 26
 juicy 26
 latino 26
 luna 26
 luvana 26
 moglie 26
 mya 26
 nancy 26
 orientals 26
 pilladas 26
 quicky 26
 shoes 26
 sophie 26
 stretching 26
 super 26
 vaginal 26
 wanking 26
 cherokee 27
 drink 27
 isis 27
 jeans 27
 jenny 27
 jewel 27
 may 27
 pawg 27
 reid 27
 uncensored 27
 backroom 28
 bianca 28
 cruz 28
 dee 28
 dicks 28
 hidden 28
 Leah 28
 lickingpussy 28
 load 28
 lopez 28
 mega 28
 motel 28
 part 28
 sailor 28
 saint 28
 sierra 28
 slim 28
 summer 28
 torbe 28
 amore 29
 cane 29
 cheerleader 29
 climax 29
 divine 29
 door 29
 fast 29
 gaper 29
 hugegape 29
 instruction 29
 katja 29
 kayla 29
 machine 29
 madura 29
 moaning 29
 movie 29
 peter 29
 rain 29
 sin 29
 sofa 29
 teeny 29
 von 29
 arab 30
 awesome 30
 britney 30
 bus 30
 chloe 30
 crazy 30
 crossdresser 30
 hayes 30
 her 30
 internal 30
 littlemutt 30
 live 30
 masturbation 30
 melissa 30
 pigtails 30
 tgirl 30
 water 30
 analingus 31
 bodybuilder 31
 bound 31
 brooke 31
 censored 31
 fire 31
 hugetits 31
 instructions 31
 masturbate 31
 north 31
 oiled 31
 pie 31
 skirt 31
 twinks 31
 two 31
 chinese 32
 cocksucking 32
 jav 32
 jayden 32
 jennifer 32
 jerkoff 32
 katie 32
 out 32
 punishment 32
 anita 33
 best 33
 bwb 33
 cocks 33
 daisy 33
 fantasy 33
 lexington 33
 perfect 33
 premature 33
 room 33
 splitcock 33
 threesomes 33
 titties 33
 titty 33
 twins 33
 veronica 33
 boss 34
 genitalmod 34
 gyno 34
 kener 34
 kittyasian 34
 lapdance 34
 lovely 34
 missionary 34
 podrywaczki 34
 rebecca 34
 ride 34
 samantha 34
 spank 34
 sucks 34
 tittying 34
 barbie 35
 cowgirl 35
 facesitting 35
 getting 35
 haze 35
 jack 35
 james 35
 jasmine 35
 laura 35
 lucy 35
 mosaic 35
 perky 35
 stevens 35
 tityfuck 35
 urine 35
 whipping 35
 bareback 36
 barely 36
 club 36
 exhibitionist 36
 fox 36
 ginger 36
 jenaveve 36
 movies 36
 naturals 36
 pete 36
 sasha 36
 subincision 36
 american 37
 camgirl 37
 fatty 37
 hooker 37
 ice 37
 italiano 37
 kira 37
 kitty 37
 sophia 37
 spritz 37
 stone 37
 submissive 37
 backdoor 38
 coppia 38
 dark 38
 gags 38
 jada 38
 jay 38
 lauren 38
 massive 38
 sana 38
 shy 38
 anna 39
 audition 39
 coquines 39
 culo 39
 encouragement 39
 enjoy 39
 fey 39
 homosexual 39
 jung 39
 muscle 39
 puta 39
 self 39
 titfucking 39
 toilet 39
 victoria 39
 voyeurism 39
 all 40
 assfuck 40
 bree 40
 mia 40
 plumper 40
 amber 41
 francais 41
 gagging 41
 rio 41
 scenes 41
 torture 41
 trimmed 41
 wide 41
 wsh 41
 amy 42
 ball 42
 body 42
 bubble 42
 gina 42
 legal 42
 salope 42
 sara 42
 tape 42
 texas 42
 doll 43
 erotic 43
 interracial 43
 jap 43
 pinky 43
 style 43
 tan 43
 tattoos 43
 tied 43
 transex 43
 footjobs 44
 milfs 44
 scott 44
 swinger 44
 worship 44
 asians 45
 bottle 45
 dancing 45
 diamond 45
 doctor 45
 lela 45
 rubber 45
 student 45
 tory 45
 close 46
 hole 46
 julia 46
 kiss 46
 moore 46
 mother 46
 private 46
 tia 46
 wank 46
 bella 47
 bisexual 47
 olivia 47
 roxy 47
 sextoy 47
 slender 47
 animation 48
 holly 48
 peeing 48
 smalltits 48
 tiffany 48
 ann 49
 ashley 49
 clothed 49
 fmm 49
 guy 49
 jolie 49
 phatass 49
 point 49
 vagina 49
 boyfriend 50
 chick 50
 devine 50
 dong 50
 other 50
 polish 50
 steele 50
 view 50
 actress 51
 belle 51
 chunky 51
 geil 51
 lexi 51
 long 51
 making 51
 nasty 51
 sarah 51
 seen 51
 teacher 51
 watersports 51
 coed 52
 friendly 52
 men 52
 jessica 53
 vid 53
 cityhookups 54
 closeup 54
 extrem 54
 mandingo 54
 monica 54
 outside 54
 sandra 54
 secretary 54
 titjob 54
 top 54
 foursome 55
 kitchen 55
 male 55
 red 55
 bath 56
 boy 56
 brazil 56
 cream 56
 fishnet 56
 flashing 56
 gianna 56
 hand 56
 nicole 56
 penis 56
 rachel 56
 topless 56
 virtualfem 56
 balls 57
 eating 57
 prolapse 57
 sissy 57
 carmen 58
 fellatio 58
 jenna 58
 plug 58

sweet 58
 with 58
 michelle 59
 show 59
 tiny 59
 trans 59
 wild 59
 dildos 60
 milking 60
 rimming 60
 funny 61
 gets 61
 ava 62
 romantic 62
 angelina 63
 dance 63
 dating 63
 head 63
 milk 63
 porno 63
 pussylicking 63
 twink 63
 clit 64
 lisa 64
 one 64
 rubbing 65
 swingers 65
 vanessa 65
 beauty 66
 curvy 66
 stripping 66
 lady 67
 pain 67
 stocking 67
 stripper 67
 sybian 67
 tight 67
 cheating 68
 model 68
 pink 68
 stroking 68
 eva 69
 playtime 69
 punk 69
 sensual 69
 anus 70
 asia 70
 camshow 70
 face 70
 hair 70
 maria 70
 schoolgirl 70
 brunettes 71
 goth 71
 bed 72
 pussyfucking 72
 fucks 73
 oil 73
 maid 74
 pool 74
 realgfsexposed
 74
 shock 74
 virtual 74
 bounce 76
 older 76
 dirty 77
 time 77
 transsexual 77
 uniform 77
 gloryhole 78
 hotel 78
 lee 78
 beach 80
 large 80
 rose 80
 party 81
 pretty 81
 retro 81
 sexdate 81
 car 82
 rimjob 82
 blondes 83
 starr 83
 blue 84
 couch 84
 michaels 84
 strap 84
 tattooed 84
 lynn 85
 interview 86
 marie 86
 mistress 86
 usa 86
 bitch 87
 lawrence 87
 angel 88
 cheat 88
 kelly 88
 nikki 88
 upskirt 88
 exhibition 89
 gothic 89
 ladyboy 89
 lick 89
 atm 90
 breast 90
 fistfuck 90
 jizz 90
 panty 90
 the 90
 video 90
 first 91
 poker 91
 wichsen 91
 amateurs 92
 beautiful 92
 jerking 92
 brazilian 93
 facials 93
 legs 93
 naughty 93
 piercing 93
 play 93
 bathroom 94
 female 94
 hookup 96
 nipple 96
 scene 96
 alexis 97
 com 97
 eve 97
 jerk 98
 nipples 98
 3some 99
 cunt 99
 teasing 99
 freak 100
 baby 101
 bigass 102
 kink 102
 mouth 103
 pierced 103
 toes 103
 bang 104
 great 105
 taylor 106
 teenager 107
 thick 107
 man 108
 british 110
 leather 112
 naked 112
 gang 114
 off 114
 bbc 115
 giant 115
 vibe 115
 adult 116
 xxx 117
 titfuck 118
 latex 119
 rough 119
 exgf 122
 gag 122
 pompino 122
 pro 123
 bukkake 124
 doggy 125
 realgfs 125
 glasses 126
 shots 129
 lane 131
 fistfucking 132
 massage 134
 sperm 134
 tattoo 134
 nylons 135
 object 136
 rope 136
 white 136
 latin 137
 riding 137
 bikini 138
 gfvenge 139
 throat 139
 cartoon 141
 transsexual 143
 bedroom 144
 bigdick 147
 pissing 147
 doggystyle 150
 high 150
 exgfs 151
 finger 151
 submission 151
 transvestite 151
 anime 152
 mmf 153
 wet 153
 woman 153
 boob 154
 celeb 154
 mom 154
 nurse 154
 old 155
 phat 155
 twat 156
 cuckold 157
 monster 157
 real 157
 shake 157
 indian 158
 cougar 161
 hentai 161
 latinas 162
 freaks 163
 game 163
 storyline 164
 ffm 166
 nice 166
 snatch 166
 pregnant 168
 lez 169
 emo 170
 humiliation 170
 lesbo 173
 panties 175
 hard 177
 boots 179
 squirting 179
 deep 180
 kissing 180
 shower 182
 striptease 182
 japan 190
 love 190
 reality 190
 teen18 196
 ballbusting 198
 office 199
 slave 200
 bigcock 203
 cbt 204
 intense 204
 and 205
 diaper 206
 whore 206
 pee 208
 asshole 210
 voyeur 211
 girls 213
 insane 213
 amatuer 214
 gonzo 215
 tit 215
 nylon 217
 housewife 218
 pervert 219
 skinny 220
 shocking 221
 shot 221
 natural 225
 handjob 226
 spanking 227
 college 233
 horny 234
 compilation 235
 fondling 237
 granny 238
 weird 241
 cosplay 243
 footjob 244
 squirt 245
 czech 246
 french 253
 celebrity 256
 casting 265
 breasts 270
 domination 273
 doggie 275
 homemovie 278
 chubby 287
 couples 287
 fist 291
 european 300
 kinky 302
 blond 305
 thai 306
 brutal 307
 pantyhose 307
 strapon 307
 russian 314
 foot 321
 heels 321
 lingerie 322
 small 328
 cam 331
 made 334
 orgy 340
 swallow 340
 euro 343
 job 351
 vintage 352
 german 353
 insertions 361
 blowjob 367
 fat 367
 slut 375
 masturbating
 378
 fucked 388
 amateur 392
 blow 398
 smoking 401
 insertion 412
 outdoors 413
 deepthroat 414
 cute 418
 tranny 418
 femdom 422
 sucking 429
 gaping 431
 double 433
 bizarre 436
 dick 436
 shaved 441
 fingers 444
 gangbang 446
 masturbate 449
 vibrator 501
 gape 508
 suck 525
 feet 527
 public 527
 lesbians 531
 gay 556
 outdoor 557
 bdsm 562
 licking 578
 stockings 597
 home 607
 oriental 612
 piss 613
 extreme 625
 cumshots 628
 penetration 631
 butt 648
 bondage 660
 softcore 687
 groupsex 689
 fisting 727
 bigboobs 744
 couple 744
 girl 746
 pornstars 761
 toy 761
 orgasm 766
 dagfs 769
 huge 770
 shemale 779
 nude 802
 booty 822
 teens 829
 young 834
 handjob 842
 wife 849
 stars 865
 hairy 913
 bigtits 947
 italiana 956
 cock 996
 amatoriale 1014
 petite 1023
 black 1044

girlfriend 1054
webcam 1068
fingering 1084
creampie 1127
bbw 1128
strip 1131
italian 1160
latina 1160
redhead 1164
babes 1196
star 1217
cunnilingus 1227
threesome 1234
hot 1244
sexy 1246
busty 1266
oral 1301
tease 1308
classic 1565
pov 1642
pussy 1761
japanese 1769
toys 1856
dildo 1863
fetish 1968
mature 2110
ebony 2183
solo 2186
straight 2206
masturbation
2219
interracial 2231
group 2247
lesbian 2372
homemade 2434
fuck 2471
porn 2481
pornstar 2646
fucking 2673
babe 2883
sex 2925
tiis 3155
cum 3213
cumshot 3427
facial 3466
ass 3936
asian 4326
milf 5071
big 5405
blonde 6031
boobs 6296
teen 6813
brunette 6913
anal 7016
blowjob 8259
hardcore 9208
amateur 9598

Прилог 2: Списак 5804 „тагова“ на сајту <http://www.xvideos.com/tags/>

У прилогу је дат списак који је коришћен приликом анализе.

Списак је преузет са сајта 4.5.2013.

1769
463
- 13615
-- 1990
--- 1610
---- 169
01 780
02 680
03 526
04 411
1 1185
10 278
100 462
101 148
18 9655
18nippon 1802
18tokyo 1768
18y 1764
18years 5722
18yearsold 8989
18yo 4877
19 1150
19yo 456
1on1 2148
2 1849
20 821
2008 262
2009 238
2010 754
2011 1592
2012 1115
2013 224
20inch 6662
21 421
21sexury 4483
22 340
23yo 311
2on1 368
2waywebcamchat 1070
3 1230
3-way 432
30 171
3d 2916
3some 5714
3sum 374
3way 550
4 669
40 228
404 263
4some 805
5 291
50 114
5xbe 609
6 188
60 122
666maniak 424
69 45081
7 186
70s 268
8 117
80s 345
9 110
90s 115
9hab 491
a 8193
a2m 576
abany 172
abbey 632
abg 285
about 6785
abs 196
absolutely 8610
absolutly 918
abused 383
access 315
accidental 235
acrobat 617
acrobats 306
acting 232
action 3070
actor 123
actress 2248
actriz 114
adam 256
adams 1132
adarutohentai 390
addams 328
addict 556
addison 121
adictoati 121
adolescentes 135
adorable 1616
adriana 636
adrianna 387
adult 10652
adult-toys 503
adultbaby 117
adultery 11686
adultgames 442
adventure 348
adventures 420
aff 348
affair 161
africa 527
african 7006
afro 371
after 1758
afternoon 247
again 159
age 551
aged 312
agent 213
ai 141
air 120
aires 320
airplane 119
akira 664
alana 282
alanah 414
alektra 428
alexandra 335
aletta 732
alex 321
alexa 754
alexander 369
alexandra 341
alexandre 174
alexia 114
alexis 2256
algerie 540
alice 627
alicia 496
alien 332
aline 109
alison 171
all 1717
allanal 469
allen 108
allgravure 803
allholes 839
allie 376
allison 307
alljapanese 225
alljapanesepass 2164
allure 556
allwam 267
ally 118
alone 1084
alphamalefucker s 1744
alphamalesucker s 1815
also 3407
alt 626
alternative 645
always 127
alyssa 300
am 109
amacontent 144
amador 6929
amadora 3459
amadoras 1686
amadores 4235
amanda 509
amante 953
amater 820
amateru 800
amateuer 126
amateur 747670
amateur 4883
amateurmexicano 360
amateuroporn 1803
amateurs 93245
amateusex 10556
amateurteenies 1315
amateurvenezolano 142
amateurwow 112
amateurwowcom 122
amatoriale 1500
amatorskie 109
amatrice 970
amatrices 128
amatuer 4090
amatuers 169
amatur 133
amature 1960
amazing 8499
amazingjav 1945
amazingly 514
amber 1241
america 1632
american 3119
amia 135
amiga 914
amigas 452
amigo 526
amigos 221
amor 158
amore 472
amsterdam 2056
amteur 575
amwf 342
amy 901
an 746
ana 588
anal 405076
anal-fisting 124
anal-fuck 3458
anal-sex 2687
anal-virgin 126
analbeads 1027
analbolics 954
analbrunette 749
analcreampie 1458
analcum 595
analfisting 1310
analfuck 6721
analfucked 879
analfucking 5057
analingus 881
anallickfest 457
anallicking 806
analingus 157
anally 965
analnippon 2345
anals 139
analsex 15271
analslut 2142
analvideo 761
analwhore 1196
anastasia 294
and 13889
anderson 454
andhra 321
andi 111
andrea 378
andrews 616
andy 114
anette 201
angel 2931
angela 349
angelica 399
angelika 118
angelina 1770
angels 216
angie 430
angry 516
animal 166
animated 488
animation 1992
anime 4844
aniston 166
anita 493
anjelica 141
anl-nippon 466
ann 1880
anna 635
anne 585
annette 465
annie 501
ano 168
anonymous 170
anorectic 313
another 241
anthony 128
antique 122
anulingus 347
anus 30668
anuses 193
anusparade 153
ao 303
aoi 106
apartment 220
appartment 137
apple 157
april 358
arab 6142
arabe 2441
arabian 3073
arabic 2877
arabs 125
are 521
area 7734
areola 107
aretuza 245
argenta 658
argentas 125
argentina 2218
argentinas 317
argentinian 187
argentino 294
argento 122
aria 240
ariana 290
ariel 156
ariella 120
armchair 301
army 416
around 115
arrecha 304
arsch 117
arse 235
art 1279
artistic 609
as 605
asa 532
asain 1889
asami 136
ash 143
ashley 1120
ashli 130
ashlyn 137
ashlynn 351
ashton 288
asia 9706
asiaboy 146
asian 275729
asian-porn 121
asiangirl 4597
asiangirls 231
asianporn 2664
asians 6430
asiansex 10928
asianwoman 2380

asianwomen 110
 asiasex 239
 asiatica 1022
 asleep 184
 ass 335074
 ass-fingering 11615
 ass-fuck 4468
 ass-fucking 4980
 ass-licking 1184
 ass-to-mouth 11187
 asscreampie 1063
 assdriven1 233
 asses 2573
 asses-in-public 728
 assesinpublic 1443
 assfingering 1174
 assfisting 199
 assfuck 60587
 assfucked 2960
 assfuckers 1259
 assfucking 18810
 assgape 723
 assgaping 638
 asshole 14030
 assholefucking 799
 assholes 1420
 assinpublic 707
 assjob 110
 asslick 1233
 asslicking 7715
 assnippon 2048
 assparade 482
 assplay 714
 asstomouth 15220
 asstopussy 357
 asstraffic 122
 asswatcher 310
 assworship 651
 at 3527
 at-work 283
 athlete 159
 athletic 344
 atlanta 106
 atm 799
 atriz 969
 attack 110
 aubrey 485
 audience 331
 audition 1864
 auditions 156
 audrey 892
 august 105
 aumentar 181
 aumento 194
 aunt 398
 aunty 1069
 aurora 436
 aussie 2138
 austin 649
 austinwilde 602
 australian 2217
 austrian 151
 authentic 170
 autumn 113
 av 563
 ava 847
 average 109
 avidolz 2167
 avn 368
 avy 114
 awards 377
 awesome 3509
 awezone 184
 ay 105
 azeri 528
 azhotporn 7307
 azianirachel 151
 azz 975
 b 391
 babalu 396
 babe 287684
 babes 88202
 baby 3983
 baby-got-boobs 674
 babygotboobs 3452
 babysitter 2744
 bacanal 351
 bachelorette 1130
 back 670
 backdoor 586
 backroom 222
 backroomfuckers 1272
 backroomsuckers 1283
 backseat 247
 backstage 209
 bad 522
 bagging 330
 bailando 600
 baile 162
 bailey 386
 baise 354
 bait 561
 baitbus 222
 bajo 207
 balancando 133
 balck 124
 balcony 504
 bald 541
 ball 719
 ball-licking 395
 ballbusting 425
 balllicking 1685
 balloon 355
 balloons 1060
 balls 2273
 ballslicking 831
 ballsucking 1280
 bamboo 465
 banana 572
 bang 10340
 bangbook 2373
 bangbros 431
 bangbus 340
 bangbuss 428
 banded 3616
 bangextreme 131
 banging 2062
 bangkok 318
 bangla 192
 bangladeshi 141
 bangs 110
 bangteamfive 1529
 banheiro 213
 banho 127
 banks 631
 banner 441
 banxxx 137
 bar 733
 barbara 386
 barbie 524
 bare 711
 bareadventures 1368
 bareass 861
 bareassadventure 1454
 bareback 22520
 barebacked 929
 barebackedtink 1413
 barebackholes 1762
 barebacksex 1028
 barebackthathole 1717
 barebacktwink 1375
 barefeet 118
 barefoot 3056
 barely 1427
 barelylegal 530
 baseball 197
 based 243
 bat 179
 bate 545
 bath 3883
 bathhouse 202
 bathing 689
 bathous 509
 bathroom 7086
 bathroombait 925
 bathtub 933
 baxter 124
 bb 419
 bbw 1379
 bbc 11716
 bbw 25261
 bbw 1399
 bdsm 52912
 be 372
 beach 5196
 beads 410
 bear 9822
 bears 467
 beasts 806
 beat 149
 beata 2467
 beatas 431
 beatiful 459
 beauties 889
 beautiful 46481
 beautiful-ass 646
 beautiful-body 629
 beautiful-legs 179
 beautiful-tits 672
 beautifulgirls 665
 beautifull 472
 beautifully 158
 beauty 7158
 beaver 248
 bebe 123
 bed 6711
 bedroom 6719
 beefy 106
 been 4464
 beer 158
 before 2040
 begging 164
 behind 2685
 being 360
 belgique 120
 bella 889
 belladona 154
 belladonna 260
 belle 1309
 belly 489
 ben 164
 bench 349
 bendover 1286
 bengali 218
 bennet 204
 benson 230
 bent 136
 bentover 1144
 benz 422
 berlin 122
 berrymore 258
 best 4394
 bestcamvids 383
 between 1361
 beurette 321
 beautiful 166
 bf 419
 bff 299
 bgg 228
 bhabhi 238
 bhabi 257
 bi 3329
 bi-sexual 334
 biaggi 252
 bianca 697
 biancas 194
 biceps 133
 bicurious 528
 big 150469
 big-ass 22121
 big-boobs 5488
 big-butt 2397
 big-cock 5716
 big-cocks 393
 big-dick 3479
 big-dicks 69271
 big-natural-tits 490
 big-naturals 609
 big-tits 37901
 big-titted 1214
 bigareolas 244
 bigass 26551
 bigbabe 1196
 bigblackbutt 210
 bigblackcock 2037
 bigblackcocks 615
 bigblackdick 856
 bigblackdicks 468
 bigboob 1871
 bigboobies 436
 bigboobs 23863
 bigbooty 7911
 bigbreast 930
 bigbreasts 2208
 bigbutt 5758
 bigbutts 2256
 bigclit 289
 bigcock 71201
 bigcocks 3846
 bigdick 12906
 bigdicks 2649
 bigdicksatschool 1029
 biggaydick 554
 bigger 141
 biggest 371
 biggirl 1937
 bigits 347
 bigmouthfuls 219
 bignatural 709
 bignaturals 2074
 bigpenis 127
 bigtis 1174
 bigtit 23584
 bigtits 259933
 bigtits-at-work 2049
 bigtits-boss 106
 bigtitsatwork 3628
 bigtitsboss 106
 bigtitsroundass 466
 bigtitstokyo 2214
 bigtitted 192
 bigwetbutts 1682
 bigwhiteass 217
 bike 106
 bikini 38882
 bill 133
 billiards 182
 billy 112
 bimale 111
 bimbo 287
 bing 550
 biohazardbitches 113
 birthday 449
 bisex 3027
 bisexual 9151
 bisexuals 503
 bit 134
 bitch 10470
 bitches 776
 bite 135
 bitoni 523
 bittoni 111
 bizar 128
 bizarre 30930
 bizzare 4775
 bj 23366
 black 128794
 black-cock 27453
 black-dick 289
 black-girls 126
 black-haired 3136
 black-lesbians 5869
 blackbooty 803
 blackchick 399
 blackchicks 211
 blackcock 29036
 blackcocks 11823
 blackdick 11726
 blackgay 2527
 blackgirl 2169
 blackgirls 564
 blackhair 712
 blackhaired 282
 blackjunglebooty 348
 blackman 2234

blackonblack 680
 blackonwhite 1006
 blackporn 1058
 blacks 10284
 blacksonblondes 8670
 blacksonboys 6256
 blackvswhite 117
 blackwoman 17568
 blackwomen 969
 blair 131
 blake 153
 blakemason 1218
 blasen 236
 blaze 123
 blindfold 976
 blindfolded 256
 bliss 109
 blodne 537
 blog 135
 blojob 1140
 blojwob 692
 blolwjob 568
 blond 13187
 blonde 508074
 blondes 22185
 blondie 4627
 blonds 989
 blone 472
 blood 104
 blooming 969
 blow 20170
 blow-job 14133
 blowbang 6581
 blowing 7848
 blowjo 137
 blowjob 1012300
 blowjobs 34459
 blowljob 469
 blowob 374
 blows 9196
 blue 2211
 blwojob 816
 bnat 167
 boa 149
 boat 913
 boaz 367
 bobbi 793
 bobs 122
 boca 154
 bocceli 390
 boceta 241
 bodies 1111
 body 4146
 bodybuilder 1028
 bodyoil 280
 bodystockings 433
 bogota 204
 boldpussey 199
 bollywood 341
 bombshell 369
 bond 319
 bondage 52462
 bonded 682
 bondagesex 361
 bone 120
 boned 332
 boner 194
 bonita 314
 boob 2657
 booped 554
 boobies 1887
 boobjob 396
 boobs 336770
 boobsandbottoms 109
 bookworms 126
 boot 396
 booties 366
 boots 5530
 booty 30629
 bootylicious 1598
 boquete 1462
 borden 172
 borracha 127
 boss 5690
 both 738
 bothersbf 1443
 bottle 719
 bottom 1600
 bounce 673
 bouncing 1306
 bouncingtits 487
 bound 4580
 boundgods 126
 bowjob 130
 boy 5304
 boyextra 1739
 boyfeast 1742
 boyfriend 9417
 boyfriendnudes 685
 boyfriends 189
 boygirl 238
 boygusher 2736
 boykakke 1342
 boynextdoor 476
 boys 2977
 boysextra 1791
 boysfeast 1745
 boysxtra 1739
 bra 1059
 braces 400
 braga 332
 braids 113
 brain 129
 brand 233
 brandi 460
 brandy 594
 bras 157
 brasil 4754
 brasileira 5210
 brasileiras 860
 brasileira 382
 brasileira 1516
 brasileiro 1240
 brasilera 112
 brasilian 1630
 brazil 4077
 brazilian 7826
 brazilians 482
 brazilians 1377
 brazillian 654
 brazillians 385
 brazzers 1388
 brazzil 111
 brea 263
 break 725
 breanne 222
 breast 2994
 breasta 114
 breasted 113
 breastmilk 161
 breasts 32455
 bree 823
 breed 592
 breeding 747
 breedmeraws 1780
 briana 496
 brianna 549
 bride 758
 bridgette 425
 brief 336
 bright 317
 brincando 147
 brit 368
 britainboyz 1329
 britainsboys 1338
 british 20524
 britney 671
 brittany 470
 brittney 373
 bro 167
 broke 4638
 brokestraightboys 2686
 brokestraightdude 1383
 brooke 1636
 brooklyn 214
 brooks 772
 brotha 541
 brother 2547
 brown 1362
 brownhair 209
 bruenette 483
 bruenette 431
 bruna 489
 brune 172
 brunete 571
 brunette 557254
 brunettes 9078
 brunnete 469
 brunnette 853
 bruno 142
 brutal 13566
 brutalasia 1819
 brutalbus 428
 bryce 118
 bdsm 238
 bubble 3481
 bubble-butt 10489
 bubblebutt 1736
 bubblebutts 325
 bubblebuttryouts 108
 buceta 5248
 bucatas 113
 bucinha 119
 buddy 126
 buena 493
 buenos 292
 buff 128
 bukake 5680
 bukakke 3511
 bukakkeboy 1342
 bukkake 51688
 bukkake-now 7112
 bukkakeload 2089
 bukkakenow 2053
 bukkakke 149
 bull 299
 bulldogpit 1384
 bum 261
 bumbum 139
 bumfuck 145
 bumfucking 824
 bumsen 108
 bunda 4580
 bundas 325
 bundinha 208
 bunduda 1779
 bunny 323
 burnette 116
 burning 135
 bus 1374
 bush 969
 bushes 116
 bushy 203
 business 1787
 business-ladies 137
 bust 624
 busted 1700
 busty 172457
 busty-amateurs 295
 busty-babes 633
 bustyamateurs 258
 bustygfsexposed 2167
 busy 319
 but 347
 butts 132
 butt 98454
 butt-fucking 284
 butt-plug 138
 butter-loads 625
 buttered 517
 butterloads 1195
 buttfetish 122
 buttfisting 183
 buttfuck 466
 buttfucking 9214
 butthole 957
 button 1131
 buttplug 539
 butts 6889
 buttssex 874
 buxom 348
 buy 108
 by 2051
 c 117
 ca 111
 cachera 251
 cachonda 503
 cachondas 135
 cachorra 187
 cadillac 443
 cage 346
 caiu 633
 calata 251
 calcinha 1442
 cali 221
 caliente 1389
 calientes 419
 california 217
 call 282
 calzon 138
 cam 39015
 cama 532
 camara 700
 camcorders 370
 camel 235
 cameltoe 1183
 camera 6348
 cameraman 552
 cameron 145
 camfrog 128
 camgirl 1976
 camgirls 2626
 camprime 346
 campus 7459
 camrip 3897
 cams 10363
 camshow 1896
 camwhore 1129
 can 317
 canada 394
 canadian 469
 candace 287
 candid 1447
 candidman 252
 candy 602
 cane 669
 caning 294
 cap 559
 capri 458
 caprice 496
 caps 853
 captura 212
 capture 1808
 captures 1040
 car 4283
 car-sex 126
 cara 275
 caralho 132
 carefreesex 1334
 carey 262
 caribbean 163
 carioca 174
 carla 315
 carlie 266
 carly 265
 carmella 543
 carmen 1686
 carnaval 116
 carnival 107
 caro 333
 carol 253
 carolina 103
 caroline 360
 carolyn 347
 carrera 458
 carro 126
 carter 155
 cartoon 4238
 cartoons 355
 casa 500
 casada 1892
 casais 208
 casal 1993
 casalinga 110
 caseira 2085
 caseiro 1671
 casera 247
 caseras 493
 casero 3173
 cash 981
 casro 184
 cassandra 490
 cassie 124
 castellano 264
 casting 4032
 castings 232
 castle 141
 castro 125
 casual 392
 casualsex 1333

cat 495
 catalina 120
 catfight 867
 cathy 123
 caucasian 8769
 caught 1267
 caughtexgf 2201
 cavalgando 326
 cbt 2544
 ccc 170
 cd 1153
 celeb 5193
 celebrity 295
 celebridades 265
 celebrities 492
 celebrities 3333
 celebrity 8112
 celebs 2486
 celeste 128
 cell 137
 cellphone 171
 celular 443
 censored 312
 centerfold 788
 centerfolds 546
 cervix 107
 cfm 34667
 chains 520
 chair 1807
 chambers 291
 chanel 306
 changing 173
 chapture 107
 charley 407
 charlie 448
 charlotte 165
 charmane 238
 charming 1134
 chase 579
 chasey 112
 chastity 234
 chastitybelt 130
 chat 10030
 chatroulette 971
 chats 107
 chatte 465
 chatting 848
 chaturbate 790
 chava 574
 chavita 175
 cheat 10546
 cheater 401
 cheating 3857
 cheats 746
 check 16938
 cheeks 962
 cheerleader 1568
 cheerleaders 291
 chelsea 101
 cherokee 423
 cherry 1233
 chest 179
 cheyenne 124
 chiavari 268
 chibola 232
 chica 2095
 chicas 587
 chick 7822
 chicks 6361
 chienne 165
 chikan 1134
 chile 953
 chilena 718
 chilenas 241
 chileno 265
 china 14742
 chinese 17055
 chloe 443
 chocolate 1002
 choke 396
 choking 538
 chola 210
 cholita 119
 chris 398
 chrishelix 366
 christina 403
 christine 128
 christmas 316
 christmas 134
 christy 167
 chronicles 120
 chubby 11997
 chunky 1379
 chupa 201
 chupada 464
 chupadas 295
 chupando 1298
 chupeta 288
 church 152
 cibersexo 330
 cigar 751
 cigarette 185
 cigarettes 158
 cim 178
 cindy 549
 cinema 130
 cinthia 288
 city 177
 cityhookups 192
 claire 562
 clamp 186
 clamps 163
 clapping 262
 clara 303
 class 1397
 classic 5604
 classmate 152
 classroom 1762
 classy 11714
 claudia 545
 clean 1596
 cleaning 161
 cleavage 374
 climax 848
 climaxed 282
 clinic 346
 clip 16278
 clips 631
 clit 6376
 clitlicking 152
 clitoris 1694
 clitrubbing 112
 clits 171
 close 1687
 close-up 14557
 close-ups 836
 closet 371
 closeup 11070
 closeups 320
 clothed 9972
 clothedfemalena
 kedman 564
 clothes 1091
 clothes-off 490
 clothing 153
 club 4310
 clubs 124
 co-workers 137
 coach 280
 cock 121738
 cock-licking 527
 cock-ride 647
 cock-sucking
 451
 cockcucking 288
 cocklicking 900
 cockosaurus 746
 cockriding 995
 cockring 381
 cocks 4570
 cocksausage 445
 cockslapping 276
 cocks slut 1439
 cockstroking 449
 cocksucekrs 432
 cocksuck 10688
 cocksucker 1651
 cocksuckers
 5824
 cocksucking
 36894
 cody 225
 codycumming
 574
 coed 5890
 coeds 9410
 cogelona 484
 coger 593
 cogida 816
 cogidas 756
 cogiendo 830
 cohf 360
 cojida 140
 cojiendo 146
 cola 134
 cole 139
 colegial 302
 colegiala 484
 colita 118
 collage 137
 collection 332
 college 81463
 college-girl 133
 college-girls 126
 college-party 776
 college-rules 231
 college-sex 2945
 college-teens
 6113
 collegebf 1507
 collegebfphysica
 l 1377
 collegeboyphysic
 als 2766
 collegedudes
 2732
 colleggayphysic
 al 1803
 collegegirl 2737
 collegegirls 1518
 collegemeat
 1370
 collegerules 267
 collegesluts 1046
 collegewildpartie
 s 1045
 colombia 1105
 colombian 690
 colombiana 1065
 colombianas 508
 colombiano 199
 colorful 197
 colors 185
 com 758
 come 439
 comendo 247
 comer 235
 comic 158
 coming 211
 compatible 283
 compilation 4820
 completely 236
 con 491
 concha 214
 condom 2098
 confessional 125
 conner 107
 contest 162
 contractions 203
 cook 139
 cooking 104
 cool 370
 cop 306
 copenhagen 231
 copulating 807
 coquines 256
 corazondeperro
 110
 cordoba 283
 core 596
 corno 1127
 cornudo 115
 coroa 722
 corps 120
 corrida 229
 corridas 124
 corset 1142
 cosplay 1888
 costa 218
 costume 1380
 cottage 416
 couch 7032
 cougar 14576
 cougarmama 162
 cougarmom 1463
 cougars 2279
 could 112
 country 118
 couple 40416
 couples 5956
 courtney 706
 cova 298
 cove 525
 covered 333
 cow 259
 cowboy 223
 cowgirl 32436
 cox 169
 crack 226
 crackhead 171
 crawford 126
 crazy 1825
 cream 3923
 creamed 879
 creampie 54913
 creampie 627
 creampies 945
 creampie 322
 creamy 855
 creep 1508
 creeps 321
 creampie 1773
 crente 130
 criollas 208
 crissy 115
 cristina 113
 cross 174
 crossdresser 941
 crossdressing
 535
 crotchless 101
 crowd 701
 cruel 101
 crueltyparty 311
 cruising 1135
 cruz 701
 cry 108
 crying 221
 crystal 301
 cu 1491
 cuatro 114
 cuban 326
 cubana 299
 cuck 166
 cuckold 190
 cuckold 5611
 cuckolding 103
 cucold 1217
 cucumber 548
 cueltly-party 246
 cul 303
 culazo 512
 culito 427
 culo 3777
 culona 1730
 culonas 586
 culos 621
 culote 189
 culotes 192
 cum 83043
 cum-ass 128
 cum-disgrace
 236
 cum-in-mouth
 169
 cum-on-tits
 54655
 cum-shot 1957
 cum-swallowing
 849
 cum-swapping
 10425
 cum-tits 921
 cumbang 213
 cumbath 1374
 cumdisgrace 118
 cumdrinking 611
 cumdrol 763
 cumdrooling 391
 cumeating 978
 cumface 700
 cumfacial 1036
 cumgargling 258
 cumgarling 113
 cumglass 210
 cumhogs 120
 cumhoot 2422
 cumhsot 296
 cuminass 418
 cuming 314
 cuminmouth
 12516
 cuminpusy 612
 cumjob 117
 cumlicking 497
 cumload 420
 cummed 436
 cumming 4751
 cummings 448
 cummz 422
 cumonass 1874
 cumonface 1098
 cumonfeet 430
 cumonmouth 296
 cumonpusy 730

cumontits 2908
 cumpilation 918
 cumplay 7534
 cums 8327
 cumshoot 7806
 cumshot 349636
 cumshot-on-ass 10274
 cumshots 49830
 cumshotsteens 404
 cumshower 1674
 cumslut 546
 cumssexys 137
 cumswallow 4974
 cumswallowing 926
 cumswap 1215
 cumswapping 483
 cunhada 323
 cunilingus 1252
 cunnilingus 9843
 cunninggulus 937
 cunt 11805
 cuntteating 460
 cuntlicking 307
 cunts 587
 cup 114
 curious 299
 curly 578
 curlyhair 523
 curves 471
 curvy 2357
 cumshot 257
 cut 1454
 cute 59005
 cutey 15595
 cutie 3094
 cuties 515
 cuzinho 1010
 cyane 257
 cyber 1896
 cyberchat 460
 cybersex 1101
 cytherea 152
 czech 7874
 czechian 389
 czechmegaswing 119
 czechstreets 130
 d 454
 da 550
 dad 1084
 daddy 2555
 daddyraunch 1322
 dads 137
 dagfs 2275
 dahl 131
 daisy 525
 damage48 126
 damn 447
 dan 251
 dana 318
 dancando 293
 dance 4203
 dancer 747
 dancing 10745
 dancing-bear 202
 dancingbear 1699
 dando 1079
 dani 367
 daniela 172
 daniella 300
 danielle 375
 daniels 904
 danish 478
 danny 142
 daphne 105
 dara 243
 dare 2119
 daredorm 1663
 dark 2317
 darling 688
 date 930
 dating 5050
 daughter 10161
 daughters 465
 davis 111
 dawn 124
 day 319
 daydreams 310
 dbm 119
 de 3052
 dean 283
 deansboy 1410
 deansboys 1410
 debaixo 117
 debut 177
 decorations 116
 dee 760
 deep 10380
 deep-throat 70612
 deeper 104
 deeply 855
 deepthroat 37543
 deepthroating 643
 definition 186
 defloration 4887
 deflowered 164
 degradation 123
 degrading 119
 deja 112
 del 547
 delicia 878
 deliciosa 991
 delicioso 107
 delicious 648
 demi 116
 denial 167
 denise 670
 denmark 320
 dental 279
 dentro 113
 deponca 130
 derek 239
 desi 4561
 desire 106
 desk 699
 desnuda 769
 desnudas 145
 destiny 266
 destroyd 140
 destroyed 482
 destroyer 222
 destroying 114
 desvirgacion 118
 deutsch 555
 deutsche 131
 deviant 133
 device 401
 devices 483
 devil 117
 deville 150
 devine 485
 devon 329
 df 156
 di 101
 diabolical 2146
 diamond 1272
 diana 375
 diaper 474
 diapers 224
 diapersluts 146
 dick 43612
 dickgirl 118
 dicks 6712
 dickscucking 317
 dicksuck 574
 dicksucker 629
 dicksucking 18467
 dildo 179656
 dildoeed 171
 dildofuck 1576
 dildofucking 3581
 dildoeing 4176
 dildolicking 306
 dildos 6753
 dildosucking 674
 dilf 205
 dime 405
 dimension 336
 dinner 121
 dior 360
 dirty 4433
 dirty-d 295
 dirtymassage 2588
 dirtytalk 125
 discipline 973
 disco 165
 discreet 322
 disgrace 1184
 disksexo 152
 disney 307
 diva 152
 divine 718
 diving 158
 divorcee 220
 do 564
 doctor 11967
 doctor-adventures 278
 doctoradventures 464
 doctors 666
 doctortwink 171
 does 208
 dog 388
 dogcollar 348
 doggie 1051
 doggiestyle 889
 dogging 306
 doggstytle 536
 doggy 39663
 doggy-style 1170
 doggyfuck 518
 doggstyl 362
 doggstytle 110053
 doggstytle 256
 dogstyle 453
 doing 489
 doll 880
 dolls 114
 dolly 335
 dom 2320
 dome 284
 domina 6459
 dominance 13014
 dominant 4287
 dominate 303
 dominated 531
 dominates 609
 domination 19454
 dominatrix 9267
 dominican 757
 domme 879
 dong 442
 donk 475
 donna 160
 dont 2972
 dool 201
 door 522
 dora 103
 dorm 21166
 dormida 133
 dorms 5306
 dot 110
 dotado 491
 double 13745
 double-blowjob 263
 double-penetration 891
 doubleanal 339
 doubleblowjob 127
 doublepenetratio n 6214
 doublepenetratio ns 176
 doublepenetration 211
 doublepoke 206
 down 365
 download 7635
 dp 9997
 dped 544
 dragqueen 144
 drake 489
 draw 252
 dream 1251
 dreaming 4679
 dreams 537
 dress 1026
 dressed 114
 dressing 311
 drill 397
 drilled 575
 drilling 116
 drink 295
 drinking 681
 dripping 401
 drive 136
 drool 225
 dru 238
 druunk 833
 dude 1086
 dudes 206
 dumb 318
 dungeon 409
 dunia 299
 dupla 104
 during 8025
 duro 246
 dutch 2553
 duvalle 245
 dvd 229
 dvds 157
 dyke 5984
 dykes 5737
 dylan 460
 dymes 141
 e 388
 each 1378
 eastboys 1039
 eastern 978
 easternbf 1122
 eat 1017
 eated 197
 eating 5854
 eating pussy 439
 ebony 90900
 ebonyexposed 2413
 ecretary 117
 ecuador 191
 eden 660
 een 107
 egypt 460
 egypte 125
 eighteen 915
 ejac 194
 ejaculacao 217
 ejaculating 176
 ejaculation 1820
 el 658
 ela 410
 elder 390
 electric 125
 electricity 919
 electro 552
 elena 150
 elisabethfilms 1845
 elisabethmovies 1849
 elizabeth 150
 ella 109
 elle 303
 ellen 440
 ellis 154
 em 180
 emily 218
 emma 630
 emmanuelle 146
 emo 7971
 emobf 868
 emogfsexposed 2043
 emos 2164
 emosexposed 733
 en 1598
 encouragement 148
 encoxada 158
 ending 255
 endless 404
 enema 675
 enfiando 213
 english 4227
 enhanced 132
 enjoy 1918
 enjoying 1943
 enjoys 461
 enorme 1163
 enough 121
 ensaio 332
 entertainment 200
 erect 130
 erection 293
 erections 304

erica 269
 erika 280
 erin 114
 ero 398
 eroge 624
 erotic 15673
 erotica 3847
 erotico 275
 esbian 168
 escondida 402
 escort 1863
 escorts 325
 espana 303
 espanol 242
 espanola 252
 espanolas 341
 esperma 107
 espia 421
 esposa 3471
 esposas 324
 ethnic 2521
 euoprean 135
 euro 28576
 eurobabe 717
 europe 1691
 european 74344
 europeans 211
 europeansex 302
 europorn 382
 eurosex 6404
 eurotwinkin 1406
 eusexvideos 1254
 eutwinkin 1390
 eva 1571
 evans 728
 eve 965
 evelina 126
 evelyn 369
 evening 399
 event 286
 ever 1220
 every 1735
 everywhere 147
 evil 107
 evilsnake 176
 ewa 114
 ex 8842
 ex-gf 8004
 ex-girlfriend 9558
 ex-girlfriends 6235
 ex-wife 319
 exam 329
 exame 110
 exbf 454
 exclusive 822
 exercise 170
 exercises 202
 exgf 19123
 exgfs 647
 exgirlfriend 11557
 exgirlfrieng 307
 exhib 493
 exhibicionista 174
 exhibition 397
 exhibitionism 2086
 exhibitionist 6080
 exhibicionista 164
 exhibindo 940
 exotic 1880
 exotica 248
 expecting 626
 experience 701
 experienced 858
 exploited 498
 explosivedildost ories 1872
 expose 312
 exposed 8717
 exposedemos 680
 exposedmum 2085
 exquisite 695
 extra 1577
 extrem 529
 extreme 28498
 extremelly 144
 extremely 1617
 extremenaturals 108
 exwife 124
 eyeglasses 380
 eyes 807
 f 592
 fabiane 325
 fabulous 386
 face 5126
 face-fuck 420
 face-fucking 129
 face-sitting 169
 facebook 600
 facebookam 119
 facefuck 3464
 facefucking 488
 faces 219
 facesit 157
 facesitting 5431
 facial 310067
 facialcum 7296
 facialcumshot 607
 facialized 607
 facials 13887
 facil 133
 fag 329
 faith 479
 fake 2492
 fake-tits 1452
 fakecum 223
 faketits 912
 falda 235
 fallacio 339
 faltoyano 414
 family 1988
 famosa 647
 famosas 408
 famous 1067
 fanny 365
 fans 114
 fantasies 680
 fantastic 126
 fantasy 2345
 fanties 190
 fantini 319
 fap 228
 fapping 182
 farm 124
 fart 619
 farting 549
 farts 318
 fashionable 201
 fast 480
 fat 14399
 fat-cock 339
 fatass 487
 father 946
 fathers 384
 fatpussy 131
 fatties 205
 fatty 2552
 favorite 119
 favourite 162
 faye 424
 fazendo 300
 fbb 400
 fe 222
 feature 184
 featuring 112
 feet 9967
 feetfetish 128
 feetjob 105
 felatio 377
 felching 172
 felix 289
 fellatio 10050
 fellation 455
 female 6416
 female-doctor 287
 female-friendly 293
 female-teacher 189
 femaledominatio n 1416
 femdom 38383
 femme 317
 femsub 403
 ferrari 654
 ferraz 590
 ferrera 131
 ferro 414
 fest 609
 fetiche 382
 fetis 2021
 fetisch 355
 fetish 138132
 fetishe 398
 fetishes 576
 fever 172
 fff 1716
 fffm 154
 ffm 3645
 ficken 606
 fiesta 551
 figa 121
 fight 563
 filipina 958
 filipino 616
 fill 364
 fille 125
 filled 117
 filling 211
 film 1002
 filme 153
 filmed 8846
 filmes 301
 films 370
 filthy 503
 filthyandfisting 1957
 find 452
 fine 1328
 finegring 397
 finger 30834
 finger-fuck 143
 fingerbang 257
 fingerbanging 318
 fingered 1720
 fingerfuck 1445
 fingerfucked 107
 fingerfucking 528
 fingerin 113
 fingering 177944
 fingers 2400
 fio 270
 fire 752
 firm 445
 first 10094
 first-time 5988
 first-timer 396
 firstanal 760
 firsttime 3277
 firsttime 2586
 firsttimers 636
 fischer 255
 fishnet 6671
 fishnets 1553
 fist 41995
 fisted 164
 fistfuck 419
 fistfucking 521
 fisting 45763
 fit 370
 fitness 582
 five 114
 flaca 102
 flagra 536
 flame 221
 flaquita 110
 flash 3399
 flashing 44033
 flashing-body 2175
 flat 194
 flawless 143
 fleckles 141
 fleshlight 451
 flex 172
 flexible 2492
 flexing 215
 flicks 111
 flirt 2241
 flirty 179
 flog 426
 flogging 1651
 floor 1944
 florida 200
 flower 348
 fluffy 1201
 fmm 1465
 foda 2359
 fodendo 1702
 follada 343
 folladas 205
 follando 774
 follar 193
 fondle 119
 fondled 114
 food 1374
 foot 6547
 foot-fetish 147
 football 114
 footfetish 1018
 footjob 4519
 footjobsucking 430
 footlicking 217
 foottuggers 122
 footworship 390
 for 5681
 forbidden 145
 forbiddeneast 170
 force 547
 forced 1936
 forcedsex 1359
 forcouple 580
 ford 232
 foreign 276
 foreplay 2951
 forest 1888
 forher 424
 form 290
 forwomen 2211
 fotos 217
 four 448
 foursome 5758
 fox 614
 foxx 271
 foxxx 404
 foxy 127
 fragile 657
 francais 550
 francaise 630
 france 882
 francesca 440
 frat 7384
 fraternity 5104
 frats 1785
 frauen 123
 freak 2853
 freaks 552
 freaky 1329
 freckles 219
 free 16017
 freecam 225
 freeporn 340
 french 10021
 frenchgfs 2115
 fresa 115
 fresh 634
 freshman 152
 freshmen 190
 friend 3091
 friendly 605
 friends 1874
 from 7242
 from-behind 723
 front 742
 ftv 30887
 fubilof 101
 fuck 157179
 fuckatwork 468
 fucked 22458
 fucked-hard 322
 fuckedup 853
 fuckedupfacials 458
 fuckeduphandjob s 331
 fuckedupentai 346
 fucker 1164
 fuckers 312
 fuckfest 1364
 fuckin 947
 fucking 353473
 fuckingmachine 110
 fuckmachine 139
 fucks 3938
 fuckteamfive 1521
 fuckthug 166

fudendo 2424
 fuentes 363
 fukalot 279
 full 4735
 fullclothed 228
 fullsuck 281
 fully 172
 fullyclothed 735
 fun 3719
 funk 1124
 funmovies 121
 funny 4112
 fur 193
 furniture 121
 furry 158
 futanari 256
 futanaria 779
 fvt 146
 g 481
 gabriela 373
 gag 4135
 gagball 275
 gagg 7799
 gagged 768
 gagging 9936
 gal 138
 gallery 370
 game 960
 games 3475
 gangbang 175
 gang 9667
 gang-bang 10329
 gangband 262
 gangbang
 104166
 gangbanged
 6700
 gangbangs 3695
 gangsta 281
 gangster 259
 gap 106
 gape 2908
 gapeshot 246
 gaping 3653
 gapped 302
 garage 314
 garden 1373
 garota 460
 garter 440
 gasxxxwebcams
 247
 gata 798
 gatas 571
 gatinha 183
 gatinhas 116
 gauge 155
 gay 255957
 gay- 567
 gay-20inch 3958
 gay-
 alphamalefucker
 s 575
 gay-
 alphamalesucker
 s 622
 gay-amateur
 8218
 gay-anal 55810
 gay-anus 10953
 gay-asian 2809
 gay-ass 548
 gay-assfuck
 15249
 gay-asshole 516
 gay-
 backroomfuckers
 374
 gay-
 backroomsuckers
 365
 gay-baitbuddies
 277
 gay-
 bareadventures
 472
 gay-
 bareassadventure
 512
 gay-bareback
 3871
 gay-
 barebackedtweak
 579
 gay-
 barebackholes
 586
 gay-
 barebackthathole
 478
 gay-
 barebacktwink
 465
 gay-bathous 205
 gay-bathroom
 189
 gay-
 bathroombait
 199
 gay-bdsm 580
 gay-bear 703
 gay-bf 431
 gay-big 6755
 gay-big-cock 437
 gay-bigcock
 6122
 gay-bj 380
 gay-black 6892
 gay-blakemason
 539
 gay-blowjob
 21295
 gay-bondage 585
 gay-boss 555
 gay-bothersbf
 435
 gay-bound 571
 gay-boundgods
 550
 gay-boundpride
 555
 gay-boyextra 449
 gay-boyfeast 527
 gay-boyfriend
 1689
 gay-
 boyfriendnudes
 318
 gay-boygusher
 906
 gay-boykakke
 371
 gay-boys 30547
 gay-boysextra
 428
 gay-boysfeast
 540
 gay-boysxtra 457
 gay-brazilians
 300
 gay-breedmeraw
 524
 gay-britainboyz
 587
 gay-britainsboys
 589
 gay-british 528
 gay-broke 1420
 gay-
 brokestraightboy
 s 912
 gay-
 brokestraightdud
 e 353
 gay-brother 427
 gay-bukakkeboy
 370
 gay-bukkake 386
 gay-bulldogpit
 364
 gay-buttered 420
 gay-butterloads
 280
 gay-cam 430
 gay-chat 405
 gay-cock 8951
 gay-cocksausage
 365
 gay-college 7931
 gay-collegebf
 614
 gay-
 collegebfphysica
 l 389
 gay-
 collegeboyphysic
 als 732
 gay-collegedudes
 790
 gay-collegemeat
 365
 gay-creampie
 2546
 gay-creep 341
 gay-creeps 3183
 gay-crowd 354
 gay-cum 250
 gay-cumshot
 1458
 gay-cute 451
 gay-daddyraunch
 268
 gay-deansboy
 420
 gay-deansboys
 385
 gay-dildo 523
 gay-dorm 991
 gay-dreaming
 362
 gay-eastboys 355
 gay-easternbf
 451
 gay-ebony 3092
 gay-emo 921
 gay-emobf 268
 gay-emos 655
 gay-
 emosexposed
 169
 gay-english 1177
 gay-european
 1624
 gay-eurotwinkin
 541
 gay-eutwinkin
 598
 gay-exbf 326
 gay-
 exposedemos
 137
 gay-extreme 929
 gay-facial 423
 gay-fetish 1859
 gay-fist 284
 gay-fisting 1227
 gay-fleshlight
 136
 gay-foot 288
 gay-frat 1545
 gay-fuck 1994
 gay-fucking
 47945
 gay-fuckthug
 338
 gay-gagged 568
 gay-gangbang
 2083
 gay-getrawbreed
 596
 gay-globeboys
 565
 gay-globeboyz
 642
 gay-gloryhole
 675
 gay-gotbf 427
 gay-gotblake 545
 gay-gotbroke
 675
 gay-gotbattered
 426
 gay-gotexbf 330
 gay-gothazed
 471
 gay-gothimout
 235
 gay-gotmasked
 440
 gay-gotrub 376
 gay-gotsurprise
 339
 gay-group 2492
 gay-groupsex
 2248
 gay-gushedboys
 929
 gay-guycreep
 350
 gay-
 guydestroyed
 643
 gay-hairy 740
 gay-hammerbf
 546
 gay-hammerboys
 411
 gay-handjob 944
 gay-hardcore
 52572
 gay-hardocre
 10586
 gay-hardonjob
 558
 gay-hazed 1624
 gay-hazehim 313
 gay-hdkfisters
 361
 gay-hdkfisting
 368
 gay-hogtied 581
 gay-homemade
 1255
 gay-homoemo
 141
 gay-
 homohusband
 370
 gay-
 hotjocksniccock
 s 445
 gay-huge 348
 gay-hunk 32538
 gay-
 iamamarriedman
 499
 gay-interracial
 3739
 gay-itsgonnahurt
 258
 gay-jalifstudio
 596
 gay-jerking 6517
 gay-jizzed 429
 gay-jock 660
 gay-jocks 351
 gay-kissing 351
 gay-latin 2075
 gay-latin 2041
 gay-latinos 610
 gay-latinosmooth
 646
 gay-
 likeemstraight
 242
 gay-
 lollipoptwinks
 341
 gay-lollitwinks
 448
 gay-married 677
 gay-marriedbf
 649
 gay-mask 449
 gay-masked 441
 gay-maskurbate
 347
 gay-massage
 11667
 gay-
 massagevictim
 353
 gay-masturbate
 1955
 gay-masturbating
 6216
 gay-masturbation
 513
 gay-mature 651
 gay-
 menhardatwork
 443
 gay-monstercock
 3855
 gay-muscle 9318
 gay-muscled 979
 gay-
 mybaitbuddy 237
 gay-
 mybrothershotfri
 end 373
 gay-nicejocks
 562
 gay-office 1335

gay-ohthatsbig 320
 gay-oil 914
 gay-oiled 892
 gay-oral 31017
 gay-orgy 1998
 gay-outdoor 661
 gay-outincrowd 357
 gay-outinpublic 270
 gay-painful 3858
 gay-papparaunch 283
 gay-party 3502
 gay-partysausage 252
 gay-penis-sucking 5380
 gay-pierced 448
 gay-pissing 316
 gay-porn 30607
 gay-porno 30417
 gay-pornstar 590
 gay-posing 278
 gay-public 504
 gay-randyblow 406
 gay-raw 430
 gay-rawnsweet 435
 gay-redhotlatin 382
 gay-redhotlatins 335
 gay-rimmed 605
 gay-rimming 1020
 gay-ripped 435
 gay-rub 931
 gay-rubbing 915
 gay-rubhim 228
 gay-sausage 366
 gay-school 1311
 gay-schoolboy 2790
 gay-selfshot 331
 gay-sex 31891
 gay-smoothlatins 683
 gay-softcore 272
 gay-solo 479
 gay-sperm 463
 gay-spying 338
 gay-steamhouse 185
 gay-straight 5647
 gay-straightjerkers 477
 gay-straightwankers 448
 gay-strip 262
 gay-stripper 374
 gay-stripping 441
 gay-stud 31997
 gay-student 2478
 gay-studiojalif 588
 gay-studs 973
 gay-suck 3028
 gay-sucking 31643
 gay-surprise 349
 gay-sweet 445
 gay-sweetandraw 359
 gay-tasttwink 410
 gay-tattooed 438
 gay-teen 10638
 gay-teenager 842
 gay-threesome 1357
 gay-thug 338
 gay-thughunter 254
 gay-toys 485
 gay-tricked 313
 gay-trimmed 352
 gay-twink 8829
 gay-twinks 1854
 gay-uncut 1298
 gay-ungloryhole 278
 gay-urban 535
 gay-urbanbritish 528
 gay-urbanbrits 501
 gay-vibrator 126
 gay-video 30427
 gay-videos 5851
 gay-violate 133
 gay-voyeur 369
 gay-wanking 5210
 gay-wantemstraight 254
 gay-webcam 996
 gay-white 566
 gay-workingcock 206
 gay-worl dofmen 521
 gay-yummytwinks 412
 gayamateur 582
 gayanal 929
 gayasianpiss 159
 gayass 553
 gayathletic 2919
 gaybait 1167
 gayblack 662
 gayblackporn 437
 gayblowjob 1206
 gaybulldog 1882
 gaycastings 307
 gayclips 1576
 gaycock 1576
 gaycockworld 2377
 gaycreeps 4726
 gaycum 1662
 gaydick 1026
 gaydom 293
 gayfetish 106
 gayfit 102
 gayfuck 23971
 gaygangsta 208
 gaygloryhole 156
 gaygroup 363
 gaygroupsex 4410
 gayhard 555
 gayhardcore 19444
 gayhaze 8205
 gayinterracial 162
 gaylatinopass 1667
 gaymassage 15101
 gaymasturbation 104
 gaymature 158
 gaymen 1124
 gaymovies 1026
 gaymuscle 1913
 gayoffice 551
 gayorgy 6350
 gayporn 103126
 gayporno 3560
 gaypornstar 1542
 gaypridevault 1965
 gayreality 188
 gayrentboys 980
 gayromance 348
 gays 33706
 gaysex 150596
 gaystraight 6966
 gaystud 473
 gaysuck 1777
 gayteen 1220
 gayteens 868
 gayviolator 507
 gayyoung 213
 gayz 1617
 gee 217
 geek 3608
 geil 101
 geile 394
 gemma 228
 generation 122
 georgia 419
 german 7643
 germany 574
 get 976
 getiton 305
 getjapanesepass 2197
 getrawbreed 1818
 gets 4012
 getting 2661
 gf 18091
 gfrevenge 315
 gfs 1077
 ggg 277
 ghetto 4395
 ghetto-booty 281
 gia 332
 gianna 748
 giant 718
 gigante 273
 gigapussylips 1873
 giggle 139
 gigi 150
 gilf 950
 gilfs 223
 gina 1109
 ginger 884
 girl 43840
 girl-girl 526
 girl-next-door 152
 girl-on-girl 11516
 girlboy 212
 girlfriend 76530
 girlfriends 12016
 girlfuckguy 109
 girlfucksguy 435
 girlnextdoor 7133
 girlongirl 2587
 girlontop 330
 girls 56262
 girls-gone-wild 108
 girlsex 122
 girls gon 1015
 girlsnextdoor 823
 girlsportteen 2721
 girly 833
 girsl 207
 giselle 150
 give 146
 givemegape 324
 givemepink 207
 gives 927
 giving 732
 glam 647
 glamorous 3091
 glamour 19481
 glamorous 254
 glass 2081
 glassdildo 305
 glasses 6263
 globeboys 1717
 globeboyz 1719
 gloria 441
 glory 2765
 glory-hole 12224
 gloryhole 25592
 gloryholes 7575
 gloryholez 1832
 gloves 732
 go 147
 god 111
 goddess 490
 goes 268
 going 220
 gokkun 474
 gold 361
 golden 1617
 goldenshower 8100
 goldenshowers 2075
 golosa 174
 gomez 131
 gone 109
 gonna 498
 gonzo 2816
 goo 910
 good 3022
 gorda 485
 gordinha 123
 gordita 163
 gorgeous 12907
 gostosa 9842
 gostosas 1749
 gostosinha 169
 gostoso 891
 got 356
 gotbf 772
 gotblake 1219
 gotbroke 1384
 gotbattered 570
 gotcreeped 311
 gotcuteasian 2010
 gotexbf 407
 gotgayboss 2073
 goth 1271
 gothazed 406
 gothic 918
 gothimout 906
 gotmasked 1165
 gotrub 537
 gotsurprise 693
 gozada 1110
 gozadas 103
 gozando 871
 gozar 120
 gozo 241
 grabada 129
 gracie 292
 grande 769
 grandes 335
 grandfather 435
 grandfathers 310
 grandma 1794
 grandmas 195
 grandmom 308
 grandmother 713
 grandpa 1077
 grandpas 283
 grannie 334
 grannies 1406
 granny 7272
 grannys 1112
 grass 680
 gratis 371
 gratuit 127
 gratuito 323
 gravure 824
 grazi 276
 great 2661
 greatest 162
 greek 246
 green 516
 gretchen 333
 grey 817
 grey-eyes 294
 grind 122
 grinding 386
 gringa 101
 gritona 161
 grope 1246
 groped 326
 groping 395
 gros 132
 grosso 121
 group 126784
 group-sex 7881
 groupfuck 1461
 groupsex 71182
 grown 412
 gruesa 223
 grunge 144
 grupal 343
 grupo 156
 gspot 452
 gstring 202
 guarras 264
 gulosa 476
 gushedboys 2741
 gushing 141
 gushinglesbos 2207

gushinglezzies 2096
guy 4138
guy-fucks-shemale 468
guycreep 983
guydestroyed 1275
guynextdoor 480
guys 7003
gym 1672
gymnast 206
gynaecology 125
gynecologist 197
gyno 561
had 103
hadcore 1080
hailey 241
hair 2754
haired 597
hairpulling 305
hairstyle 393
hairy 102124
hairy-pussy 149
hairypublicsexja pan 8831
hairypussy 13049
haley 373
hall 307
halston 274
hammerbf 1490
hammerboys 1412
hand 2231
hand-job 393
handcuffs 281
handicap 118
handjob 66601
handjobs 3412
hands 303
handsome 401
handy 1002
hannah 342
happy 543
hara 122
harcore 3459
hard 22898
hard-core 2520
hardcock 250
hardcode 737
hardcore 942552
hardcore-partying 867
hardcorepunishments 151
harder 363
hardfuck 7572
hardfucked 4828
hardfucking 389
hardocre 9473
hardonjob 1479
hardore 578
hardsex 8620
harlem 126
harlot 126
harmony 154
harmonyvision 147
harper 162
hart 526
hartcore 444
hartley 147
has 635
hat 804
hatefuck 225
havana 122
have 1156
haven 223
having 4198
hayes 341
haze 1340
haze-him 2826
hazed 6207
hazegay 3382
hazehim 3206
hazel 108
hazing 1459
hd 11015
hdidols 1879
hdkfisters 1360
hdkfisting 1359
hdsex 690
he 210
head 6260
heart 419
heat 126
heather 438
heaven 374
heavy 106
heel 289
heels 13793
heidi 125
helen 102
hell 311
hendrix 287
hentai 6119
hentaivideworld 123
her 8454
hermaphrodite 138
hermosa 395
heroine 111
herself 1648
hetero 841
hidden 11883
hiddencam 2752
high 6898
high-heels 93669
highdef 4043
highdefinition 1281
highdefintion 109
highheels 406
highheels 11497
highschool 320
hijab 293
hill 109
hillary 407
hills 150
hilton 440
him 203
hindi 254
hip 202
hiphop 160
hirsute 152
his 896
hispanic 401
hitachi 103
hitachimagicwand 600
hitchhiker 127
hitomi 159
hj 2550
ho 630
hoe 1029
hoes 632
hogtied 677
holdingher 334
hole 9246
holes 2159
holiday 157
holland 276
hollander 262
holly 1036
hollywood 3217
holmes 147
holy 204
home 14394
home-made 118
homealone 139
homegrown 3205
homegrownflix 727
homegrownflixcom 309
homegrownflix xcom 298
homegrownfreaks 168
homegrownvideo 305
homemade 83436
homemovie 3928
homemovies 2416
homeporn 218
homevideo 5283
homevideos 2290
homework 144
homo 17630
homoemo 686
homohusband 1444
homosex 706
homosexual 20101
homosexuals 1484
honey 590
honeymoon 114
hongkong 215
hood 2381
hook 106
hooker 3733
hookers 404
hookup 601
hooters 1098
hop 151
hope 219
horney 175
horny 33338
hornypickup 113
hose 318
hosiery 158
hospital 1178
hot 94048
hot-and-mean 2160
hot-ass 487
hot-jav 148
hot3xnet 249
hotandmean 6420
hotchat 3451
hotel 3135
hotgirl 779
hotjocksniccock 1393
hotsex 1078
hottest 576
hottie 5174
hotties 330
hotty 223
hotwife 1043
house 968
houseparty 387
housewife 16714
housewives 2838
housewife 8593
housewives 14826
how 424
hq 371
hub3xnet 348
hubby 597
huge 22297
huge-boobs 418
huge-cock 940
huge-tits 1390
hugeass 363
hugeboobs 1006
hugecock 1714
hugedick 556
hugenaturals 392
hugetits 2961
hugh 320
hugs 177
humaliliation 267
human 138
humiliation 2493
humiliate 7111
humiliated 858
humiliating 281
humiliation 15455
humiliaton 481
humiliatrix 416
humor 280
hump 247
humping 351
hung 1261
hungarian 578
hungary 111
hungry 691
hunk 26216
hunks 1645
hunter 594
hurt 475
husband 2127
hymen 1219
i 837
iamamarriedman 1396
icams 301
ice 528
id 123
idol 1125
idol69 246
idols 7427
idols-softcore 406
idols69 5140
if 105
ig-dicks 581
iknowthatgirl 392
imperator 375
in 10822
in-clothes 464
inch 127
incredible 2790
incredibly 472
independent 389
india 1429
indian 11916
indonesia 174
indonesian 165
indoor 184
infiel 275
info 104
infocusbabes 336
initiation 1252
initiations 610
ink 445
innocent 3763
innocenthigh 552
insane 1260
insanely 384
insertion 18868
insertions 614
inside 1004
instant 300
instruction 200
instructions 143
intense 461
inter 441
interacial 15116
interactiveporn 139
intercourse 503
interfacial 117
internal 1849
internet 193
interracial 210
interracial 166999
interracialgay 275
interracialsex 107
interview 1101
into 351
invasion 140
ir 633
iranian 137
ireland 172
irish 183
iron 109
is 1986
isabel 116
isabella 312
isis 602
it 1242
italia 279
italian 2992
italiana 737
italiano 312
italy 498
its 317
its-gonna-hurt 3181
itsgonnahurt 3762
ivana 1557
ivanafukalot 320
ivanas 326
ivy 461
j 178
jack 673
jackie 247
jacking 749
jackingoff 322
jackoff 1536
jackson 108
jacuzzi 363
jada 709
jade 496
jail 269

jailbait 289
 jake 369
 jalifstudio 1359
 jamaican 357
 james 1233
 jameson 378
 jamie 405
 jana 594
 jane 904
 janeiro 125
 janese 2738
 janet 280
 janine 102
 jansen 265
 jap 8413
 japa 1258
 japan 63786
 japan-schoolgirls 341
 japanese 201573
 japaneseflashers 5384
 japanesematures 2913
 japanesenomask 537
 japaneseslurp 2212
 japanesse 411
 japanmatures 3011
 japanmilfs 2629
 japavtube 141
 japinha 252
 japonesa 152
 japs 197
 jasmin 454
 jasmine 602
 jav 19650
 jav88net 174
 javhd 158
 javhq 2192
 javxxnet 197
 jay 669
 jayden 787
 jaymes 597
 jayna 311
 jazmine 163
 jbvideos 242
 jean 166
 jeanna 176
 jeans 2288
 jelena 163
 jenaveve 538
 jenna 1556
 jenni 166
 jennifer 757
 jennings 217
 jenny 537
 jensen 256
 jerk 2514
 jerk-off 473
 jerking 33481
 jerkingoff 2697
 jerkoff 2380
 jesse 549
 jessica 1570
 jessie 520
 jeune 144
 jevas 132
 jewel 206
 jewels 102
 jezel 122
 jidol 134
 jiggle 158
 jiggling 136
 jill 405
 jilling 319
 jizz 21208
 jizzed 2022
 jizzedmygf 1111
 jizzonmygf 1042
 jo 235
 joanna 232
 job 7721
 jobs 1119
 jock 12645
 jocks 2398
 john 379
 johnny 267
 johnny-sins 102
 johnson 117
 joi 244
 join 176
 joinass 115
 jolie 1038
 jollee 151
 jones 399
 jordan 897
 joven 137
 jovencita 618
 jovencitas 387
 juvenes 146
 joy 193
 joymii 193
 jpflashers 2162
 jpmilfs 2058
 jpn 273
 jpnhd 154
 jpnurse 2140
 jpracequeen 1910
 jpschoolgirls 2300
 jpteacher 1725
 js 273
 jschoolgirls 2339
 ju 203
 juelz 363
 jugs 46785
 juggy 287
 jugs 1013
 juice 424
 juicy 2020
 julia 1059
 julie 414
 jumping 378
 junsex 124
 just 1177
 justin 137
 justine 119
 jynx 168
 kacey 158
 kagney 466
 kai 197
 kam 190
 kamasutra 381
 kane 322
 kannada 117
 kapri 159
 kara 133
 karen 194
 karina 503
 karter 385
 kasia 160
 kassin 418
 kat 354
 kate 233
 katie 718
 katja 495
 katjakassin 161
 katrina 117
 katsumi 242
 katsuni 242
 katy 132
 kawaii 115
 kay 390
 kayden 205
 kayla 284
 kaylani 332
 keiran-lee 126
 kelly 1761
 kendra 160
 kerala 181
 keri 262
 kerkove 204
 keyes 205
 keys 120
 kianna 154
 kiara 113
 kick 999
 killer 3149
 kim 299
 kimberly 413
 kincaid 400
 king 152
 kink 5510
 kinky 9889
 kinkygay 122
 kinkygurl 820
 kinkysex 323
 kira 279
 kirsten 192
 kiss 2316
 kisses 164
 kissing 24124
 kitchen 3168
 kitten 177
 kittens 271
 kitty 537
 kittyasian 296
 klixen 132
 knee 112
 knees 161
 kneesocks 573
 knight 326
 knockers 321
 know 167
 knows 148
 knox 469
 korea 15126
 korean 16376
 krissy 154
 kristal 227
 kristina 295
 kross 207
 krystal 501
 kylie 295
 l 114
 la 1165
 labia 206
 lace 129
 lacey 307
 lactate 288
 lactating 865
 lactation 534
 ladies 1133
 lady 5631
 ladyboy 5710
 ladyboys 1332
 ladysonia 1525
 lain 136
 laine 171
 lana 442
 lane 1484
 lanesisters 504
 lanny 138
 lap 214
 lapdance 852
 lara 137
 large 3026
 large-breasts 679
 large-dick 166
 large-ladies 128
 larissa 266
 las 134
 lash 315
 latex 4939
 latexgurl 837
 latin 20904
 latina 58973
 latinagfexposed 2039
 latinass 3345
 latinboy 979
 latino 10985
 latinogaypass 1706
 latinos 2502
 latinsmooth 1723
 laura 403
 lauren 632
 laurence 195
 lauxanh 180
 lawrence 390
 layla 140
 le 586
 lea 229
 leah 233
 leak 210
 leaked 803
 leakedvideo 2318
 leasbians 105
 leather 4027
 leche 675
 lee 1523
 leela 168
 leg 244
 legal 821
 legalteen 1046
 leggings 101
 leggy 360
 legs 4574
 legs-ass 805
 lei 546
 leigh 414
 leila 577
 lela 526
 lemmon 234
 lemos 285
 lena 247
 lenee 127
 lengerie 222
 leon 158
 leone 180
 les 2543
 lesb 1936
 lesben 163
 lesbi 5102
 lesbian 147579
 lesbian-orgy 2733
 lesbians 1913
 lesbianbarefoot 2259
 lesbianchunkers 139
 lesbiangfexposed 2053
 lesbians 92608
 lesbiansex 13247
 lesbica 654
 lesbicas 378
 lesbiche 145
 lesbienne 4668
 lesbirimjob 2071
 lesbisch 5681
 lesbo 28794
 lesbirimjob 2001
 lesbos 16481
 lesdom 3478
 lesbians 253
 lesson 270
 lestian 185
 lets 302
 letstryanal 1159
 lex 1517
 lexi 1096
 lexington 287
 lez 17860
 lezbian 1631
 lezbo 3798
 lezdom 2966
 lezz 144
 lezzie 2508
 lezzies 3118
 lezzy 219
 liana 219
 liban 121
 libertine 141
 library 121
 lick 7295
 licked 1895
 licking 32616
 lickingpussy 953
 licks 128
 life 622
 light 347
 lightskin 112
 like 1162
 likes 453
 lily 320
 lima 912
 limo 360
 lin 291
 linares 292
 lince 155
 linda 1799
 lindas 149
 lindsay 263
 line 110
 lingerie 88854
 linn 351
 lins 260
 lipps 125
 lips 1813
 lisa 1811
 little 2882
 live 14073
 live-show 3656
 livecams 199
 livejasmin 670
 livesex 826
 liveshow 492
 liveviolet 900
 livewebcams 549
 living 278
 liz 223
 liza 129
 lizzy 218
 load 1813
 loads 214

locker 169
lockerroom 195
login 2753
loira 5907
loiras 117
loirinha 391
lola 266
lolita 11401
lollitas 116
lollipop 435
lollipoptwinks 1394
lollitwinks 1517
lollypop 118
lolo 146
loly 154
london 506
lonely 162
long 2419
long-hair 616
long-legs 219
longhair 3523
longhaired 178
longlegs 343
longnails 200
look 326
looking 171
loonytoons 234
lopes 225
lopez 329
lord 250
lords 176
loren 238
lorena 186
loud 324
louise 142
love 10863
lovelace 157
lovely 2115
lover 2123
lovers 2064
loves 2729
loving 358
luanda 241
lube 208
lucky 1655
lucy 526
luder 156
luna 197
lupe 169
luscious 416
lust 454
lustful 219
lusty 1149
luv 547
luvana 126
luxury 6302
lyla 136
lynn 1605
m 152
m2m 199
machine 2278
machines 691
macho 147
mack 112
madchen 147
made 2870
madelyn 128
madison 1169
madura 840
maduras 226
mae 181
magazine 250
magic 166
mago 134
magrinha 733
mai 156
maid 1714
maids 127
make 2300
makerley 245
makes 362
maki 112
making 2391
malay 230
malaysia 108
male 5911
maledom 2149
malena 152
males 235
malesub 103
maletomale 168
mallu 887
malone 111
mama 5715
mamacita 245
mamada 1267
mamadas 518
mamadora 104
mamando 527
mami 127
mammaries 256
mamona 314
man 3434
mandingo 445
mandy 497
mane 129
manga 688
manila 422
many 175
marathi 118
marcela 422
marcelli 315
march 173
marco 109
marcus 200
marcusmojo 667
maria 654
mariah 210
mariana 121
marido 228
marie 2232
marilyn 277
marina 116
mark 174
marley 170
maroc 671
marques 218
marquinha 134
married 2691
marriedbf 1540
marry 103
marturbando 294
mary 403
mas 118
massala 148
mask 1757
masked 1398
maskurbate 1033
maso 515
masochism 1991
mason 617
masonwyler 287
massage 52635
massage-bait 1067
massage-creep 2696
massage-room 188
massagebait 1118
massagecocks 377
massagecreep 1773
massages 5843
massagevictim 1326
massaging 116
masseur 17422
masseuse 8971
massey 198
massive 1267
massive-tits 170
mast 463
master 2722
masterbate 2303
masterbating 1740
masterbation 3867
mastrubate 1028
mastrubation 938
mastubation 2632
masturba 112
masturbacion 832
masturbando 294
masturbandose 277
masturbate 44977
masturbates 8819
masturbating 42465
masturbatio 1479
masturbation 140793
matador 188
match 287
mateur 116
mattos 428
maturbation 2299
mature 123502
matures 13827
max 232
may 280
maya 492
mayara 398
mayhem 279
maze 138
mckenzie 144
mdh 103
me 1230
meadows 112
mean 282
measures 131
meat 327
medellin 127
media 119
medic 485
medical 1427
meet 136
mega 154
megan 368
megaporn 170
megapussylips 1841
melanie 455
melissa 480
melody 189
melons 3285
members 7994
memphis 136
men 7098
menage 310
mendes 264
mendez 281
menhardatwork 1350
mercedes 120
mercedez 246
message 115
messenger 167
messy 1691
metendo 752
mexican 3164
mexicana 3248
mexicanas 2401
mexicano 2826
mexicanos 535
mexico 2626
mff 1362
mi 672
mia 950
miami 147
michael 165
michaels 1048
michelle 952
micro 119
middle 328
midget 317
midnight 377
midnightprowl 119
midori 258
mika 546
mikayla 108
mike 181
miko 108
milano 155
milena 400
miles 165
miley 187
milf 193874
milf-cougar 3112
milf-humiliation 109
milfhumiliation 163
milfhunter 241
milfs 18697
military 356
milk 1485
milking 693
miltf 106
mina 151
minas 231
mindy 269
minha 283
mini 419
miniskirt 230
minx 164
miranda 250
mirror 1546
misculos 115
miss 276
missing 157
missionary 359
missionary 4885
missogyny 386
missy 433
mistres 107
mistress 9605
mistresses 1424
misty 286
mix 141
mixed 4163
mizuna 637
mmf 4292
mms 645
moan 947
moana 226
moaning 1763
moans 125
mobile 165
model 9242
modelo 200
models 2366
mofos 1923
mofos-world-wide 974
mofosworldwide 1218
moglie 126
molested 112
molly 127
mom 32081
mommy 17484
mommy-got-boobs 2758
mommygotboobs 2799
moms 8759
money 5108
money-talks 1261
moneytalks 1242
monica 1304
monique 642
monroe 669
monster 2611
monster-cock 690
monstercock 7013
monsterdick 125
monstersofcock 692
montana 107
montenegro 290
monterrey 145
moon 176
moore 1060
more 1854
morelli 207
morena 6001
morenas 414
moreninha 221
moreno 209
moretti 114
morgan 747
morgana 258
morgane 194
morning 1709
moro 389
morocha 145
moscow 392
mosnter-cock 389
most 3977
mostrando 383
mostrandogostos a 178
motel 1340
mother 13535
mother-in-law 182
mounted 552
mouth 6139
mouthfuck 851
mouthfucked 431

mouthfucking 262
 mouthful 398
 mouthjob 286
 movie 44525
 movies 24355
 mpeg 268
 mr 184
 ms 223
 msn 1068
 mud 105
 mudd 253
 muff 248
 muff-dive 414
 muffedive 243
 muffediving 2695
 mujer 391
 mujeres 381
 mujra 149
 mulada 173
 mulata 332
 mulher 1016
 mulheres 953
 multiple 398
 multipleblowjob 2412
 multipleblowjobs 870
 mum 4377
 mumgotsecrets 1855
 mummygotsecret s 1855
 munch 321
 muniz 274
 muschi 152
 muscle 20958
 muscle-gay 1358
 muscled 3272
 muscles 1938
 muscular 8213
 muscle 468
 music 1695
 musicvideo 495
 muslim 323
 mutual 566
 my 4475
 mya 384
 mybrothershotfri end 1403
 mycollegerule 116
 mycuteasian 2276
 myfreeblack 142
 myfreecams 183
 mygayboss 1882
 myhusbandisgay 1712
 myjpnurse 2171
 myjpteacher 1548
 myracequeens 1899
 myself 114
 mysexsense 277
 myvithomas 610
 n 190
 na 1188
 nacho 221
 nacional 156
 nadia 395
 nadine 272
 nailed 1198
 nails 327
 nakadashi 399
 naked 34118
 nakeddildo 149
 nakededsquirting 200
 nalgas 486
 nalgona 647
 nalgonas 586
 nam 173
 namorada 1118
 namorado 152
 nana 116
 nanny 261
 naomi 387
 narutal 154
 naruto 236
 nasty 7143
 nastydildostories 1918
 nastypissingbabe s 1914
 natalia 179
 natalie 428
 natasha 4830
 natashas 1115
 natasna 132
 natural 21707
 natural-tits 126491
 naturals 3735
 naturaltits 3091
 naturatits 363
 nature 662
 naturist 375
 naughty 7573
 nautica 492
 neck 154
 necktie 261
 need 3015
 needs 237
 negra 505
 negro 476
 neighbor 489
 neighbour 507
 neighbours 166
 nena 418
 nenita 219
 nepali 117
 nerd 446
 nerdy 192
 net 603
 nets 232
 new 1579
 newbie 132
 news 627
 next 847
 next-door 502
 nextdoor 246
 nice 10155
 nice-ass 981
 niceass 670
 nicejocks 1508
 nicetits 1056
 nicole 1264
 nigga 195
 night 3657
 nightclub 1789
 nika 126
 niki 110
 nikita 422
 nikki 1595
 nina 831
 ninfa 207
 ninfeta 2291
 ninfetinha 959
 nipple 1030
 nipples 5461
 nippon 10155
 no 932
 noiva 378
 non 273
 non-nude 1666
 nonamateur 176
 north 395
 nostringsattached 297
 not 179
 nova 159
 nova 1165
 novinha 1346
 novinhas 390
 novinho 109
 novio 448
 now 123
 nt 178
 nu 138
 nua 734
 nubian 872
 nubile 263
 nubiles 140
 nude 23097
 nude-body 261
 nudefight 108
 nudes 199
 nudism 438
 nudist 991
 nudity 29753
 nun 324
 nurse 15962
 nurses 1631
 nut 355
 nuts 110
 nutsucking 381
 nxsnavsvip 119
 nylon 2236
 nylons 1641
 nymph 1024
 nympho 961
 nymphs 125
 nyomi 252
 o 352
 obese 361
 object 693
 objects 3265
 ocean 933
 odd 1144
 odiosas 176
 of 4492
 off 2799
 office 30586
 office-fuck 736
 office-girls 122
 office-sex 593
 officefuck 895
 officer 136
 officesex 260
 ohthatsbig 907
 oil 21030
 oiled 8912
 oiled-up 621
 oily 1227
 ol 819
 old 17005
 oldandyoung 3874
 older 3957
 older-man 112
 olderguy 730
 olderman 1047
 oldermanyounge rwoman 175
 olderwoman 370
 oldguy 1592
 oldman 1812
 oldmen 116
 oldvsyoung 5305
 oldyoung 403
 olivia 583
 olson 524
 omegle 610
 on 19145
 on-a-desk 143
 on-camera 104
 on-side 114
 one 8992
 one-on-one 538
 onenightstand 1334
 online 5584
 only 3286
 ontop 13149
 oops 335
 open 672
 opened 493
 opening 1481
 or 275
 oral 371926
 oral-sex 597
 oralsex 4086
 oreo 3707
 orgams 137
 orgasm 38903
 orgasme 541
 orgasmo 566
 orgasms 2007
 orgia 4300
 orgias 144
 orgies 2792
 orgy 101986
 oriental 23912
 orientalsex 6693
 orientasex 117
 original 9884
 oscar 362
 oskar 354
 oso 248
 other 2094
 others 324
 otk 623
 our 120
 out 10047
 outdoor 97983
 outdoor-sex 147
 outdoorjp 2037
 outdoorjpn 2043
 outdoors 17562
 outdoorsex 1038
 outfit 521
 outincrowd 267
 outinpublic 225
 outside 3158
 over 549
 own 151
 oyeloca 403
 ozawa 156
 p2p 330
 paddle 146
 paddles 742
 paddling 229
 padilha 209
 paes 327
 page 157
 paidforsex 143
 paige 362
 pain 2688
 painful 5010
 paint 114
 paja 776
 paki 265
 pakistani 762
 pale 1797
 paloma 314
 pamelas 459
 panocha 195
 pantera 272
 panteras 198
 pantie 201
 panties 30247
 panties-off 189
 pants 268
 panty 1357
 pantyhose 6846
 paola 113
 papo 297
 papparaunch 1318
 para 194
 paradise 162
 pareja 620
 parejas 276
 parents 423
 paris 537
 park 425
 parker 425
 parlor 493
 parlour 552
 parody 526
 part 712
 part-1 200
 part-2 125
 parties 16853
 partouze 130
 party 108359
 partygames 726
 partying 3218
 partysausage 316
 pasivos 198
 pass 475
 passion 1435
 passionate 1609
 passwords 1654
 patient 445
 patricia 286
 patrick 430
 pattaya 128
 pau 668
 paula 117
 paulo 191
 pawg 1249
 pay 888
 peach 291
 pee 7322
 peefun 129
 peeing 7459
 peening 120
 peep 200
 peeper 255
 peeping 1069
 peepingtom 1520
 pegando 236
 pegging 2051
 peitos 895
 peituda 1278
 pelada 1452
 pelo 155
 peluda 264
 pendeja 678
 pendejas 216

pene 602
 penetrated 277
 penetration 12599
 penetrations 243
 peniano 325
 penis 3006
 penis-sucking 19151
 penislup 110
 penny 260
 people 3654
 pepper 223
 perfect 4360
 perfeita 189
 perky 944
 perky-tits 141
 perra 745
 perrito 340
 persia 114
 persian 147
 personal 272
 personals 310
 peru 1904
 peruana 1337
 peruanas 534
 peruano 120
 peruvian 434
 perv 160
 perverse 392
 perversion 251
 pervert 3436
 perverts 1133
 pervs 718
 pervsonpatrol 3094
 pete 359
 peter 393
 petera 375
 petite 22459
 pezones 113
 phat 3613
 phatass 2366
 phatbooty 399
 phatbutt 219
 phatty 517
 philippines 176
 phim 241
 phimsex 327
 phoenix 926
 phone 670
 phonesex 112
 photo 350
 photos 2022
 photoshoot 621
 physicals 105
 pic 436
 pica 313
 pick 150
 pickup 420
 pickups 303
 pics 828
 picture 356
 pictures 328
 pie 1952
 pierce 449
 pierced 2150
 piercedclit 1947
 piercednipple 211
 piercing 12454
 piercings 2061
 piernas 138
 pies 207
 pigtail 3623
 pigtailed 147
 pigtails 2572
 pija 513
 pimp 162
 pimpelement 104
 pinay 540
 pink 6271
 pink-shaved-pussy 167
 pink pussy 2308
 pinky 656
 pinoy 469
 pinto 168
 piojosas 115
 pipe 628
 pipes 135
 piranha 204
 piroca 235
 piss 8565
 pissbath 453
 pissdrink 108
 pissdrinking 531
 pissfun 258
 pissing 15034
 pizza 305
 place 256
 planet 488
 play 3094
 playboy 870
 player 105
 playing 4031
 playrole 633
 plays 452
 playwithmydick mom 150
 pleasant 146
 please 626
 pleasing 105
 pleasure 1304
 pleasures 126
 pleasuring 484
 pledge 105
 plug 645
 plump 3477
 plumper 6182
 plumperpass 151
 plussize 1268
 podrywacze 179
 podrywaczki 184
 point 387
 point-of-view 482
 poitrine 292
 poland 301
 pole 321
 poledancing 347
 police 606
 polish 499
 polla 212
 polska 118
 polskie 178
 poltergeist 299
 pompino 936
 ponytail 1325
 pool 5217
 poolside 892
 pooltable 251
 poop 117
 pop 124
 popping 565
 por 479
 por 88305
 porn-star 613
 porna 319
 pornautes 261
 pornhub 249
 porno 12440
 pornoaleta 272
 pornoenmexico 925
 pornoenvenezuel a 140
 pornofotzen 107
 pornofresa 168
 pornography 366
 pornosotros 127
 pornstar 1511
 pornostars 128
 pornostatic 401
 pornostatica 570
 pornostatik 413
 pornpros 884
 pornqqnet 713
 pornstar 197256
 pornstarpunishm ent 1230
 pornstars 27699
 pornstars-punishment 6162
 pornstarsonwebc am 227
 pornwwnet 266
 pornznet 413
 poro 471
 porra 689
 portugal 125
 pose 143
 posh 362
 posing 4438
 position 824
 positions 270
 pound 221
 pounded 1352
 pounding 3259
 POV 102192
 povqueens 139
 pozzi 231
 pppnb 214
 prague 167
 praia 259
 prazer 114
 precoce 212
 preg 110
 preppers 670
 preggo 1722
 preggy 324
 pregnant 4673
 prego 781
 premium 129
 prepa 113
 prepagos 118
 presents 143
 presley 570
 preston 298
 pretty 10431
 prettyshowgirl 1862
 prettyshowgirls 1863
 preview 115
 price 610
 prick 116
 priest 126
 prima 650
 primera 116
 primo 123
 prince 169
 princess 1358
 princyany 196
 priscilla 240
 prison 794
 privat 149
 private 7349
 priya 491
 pro 368
 prodomina 1360
 prodomme 4641
 prodommina 415
 productions 126
 profeessional 1693
 professional 220
 professor 213
 prolapse 414
 pron 311
 pros 304
 prostituta 549
 prostitute 4189
 prostitutes 2436
 prostitution 2065
 prow 125
 prude 136
 psusyfuckng 363
 pt 129
 puba 372
 pubes 113
 pubic 112
 public 121630
 public-nudity 13783
 public-pickups 2771
 public-porn 2768
 public-sex 9528
 public-sex-japan 13797
 publicfuck 1878
 publicjapan 6723
 publicnudity 3758
 publico 220
 publicporn 1379
 publicsex 12814
 publicsexjapan 9970
 puerto 199
 puffy 472
 puffynipples 1711
 puffynips 213
 puffytits 189
 puke 151
 puking 243
 puku 225
 pulling 3472
 puma 268
 pummeled 254
 pump 502
 pumped 1949
 pumping 113
 pumps 283
 punheta 1313
 punish 4057
 punished 902
 punishing 234
 punishment 10804
 punishments 1157
 punjabi 342
 punk 3103
 punxxx 305
 pure 230
 pure18 207
 purewam 264
 purple 323
 puss 151
 pussfucking 310
 pussfyucking 388
 pussies 4123
 pusslicking 6138
 pussy 473210
 pussy-drilling 704
 pussy-eating 657
 pussy-fisting 115
 pussy-fuck 874
 pussy-fucking 1770
 pussy-licking 3803
 pussy-pounding 123
 pussysassfisting 1908
 pussyeaten 339
 pussyeater 663
 pussyeating 3132
 pussyfingering 836
 pussyfuck 4231
 pussyfucked 753
 pussyfucking 135801
 pussyfuckings 518
 pussygaping 117
 pussyhair 122
 pussyhole 892
 pussyjuice 331
 pussyleicking 222
 pussylick 3025
 pussylicking 49372
 pussylips 2518
 pussymunching 187
 pussysplay 189
 pussypounding 227
 pussyrub 646
 pussyrubbing 2079
 pussysex 450
 pussysucking 515
 pussytomouth 10952
 pusy 294
 pusyfuckng 216
 pussysfuckng 217
 pusyslicking 121
 put 143
 puta 5099
 putaria 4250
 putas 2430
 pute 181
 putinha 510
 putinhas 402
 putita 548
 putona 128
 pvc 379
 pyt 185
 quality 4844
 quarto 112
 quatro 538
 que 230

queen 406
 queening 954
 queens 304
 queer 491
 quick 136
 quickie 382
 quicky 287
 r 123
 rabo 345
 rabuda 954
 race 3731
 rachel 1027
 racial 374
 rack 153
 rae 902
 rage 134
 rai 466
 rain 550
 rammed 173
 ramming 616
 ramon 149
 random 654
 randy 104
 randyblow 1321
 rap 261
 raquel 115
 rare 250
 raven 2141
 raw 2953
 rawnsweet 1404
 rawpapi 370
 ray 395
 raylene 327
 rayne 444
 reach 179
 readhead 329
 reading 113
 ready 207
 reagan 265
 real 40124
 real-slut-party
 4714
 realamateur
 21095
 realamateurs 536
 realamatuer 349
 realasianamateur
 2220
 realasianexposed
 2180
 realbangbook
 2149
 realblackexposed
 2233
 realbustygf 2092
 realemoexposed
 2037
 realfrenchgf
 2071
 realgayvideos
 2719
 realgayvids 2715
 realgfs 231
 realgfsexposed
 2192
 reality 109902
 reallatinaexposed
 2032
 reallesbianexpos
 ed 2035
 reallife 1738
 really 1316
 realmomexposed
 2046
 realsex 10409
 realslutparty
 6500
 realy 379
 rear 168
 rebeca 235
 rebecca 620
 rebel 132
 rebolando 2017
 recorded 4441
 rectal 240
 rectum 362
 red 3226
 red-head 38391
 redbone 932
 redhair 690
 redhaired 121
 redhead 108501
 redheads 710
 redhot 400
 redhotlatin 1407
 redhotlatins 1374
 redlight 1069
 redtube 222
 reed 266
 reese 168
 reeta 231
 regina 116
 reginha 241
 rei 706
 reid 493
 reis 270
 relacionamento
 268
 relax 124
 religion 270
 religious 254
 renae 108
 renata 126
 rencontre 115
 renee 187
 republic 169
 resolution 3336
 resse 150
 restaurant 110
 restraints 194
 restroom 418
 retro 3798
 revenge 1164
 reverse 867
 reverse-cowgirl
 118
 reversecowgirl
 892
 reversed 434
 reversedgangban
 g 278
 reversegangbang
 1249
 reynolds 271
 rhodes 253
 rica 889
 rican 242
 rich 246
 rick 419
 ricki 208
 rico 854
 ridding 369
 ride 2181
 rider 219
 rides 2002
 ridescock 326
 riding 17003
 ridingcock 464
 right 263
 rihanna 170
 riley 887
 rileyrebel 106
 rim 360
 rimjob 4562
 rimmed 1859
 rimming 7028
 ring 576
 rio 899
 rios 244
 rip 231
 ripe 1401
 ripped 1438
 risky 150
 rita 703
 river 237
 rivera 106
 rk 103
 road 121
 roberts 341
 rocco 620
 rock 389
 rocker 133
 rod 186
 roddaily 301
 rodrigues 387
 rola 737
 role 164
 roleplay 1275
 roleplaying 115
 romain 262
 romance 1087
 romania 348
 romanian 389
 romantic 1736
 room 2759
 roommate 286
 rooms 233
 rope 356
 ropes 436
 rosa 122
 rosario 244
 rose 1320
 rossi 231
 rough 26219
 rough-sex 30293
 roughsex 3297
 round 1052
 roundass 541
 roundbutt 259
 roundbutts 270
 roupa 163
 roxina 1097
 roxxx 243
 roxy 597
 roxylane 502
 rub 5298
 rub-him 6663
 rubber 386
 rubberdoll 1097
 rubbing 14158
 rubdown 117
 rubgay 171
 rubhim 7148
 rubia 626
 rubias 115
 rubs 128
 ruby 113
 ruiva 947
 ruivas 310
 rump 123
 rusa 107
 rush 436
 russell 103
 russia 2940
 russian 37173
 russians 299
 russina 151
 ryan 451
 ryder 815
 s 488
 sable 402
 saboom 170
 sabrina 676
 sabrosa 542
 sacanagem 2787
 saddle 199
 sadie 158
 sadism 1542
 sado 673
 sadomaso 2680
 safada 6406
 safadas 1024
 safadeza 339
 safadinha 327
 safado 141
 safe 137
 sage 384
 saggy 149
 saggytits 187
 sahved 181
 saia 303
 saint 861
 saki 114
 sakura 328
 salad 104
 saliva 1312
 salivating 2280
 salon 235
 salope 1000
 salopes 189
 salvador 105
 samantha 517
 same 304
 sammie 221
 sample 9371
 sampson 169
 samson 212
 san 202
 sanches 276
 sanchez 132
 sand 157
 sandra 848
 sandwich 863
 sandy 430
 santa 377
 santhiago 285
 santos 584
 saori 128
 sapphic 9132
 sapphic-erotic
 7844
 sapphicbarefoot
 2134
 sapphicerotica
 7939
 sara 867
 sarah 679
 sasha 1937
 satin 2140
 sativa 264
 sauna 1041
 saunas 142
 sausage 858
 savage 751
 savageasia 1788
 savanna 223
 savannah 389
 sbbw 1228
 scandal 2953
 scandals 201
 scarf 245
 scarlett 119
 scene 2701
 scenes 1835
 schlampen 313
 schlong 244
 schoogirl 633
 school 19082
 school-girl 9616
 schoolbabe 1473
 schoolboy 5475
 schoolgirl 34033
 schoolgirls 3716
 schoolsex 695
 schwarz 650
 scifi 123
 scissor 326
 scott 722
 scream 495
 screaming 1108
 screw 560
 screwed 718
 screwing 200
 sdboy 928
 sdgays 943
 se 569
 sea 111
 sean 146
 searchcelebrityh
 d 273
 secret 6162
 secretaria 305
 secretaries 129
 secretary 9191
 secretaryhoes
 123
 secretly 132
 security 127
 seduce 628
 seduced 432
 seducing 658
 seduction 1329
 seductive 439
 see 146
 seen 550
 seins 436
 seio 223
 seios 2137
 seks 110
 seksi 258
 selena 214
 self 1686
 selfmade 139
 selfpic 190
 selfshot 18522
 selfsuck 177
 sell 899
 sellyoursextapes
 133
 selvagem 159
 sem 289
 semen 1038
 sena 136
 senior 1064
 seniors 288
 senorita 208
 sensationalvideo
 105
 sensitive 552
 sensual 6978
 sentando 108
 serious 167
 service 219
 session 249
 sesso 195

sex 248969
sex-at-work 137
sex-in-public 12015
sex-massage 3842
sex-party 180
sex-tape 4994
sex-toy 394
sex-toys 461
sex4younow 354
sexatcams 157
sexatwork 152
sexcam 170
sexchat 526
sexdate 154
sexe 1019
sexfight 153
sexformoney 3883
sexgame 1150
sexgames 14381
sexgroup 1594
sexi 507
sexiest 398
sexinpublic 12092
sexlog 767
sexmachine 176
sexmassage 2076
sexo 12399
sexparty 5531
sexsense 162
sexshow 395
sextape 13203
sextapes 2997
sextour 1140
sextoy 2808
sextoys 11246
sextrip 1183
sexual 728
sexually 277
sexvideo 2524
sexvids 434
sexx 155
sexxy 217
sexy 162779
shaft 151
shag 140
shagged 106
shagging 270
shaggy 207
shake 1036
shaking 1624
shanalane 503
shane 111
shannon 126
share 426
shared 183
sharing 1068
sharking 105
sharon 194
shave 309
shaved 48685
shaved-pussy 1154
shavedcunt 266
shavedpussy 1637
shaven 226
shaving 860
shawna 175
shay 262
shayla 101
she 1640
she-male 345
sheer 165
sheets 268
shegirl 146
shehe 235
shemale 21868
shemale-fucks-guy 104
shemales 2832
sheridan 305
shibari 186
shine 114
shiny 192
shiny-pantyhose 106
shirt 113
shit 198
shock 102
shocked 115
shocking 348
shoe 286
shoes 11800
shoot 234
shooting 311
shop 110
short 3862
shorthair 916
shortinho 756
shorts 399
shot 14025
shots 840
show 9690
shower 8189
showering 273
showers 308
showing 1831
shows 2153
shuffle 186
shy 2055
shyla 851
side 413
sideways 141
sienna 175
sierra 225
sieubua 381
siffredi 212
sigarette 688
silicon 250
silicone 673
silicontits 278
silk 529
silver 340
silvia 511
silvie 114
simone 228
simony 105
simpson 169
sin 414
sindee 154
singer 144
single 153
sinh 186
sinn 158
sins 147
siririca 493
sissification 258
sissy 176
sissy 906
sista 508
sister 1617
sisters 750
site 12533
sites 416
sitter 1309
sitting 1325
sixty 570
sixty-nine 8058
sixtylove 114
sixtynine 483
sizzling 331
skank 286
skanks 433
skater 161
skayangell 387
skin 466
skinned 133
skinny 18272
skirt 3662
sky 362
skye 444
skype 154
slammed 594
slap 529
slapped 120
slapping 2334
slave 19616
slavegirl 749
slaves 300
sleep 776
sleepfuck 378
sleeping 2355
slender 650
slideshow 342
slim 4018
slime 281
slippery 135
slipping 128
sloppy 1069
slow 361
slurpjapanese 1972
slut 46379
slut-party 6151
slutparty 5887
sluts 9851
slutty 2441
sm 890
smal-lboobs 234
small 12720
small-boobs 718
small-tits 4812
smallboobs 278
smallbreasts 317
smallcock 388
smallpenis 261
smalltit 457
smalltits 16860
smile 252
smiling 181
smith 113
smoke 961
smokes 143
smoking 4464
smooth 387
smoothlatins 1711
smother 289
smothering 896
smut 122
snatch 3252
snatches 1116
sneakers 155
snow 467
snowball 269
so 1632
soaking 114
soap 246
soapy 376
soares 224
socando 531
soccer 123
socks 3356
sodomie 284
sodomize 248
sodomized 282
sodomy 168
sofa 14606
sofcore 107
sofia 194
soft 1162
soft-core 261
softcore 25211
sol 228
soldgf 678
soles 700
solitario 116
solo 80122
solo-girl 146
solo-girls 4496
solo-models 374
soloboy 36298
sologirl 4456
solomasturbation 3726
some 711
son 1734
sonia 164
sophia 516
sophie 648
sorority 5890
soumise 119
south 364
sp 108
spa 201
space 129
spain 828
spandex 463
spanish 2875
spank 1495
spanked 1507
spanking 34275
sparks 202
sparxxx 130
spears 334
special 624
speculum 29717
sperm 11063
sperma 309
sperme 194
sperms 846
spermshower 716
spex 492
sphincter 267
spice 136
spicy 126
spit 1162
spitroast 178
spitting 867
spooage 451
spoon 173
spooning 302
spoons 2229
sport 839
sports 1657
sporty 918
sporty-girl 1017
spread 1071
spread-legs 233
spreading 1206
spreads 435
spring 689
springbreak 1116
spritzen 147
spunk 542
spy 11390
spycam 9683
spycamera 1622
spying 3186
squirt 8916
SquirtBukkake 184
squirtier 1053
squirting 37964
squirts 1453
ss 181
ssbbw 628
sssh 174
st 167
stacey 116
stacked 1304
stacy 336
stage 794
stagette 228
stairs 1358
stallion 113
standing 434
standingsex 318
star 3464
starck 236
starlet 246
starlets 112
starr 1061
stars 1829
start 310
station 114
steal 439
steamhouse 345
steed 317
steel 115
steele 791
stella 107
step 240
stepdaughter 125
stephanie 625
stepmom 167
stepsister 116
stern 213
stevens 544
stick 124
sticky 181
stiff 121
still 12769
stimulation 202
stocking 2607
stockings 124082
stolen 1525
stone 1064
stop 154
store 122
storm 445
stormy 471
story 511
storyline 4590
stoya 202
str8 402
straight 58932
straightbait 660
straightgay 1041
straightguy 5648
straightguys 1885
straightjerkers 1348
straightrentguys 983
straightsex 199
straightwankers 1353

straightyguys 349
 strange 2144
 stranger 717
 strangers 400
 strap 717
 strap-on 15754
 strapon 46743
 strapondildo 388
 strapons 2216
 straw 131
 stream 3670
 streamate 135
 streaming 3858
 street 974
 streets 177
 stretch 251
 stretched 169
 stretching 424
 string 109
 strip 9374
 stripclub 189
 striper 102
 stripp 246
 stripped 105
 stripper 5961
 strippers 3084
 stripping 12626
 strippe 222
 strips 754
 stripshow 724
 striptease 14903
 stroke 604
 stroking 1207
 strong 1444
 stud 18951
 student 13166
 students 15909
 studio 115
 studiojalif 1360
 studs 9682
 stuffed 520
 stuffing 222
 stunning 5951
 stunningly 125
 stunt 140
 style 3752
 styles 443
 stylez 633
 stylish 438
 su 120
 sub 2629
 submissive 122
 submission 4637
 submissive 5821
 submit-my-bitch 360
 submit-that-bitch 368
 submitted 1076
 subtitled 171
 subtitles 199
 suce 208
 suck 50033
 suckdick 813
 sucked 641
 sucker 1191
 suckin 260
 sucking 128048
 suckingcock 7731
 suckingdick 7389
 sucks 5406
 sugar 218
 suit 250
 summer 1394
 summers 581
 sun 149
 sunbed 1411
 sunday 175
 sunny 743
 sunrise 184
 sunset 1053
 sunshine 104
 super 12759
 superb 826
 superskinny 216
 supple 175
 surfistinha 259
 surprise 1084
 surrendered 189
 suruba 3241
 suspension 337
 suzie 223
 swallow 39767
 swallowing 1971
 swallows 766
 swap 1672
 swapping 1053
 sweat 147
 sweaty 125
 swede 265
 sweden 318
 swedish 527
 sweet 25504
 sweetandraw 1369
 sweetheart 1021
 sweetie 134
 sweets 375
 swift 322
 swimming 129
 swimmingpool 297
 swimsuit 540
 swing 1122
 swinger 1755
 swingers 5730
 swinging 160
 swiss 354
 switzerland 138
 sybian 538
 sydnee 220
 t 268
 t-girl 192
 tabitha 153
 table 2885
 taboo 2000
 tachibana 119
 tag 538
 taint 238
 taiwan 417
 taiwanese 114
 take 272
 takes 692
 taking 501
 talita 232
 talk 521
 talking 510
 talks 800
 tall 838
 tamil 845
 tamiry 261
 tan 2488
 tanaka 187
 tanga 635
 tangas 116
 tanlines 323
 tanned 1247
 tanner 139
 tanya 649
 tap 125
 tape 4768
 tara 246
 tarado 261
 tasha 164
 taste 132
 tastwink 1371
 tasty 197
 tate 189
 tatiana 173
 tatoo 841
 tatoed 221
 tatoos 2280
 tats 289
 tatto 153
 tattooed 106
 tattoo 37026
 tattooed 1497
 tattoos 3256
 tawny 291
 taylor 1645
 tback 125
 tea 277
 teabagging 290
 teach 1325
 teacher 8353
 teachers 9271
 teaching 218
 teagan 263
 team 249
 tease 7370
 teaseitout 113
 teaser 1756
 teases 103
 teasing 23245
 tee 110
 teel 177
 teen 676086
 teen-bff 2244
 teen-sex 1336
 teenage 4396
 teenager 16807
 teenagers 6644
 teenbff 1660
 teenburg 2387
 teencash 132
 teenhacked 314
 teenie 10198
 teeniebff 137
 teenies 7328
 teemporn 6024
 teens 131417
 teens-at-work 999
 teens-like-it-big 1319
 teensex 5344
 teensexfusion 2822
 teeny 1375
 telephone 143
 telesexo 123
 telo 126
 telugu 512
 tenn 161
 tennis 140
 tent 172
 tentacle 295
 tentacles 125
 tera 429
 terrace 314
 terror 269
 tesao 336
 test 260
 testicles 402
 testing 2168
 tesuda 812
 tetas 2667
 tetona 1111
 tetonas 437
 tette 129
 tetuda 620
 texas 1151
 tgirl 4184
 tgirls 1440
 thai 2142
 thailand 670
 thaiza 239
 thammy 236
 than 414
 that 877
 the 8706
 theclassicporn 255
 thegayoffice 556
 their 4084
 then 428
 therapy 246
 therealworkout 123
 these 138
 thevidposter 211
 they 159
 theyxxx 327
 thick 3557
 thigh 137
 thigh-high 142
 thighs 505
 thin 2333
 thinking 2161
 this 39153
 thisgirlsucks 154
 thomas 282
 thompson 307
 thong 2777
 thongs 293
 thorn 440
 thorne 111
 three 4400
 threeosme 1168
 threesoem 510
 threesome 110858
 threesomefuck 930
 threesomes 2986
 threeway 7562
 threeways 252
 threesome 870
 throat 6566
 throat-fuck 328
 throated 550
 throatfuck 2623
 throatfucking 1959
 throath 183
 throating 125
 throatjob 147
 throatpoking 223
 through 115
 thug 2399
 thug-hunter 476
 thughunter 708
 thugs 155
 tia 543
 tica 108
 tickle 135
 tickling 150
 tie 524
 tied 5794
 tiedup 262
 tiffany 932
 tiger 123
 tight 13750
 tight pussy 462
 tights 217
 time 4139
 times 341
 tina 282
 tiny 16207
 tinychat 305
 tinytits 297
 tipsi 239
 tirando 248
 tit 5391
 tit-fuck 563
 titfuck 3686
 titfucking 774
 titjob 7148
 titlicking 4577
 tits 420417
 titsfuck 1634
 titsjob 1736
 titsucking 330
 titted 401
 titten 329
 titties 2219
 titts 350
 titty 4334
 titty-fuck 40041
 tittyfuck 2541
 tittyfucking 419
 titys 138
 to 6105
 toe 421
 toes 1410
 together 1352
 toilet 2270
 tokyo 1176
 tokyo-bang 221
 tokyobang 220
 tokyobigit 2290
 tokyohot 402
 tommy 104
 tommydxxx 228
 tongue 2291
 tonguing 120
 tonights 163
 tony 104
 too 141
 toon 1455
 toongay 187
 toons 789
 top 731
 topless 2250
 torbe 197
 tori 979
 torment 746
 torments 137
 torturing 212
 tory 631
 totally 239
 touch 187
 touching 1085
 tour 103
 tourist 1228
 toy 57998
 toying 18031
 toys 120759
 toyz 392
 traci 157
 trailer 196
 train 480

trainer 169
 training 762
 trample 124
 trampling 184
 tran 228
 trannie 250
 trannies 2250
 tranny 15018
 trannytube 291
 trans 8491
 transa 366
 transando 505
 transex 212
 transexual 3401
 transexuals 259
 transgender 712
 transsexual 4200
 transsexuals 1506
 transsexuel 261
 transvestite 3115
 tranvestite 133
 trany 266
 trap 183
 trappycock 139
 trasero 114
 tratamiento 138
 travesti 977
 travestis 137
 trees 150
 treesome 575
 trepando 763
 tresome 111
 trib 336
 tribadism 129
 tribbing 727
 tribing 231
 tribute 587
 tricked 918
 trimmed 5975
 trimmedpussy 995
 trina 415
 trinity 368
 trio 3990
 trios 157
 triple 138
 troia 167
 trola 181
 tropical 373
 true 2463
 truth 239
 truthordare 714
 trying 1588
 trystanbull 510
 ts 2891
 ttits 204
 tub 317
 tube 2056
 tubebutler 141
 tucci 324
 tug 136
 tuga 113
 tugging 4942
 tugjob 6640
 tugjobs 127
 tuoit 691
 tuoititi 844
 turk 128
 turkish 817
 turns 142
 tutor 183
 tv 1347
 twat 617
 twerk 361
 twerking 889
 twink 42446
 twink 15396
 twins 1979
 twistys 850
 twistysharp 546
 twitcam 304
 twitter 221
 two 2934
 twococks 576
 twosome 399
 tyler 519
 tyra 106
 uda 227
 ugly 283
 uk 939
 ukrainian 121
 ultimate 216
 ultra 10309
 ultracute 573
 ultry 362
 uma 114
 un 132
 una 208
 unbelievable 2597
 unbelievably 641
 uncensored 1449
 uncle 178
 uncut 5790
 uncut-dick 161
 under 353
 underwater 113
 underwear 1297
 undies 549
 undress 133
 undressed 128
 undressing 1757
 ungloryhole 729
 uniform 12402
 uniforms 4800
 unique 1630
 unit 137
 universitaria 115
 university 6938
 unleashed 171
 unlimited 332
 until 101
 up 2670
 upclose 124
 upload 162
 upper 114
 ups 124
 upskirt 3893
 upskirts 508
 urban 1439
 urbanbritish 1378
 urbanbrits 1390
 urinate 840
 urine 2351
 uruguay 269
 us 137
 usa 414
 used 449
 useful 115
 userporn 172
 using 1366
 vacation 360
 vacuum 1990
 vadia 726
 vadias 111
 vagabunda 186
 vagina 11327
 vaginal 11797
 vaginas 205
 valentina 174
 valentine 792
 valentino 104
 valerie 134
 van 724
 vandella 113
 vanessa 827
 vanilla 135
 vara 147
 various 316
 vecina 191
 vega 366
 vegas 163
 vegetable 301
 veggio 197
 vegetables 114
 vehicle 869
 vejle 228
 velocity 119
 venezolana 471
 venezolanas 212
 venezolano 109
 venezuela 617
 venida 117
 ventura 380
 venus 230
 verga 990
 vergas 122
 veronica 636
 veronika 245
 very 2116
 vette 276
 vez 114
 viagra 131
 vib 216
 vibe 515
 vibrator 71090
 vibrators 1121
 vicious 266
 vicky 372
 victoria 838
 vid 3268
 vidal 175
 video 14403
 videochat 815
 videos 22710
 videosex 280
 vidposter 256
 vids 1612
 vidz 193
 vieira 256
 vieja 497
 viet 332
 vietnam 956
 vietnamese 2078
 view 547
 vika 517
 vincent 193
 vintage 5505
 violate 5498
 violated 125
 violent 152
 violet 279
 vip 317
 vipefamose 272
 virgem 233
 virgen 165
 virgin 6046
 virginity 1091
 virtual 317
 visit 6739
 vivian 204
 vivo 525
 vivthomas 441
 vixen 227
 vizinha 424
 vn 139
 voluptuous 340
 vomit 257
 von 312
 voyer 525
 voyer 1925
 voyeur 69512
 voyeurism 960
 voyeurporn 1453
 voyeurs 4029
 voyeursex 719
 vs 1633
 vulva 132
 waiting 10227
 waitress 184
 wake 161
 wall 136
 wam 5256
 wank 1309
 wanking 19786
 wanna 334
 want 311
 wants 526
 warm 296
 warner 141
 was 145
 washing 195
 wasteland 172
 watch 1056
 watching 9031
 watchmeandmyp 131
 ussy 131
 watchmoreon 356
 water 579
 watermarked 3767
 watersport 190
 watersports 5893
 wax 1247
 waxing 111
 way 244
 wc 203
 we 138
 wearing 126
 web 4078
 webcam 61691
 webcamchat 1185
 webcamchick 165
 webcams 13338
 websalope 174
 website 285
 wedding 162
 week 2642
 weird 9067
 weirdjapan 351
 weirdjp 2081
 well 124
 wells 178
 wendy 110
 wesley 106
 west 514
 wet 14483
 wet-pussy 167
 wetandmessy 2135
 wetandpissy 110
 wetass 776
 wetbutt 111
 wetbutts 1166
 wetpissingbabes 1857
 wetpussy 904
 wetting 327
 what 10995
 when 458
 while 573
 whip 1737
 whipped 1203
 whipping 2088
 whips 109
 white 13585
 whitecurvyasses 128
 whitedicklovings 203
 istas 203
 whitegirl 1017
 whiteonblack 3242
 whites 121
 whitney 211
 who 418
 whooty 598
 whore 16458
 whore-wives 105
 whores 2062
 wichsen 101
 wicked 296
 wide 455
 wierdjapan 1974
 wife 38651
 wives 1081
 wifey 237
 wild 5904
 wild-sex 6361
 wildsex 317
 will 146
 window 328
 wine 279
 winter 131
 winters 116
 with 32203
 wives 1328
 woman 4590
 women 5946
 women-friendly 132
 wonderful 368
 wood 257
 wood75 241
 woodman 123
 woods 269
 work 9794
 workfuck 564
 working 171
 workingcock 920
 workout 563
 world 414
 worldofmen 1731
 worldwide 264
 worship 2574
 wow 165
 wowgirls 562
 wrestle 244
 wrestling 2455
 ws 297
 wtf 728
 x 341
 xanola 153
 xl 242
 xmass 201
 xota 475
 xoxota 710
 xposedaziani 162

xvideos 863
xvideonline
415
xxfuckerxx 435
xxl 259
xxx 37412
xxxlifestorys 224
y 329
yahoo 108
year 554
years 1819
yeknom 405
yellow 285
yo 239
yoga 514
york 134
you 663
young 106448
youngandold
1249
youngasian 279
younger 4562
youngold 811
youngs 104
youngteen 2267
youporn 726
your 746
youth 141
youtube 146
ypung 455
yui 149
yuma 102
yumi 107
yummy 926
yummytwinks
1368
yuri 101
zebra-girls 5899
zebragirls 5912
zen 141
zoe 169
zorra 760
zorras 1497
zuzinka 109

Прилог 3: Списак коришћених порнографских сајтова

Дат је списак порнографских сајтова коришћених у анализи. Сајтови са „/sr/“ делом у адреси имају опцију за српски језик

<http://3dhentaitube.net/>
<http://4porn.com/>
<http://alexpix.tv/en/>
<http://amoraltube.com/sr/>
<http://animalporn.tv/>
<http://animalsextube.tv/>
<http://animehentaitube.net/>
<http://anyporn.com/5>
<http://asianporntube.xxx/>
<http://beeg.com/>
<http://bestialitycrawler.com/>
<http://bestsexo.com/>
<http://bollywoodporn.org/>
<http://booloo.com/>
<http://brightporntube.com/>
<http://cartoonporn.name/>
<http://coffetube.com/>
<http://creatives.livejasmin.com/>
<http://daddypornmovies.com/>
<http://devatube.com/>
<http://dtvideo.com/>
<http://emo-porn.com/>
<http://fantasti.cc/>
<http://fapdu.com/>
<http://freepornalliance.com/>
<http://freepornvs.com/>
<http://furryhentaitube.com/>
<http://gaysexfind.com/>
<http://greedyshemales.com/>
<http://h2porn.com/>
<http://handjob.pro/>
<http://hardanimalfucking.com/>
<http://hellporno.com/>
<http://hentaiporntube.xxx/>
<http://hentaivideotube.net/>
<http://hqbay.com/en/>
<http://incestsextube.org/>
<http://indianpornforfree.com/>
<http://indiaporntube.org/>
<http://k9vidz.com/>
<http://legalporno.com/>
<http://lesbooo.com/>
<http://lesbotubes.com/>
<http://lubetube.com/>
<http://mothersonporn.org/>
<http://mycrazyvids.com/>
<http://new-xhamster.com/>
<http://overthumbs.com/>
<http://pervclips.com/>
<http://pinkdino.com/>
<http://porncontrol.com/>
<http://pornoverdose.com/>
<http://pornsharia.com/>
<http://pornsharing.com/>
<http://porntalk.com/>
<http://porntube1.xxx/>
<http://pornvideoxx.com/>
<http://porn-wanted.com/>
<http://privatehomeclips.com/>
<http://queerporntube.com/>
<http://rapeporntube.net/>
<http://redgayvideos.com/>
<http://rerape.com/>
<http://russianteenporn.net/>
<http://sexcartoonstube.net/>
<http://sfico.com/>
<http://smallpenisdisgrace.com/>
<http://stop-sex.com/en/>
<http://stucktube.com/>
<http://tentaclehentaitube.com/>
<http://tgp.punishoons.com/>
<http://tour.belamionline.com/>
<http://tuberr.com/en/>
<http://unselfishporn.com/>
<http://video.xnxx.com/>
<http://video-one.com/>
<http://watchhentaitube.net/>
<http://wildzoosex.net/>
<http://wtchporn.com/>
<http://www.3dspooofs.com/home.php>
<http://www.4tube.com/>
<http://www.777xporn.com/>
<http://www.89.vc/>
<http://www.activporn.com/>
<http://www.alphaporno.com/>
<http://www.amateurslust.com/>
<http://www.apetube.com/>
<http://www.assfilled.com/>

<http://www.axatube.com/>
<http://www.badjojo.com/>
<http://www.bangbros.com/>
<http://www.beboclips.com/>
<http://www.befuck.com/>
<http://www.bestanimensex.com/>
<http://www.bigxvideos.com/>
<http://www.bondage6.com/>
<http://www.bonusporntube.com/>
<http://www.boobtiits.com/>
<http://www.boundgods.com/site/shoots.jsp>
<http://www.boysfood.com/>
<http://www.bravoteens.com/>
<http://www.bravotube.net/>
<http://www.brightdesire.com/>
<http://www.bustnow.com/>
<http://www.cliphunter.com>
<http://www.cliphunter.com/>
<http://www.complex.com/girls/2010/07/the-50-hottest-japanese-av-idols/>
<http://www.coolmovs.com/>
<http://www.crazyxxxmovies.com/>
<http://www.darkgracie.com/>
<http://www.definebabes.com/>
<http://www.deviantclip.com/>
<http://www.deviltube.com/>
<http://www.dickporntube.com/sr/>
<http://www.drtuber.com/>
<http://www.empflix.com/>
<http://www.erosexus.com/>
<http://www.ericred.com/home.html>
<http://www.erotictube.me/>
<http://www.eskimotube.com/>
<http://www.extremecfnm.com/>
<http://www.extremetube.com/>
<http://www.fantasies.com/>
<http://www.fantasy8.com/>
<http://www.fantasytube3d.com/>
<http://www.fatmomtube.com/>
<http://www.female.com/>
<http://www.fetishmovies.com/>
<http://www.forhertube.com/>
<http://www.freegayporn.com/>
<http://www.freepornhubvidz.com/>
<http://www.freepornsite.me/>
<http://www.freudbox.com/>
<http://www.fulltubemovies.com/>
<http://www.fuq.com/>
<http://www.fux.com/>
<http://www.gayhotmovies.com/index.php>

<http://www.gaymaletube.com/>
<http://www.gaystack.com/>
<http://www.gaytube.com/>
<http://www.gonzoxxxmovies.com/>
<http://www.gotgayporn.com/>
<http://www.grayvee.com/>
<http://www.hardcoregangbang.com/>
<http://www.hardsextube.com/>
<http://www.hentairape.net/>
<http://www.hotgaylist.com/>
<http://www.hotgoo.com/>
<http://www.hotmovies.com/>
<http://www.hotmovies.jp/index.php>
<http://www.hotmoviesforher.com/>
<http://www.hotshame.com/>
<http://www.hottube.me/>
<http://www.hotvoyeurtube.com/>
<http://www.hustlertube.com/>
<http://www.iafd.com/>
<http://www.iceporn.com/>
<http://www.ifeelmyself.com/public/main.php>
<http://www.indiepornrevolution.com/>
<http://www.ixyi.net/>
<http://www.japanxxx.com/>
<http://www.jebeno.com/>
<http://www.keezmovies.com/>
<http://www.kingporntube.com/>
<http://www.ladygranny.com/>
<http://www.literotica.com/>
<http://www.lustypuppy.com/>
<http://www.madthumbs.com/>
<http://www.manhub.com/>
<http://www.mofosex.com/>
<http://www.monstertube.com/>
<http://www.moviefap.com/>
<http://www.moviesand.com/>
<http://www.moviesand.com/>
<http://www.msnaughty.com/main.html>
<http://www.mylovedtube.com/>
<http://www.n1toons.com/>
<http://www.nailedhard.com/+>
<http://www.newbienudes.com/>
<http://www.newcocksformywife.com/>
<http://www.newcooltube.com/categories.shtml>
<http://www.nudejapaneseavidols.com/>
<http://www.nuvid.com/>
<http://www.oopsmovs.com/>
<http://www.ourhentai.com/>

<http://www.oxvo.org/>
<http://www.parispornmovies.com/>
<http://www.pigtailsxtube.com/index.shtml>
<http://www.porn.com/>
<http://www.pornerbros.com/>
<http://www.porneskimo.com/>
<http://www.porn-granny-tube.com/categories/>
<http://www.pornmoviesforwomen.com/>
<http://www.pornmovieshere.com/>
<http://www.pornoid.com>
<http://www.pornorc.com/?source=tfx0>
<http://www.pornosexxtits.com/>
<http://www.pornoxxo.com/>
<http://www.pornper.com/>
<http://www.pornyaz.com/>
<http://www.pornyeah.com/>
<http://www.proporn.com/>
<http://www.publicdisgrace.com/>
<http://www.punishtube.com/>
<http://www.ratedporntube.com/>
<http://www.redgonzo.com/>
<http://www.retroraunch.com/>
<http://www.richporntube.com/>
<http://www.roundasstube.com/>
<http://www.rubberandbondage.com/>
<http://www.sex.com/>
<http://www.sexybabesz.com/>
<http://www.sexytube.me/>
<http://www.shufuni.com/>
<http://www.slutload.com/>
<http://www.spankwire.com/>
<http://www.spicybigbutt.com/>
<http://www.sunporno.com/>
<http://www.superhentaisex.com/>
<http://www.sweetfemdom.com/>
<http://www.sweetkiss.me/>
<http://www.tastyblacks.com/>
<http://www.themovs.com/>
<http://www.tnaflix.com/>
<http://www.tube.com/>
<http://www.tube8.com/>
<http://www.tubeadultmovies.com/>
<http://www.tubecharm.com/>
<http://www.tubegalore.com/>
<http://www.tubeplease.com/>
<http://www.tubepornfever.com/>
<http://www.tubepornmix.com/>
<http://www.tubestack.com/>
<http://www.tubewolf.com/>

<http://www.tubexo.com/categories320.html>
<http://www.tubeyard.com/>
<http://www.tubeyard.com/>
<http://www.tubuz.com/>
<http://www.twilightsex.com/>
<http://www.updatetube.com/>
<http://www.vaginaporntube.com/>
<http://www.vid2c.com/>
<http://www.vivagals.com/>
<http://www.vporn.com/>
<http://www.watchfreepornmoviesvids.com/>
<http://www.wetplace.com/>
<http://www.wildbdsmtube.com/>
<http://www.winporn.com/>
<http://www.worldsex.com/>
<http://www.xtube.com/>
<http://www.xtubemovies.com/categories.html>
<http://www.xxxfilms.xxx/>
<http://www.xxxhdtube.com/>
<http://www.xxxpornx.xxx/>
<http://www.xxteentapes.com/>
<http://www.yepporn.com/>
<http://www.yobt.com/>
<http://www.youjizz.com/>
<http://www.yourlust.com/>
<http://www.zootube365.com/>
<http://xwifetube.com/>
<http://xywar.com/>
<http://yourlust.com/>
<http://zedporn.com/>
<http://www.sharingmywife.com/main.html>

Биографија

Милица Васић је рођена 25. новембра 1983. године у Београду.

Матурирала је у „Петојбеоградској гимназији“.

На Филолошком факултету Универзитета у Београду дипломирала је 2010. године, на Катедри за библиотекарство и информатику.

У „Београдској отвореној школи“ завршила је „Менаџмент знања“, а у „Центру модерних вештина“ модул политике заштите животне средине.

2010. године – завршила мастер студије из Информатике и уписује докторске студије на Филозофском факултету, на катедри за етнологију и антропологију.

Учествовала је у организацији два интернационална конгреса: „Вођство у библиотекама“ (2006) и „Информатичка писменост“ (2007).

Током 2006. године је радила у библиотеци „Свети Сава“ у Земуну и дворској библиотеци „Бели двор“ на каталогизацији.

Потом 2008. је радила у Библиотеци града Београда, и поново у библиотеци „Бели двор“ (на класификацији, библиографском опису и увођењу COBISS-а).

Током 2012. била је лематизатор и стручни консултант на пројекту Министарства науке Републике Србије – Дигитализација Српских Новина

Почетком 2013. била је аналитичар библиографских информација у „ЦЕОН-у“.

Од 2013. године ради као библиотекар у Институту за јавно здравље Србије „Милан Јовановић – Батут“.

Објављени радови:

- Васић Милица (2006), *Ми смо будући лидери*, Панчевачко Читалиште 5 (9): 43
- Васић Милица (2010), *Шта је Интернет? Технолошке основе Интернета* – основа за антрополошка проучавања, Етноантрополошке свеске 16 (5): 79-93
- Васић Милица (2010), *Утицај друштвених мрежа Интернета на друштво*, МА теза, Катедра за библиотекарство и информатику, Филолошки факултет, Универзитет у Београду

- Васић Милица (2012), *Интелектуални капитал и менаџмент знања*, Зборник Београдске отворене школе, студената Одељења за напредне додипломске студије, генерација 2009/2010: 235-244
- Васић Милица (2012), *Наративна анализа дискурса о БДСМ хомосексуалним порнографским исечцима*, Етноантрополошки проблеми 1 (7): 235-248
- Васић Милица (2013), *Преглед нових публикација референтне библиотеке СЗО, Библиографија*, Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић – Батут“

Прилог 1.

Изјава о ауторству

Потписана: Милица Васић
број уписа: 8E10-8

Изјављујем

да је докторска дисертација под насловом

Категоризација порнографских видео исечака на Интернету: когнитивно
антрополошки приступ

- резултат сопственог истраживачког рада,
- да предложена дисертација у целини ни у деловима није била предложена за добијање било које дипломе према студијским програмима других високошколских установа,
- да су резултати коректно наведени и
- да нисам кршио/ла ауторска права и користио интелектуалну својину других лица.

"

"

"

"

"

"

У Београду, 9.9.2013. године .....

Потпис докторанда

.....

" ..... 'O NKU

Прилог 2.

Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада

Име и презиме аутора: Милица Васић

Број уписа: 8Е10-8

Студијски програм: Етнологија и антропологија

Наслов рада: Категоризација порнографских видео исечака на Интернету:
когнитивно антрополошки приступ

Ментор: проф. др Бојан Жикић

..... Потписани _____ 0 " "

" "

изјављујем да је штампана верзија мог докторског рада истоветна електронској верзији коју сам предао/ла за објављивање на порталу **Дигиталног репозиторијума Универзитета у Београду**.

Дозвољавам да се објаве моји лични подаци везани за добијање академског звања доктора наука, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада.

Ови лични подаци могу се објавити на мрежним страницама дигиталне библиотеке, у електронском каталогу и у публикацијама Универзитета у Београду.

" "

" "

" "

У Београду, 9.9.2013. године

Потпис докторанда

..... " "О НКУ"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

Прилог 3.

Изјава о коришћењу

Овлашћујем Универзитетску библиотеку „Светозар Марковић“ да у Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду унесе моју докторску дисертацију под насловом:

Категоризација порнографских видео исечака на Интернету: когнитивно антрополошки приступ

која је моје ауторско дело.

Дисертацију са свим прилозима предао/ла сам у електронском формату погодном за трајно архивирање.

Моју докторску дисертацију похрањену у Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду могу да користе сви који поштују одредбе садржане у одабраном типу лиценце Креативне заједнице (Creative Commons) за коју сам се одлучио/ла.

1. Ауторство
2. Ауторство - некомерцијално
3. Ауторство – некомерцијално – без прераде
4. Ауторство – некомерцијално – делити под истим условима
5. Ауторство – без прераде
6. Ауторство – делити под истим условима

"

(Молимо да заокружите само једну од шест понуђених лиценци, кратак опис лиценци дат је на полеђини листа).

"

"

"

У Београду, 9.9.2013. године .....

Потпис докторанда

.....

"

.....
"O NKU

1. Ауторство - Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце, чак и у комерцијалне сврхе. Ово је најслободнија од свих лиценци.
2. Ауторство – некомерцијално. Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела.
3. Ауторство - некомерцијално – без прераде. Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, без промена, преобликовања или употребе дела у свом делу, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела. У односу на све остале лиценце, овом лиценцом се ограничава највећи обим права коришћења дела.
4. Ауторство - некомерцијално – делити под истим условима. Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела и прерада.
5. Ауторство – без прераде. Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, без промена, преобликовања или употребе дела у свом делу, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дела.
6. Ауторство - делити под истим условима. Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дела и прерада. Слична је софтверским лиценцама, односно лиценцама отвореног кода.